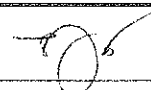

ELŐTERJESZTÉSa Képviselő-testület

2021. év július hónap 8. napján tartandó ülésére

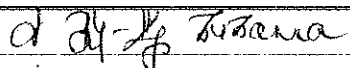

Előterjesztés tárgya: **Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2026) elfogadása****Összeállító:**

Név	Tisztség	Aláírás
Kóhegyi Edit	esélyegyenlőségi referens (HSZF)	
Kelemenné Fejérpataky-Herceg Szilvia	főosztályvezető-helyettes (HSZF)	

Egyeztetve (Polgármesteri Hivatal):

Név	Tisztség	Aláírás
Chrobák Zoltánné dr.	aljegyző főosztályvezető (HSZF) ⁶	

Az előterjesztés összhangban van a jogszabályokkal:

Név	Tisztség	Aláírás
dr. Bécs-Kónya Zsuzsanna	jogtanácsos (JTP)	
Somogyiné dr. Szatmári Nóra	főosztályvezető-helyettes (JTP)	

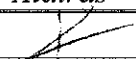
Pénzügyi, gazdasági szempontból ellenőrizte:

Név	Tisztség	Aláírás
Buzás Lászlóné	főosztályvezető (GFO)	

Jegyzői törvényességi ellenőrzés:

Név	Tisztség	Aláírás
dr. Ronyecz Róbert	jegyző	

Tájékoztatva:

Név	Tisztség	Aláírás
Kassai Dániel	tanácsnok	

Előterjesztő:

Név	Tisztség	Aláírás
Ferencz István	alpolgármester	

Tárgyalja: **ESZB, ILB, PVÖ**

Javasolt meghívott: Csibész Család-és Gyermekjóléti Központ, ESZI, EBI, Bp18 Egyesített Óvoda intézményvezetői

A határozati javaslat elfogadásához minősített többség szükséges/ **nem szükséges***.Az előterjesztés zárt kezelését kérjük/ **nem kérjük***.

nyilvános ülés / zárt ülés*		
Mötv. 46. § (2) bekezdés a)	46. § (2) bekezdés b)	46. § (2) bekezdés c)
<u>egyszerű többség / minősített többség*</u>		
Kt. SZMSZ 49. § (1-16.)	egyéb jogszabály:	
hatáskör jogalapja		
Kt. SZMSZ§ bekezdés	egyéb jogszabály: Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31. § (1) és (4) bekezdése	
* megfelelő rész aláhúzendó		

Tisztelt Képviselő-testület!

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.) 31.§ (1) bekezdése szerint *a község, a város és a főváros kerületeinek önkormányzata (a továbbiakban: települési önkormányzat) öt évente öt évre szóló helyi esélyegyenlőségi programot fogad el.*

A törvény ugyanezen paragrafusának (2)-(6) bekezdése az alábbiak szerint rendelkezik:

(2) A helyi esélyegyenlőségi programban helyzetelemzést kell készíteni a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok - különös tekintettel a nők, a mélyszegénységben élők, romák, a fogyatékkal élő személyek, valamint a gyermekek és idősek csoportjára - oktatási, lakhatási, foglalkoztatási, egészségügyi és szociális helyzetéről, illetve a helyzetelemzésen alapuló intézkedési tervben meg kell határozni a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A helyzetelemzés és az intézkedési terv elfogadása során figyelembe kell venni a települési nemzetiségi önkormányzatok véleményét. A helyi esélyegyenlőségi programot a társadalmi felzárkózásért felelős miniszter által meghatározott részletes szabályok alapján kell elkészíteni. A programalkotás során gondoskodni kell a helyi esélyegyenlőségi program és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia anti-szegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.

(3) A helyi esélyegyenlőségi program elkészítése során kiemelt figyelmet kell fordítani

a) az egyenlő bánásmód, az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás követelményének érvényesülését segítő intézkedésekre,

b) az oktatás és a képzés területén a jogellenes elkülönítés megelőzésére, illetve az azzal szembeni fellépésre, továbbá az egyenlő esélyű hozzáférés biztosításához szükséges intézkedésekre,

c) a közszolgáltatásokhoz, valamint az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosításához szükséges intézkedésekre,

d) olyan intézkedésekre, amelyek csökkentik a hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci hátrányait, illetve javítják foglalkoztatási esélyeiket.

(4) A helyi esélyegyenlőségi program időarányos megvalósulását, illetve a (2) bekezdésben meghatározott helyzet esetleges megváltozását kétévente át kell tekinteni, az áttekintés alapján szükség esetén a helyi esélyegyenlőségi programot felül kell vizsgálni, illetve a helyzetelemzést és az intézkedési tervet az új helyzetnek megfelelően kell módosítani.

(5) A helyi esélyegyenlőségi programot a települési önkormányzati köztisztviselők vagy közalkalmazottak készítik el. Képzésüket, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészültét és felülvizsgálatát esélyegyenlőségi mentorok segítik. A települési önkormányzati köztisztviselők, közalkalmazottak képzését a Kormány által rendeletben kijelölt szerv végzi.

(6) A települési önkormányzat az államháztartás alrendszeréből, az európai uniós forrásokból, illetve a nemzetközi megállapodás alapján finanszírozott egyéb programokból származó, egyedi döntés alapján nyújtott, pályázati úton odaítélt támogatásban csak akkor részesülhet, ha az e törvény rendelkezéseinek megfelelő, hatályos helyi esélyegyenlőségi programmal rendelkezik.”

A helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének részletes szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet a helyi esélyegyenlőségi program (a továbbiakban: HEP) elkészítésének szempontjait, az esélyegyenlőségi területeket és a HEP célcsoportjait tartalmazza.

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet (továbbiakban: EMMI rendelet) 1. és 2. melléklete rögzíti azokat a statisztikai mutatókat, adatokat és tartalmi elemeket, melyek a HEP elkészítésének alapját képezik. Az intézkedési tervet az EMMI rendelet 3. mellékletében meghatározott szerkezetben kell elkészíteni.

Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata (a továbbiakban: Önkormányzat) Képviselő-testülete – megfelelő a fenti jogszabálynak – 2016. június 28-ai ülésén a 298/2016. (VI.28.) számú határozatával fogadta el öt év időtartamra – 2016-2021. évi időszakra – az esélyegyenlőség megteremtésének feltételeit meghatározó, és a helyi esélyegyenlőség érvényesülését biztosító Helyi Esélyegyenlőségi Programját.

A HEP felülvizsgálata kétévenként megtörtént. A HEP 2018. évi felülvizsgálatát a Képviselő-testület 198/2018. (VI.19.) számú határozatával és a 2020. évi felülvizsgálatát – a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 46. § (4) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján az Ebktv. 31. § (1) és (4) bekezdése alapján a Képviselő-testület hatáskörében eljárva – a polgármester 144/2020. (VI.15.) határozatával elfogadta.

A 2016-2021. évi időszakra vonatkozó HEP idén júniusában lejárt, ezért annak lezárása és újabb öt évre szóló HEP megalkotása szükséges.

A HEP elkészítését segítette a HEP Fórum, ahol a résztvevők objektív adatokra alapozva segítették a célcsoportokat érintő problémák feltárását, és szakmai tapasztalatokkal, tudással hozzájárultak a problémákra választ adó intézkedési terv kidolgozásához, javaslatot tettek az intézkedési tervben foglaltakra.

Az Önkormányzat a fentiek figyelembevételével a HEP-ben úgy rögzíti az esélyegyenlőség biztosítása érdekében szükséges intézkedéseket, feladatokat, hogy azok összhangban legyenek

a jogszabályban foglaltakkal, valamint az Önkormányzat egyéb fejlesztési terveivel, koncepcióival.

Az Egészségügyi és Szociális Bizottság 2021. július havi soron következő ülésén tárgyalja az előterjesztést. A Bizottság által hozott határozatok ismertetésére a Képviselő-testület ülésén kerül sor.

A fentiek figyelembevételével elkészített új HEP az előterjesztés 1. számú melléklete.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet a HEP megtárgyalására és az alábbi határozati javaslatok elfogadására.

1. Határozati javaslat:

Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata Képviselő-testülete a 2016-2021. évekre szóló Helyi Esélyegyenlőségi Programot lezártnak tekinti.

Felkéri a polgármestert a szükséges intézkedések megtételére.

Határidő: 2021. július 8.

Felelős: polgármester

2. Határozati javaslat:

Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata Képviselő-testülete a 2021-2026. évekre szóló Helyi Esélyegyenlőségi Programot az előterjesztés 1. számú melléklete szerinti tartalommal elfogadja.

Felkéri a polgármestert a szükséges intézkedések megtételére.

Határidő: folyamatos

Felelős: polgármester

Budapest,

2021 JÚN 29.

Ferencz István
alpolgármester

Melléklet:

1. számú melléklet: Helyi Esélyegyenlőségi Program 2021-2026.

**BUDAPEST FŐVÁROS XVIII. KERÜLET
PESTSZENTLŐRINC-PESTSZENTIMRE ÖNKORMÁNYZATA**

HELYI ESÉLYEGYENLŐSÉGI PROGRAM

2021-2026

Budapest, 2021. július

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)	4
Bevezetés.....	4
Demográfiai adatok.....	7
Értékeink, küldetésünk	11
Célok	11
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE).....	13
1. Jogszabályi háttér bemutatása.....	13
1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása.....	13
1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása	13
2. Stratégiai környezet bemutatása	14
2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal	14
2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása	14
2.3 Az Önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása.....	14
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége.....	16
3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet	16
3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció	19
3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások	29
3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció.....	33
3.5 Telepek, szegregátumok helyzete.....	38
3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés	40
3.7 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása	49
3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal... 50	
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység.....	52
4.1 A gyermekek helyzetének általános jellemzői (gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása)	52
4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége.....	63
4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése	64
4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékkal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége.....	79
4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása	86
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	88
5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége.....	89
5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi bölcsőde, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.).....	92
5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe.....	94
5.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak.....	95

5.5	Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások.....	99
5.6	A nők szerepe a helyi közéletben	101
5.7	A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések	102
5.8	Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.....	103
6.	Az idősek helyzete, esélyegyenlősége.....	105
6.1	Az időskorú népesség főbb jellemzői	105
6.2	Idősek munkaerő-piaci helyzete.....	108
6.3	A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés	109
6.4	Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a kerületben.....	116
6.5	Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása	118
7.	A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége.....	119
7.1	A településen fogyatékkal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái.....	120
7.2	Fogyatékkal élő személyek pénzügyi természetbeni ellátása, kedvezményei és szociális szolgáltatások.....	133
7.3	A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés	133
7.4	Civil szervezetek a kerületben a fogyatékkal élőkért.....	142
7.5	Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása	144
8.	Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek társadalmi felelősségvállalása	146
9.	A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága.....	150
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....		151
1.	A HEP IT részletei	151
2.	Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	157
3.	Megvalósítás.....	167
4.	Elfogadás módja és dátuma.....	169

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

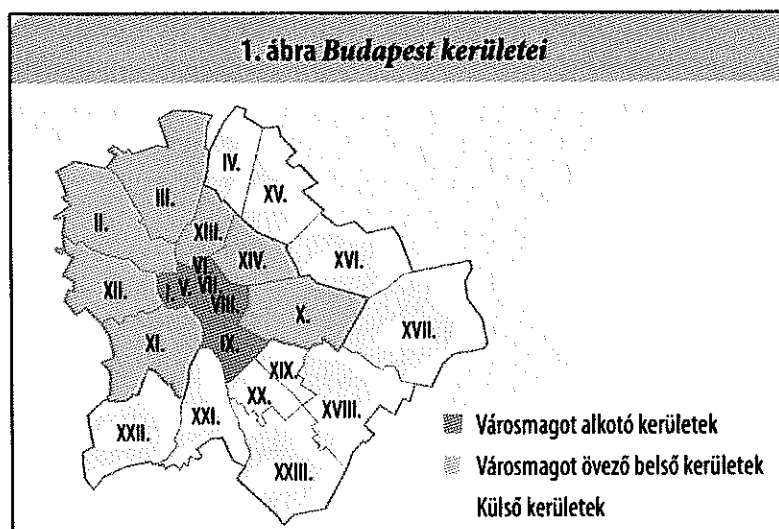
Összhangban az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.), a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet (a továbbiakban: EMMI rendelet) rendelkezéseivel, Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata (a továbbiakban: Önkormányzat) Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség/esélyteremtés érdekében szükséges feladatokat.

Az Önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Helyi Esélyegyenlőségi Programmal (a továbbiakban: HEP) összehangolja a település más dokumentumait, valamint a fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy a HEP elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét.

Jelen helyzetelemzés a HEP megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Budapest Főváros XVIII. kerülete - Pestszentlőrinc -Pestszentimre – két egykor önálló település

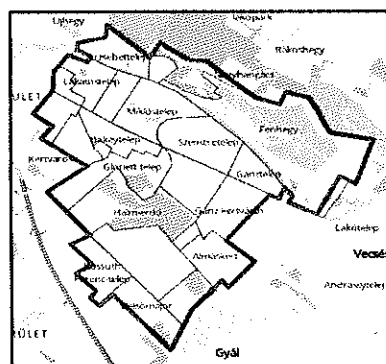

egyesítésével, 1950-ben jött létre. Területe: 3860 hektár (=38.6 km²). Ma a kerületben, a két nagyobb városrészben, 22 önálló elnevezést viselő lakónegyedben közel 100 000 ember él. A lakosok aránya: Pestszentlőrinc 79%, Pestszentimre 21%. A két városrész között terül el a Péterhalmi-erdő.

A kerület főleg lakójellegű peremkerület, többségében

alacsony szintszámú, laza családi házas beépítéssel, több intenzív beépítésű lakóteleppel és néhány fontosabb ipari létesítménnyel.

A lakónegyedek elnevezése: Erzsébettelep, Bélatelep, Rendessytelep, Lakatostelep, Lónyaytelep, Miklóstelep, Szemeretelep, Ganztelep, Ganzkertváros, Szent Imre-kertváros, Bókaytelep, Liptáktelep, Havanna lakótelep, Szent Lőrinc-telep, Gloriett-telep, Alacskai úti lakótelep, Almáskert, Belsőmajor, Új péteritelep, Kossuth Ferenc-telep, Erdőskert.

Bölcsődék, óvodák, általános iskolák, művészeti iskola, középiskolák működnek Pestszentlőrinc-Pestszentimrén.

Két sportcsarnok, egy sportkomplexum, több uszoda, sport- és tenispálya, a Bókay kertben kalandpark és műfüves sípálya, sportegyesületek programjai várják a sportolni vágyókat.

Több művelődési ház, könyvtárak, a művészeti egyesület alkotóháza, a kerület múzeuma, színi- és tánc társulatok, közel 200 civil szervezet programjaiban válogathat az érdeklődő.

Itt működik az Országos Meteorológiai Szolgálat Marczell György Főobszervatóriuma és az ország legnagyobb nemzetközi repülőtere.

Budapest Főváros XVIII. kerületének története

Pestszentlőrinc – Pestszentimre területe már a honfoglalás idején lakott volt, legkorábbi ránk maradt írásos említése XIV. századi oklevelekben található. A terület a török hódoltság idején teljesen elnéptelenedett.

A mai település története a XVIII. században kezdődik, amikor Szent Lőrinc és Péteri puszta I. Grassalkovich Antal tulajdonába került, így része lett a Gödöllő központú többezer holdas birtoknak.

Szentlőrinc pusztán majorsági központot alakítottak ki. Az épületegyüttesből ma már csak az 1761 körül épített Szent Lőrinc (Grassalkovich) kápolna (kerületünk egyetlen műemlékjellegű épülete) látható.

1799-től Mayerffy Xavér Ferenc, Pest és Buda megbecsült polgára, Széchenyi István gróf barátja bérelte és virágoztatta fel a területet. Mintagazdasággá fejlesztette a majort, a nevét viselő Ferihegyen, a mai repülőtér helyén szőlőfajta-gyűjteményt létesített.

1814-ben, a Napóleon legyőzése után Bécsben ülésező nagyhatalmi konferencia vendégei látogatást tettek Pest-Budán. Ez alkalmából katonai parádét rendeztek Szentlőrinc pusztán. A porosz, orosz, és a Habsburg uralkodó a mai Gilice téren emelt kilátóról (Gloriette) szemlélte az eseményeket. Maga a kilátó a második világháború során elpusztult, de nevét ma is őrzi a szomszédságában kialakított településrész.

A XIX. század második felében a főváros közelsége és a négy vasútvonal alapozta meg az intenzív fejlődést. A puszták ekkor már több birtokos kezén voltak, megindultak a házhely parcellázások. A mai település központjában, a Gyöngyvirág utca mentén az 1870-es években elegáns nyaralótelep alakult. A telkeket a politikai és tudományos élet vezető személyiségei vásárolták meg pihenő, nyaraló helyként. Gróf Lónyay Menyhért miniszterelnök elérte, hogy 1875-ben a Cegléd-Szolnok vasútvonalon "Puszta Szent Lőrinc Nyaraló" vasútállomást létesítettek, mely által könnyen megközelíthetővé vált az új település. Villatulajdonos volt még többek között báró Eötvös Loránd politikus-fizikus, aki villájának kertjében kezdte meg híres szabadtéri torziós inga kísérleteit; Puskás Tivadar, a telefonhírmondó és a telefonközpont feltalálója, az örökléstan kutató-biológusa; Margó Tivadar és a híres színésznő, Fedák Sári.

Adottságai miatt számos ipari létesítmény jelent meg a területen. Az 1870-es évektől téglagyárak, kavicsbánya, majd több textilüzem, hordó-, kocsilámpa készíttéssel, fémfeldolgozással, vasúti kocsik, majd a két háború között gépjármű-, a II. világháború alatt repülőgép-karosszériák összeszerelésével foglalkozó gyár, üzem létesült a településen: Liptákgyár, Kistext, Filtext, az európai hírű Orenstein és Koppel magyarországi leányvállalata stb.

Cséry Lajos, akinek Szent Lőrinc pusztán, a mai Pestszentimre szomszédságában 2600 holdas birtoka volt, még az 1800-as évek végén szerződést kötött a fővárossal a hulladék elszállítására. A Nagykőrösi út mentén kialakított egy szemétfeldolgozó telepet, ahol válogatták, osztályozták a hulladékot, szabadalmaztatott egy komposztálási eljárást, melynek segítségével az elporladt, elhumuszosodott szemétből adalékanyagok hozzáadásával szerves trágyát állítottak elő. Amikor csődbe ment a terület a főváros kezelésébe került. A feldolgozó telepet megszüntették és a terület Pestszentimrével szomszédos részére hordták évtizedeken keresztül a főváros szemetét. Ez a több millió köbméter anyag mintegy másfél kilométer hosszúságban, 100-800 méter szélességben, 20-25 méter magasságban hegyként halmozódott fel, melynek rekultivációja napjaink feladata maradt.

Szentlőrinc a XX. század első éveiben is intenzíven növekedett. Az Üllői úton közlekedő személy és teherszállításra is alkalmas keskenyvágányú vasutat 1900-ban villamosították. Szemere Miklós országgyűlési képviselő, istállótulajdonos 1902-ben vásárolta meg az egykori Szent Lőrinc pusztai birtok egy részét és a majorsági központot. Krúdy hőse, a sport lelkes támogatója birtokán „lövőház”-at és céllövőpályát létesített. A „lövőház” igényesen felújítva ma cukrászdként működik. Iskola, óvodák, kápolna épült, temetőt létesítettek. 1910-ben Pestszentlőrinc önálló nagyközséggé alakult, lakosainak száma ekkor 7824 fő volt.

A szomszédos Péteri pusztán is házhely parcellázásba kezdtek a századfordulón, ide elsősorban szegényebb családok költöztek. A Soroksárhoz tartozó település 1904-től viselte a Soroksárpéteri nevet.

Az I. világháború idején a pestszentlőrinci gyárak, üzemek haditermelésre álltak át. A Lipták gyárban úttörő fejlesztési munka folyt, adatok, fotók erősítik az itt folyó harckocsi, illetve helikopter kísérletek tényét.

A mai Havanna lakótelep helyén az I. világháború befejeződése után a Magyar Lőszergyártó Rt. üresen álló épületeit a Népjóléti Minisztérium az elcsatolt területekről menekülők számára lakásokká alakíttatta át, illetve új lakóházakat is emelt. Ez a zárt, kertés bérlakásos terület volt az Állami telep, mely jelentősen növelte Lőrinc lakosságát.

A két település intenzív fejlődése tovább folytatódott a két világháború között. Pestszentlőrincen 1927-ben négy iskolaépület készült el. Új lakónegyedek, kertváros, katolikus, evangélikus, református és unitárius templomok épültek. Az 1936-ban megyei várossá váló településnek az 1940-es években már 35.000 lakosa volt. Gimnáziumot létesítettek, felépült a vásárcsarnok, megkezdődött a városközpont kialakítása, a repülőtér építése.

1930 januárjában Soroksárpéteri önálló nagyközséggé vált, 1931-ben pedig felvette a Pestszentimre nevet. Több középület, új mozi létesült.

A második világháború miatt a fejlődés megrekedt. Pestszentlőrinc lakóinak egy részét, Pestszentimre teljes lakosságát kitelepítették 1944 végén. A legnagyobb pusztítást a légítámadások, illetve az átvonuló front harcai okozták. Pestszentimre mindkét templomépületét felrobbantották.

Az újjáépítést követően Pestszentlőrincet és Pestszentimrét a főváros XVIII. kerületeként 1950-ben csatolták Budapesthez.

A főváros részeként látványos fejlődés vette kezdetét. A helyreállított ferihegyi repülőtér 1950-tól szolgálja a polgári repülést. Megkezdődött a park- és védőerdő telepítés. A Hengermű, a Kőolajipari Gépgyár mellett beindult a termelés a Lőrinci Fonóban, mely az 1960-as években a magyar Pamutfonóipari Vállalat országos központja lett. Az ipari létesítmények, közintézmények mellett lakótelepek épültek. A Lakatos és a Szentlőrinc – korábbi nevén KISZ – felépítése a 60-as évek lakásínségét enyhítette. A 70-es években épült fel a bezárt téglagyár területén az új többemeletes szakorvosi rendelőintézet, a sportcsarnok és a könyvtár. Az állami telep helyén a 10 emeletes lakóházakból kialakított Havanna telep emelkedett, melyen a kor szokásaitól eltérően egy időben készültek el a lakóépületek és a kiszolgáló intézményhálózat (bölcsődék, óvodák, iskolák, élelmiszerboltok). Az Üllői úton felépült a posta és az új Városháza épülete. A 80-as évek végén kezdődött két újabb, igényes kivitelezésben készülő lakónegyed kiépítése, melyek a rendszerváltozás idején a tulajdonviszonyok tisztázatlansága miatt részben befejezetlenek maradtak, sorsuk azonban napjainkban rendeződik.

Az 1990-es évek elején a két egykor magyar, 1956-tól szovjet laktanyából kivonultak a csapatok. Az elmúlt két évtizedben a korábban meghatározó gyárak többsége megszűnt, a foghíjakon, a település szélén társasházak és lakóparkok épülnek.

A kerület folyamatosan fejlődik, korszerűsödik. Az elmúlt években, a kerületben a fejlődés dinamikussá vált, megnőtt a népességvonzó ereje. Az önkormányzat városfejlesztéssel segíti a kerület városképének és környezeti adottságainak javításához hozzájáruló beruházásokat.

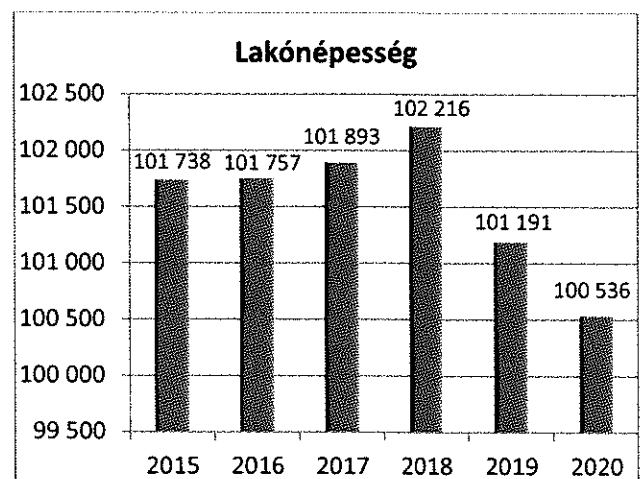
Demográfiai adatok

A XVIII. kerület mind területe, mind népességszáma alapján a főváros legnagyobb kerületei közé tartozik. Területe: 38 km², lakónépesség száma folyamatosan növekedett, 2012-től elérte, sőt meghaladta a 100.000 főt. 2018-ig folyamatos népességszám növekedés tapasztalható. Az elmúlt két évben, ha nem is számottevően, de 2019-től népességszám csökkenés figyelhető meg. Ennek ellenére a XVIII. kerület az 5. legnagyobb fővárosi kerületnek számít.

Lakónépesség száma az év végén

Év	Fő	Változás
2015	101 738	bázis év
2016	101 757	100,02%
2017	101 893	100,13%
2018	102 216	100,32%
2019	101 191	99,00%
2020	100 536	99,35%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, Visual Regiszter helyi népességnylvántartó

A kerület állandó lakosainak (állandó népesség) száma év végén az alábbiak szerint változott:

Év	Fő
2015.	100 919
2016.	100 688
2017.	100 719
2018.	100 725
2019.	98 000
2020.	97 687

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, Visual Regiszter helyi népességnyelvántartó program

Az állandó kerületi lakosok számában is megfigyelhető a folyamatos növekedés 2015-től 2018-ig, majd 2019-től kezdődően csökkentő tendencia mutatkozik, mely 2020-ban tovább csökkent.

2020. évben a két nagy településrész az állandó lakosokat figyelembe véve: Pestszentlőrinc 73.902 fő (2019. évben 74.383 fő) és Pestszentimre 23.785 fő (2019. évben 23.617 fő) állandó bejelentett lakcímmel rendelkező lakosságszámot foglalja magába.

Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2020. év)

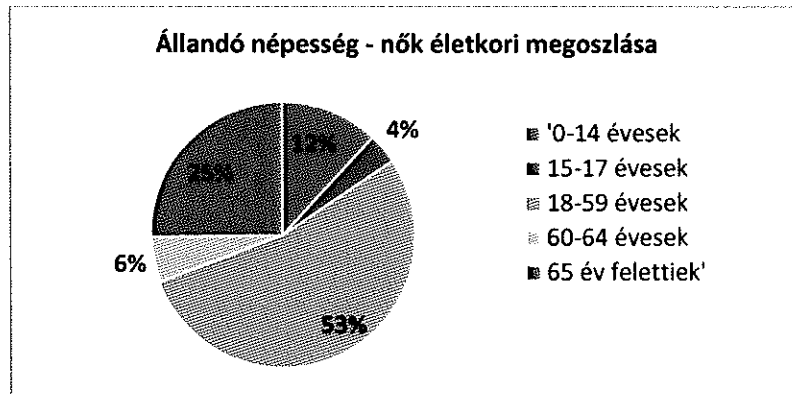
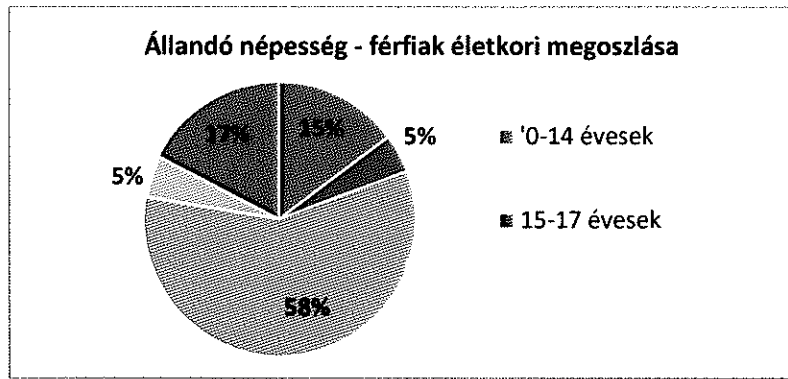
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen	Férfiak	Nők
Állandó népesség száma	45 692	51 995	97687	46,77%	53,23%
0-2 évesek			2 371	1 210	1 161
0-14 éves	6 756	6 189	12945	6,92%	6,34%
15-17 éves	2 077	1 904	3981	2,13%	1,95%
18-59 éves	26 589	27 851	54440	27,22%	28,51%
60-64 éves	2 299	2 917	5216	2,35%	2,99%
65 év feletti	7 971	13 134	21105	8,16%	13,44%

Forrás: Visual Regiszter helyi népességnyelvántartó program

A lakosság életkor szerinti bontásából kiderül, hogy a 18-59 éves korosztály teszi ki a kerületi állandó népesség legnagyobb részét, majd őket követi a 65 év feletti korosztály, majd kevéssel lemaradva a 0-14 éves korúak.

A lakosság nemek szerinti összetételét tekintve a nők aránya meghaladja a férfiakét. A nőtöbblet azonban korcsoportonként eltérően alakul, az összevont főbb korcsoportok alapján. Megállapítható, hogy az ún. nőtöbblet a 18-59 éves korcsoporttól jelentkezik, a 65. évtől van nagy kiugrás a nők arányában. A 18 évesnél fiatalabb korosztály tekintetében a férfiak aránya magasabb.

A kerület népességének alakulása követi az országos adatokban bekövetkezett elmozdulásokat, mind az állandó népesség, mind a nemek szerinti megoszlást tekintve.

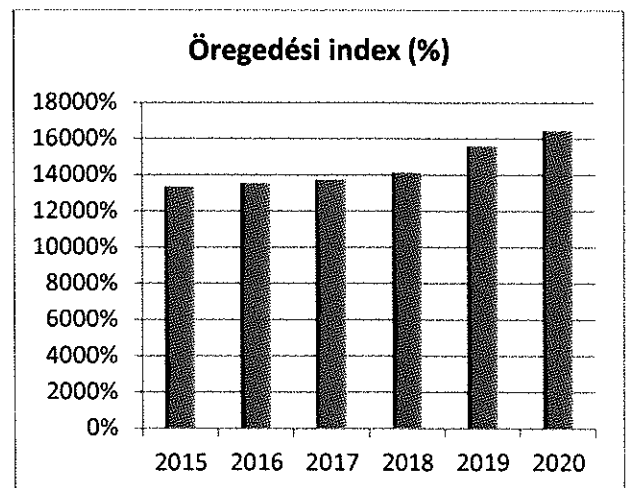
Az öregedési index az időskorú népességnek (65 év feletti) a gyermekkorú népességhez (0–14 éves) viszonyított állandó lakosok arányát fejezi ki. A népesség korösszetétele változásának és az elöregedés folyamatának legfontosabb indikátora, amelynek a demográfiai jövő szempontjából van kiemelt jelentősége.

A kerületi táblázatból kiderül, hogy a kerület egyre inkább elöregedő, évről évre emelkedik az öregedési index, mely a 2020. évben már igen magas, 165%, a 2015. évhez viszonyítva 31%-os emelkedés figyelhető meg. Az öregedő népegykezerzet esetén az idősök fokozottabb ellátására van szükség.

Öregedési index

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index (%)
2015	19 263	14 430	133,49%
2016	19 561	14 431	135,55%
2017	19 835	14 431	137,45%
2018	20 420	14 452	141,30%
2019	20 662	13 242	156,03%
2020	21 321	12 945	164,70%

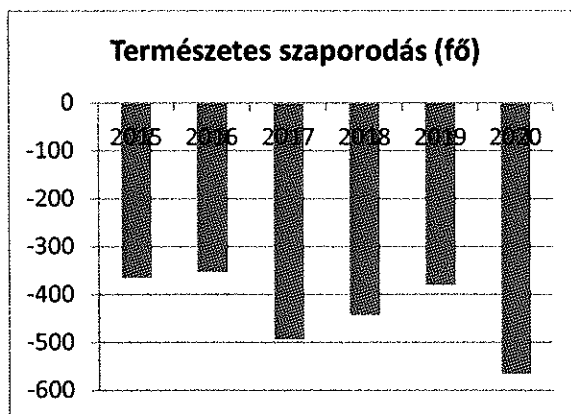
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, Visual helyi Regiszter népnyl.

Mindezt tovább erősíti a természetes szaporodás grafikonja. A természetes szaporodás, fogyás az élve születések és a halálozások különbözetét tartalmazza ezer lakosra számítva. Természetes szaporodásról akkor beszélünk, ha a születések száma meghaladja a halálozásokét (a mutató pozitív előjelű), ellenkező esetben természetes fogyásról van szó (a mutató negatív előjelű). A kerületben magasabb a halálozások száma, mint az élve születések száma, melyből az következik, hogy a kerületben a természetes szaporodás mértéke negatív értéket mutat. Adott időszakot vizsgálva minden évben természetes fogyás figyelhető meg a kerületben.

Természetes szaporodás

Év	Élve születések száma	Halálozások száma	Természetes szaporodás (fő)
2015	810	1 176	-366
2016	838	1 192	-354
2017	758	1 252	-494
2018	809	1 252	-443
2019	793	1 174	-381
2020	759	1 325	-566

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, Visual Regiszter helyi népszámlálási nyilvántartó

A tényleges szaporodás, fogyás a születések és a halálozások különbözete mellett a belföldi és a nemzetközi vándorlások egyenlegéből adódó népességszám növekedést, illetve csökkenést is tartalmazza ezer lakosra számítva. A mutató a természetes népmozgalmi folyamatok (születések, halálozások) mellett egy adott földrajzi terület népességmegtartó erejét, vagy annak hiányát is kifejezi.

Az alábbi táblázat azt szemlélteti, hogy 2015-től 2018-ig bár kerületünkben emelkedett az odavándorlások, vagyis a beköltözések száma, de az elvándorlások, vagyis az elköltözések száma magasabb volt.

Belföldi vándorlások

Év	Állandó jellegű odavándorlás	Elvándorlás	Egyenleg	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma
2015.	1 345	1 384	97,2%	-0,39
2016.	1 577	1 801	87,6%	-2,22
2017.	1 566	1 792	87,4%	-2,24
2018.	1 649	1 989	82,9%	-3,38
2019.	n.a.	n.a.	-	n.a.
2020.	n.a.	n.a.	-	n.a.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A kerületben a belföldi vándorlások egyenlege 2015-től 2018-ig negatív, illetve a természetes szaporodás értéke is negatív 2015-től 2020-ig, mindez az elmúlt években a kerület lakosságának csökkenését is okozza.

Értékeink, küldetésünk

Az egyenlő bánásmód követelménye a kötelezettektől azt kívánja meg, hogy tartózkodjanak minden olyan magatartástól, amely bizonyos tulajdonságaik alapján egyes személyek vagy személyek egyes csoportjaival szemben közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést, megtorlást, zaklatást vagy jogellenes elkülönítést eredményez. Az egyenlő bánásmód követelménye az egyik oldalon negatív kötelezettséget jelent: a kötelezettek nem sérthetik meg mások egyenlő emberi méltóságát. A jogosultak vonatkozásában ez azt eredményezi, hogy mindenkinek igénye van arra, hogy őt egyenlő méltóságú személyként kezeljék.

Az Önkormányzat az esélyegyenlőség megvalósítását prioritásként tekinti. Az esélyegyenlőség áthatja az önkormányzat valamennyi tevékenységét, a kötelező és önként vállalt feladatok ellátását a helyi közpolitika alakítása során. Esélyegyenlőségi politikáját munkáltatói szerepkörben, közvetlen szolgáltatásai során és intézményfenntartói szerepkörben érvényesíti.

Az Önkormányzat az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenysége során mindent megtesz annak érdekében, hogy az egyes projektek kidolgozásában az érdekelt civil szerveződések is aktív szerepet játszanak, elősegítve ezzel a település lakosságának ilyen irányú szemléletváltását is. A cél elérése érdekében támogatni kell a nagyszámú civil és szakmai szervezeteket, tudatosan össze kell fogni munkájukat, véleményeiket pedig érvényesíteni és megjeleníteni kell az egyes programok megvalósítása során.

Az Önkormányzat prioritásként kezeli a kerületben élő fiatalok élethelyzetét, az őket érintő kérdéseket és problémákat. Elkötelezett amellett, hogy elősegítse önállóvá válásukat, hozzájáruljon társadalmi integrációjukhoz. Az Önkormányzat felelősséget kíván vállalni a kerületben élő fiatalokért. Nyitott és segítő szándék mellett arra törekszik, hogy a fiatalok helyben maradjanak, itt kerüljön sor a családalapításra.

Fontos küldetés a szociális városrehabilitáció megvalósítása a szegregáció csökkentése érdekében, a szociális és egészségügyi ellátás fejlesztése, az önkormányzati gazdálkodás hatékonyságának és fenntarthatóságának további javítása, a helyi közösségi, kulturális élet színesítése, gazdagítása.

A kerület az itt élők számára továbbra is biztosítja a nyugodt, tiszta lakókörnyezetet, ezért fontos a kerület zöldfelületeinek lakosságbarát és fenntartható megújítása, a fenntartható, hatékony energiahasználat megvalósítása.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

A Program célja, hogy az élet valamennyi területén megelőzze a hátrányos megkülönböztetést és elősegítse egyes társadalmi célcsoportok tagjainak esélyegyenlőségét, mely az állam, az önkormányzatok és ezek intézményei, a civil szervezetek és magánszemélyek feladata.

Az Önkormányzat az EP elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,

- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

A Korm.rendelet előírása értelmében a HEP célcsoportjai a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, különösen a

- mélyszegénységben élők/romák,
- gyermekek,
- nők,
- idősek és
- fogyatékkal élők.

Emellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP Intézkedési Terv (a továbbiakban: HEP IT) tartalmazza.

A HEP IT célja

A Program célja a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából. További cél, meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot.

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Az Ebktv. előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei

- a Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és
- az EMMI rendelet

alján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a

- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Möt.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Fltv.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: Nektv.)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkt.)
- a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény (a továbbiakban: Ftv.)

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása

- A szociális támogatási rendszer átalakulása következtében az Önkormányzat Képviselő-testülete megalkotta a pénzbeli és természetbeni szociális támogatásokról szóló 7/2015. (II.25.) önkormányzati rendeletét (továbbiakban: Ör.), mely meghatározza az egyes támogatási formákat, azok jogosultsági feltételeit, a támogatás folyósításának rendjét.
- Az Önkormányzat Képviselő-testületének a lakások bérletéről és elidegenítéséről szóló 25/2020. (VII.06.) önkormányzati rendelet (továbbiakban: Lakásrendelet) szabályrendszere alapján történik. A szabályozás kiterjed a bérbeadás és elidegenítés eseteire, feltételeire, meghatározza a bérlő és bérbeadó alapvető jogait és kötelezettségeit.
- A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátásokról és a fizetendő térítési díjakról szóló 2/2008. (II.01.) önkormányzati rendelet – legutóbbi módosítása: 9/2021. (III. 01.)
- A személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások igénybevételéről és térítési díjairól szóló 12/2008. (IV. 22.) önkormányzati rendelet -legutóbbi módosítása 10/2021. (III. 01.)

2. Stratégiai környezet bemutatása

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Fontos megemlíteni azokat a helyi rendeleteket, koncepciókat, programokat és terveket, valamint a helyi fórumokat, amelyek, jóllehet egy-egy szektor konkrét célkitűzéseit és terveit határozzák meg, mégis szervesen és elválaszthatatlanul kapcsolódnak az esélyegyenlőség kérdésköréhez. A teljesség igénye nélkül:

- az Önkormányzat Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciója
- az Önkormányzat 2020-2024. évekre vonatkozó Gazdasági Programja
- az Önkormányzat Vagyongazdálkodási Terve
- Budapest Főváros XVIII. kerülete Pestszentlőrinc-Pestszentimre Integrált Településfejlesztési Stratégia 2014-2020 *(új stratégia megalkotása jelenleg folyamatban van)*
- az Önkormányzat Középtávú Sportfejlesztési Koncepciója
- Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimrei Polgármesteri Hivatal Esélyegyenlőségi Terve
- az Önkormányzat Ifjúsági koncepciója 2021-2024.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

A Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. (a továbbiakban: Városgazda NZrt.) az Önkormányzat 100%-os tulajdonában álló, közszolgáltatásokat nyújtó gazdasági társaság. Tevékenysége felöleli az önkormányzati ingatlanvagyon kezelését, műszaki karbantartását, a közterületek gondozását, valamint számos kerületi sport- és kulturális intézmény, továbbá a helyi média működtetését. Emellett a társaság szervezi a kerületi közfoglalkoztatást, leányvállalatai révén pedig társasházkezeléssel és fejlesztési projektek menedzselésével is foglalkozik.

A Városgazda NZrt. legfontosabb célja az, hogy a rábízott közfeladatokat a kerületben élők megelégedésére a 21. században elvárható színvonalon lássa el.

A Tiszta Forrás Alapítvány Ellátási szerződés útján biztosítja a hajléktalan személyek nappali ellátásának működtetését, illetve az utcai szociális munka feladatának elősegítését.

A Félúton Alapítvány Ellátási Szerződés útján nappali ellátás keretében gondoskodik a pszichiátria és szenvedélybetegekről, akiknek ellátása más intézményben vagy a családjukban nem oldható meg, viszont bentlakásos intézmény elhelyezésük vagy fekvőbeteg gyógyintézeti kezelésük nem indokolt.

2.3 Az Önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

Az EMMI rendelet 1. számú melléklete sorolja fel az elemzést segítő adatsorokat. A helyzetelemzés alapját szolgáló statisztikai adatok nagy része az Országos Területfejlesztési Információs Rendszer (TeIR) adatbázisából, továbbá a 2019. és 2020. évi demográfiai adatok a Visuál Regiszter helyi népességnyilvántartó programból (kerültek kigyűjtésre, illetve egyéb helyi nyilvántartásokból. Jelentős segítséget nyújtottak az adatok összegyűjtéséhez az önkormányzat intézmények, továbbá a helyi szervezetek, szolgáltatások nyilvántartásai és

statisztikai. Azoknál az adatoknál, amelyekre nincs, vagy nem is lehet nyilvántartás, ott a 2011. évi népszámlálás adataira hivatkozunk.

A HEP megalkotásának előzményeként az Önkormányzat egy kérdőíves felméréssel egybekötve kívánta a jövőre nézve a kerületben fellelhető szociális szolgáltatások fejlesztését, valamint a helyi esélyegyenlőség biztosítását szolgáló elképzeléseit kidolgozni.

A kialakult járványhelyzet a beválasztás kritériumait megváltoztatta, így többnyire online módon került sor az adatfelvételre, így a kérdőívet összesen 1120 fő (N) töltötte ki.

A vizsgálatban részt vevők nem reprezentálják a kerület lakónépességét, hiszen önkéntes részvétellel zajlott az adatfelvétel, így inkább egy olyan populációról beszélhetünk a vizsgált csoport körében, akik fogékonyabbak voltak a megfogalmazott célokkal kapcsolatosan. Ennek következtében a beérkezett válaszok esetében redukált információtartalommal rendelkezünk. Nemcsak, hogy nem reprezentatív a minta, a kutatás is inkább egy akciókutatásnak fogható fel, hiszen célunk a lakosság megkérdezésével a HEP elkészítése során figyelembe veendő beavatkozási pontok feltárása volt.

A kérdőíves kutatás eredményéről háttéranyag szolgál segítségként, melynek aktuális részei tájékoztató jelleggel beépítésre kerültek egyes helyzetelemzések alkalmával.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

Különböző tanulmányok próbálják meghatározni a mélyszegénység fogalmát. Ezek áttekintését követően megállapítást nyert, hogy a szegénység anyagi és nem anyagi helyzet jelzője is lehet. Vonatkozhat egy emberre és emberek csoportjára is.

A mélyszegénység fogalmát Havas Gábor által összeállított kritériumrendszer írja körül a legtalálóbban. Eszerint azokat a közösségeket, amelyek mélyszegénységbe süllyedtek a (I) nagyon alacsony iskolázottság és (II) foglalkoztatási ráta, (III) erős települési, lakóövezeti térségi koncentráció és szegregáció, (IV) az ezekből következő súlyos szociális deficit és (V) a hátrányos társadalmi helyzet újra termelődésének valószínűsége jellemzi. Ezek mellett megemlíthető az egyén és a közösség szociális kompetenciáinak súlyos hiányosságait is.

A fejlett országokban röviden a mélyszegénységen azt a jelenséget értjük, amikor valaki az alapvető javakat és közszolgáltatásokat nélkülözve él, és kevés esélye van arra, hogy ebből a helyzetből önerőből kilépjen. A benne élőket jelentős hátrányok sújtják az élet szinte minden (oktatás, foglalkoztatás, lakhatás és egészségügy) területén.

A mélyszegénység kialakulásának és tovább örökítésének legismertebb okai között kell említeni az alacsony képzettséget és munkanélküliséget, a jóléti rendszer szűkös és elégtelen minőségű eszköztárát, illetve ezek igénybevételének hiányosságait. *(Lakner Zoltán: Vonal alatt)*

Magyarországon a szegénységi küszöb alatt élőkől 1,2 millióan mélyszegénységben élnek.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A közgondolkodásban a szegénységet általában a jövedelmi szegénységgel azonosítják. A szegénység meghatározására 2010 óta egy egységes szempontok alapján kidolgozott indikátorrendszert alkalmaznak az EU valamennyi tagállamában. Azokat a személyeket soroljuk a szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek közé, akik a relatív jövedelmi szegénység, a súlyos anyagi depriváció, illetve a nagyon alacsony munkaintenzitás közül legalább egyben érintettek. Mára egyre inkább a társadalmi kirekesztődés értelmében használatos, melyre az alábbi országos adatok állnak rendelkezésre.

A szegénységgel vagy társadalmi kirekesztődéssel kapcsolatos fontosabb indikátorok, referencia év szerint

Megnevezés	2015	2016	2017	2018	2019
Relatív jövedelmi szegénységi arány	14,5	13,4	12,8	12,3	12,2
Relatív jövedelmi szegénységi arány a roma és a nem roma népesség körében					
Roma	54,7	48,4	40,9	38,4	34,7
Nem roma	13,2	12,8	12,1	11,4	11,7
Szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek aránya a legjellemzőbb gazdasági aktivitás szerint					
Foglalkoztatott	18,4	19,0	12,9	12,4	10,9
Munkanélküli	70,4	73,1	70,0	69,4	61,8
Nyugdíjas	18,0	19,0	14,9	15,5	19,1
Egyéb inaktív	41,7	38,2	32,8	35,0	29,3
Szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek aránya a roma és a nem roma népesség körében					
Roma	82,8	75,6	67,8	63,2	52,9
Nem roma	24,5	24,7	18,5	17,3	16,9

A háztartások jövedelmi színvonalát az egyes településtípusokon élők társadalmi, demográfiai jellemzői, illetve eltérő munkaerő-piaci lehetőségei erőteljesen befolyásolhatják.

Megnevezés	Régiók								
	Közép-Mo.	Budapest	Pest	Közép-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl	Dél-Dunántúl	Észak-Mo.	Észak-Alföld	Dél-Alföld
Egy főre jutó jövedelmek, forint									
2015									
Munkajövedelem összesen	1 188 863	1 387 533	...	1 089 502	1 059 641	846 637	826 347	759 160	937 720
2016									
Munkajövedelem összesen	1 229 700	1 437 477	...	1 140 767	1 089 546	990 373	875 339	855 210	975 463
2017									
Munkajövedelem összesen	1 403 295	1 556 898	1 193 678	1 309 642	1 364 589	1 043 110	916 186	953 572	1 024 478
2018									
Munkajövedelem összesen	1 552 331	1 710 620	1 343 495	1 542 245	1 217 408	1 124 465	1 158 554	1 163 589	1 250 479
2019									
Munkajövedelem összesen	1 815 707	1 977 569	1 601 411	1 511 278	1 392 406	1 142 440	1 268 692	1 187 994	1 554 809
2020									
	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a

Forrás: KSH

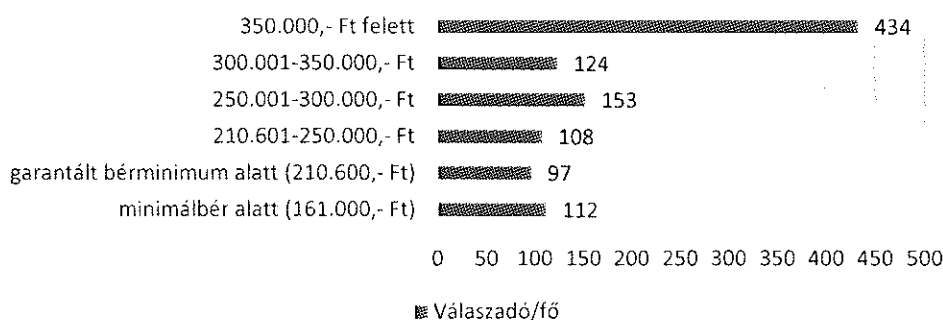
A háztartások jövedelmi helyzete regionális szinten is különbözik. A szegénységi kockázatok különösen sújtják a gyermekeket és a hátrányos helyzetű térségben élőket. Ehhez az utóbbi csoportba tartoznak a romák nagyobb többsége.

Fenti táblázatokban foglaltak alapján megfigyelhető, hogy egyre inkább mérséklődik a szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának aránya. A szegénységi mutatók alapján egyre kevesebb a jövedelmi szegény.

A kérdőíves kutatási felmérés alapján - a kérdőívet 1120 fő (N) töltötte ki - amelyből az alábbiak figyelhetők meg.

A háztartások jövedelmi helyzete és az ehhez kapcsolódó fogyasztási kiadások szintje és szerkezete a lakosság legfontosabb életszínvonal adatai közé tartozik. Ehhez kapcsolódón került megkérdezésre, a háztartások havi teljes jövedelme és a kiadások rangsorolása.

Háztartás teljes bevétele havonta

Megállapításra került, hogy a válaszadók közül a minimálbér alatt élők (112 fő) többsége egyedül él, melyből 48 fő nyugdíjas. A garantált bérminimum alatt élők és a 250.000-300.000,- Ft között élők csoportját megjelölő személyek többsége legfeljebb középfokú iskolai

végzettséggel bír, míg a két legmagasabb kategóriába inkább a felsőfokú iskolai végzettséggel rendelkezők tartoznak.

Kiadások rangsorolása

Kiadás	Jövedelmi kategória/Ft					
	minimálbér alatt	garantált bérminimum alatt	210.601- 250.000	250.001- 300.000	300.001- 350.000	350.000 felett
élelmiszer	1	1	1	1	1	3
élvezeti cikkek (pl. cigaretta, alkohol)	5	3	2	3	2	1
ruházati termékek	4	7	7	5	5	7
lakásfenntartás, lakhatás	2	4	5	4	6	5
egészségügy (pl. gyógyszer)	5	6	7	6	4	6
művelődés, sport, szórakozás	4	4	7	4	3	8
oktatás (pl. tankönyv, tandíj)	6	5	3	2	7	2
hírközlés (pl. újság, kábel tv., internet)	7	8	6	7	8	9
nyaralás, kirándulás	3	2	4	3	4	4

A háztartások kiadási szerkezetének vizsgálata során elmondható, hogy szinte minden jövedelmi csoportba az élelmiszerrel kapcsolatos kiadások állnak első helyen. De ugyanakkor igen magas az élvezeti cikket vásárlók aránya, „dobogós” ranghellyel rendelkezik a kiadások közül. A legkisebb költségcsoportot a hírközlés adja.

A szubjektív jóllét mutatói az egyén megélt életminőségét, az életére, valamint annak meghatározó területeire vonatkozó elégedettséget, egyéni értékelést mérik. A szubjektív jóllét a jövedelmi és az anyagi helyzet függvényben került vizsgálatra.

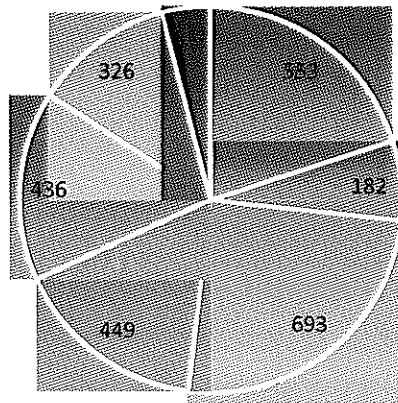
Szubjektív jóllét mutatói

Kategória	Válaszadók száma	Ebből tartalékos képezni tudók aránya
kielégítőnek	156	66 %
átlagosnak	445	51 %
jónak	151	84 %
nem túl jónak	273	5 %
napi kiadások kifizetése is gondot okoz	71	0 %

A válaszadók többsége átlagosnak ítélte meg az anyagi helyzetét, és a tartalékképzésre azok képesek, akik jónak ítélték meg az anyagi helyzetüket.

Az anyagi helyzet és az életvitel kapcsolata nagymértékben összefügg.

Anyagi helyzet hatása az életvitelre

- ▣ komfortosabb életkörülmények kialakítását
- ▣ iskolai végzettség, képzettség megszerzését
- ▣ családi programok szervezését (pl. nyaralás)
- ▣ kulturális programokon való részvételét (pl. színház, komolyzenei hangverseny)
- ▣ egészségi állapotát (pl. stressz, szorongás)
- ▣ élelmiszer fogyasztását (pl. kevés hús, gyümölcs)
- ▣ baráti kapcsolatait

A válaszadók leginkább a családi programok hiányában, a kulturális programokon való részvétel hiányában, a komfortosabb életkörülmények kialakításában érzik leginkább az anyagi helyzetük hátrányát. A válaszadók csak csekély száma (8 fő) gondolja úgy, hogy az életét nem befolyásolja az anyagi helyzete.

A kerületben, ha a Család- és Gyermekejéti Szolgálatoknál a szolgáltatást igénybe vevő családok számának alakulását vizsgáljuk az anyagi, mint elsődleges hozott probléma szerint, az alábbiak figyelhetők meg:

2020. évben 715 családból 23 családnál (3,2%)

2019. évben 1.175 családból 56 családnál (4,7%)

2018. évben 1.208 családból 53 családnál (4,3%) jelenik meg elsődleges hozott

problémaként az anyagi jellegű probléma.

Bár rangsorban az anyagi jellegű hozott probléma elsődlegessége viszonylag az utolsók között van, ennek ellenére, az anyagi-megélhetési problémák jelen vannak a kerületben. Mindezt igazolja, hogy a 2020. évben igen magas az adományok közvetítésének a száma (172 család).

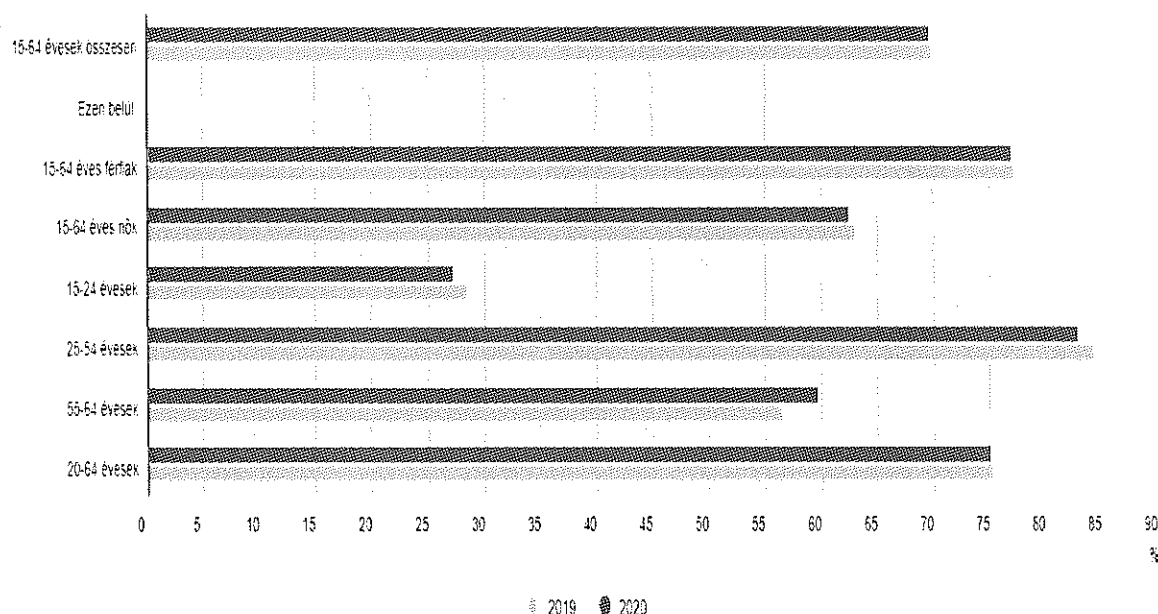
3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

Az Európai Unió a szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának mérésére egy összetett mutatót dolgozott ki, amely a lehető legtágabban határozza meg a szegénységet. Az elsődleges mutató három tényező együttes vizsgálatát foglalja magában: a jövedelemhiányon túl számba veszi az anyagilag elérhető javak körét, valamint a munkaerőpiacra való kapcsolatot is. A szociális kirekesztés ellen a legjobb védelem a foglalkoztatás. A mutatók összetettségéből következően a foglalkoztatás azonban önmagában nem elegendő a szegénység kezelésére, emiatt szükség van további indikátorokra, így különösen a szociális védelemnek, a lakáskérdésnek, az oktatásnak és az egészségügynek a vizsgálatára is.

A gazdasági aktivitás ismertetése során a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ft.) és az Möt. rendelkezései szolgálnak alapul.

Az országos adatokat nézve – a KSH adatok szerint – 2020-ban (az év egészét tekintve) a foglalkoztatottak átlagos létszáma 4 millió 460 ezer volt. A foglalkoztatottak létszáma 52 ezer fővel csökkent az előző év 4 millió 512 ezer főhöz viszonyítva.

A foglalkoztatási ráta korcsoportok szerinti alakulása

A foglalkoztatottak közül 4 millió 376 ezren tartoztak a 15–64 évesek körébe, a korcsoport foglalkoztatási rátája 0,4 százalékponttal 69,7%-ra csökkent. A férfiak körében 0,3 százalékponttal, a nők esetében 0,6 százalékponttal mérséklődött a ráta értéke, a férfiaké 77,0 %, míg a nőké 62,3% volt.

Az 55–64 évesek kivételével – akik körében jelentős, 2,9 százalékpontos növekedést tapasztaltunk – a fő korcsoportok mindegyikében csökkent a foglalkoztatási ráta. A fiatalok foglalkoztatási aránya 1,3 százalékponttal 27,2%-ra, a legjobb munkavállalási korú 25–54 éveseké pedig 1,5 százalékponttal 82,9%-ra csökkent.

A 20–64 évesek foglalkoztatási rátája 0,3 százalékponttal 75,0%-ra mérséklődött.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, aránya

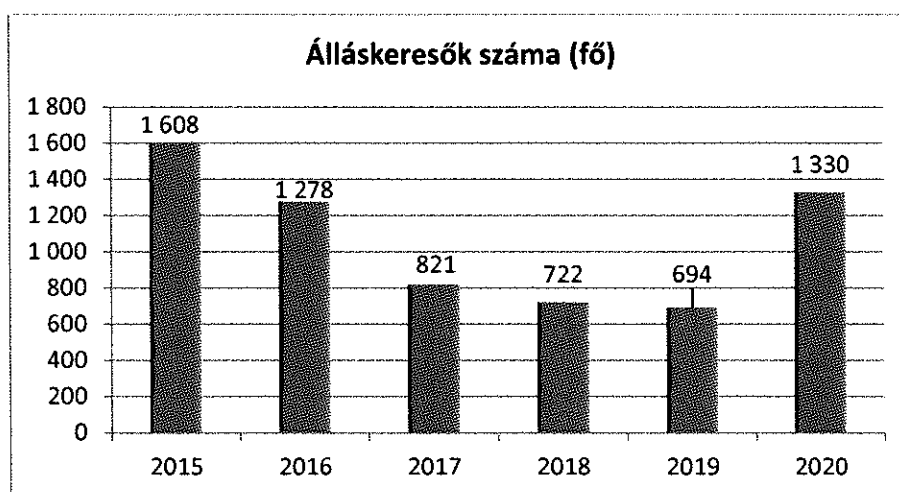
Regisztrált munkanélküli az a személy, aki a munkaviszony létesítéséhez szükséges feltételekkel rendelkezik, oktatási intézmény nappali tagozatán nem folytat tanulmányokat, öregségi nyugdíjra nem jogosult, rehabilitációs járadékban nem részesül és az alkalmi foglalkoztatásnak minősülő munkaviszony kivételével munkaviszonyban nem áll és egyéb kereső tevékenységet sem folytat, valamint elhelyezkedése érdekében az illetékes kirendeltséggel együttműködik, továbbá akit az illetékes kirendeltség álláskeresőként nyilvántart.

A XVIII. kerület lakónépességét vizsgálva a 2010-2014. közötti időszakban a nyilvántartott álláskeresők száma csökken. Megfigyelhető, hogy a 2015-2019. közötti időszakban további jelentős mértékű csökkenő tendencia mutatkozik. 2020. évben viszont az előző évhez képest erőteljes növekedés figyelhető meg.

Munkanélküliségi ráta nemek szerint

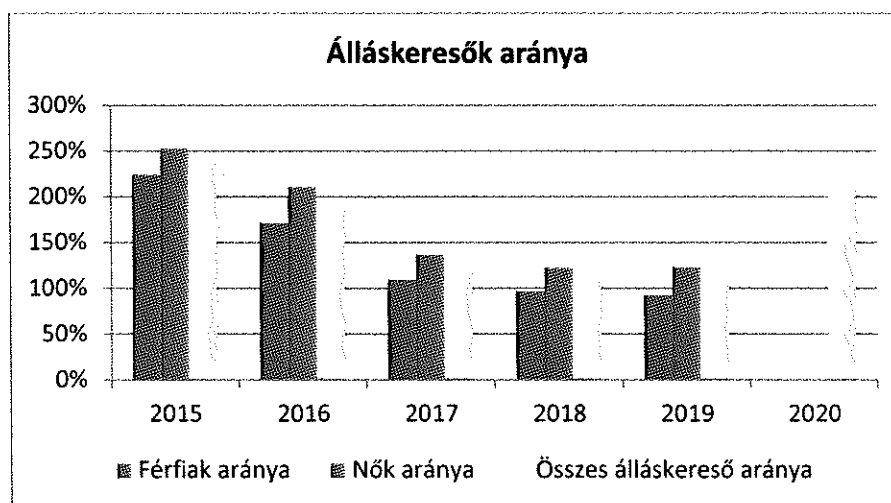
Év	15-64 év közötti állandó népesség (fő)			Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma (fő)					
	Férfi	Nő	Összesen	Férfi		Nő		Összesen	
	Fő	Fő	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2015.	32 665	34 561	67226	734	2,25%	875	2,53%	1608	2,39%
2016.	32 390	34 306	66696	555	1,71%	723	2,11%	1278	1,92%
2017.	32 326	34 127	66453	355	1,10%	467	1,37%	822	1,24%
2018.	32 120	33 733	65853	310	0,96%	412	1,22%	722	1,10%
2019.	31 104	32 992	64096	289	0,93%	406	1,23%	694	1,08%
2020.	30 965	32 672	63637	n.a.	-	n.a.	-	1330	2,08%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Amennyiben az álláskeresők arányát a lakónépességhez viszonyítva vizsgáljuk, elmondhatjuk, hogy míg 2015-től 3% alatt van az álláskeresők aránya, addig 2016-tól már 2% alá csökkent ez az arány, mely 2018-ban éppen csak meghaladja az 1%-ot. A 2020. év vonatkozásában viszont az arány már ismét 2,08%, amely meghaladja a 2%-ot.

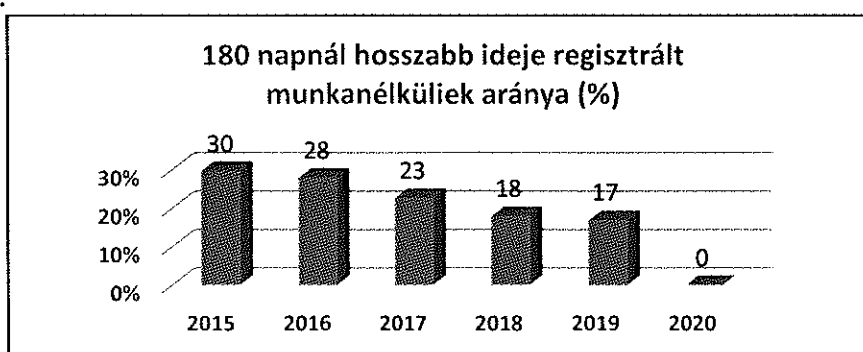
Az álláskeresők korcsoportok szerinti megoszlásában is megfigyelhető, hogy az álláskeresők száma minden korcsoportot figyelembe véve csökkenő tendenciát mutat. Míg a korábbi években felülreprezentált az 51-60 évesek aránya, a legkevésbé megjelentek a 30 éven aluliak, viszont a 61 éven felüliek aránya emelkedik, mely emelkedés a 2015. évben mutatkozik meg leginkább. A 2016-2017. évben egyenletes eloszlás figyelhető meg korcsoportonként. A 2018-2019-es éveket tekintve is legmagasabb az álláskeresők száma az 59 év felettek körében, melyet a 40-44 éves korosztály követ.

Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint

Regisztrált munkanélküliek/ nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Fő összesen	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
		1 608	1 278	821	722	694	1330
20 év alatti	Fő	15	16	12	13	9	n.a.
	%	0,95%	1,23%	1,40%	1,73%	1,26%	-
20-24 év	Fő	107	89	52	52	39	n.a.
	%	6,67%	6,96%	6,36%	7,17%	5,62%	-
25-29 év	Fő	134	107	70	69	67	n.a.
	%	8,33%	8,37%	8,53%	9,56%	9,58%	-
30-34 év	Fő	131	102	67	67	68	n.a.
	%	8,16%	8,00%	8,10%	9,25%	9,76%	-
35-39 év	Fő	202	158	88	76	75	n.a.
	%	12,55%	12,34%	10,75%	10,53%	10,84%	-
40-44 év	Fő	196	157	103	104	104	n.a.
	%	12,16%	12,25%	12,55%	14,34%	14,99%	-
45-49 év	Fő	185	147	88	72	75	n.a.
	%	11,47%	11,48%	10,75%	9,90%	10,77%	-
50-54 év	Fő	151	132	81	63	72	n.a.
	%	9,39%	10,35%	9,84%	8,69%	10,34%	-
55-59 év	Fő	212	149	60	59	55	n.a.
	%	13,15%	11,62%	7,31%	8,17%	7,85%	-
59 év feletti	Fő	276	222	201	149	132	n.a.
	%	17,18%	17,35%	24,48%	149,25%	18,98%	-

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

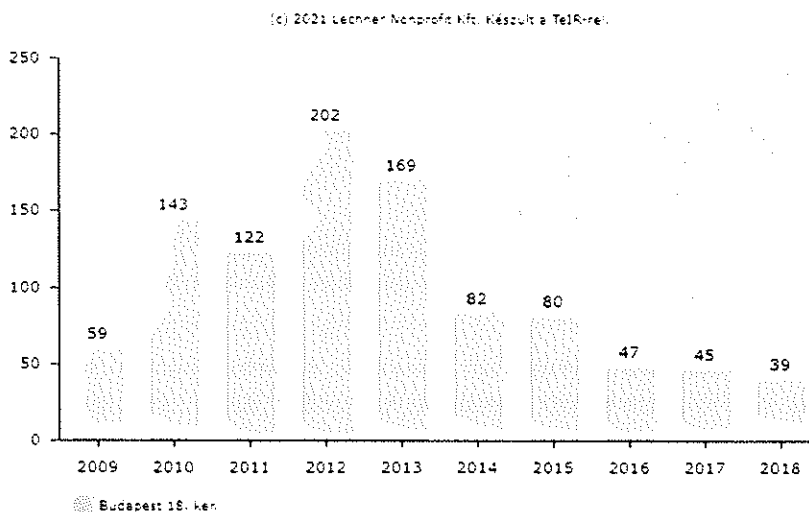
Az álláskeresők körében érdemes külön vizsgálni a tartós munkanélküliek arányát. A 180 napon túl nyilvántartott álláskeresők esetében csökkenés figyelhető meg. 2015. évben az arány 30%-os és 2019. évre már 20% alá csökkent az arány. (2018. évben 18%, 2019. évben 17%). 2019. évről 2020. évre a folyamatos nyilvántartás hossza 111 napról 171 napra emelkedett.

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A pályakezdők körében is hasonló folyamat figyelhető meg. Nyilvántartott pályakezdő álláskereső a nyilvántartott álláskeresők közül azok a 25. életévüket - felsőfokú végzettségük esetén 30. életévüket - be nem töltött fiatalok, akik tanulmányaik befejezését követően munkanélküli-ellátásra nem szereztek jogosultságot.

Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (fő)

2012-ig a 25 évnél fiatalabb álláskeresők száma növekvő, majd azt követően csökkenő tendenciát mutat, mely 2018-ig igen jelentős mértékű. A két év közötti különbség 163 fő.

Az álláskeresők év végi számának tekintetében érdemes vizsgálni a 2020. évet részletében, mivel a korábbi évek csökkenő tendenciája 2020. évben megdőlt, az álláskeresők száma erőteljes növekedésnek indult.

2020. évi álláskeresők száma havi bontásban

2020. 01.	2020. 02.	2020. 03.	2020. 04.	2020. 05.	2020. 06.	2020. 07.	2020. 08.	2020. 09.	2020. 10.	2020. 11.	2020.12.
720	776	775	1109	1571	1897	1846	1855	1680	1419	1401	1330.

2020. március 16. után jelentősen emelkedett a regisztrált álláskeresők száma. 2020. május 20-i adat szerint 1571 regisztrált álláskereső szerepelt nyilvántartásban, az előző év hasonló időszakában 1102 főt tartottak nyilván.

2020. december 20-án 1330 fő a regisztrált álláskeresők száma, előző év hasonló időszakában, 2019. december 20-án 1090 fő.

A 2020. évben kirobbanó pandémia jelentősen átrajzolta a munkaerőpiaci térképet is, hiszen az egészségügyi helyzet mellett leginkább a gazdaságra mérte a legnagyobb csapást a járvány. 2020. évben a kialakult járványügyi helyzet miatt bevezetett korlátozásoknak, bezárásoknak tudható be az álláskeresők számának megemelkedése.

2020. évben a decemberi záróadat szerint a kerületben 1330 fő álláskeresőt tartottak nyilván. A növekedés minden társadalmi csoportban, korosztályban és nemek között is egyformán megfigyelhető.

Ha a Család- és Gyermekejélési Szolgálatoknál együttműködési megállapodás alapján megjelent személyek számát tekintjük

2018. évben 1.787

2019. évben 1.782

2020. évben 1.490 személy volt – megfigyelhető, hogy a szolgáltatást igénybe vevők gazdasági aktivitás alapján

2018-ban 563 fő (32%)

2019-ben 566 fő (32%)

2020-ban 548 fő (37%) foglalkoztatott volt, azaz megjelentek a munkaerőpiacon.

A megfigyelt időszakban lényeges eltérés nem mutatkozik, de a 2020. évi adatok vonatkozásában némi csökkenés látszik a szolgáltatnál megjelentek számát nézve, de mégis a foglalkoztatottak aránya magasabb százalékot mutat. A szolgáltatnál megjelentek számának csökkenése a kialakult járványügyi helyzetnek tudható be.

A kérdőíves információk felmérése alapján – a kérdőívet 1120 fő (N) töltötte ki, de a munkaerő kérdéskörre 1091-en adtak válaszokat – az alábbiak figyelhetők meg, mely adatok pusztán tájékoztató jelleggel kerülnek bemutatásra a válaszok hiányossága miatt.

A válaszadók munkaerő-piaci helyzetét tekintve az alkalmazotti lét a meghatározó. A válaszadók közül 630 fő alkalmazott, vállalkozóként 68 fő vesz részt a gazdaság működésében.

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága

Az iskolai végzettségnek, képzettségnek meghatározó szerepe van az elérhető társadalmi helyzetre, a társadalmi mobilitásra, illetve a gazdasági aktivitásra.

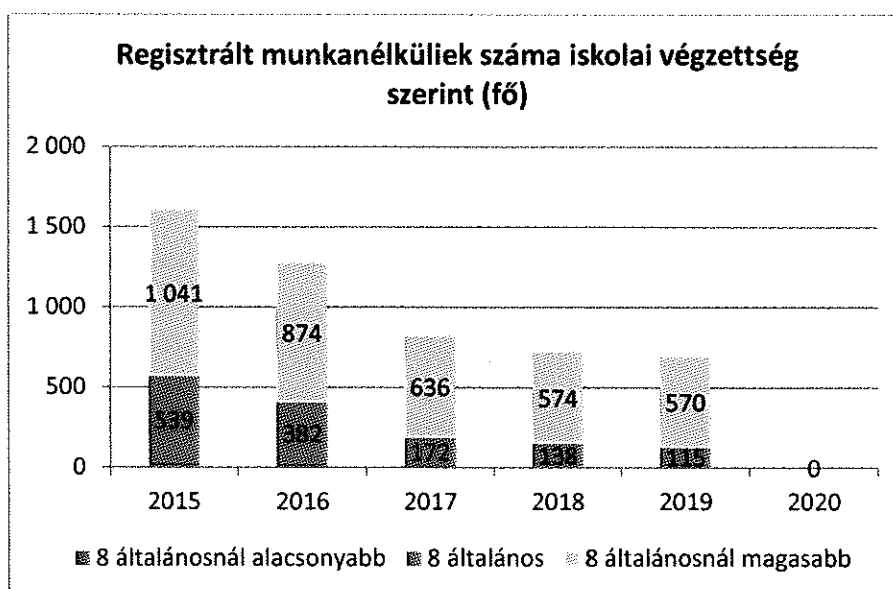
Minél alacsonyabb iskolai végzettséggel bír egy személy, annál nagyobb a valószínűsége, hogy életpályája hátrányosan alakul, melynek következtében, mind társadalmi, mind gazdasági hátrányt egyaránt elszenvedhet. A hátrányok mellett a munkaerőpiacon való megjelenés és a munkaszerezés is nehéz számukra.

A nyilvántartott álláskeresők esetében a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya a legkisebb, és a középfokú végzettséggel rendelkezők aránya a magasabb. Az évek során számuk mindhárom esetben csökken, különösen jelentős mértékű csökkenés figyelhető meg a 2016-os és 2017-es években a legfeljebb befejezett általános iskolai végzettséggel rendelkező álláskeresők számában.

Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint

Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség		Általános iskolai végzettség		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2015.	1 608	28	1,76%	539	33,53%	1 041	64,71%
2016.	1 278	22	1,74%	382	29,88%	874	68,38%
2017.	822	13	1,61%	172	20,94%	636	77,45%
2018.	722	11	1,45%	138	19,08%	574	79,47%
2019.	694	9	1,26%	115	16,57%	570	82,10%
2020.	1330	n.a.	-	n.a.	-	n.a.	-

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A munkaerő-piacra való belépésnél a fentiekén kívül, további nehézségként jelentkezhet a munkavállalónál meglévő bármilyen fogyatékoság, melynek következtében megváltozott munkaképességűnek tekinthető.

Felnőttek Gimnáziuma

A kerületben a Pestszentlőrinc-Pestszentimrei Felnőttek Gimnáziuma már közel négy évtizede nyújt továbbtanulási esélyt a 16 éven felüli, felnőtt korú lakosságnak. Az iskola 4 évfolyamos gimnázium, amely 2020. szeptember 1-jével kibővült általános iskolai tagozattal is. Mivel állami iskola, ezért tandíj nincs. 560 gimnáziumi és 60 általános iskolai tanuló felvételére van lehetőség. Az iskola sajátos „blended learning” (a távoktatás, az esti és a nappali keveréke) oktatást folytat, és az élethosszig tartó tanulás iránti igény felkeltésével a tanulók életvezetési tudatos tevékenységét kívánja javítani és fejleszteni.

A Felnőttek Gimnáziumának (gimnáziumi tagozat) október 1-jei létszám adatai a következők szerint alakultak:

Felnőttek Gimnáziuma (gimnáziumi tagozat) október 1-jei tanulók száma/év						
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Létszám/fő	522 fő	493 fő	496 fő	613 fő	565 fő	554 fő

Forrás: Felnőttek Gimnáziuma

Az általános iskolai felnőttoktatás az iskolában csak 2020/2021. tanévben indult, így végzős tanulók először 2021-ben lesznek. 2020. október 1-jén itt a tanulói létszám 27.

c) közfoglalkoztatás

Az Ftv. az általános rendelkezések között kiemeli, hogy az államigazgatás valamennyi szerve számára kiemelkedően fontos a foglalkoztatás elősegítése a munkanélküliség megelőzése és hátrányos következményeinek enyhítése. Ennek biztosítására különböző eszközök állnak a rendelkezésre, így különösen munkaerő-piaciszolgáltatások, foglalkoztatást elősegítő támogatások, a közfoglalkoztatás.

A foglalkoztatáspolitikai eszközrendszerét két nagy csoportra bonthatjuk: aktív és passzív foglalkoztatáspolitikai eszközökre. Az aktív foglalkoztatáspolitikai eszközök az álláskeresők munkához való hozzájutását segítik elő az álláskeresők képzése és a munkaadók foglalkoztatási képességének, lehetőségeinek növelése révén, míg a passzív foglalkoztatáspolitikai eszközök az álláskeresők (munkanélküliek) ellátását szolgálják az álláskeresés időszakában.

A foglalkoztatáspolitikai eszközei kiegészítik egymást. A foglalkoztatáspolitikai célok megvalósítását közvetlenül az aktív eszközök szolgálják, a passzív eszközök pedig pótlólagos jövedelem biztosításával teszik átvészélhetővé az álláskeresés időszakát.

A 2011. évtől a közfoglalkoztatás eddigi rendszerét egy új támogatási rendszer váltotta fel. Megszűnt a közmunkaprogram, a közcélú munka, valamint a közhasznú munkavégzés, helyükbe egy egységes közfoglalkoztatás lépett. 2011. márciusától az Önkormányzat Képviselő-testülete úgy döntött, hogy a Városgazda NZrt. látja el e feladatot közhasznú tevékenységi körén belül.

A közfoglalkoztatás a munkaviszony egy speciális formája. Támogatott tranzitfoglalkoztatás, amelynek célja, hogy a közfoglalkoztatott sikeresen vissza-, illetve bekerüljön az elsődleges munkaerő-piacra.

A közfoglalkoztatók támogatást vehetnek igénybe annak érdekében, hogy átmeneti munkalehetőséget biztosítsanak azok számára, akiknek az önálló álláskeresése hosszú ideig eredménytelen (például alacsony iskolai végzettségük miatt, vagy azért, mert már kiestek a munkagyakorlatból).

A közfoglalkoztatás lehetőséget jelenthet a hátrányos helyzetű álláskeresők (kiemelten a megváltozott munkaképességűek, a hajléktalanok, menekültek, roma nemzetiségű álláskeresők) átmeneti vagy egyes esetekben, akár tartósabb foglalkoztatására.

Az utóbbi évek munkaerő-piaci tendenciái mellett a közfoglalkoztatás egyre jobban háttérbe szorult, tekintettel arra, hogy az egyre kiterjedő mértékű munkaerő-hiány mellett az álláskereső munkavállalók legnagyobb hányada, különösen a fizikai munkakörökben foglalkoztatottak el tudtak helyezkedni az elsődleges munkaerő-piacon.

A 2019. évi 4,5 millió (4,517 ezer KSH adat, 2019. szeptember-november) foglalkoztatott Magyarországon rekord értéket jelentett amellyel, hogy Magyarország lakossága folyamatosan csökken. A keresleti munkaerő-piacon 2019. év végére, 2020. elejére a bevonható munkaerő-tartalék minimálisra csökkent, illetve mobilizálása egyre drágábbá, bizonyos szegmensekben szinte lehetetlenné vált. Ebből a szempontból a földrajzi elhelyezkedés is lényeges, a fővárosban ezek a folyamatok még erősebben voltak érzékelhetők. Foglalkoztatási szempontból lényeges az is, hogy a bevonható munkaerő milyen szociális készségekkel és jellemzőkkel bír, és ezáltal valóban van-e potenciális lehetőség adott személyek munkaerő-piaci bevonására.

2020. márciusával változás állt be a munkaerő-piacon, tekintettel a koronavírussal összefüggő járványügyi helyzetre, és annak gazdasági következményeire. 2020. I. félévében a foglalkoztatottak átlagos létszáma a 15-74 éves népességben 4 millió 437 ezer fő volt, 67 ezerrel kevesebb, mint az előző év azonos időszakában. A foglalkoztatás szintje áprilisban volt a legalacsonyabb, majd a korlátozó intézkedések feloldásával párhuzamosan fokozatosan emelkedett a létszám, júniusban a számuk már elérte a - járványt és a korlátozó intézkedéseket megelőző - januári értéket. A pandémia második és harmadik hulláma azonban ismét az álláskeresők számának növekedéséhez vezetett.

Kiemelendő, hogy a pandémia miatti munkaerő-kínálat növekedése nem egyformán érintett minden földrajzi területet és szektort. A fizikai munka, így különösen például az építőipar, épület üzemeltetés, fizikai segédmunka területén ez gyakorlatilag nem vagy alig érzékelhető. Tekintettel arra, hogy a kerületi városüzemeltetés jelentős részben az említett tevékenységeket fedi le, e területen még 2020-2021-ben sem lehetett igazán kínálati piacról beszélni.

A felvázolt munkaerő-piac helyzetben igen jelentős tényező a közfoglalkoztatási bér nagyságrendje is. A közfoglalkoztatottak bére differenciált és az alábbiak szerint alakul 2021. március 1. napjától:

Megnevezés	Havi bér, bruttó/Ft/hó
Közfoglalkoztatási bér	85.000
Garantált közfoglalkoztatási bér	110.815
Munkavezetőt megillető foglalkoztatási bér	93.525
Munkavezetőt megillető garantált bér	121.035

Ehhez képest a minimálbér összege havibér alkalmazása esetén bruttó 167 400 Ft /hó, a legalább középfokú iskolai végzettséget/szakképzettséget igénylő munkakörben foglalkoztatott munkavállaló garantált bérminimuma pedig havibér alkalmazása esetén bruttó 219 000 Ft/hó a teljes munkaidő teljesítése esetén.

Mindezen folyamatok, adottságok meghatározták a Városgazda NZrt. keretében történő közfoglalkoztatást is.

A Városgazda NZrt. 2015-2020. között 12 közfoglalkoztatási programban vett részt, mely programok összesen 794 főt érintettek (halmozott adat) az alábbiak szerint.

Közfoglalkoztatási programban részt vettek száma (2015-2020)

Év	Közfoglalkoztatotti jogviszonyok száma (fő)	Fizikai létszám (fő)	Fizikai arány (%)	Szellemi létszám (fő)	Szellemi arány (%)
2015.	386	345	89,38%	41	10,62%
2016.	376	344	91,49%	32	8,51%
2017.	182	146	80,22%	36	19,78%
2018.	97	67	69,07%	30	30,93%
2019.	55	29	52,73%	26	47,27%
2020.	26	11	42,30%	15	57,70%

Forrás: Városgazda NZrt.

A közfoglalkoztatotti létszám változása jól reflektál a munkaerő-piaci tendenciákra és a demográfiai változásokra. Közfoglalkoztatottak száma folyamatos csökkenő tendenciát mutat, mely igen erőteljes.

A közfoglalkoztatás keretében végzett munka olyan tevékenységekre irányul, amely javítja többek között a települések szociális, egészség megőrzési, nevelési, kulturális, közrend, közlekedésének helyzetét, közösségi tereinek használhatóságát, illetve a települések gazdasági, foglalkoztatási helyzetét.

A kérdőíves kutatási felmérés alapján, a válaszadók körében viszonylag magas a közfoglalkoztatottak (72 fő), valamint a megváltozott munkaképességűek száma (17 fő). A válaszadók körében az alacsony iskolai végzettség nem mondható szignifikánsnak, hiszen a közfoglalkoztatott jogviszonnyal bírók majdnem 50%-a felsőfokú (főiskola, egyetem) iskolai végzettséggel rendelkezik. A közfoglalkoztatottak és a megváltozott munkaképességű személyek mellett az elhelyezkedés, stabil egyben a megélhetést biztosító jövedelem nehézsége jelenik meg az alkalmi foglalkoztatottak és a munkanélküliek körében is.

d) a fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük

A kerület jövőjét a jelen kor fiataljai határozzák meg, ennél fogva és a település hosszú távú fejlődését szem előtt tartva figyelmet fordít a helyi fiatalokra. Az Önkormányzat évente lehetőséget biztosít diákmunkára, mely az itt élő fiatalok számára kitörési pont lehet.

A XVIII. Kerületi Kormányhivatal Foglalkoztatási Osztályánál megvalósuló pályázat - VEKOP 8.2.1-15 kódszámú Ifjúsági Garancia a Közép-magyarországi régióban – célja a nem foglalkoztatott fiatalok minél rövidebb időt töltsenek munkanélküliségben, inaktivitásban vagy tanulás nélkül, illetve, hogy személyre szabott segítséget kapjanak a munkaerő-piaci helyzetük javításához.

A program több lépcsőben valósul meg. Első lépésben a már legalább 6 hónapja álláskeresőként nyilvántartott fiatalokra fókuszál, ezt követően lépésről lépésre megoldást találva valamennyi 25 év alatti, tanulmányait befejező vagy félbehagyó, elhelyezkedni nem tudó vagy állását veszítő és segítséget kérő fiatalra.

A programba vont fiatalok komplex, személyre szabott segítségnyújtásban részesülhetnek a munkaerő-piaci helyzetük javításához, melynek érdekében szolgáltatások biztosítására, a szakképzetlen fiatalok esetében a gazdaság igényeihez igazodó szakképesítés megszerzésére, a szakképzett fiatalok esetében, pedig a munkatapasztalat megszerzésére, illetve a versenyszférában történő elhelyezkedésre helyezük a hangsúlyt. Az egyéni programok személyre szabott humánszolgáltatási elemeket, valamint foglalkoztatást elősegítő képzési támogatást, az elhelyezkedéshez, vállalkozóvá váláshoz nyújtott támogatási formá(ka)t, és egyéb kiegészítő támogatásokat foglalhatnak magukban.

e) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése (pl. felnőtteképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok)

A fiatalok foglalkoztatási esélyének növelésében elsődleges szerepe van annak, hogy biztos tudást, versenyképes szakmát szerezhessenek. Erre való ösztönzésként a hátrányos helyzetű, szociálisan rászoruló fiatalok felsőoktatásba való részvételének támogatása kapcsán a Képviselő-testület minden év szeptemberében dönt a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjrendszerhez való csatlakozáshoz közel 20 éve. A támogatásra megszavazott éves előirányzat 10 millió forint.

A pályázatra azok a települési önkormányzat területén lakóhellyel rendelkező, hátrányos szociális helyzetű felsőoktatási hallgatók jelentkezhetnek, akik felsőoktatási intézményben (felsőoktatási hallgatói jogviszony keretében) teljes idejű (nappali munkarend) alapképzésben,

mesterképzésben, osztatlan képzésben vagy felsőfokú, illetve felsőoktatási szakképzésben folytatják tanulmányaikat. Az ösztöndíjat minden pályázati fordulóban újra kell pályázni.

A XVIII. Kerületi Kormányhivatal Foglalkoztatási Osztályánál megvalósuló pályázat keretében szolgáltatások:

A Budapest Esély Nonprofit Kft. a VEKOP 8.1.2–16 projekt keretében regisztrált álláskereső ügyfelek számára nyújt munkaerő–piaci szolgáltatást.

A program időtartama: 2019.02.01. – 2022.03.31.

A szolgáltatásokat tapasztalt szakemberek végzik: pszichológusok, munkaerő–piaci tanácsadók/mentorok, állásfeltárók, trénerek.

A program 14 féle szolgáltatást nyújt: egyéni fejlesztési terv készítése, személyre szóló állásfeltárás és elhelyezés, munkaerő–piaci mentori szolgáltatás, pszichológiai tanácsadás, szociális információnyújtás, pályaválasztási tanácsadás, pályamódosítási tanácsadás, egyéni munkatanácsadás, munkahelyi környezetbe történő beilleszkedés segítése, betanítás, munkaerő–piaci visszalépést és beilleszkedést segítő re-integráló csoportos foglalkozás, újra orientáló csoportos foglalkozás, munkavállalói kulcsképeségeket és kulcskompetenciákat fejlesztő csoportos foglalkozás, pályamódosítási csoportfoglalkozás, személyiségfejlesztést, beilleszkedést és önálló életvitelt segítő csoportfoglalkozás.

f) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Az Ebktv. megfogalmazza, hogy Magyarországon a munkavállalót nem érheti hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatáshoz való hozzájutás során. A törvény lehetőséget ad eltérésre, nem tekinti az egyenlő bánásmód megsértésének azokat az eseteket, mikor a munka jellege, illetve természete alapján indokolt az alkalmazásánál számba vehető minden lényeges és jogszerű felvételre alapított arányos megkülönböztetés.

Kerületünkben nem tudunk ilyen jellegű megkülönböztetésről.

Pozitív megkülönböztetés

A XVIII. Kerületi Hivatal Foglalkoztatási Osztályánál megvalósuló pályázat VEKOP-8.1.1-15 Út a munkaerőpiacra kiemelt projekt keretében a hátrányos helyzetű munkavállalók foglalkoztatási esélyeinek növelése a cél.

Célcsoportok:

- 25-30 év közötti pályakezdő álláskeresők
- alacsony iskolázottságú nyilvántartott álláskeresők
- gyermekgondozást és hozzátartozó ápolását követő újrakezdés nehézségeivel küzdő nyilvántartott álláskeresők
- tartósan (legalább 6 hónapja, folyamatosan) nyilvántartott álláskeresők
- 50 év feletti nyilvántartott álláskeresők
- közfoglalkoztatásból kikerülők

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

Álláskeresési ellátásban csak álláskereső részesülhet. Az álláskereső részére álláskeresési ellátásként álláskeresési járadék, nyugdíj előtti álláskeresési segély, valamint költségtérítés jár. Az ellátás megállapítható annak az álláskeresőnek, aki járulékfizetési kötelezettségének eleget tett és a megelőző 3 éven belül - munkaviszony, egyéni vagy társas vállalkozói tevékenység alapján - 360 nap jogosultsági idővel rendelkezik.

Nyugdíj előtti álláskeresői segélyben részesülők száma

Év	15-64 év közötti állandó népesség száma	Álláskeresői segélyben részesülők (fő)	Álláskeresői segélyben részesülők %
2015	67 226	173	0,26%
2016	66 696	162	0,24%
2017	66 453	145	0,22%
2018	65 853	112	0,17%
2019	n.a.	101	-
2020	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az adatok alapján elmondható, hogy a kerületben 2015. évtől folyamatosan csökken az álláskeresői segélyben részesülő személyek száma.

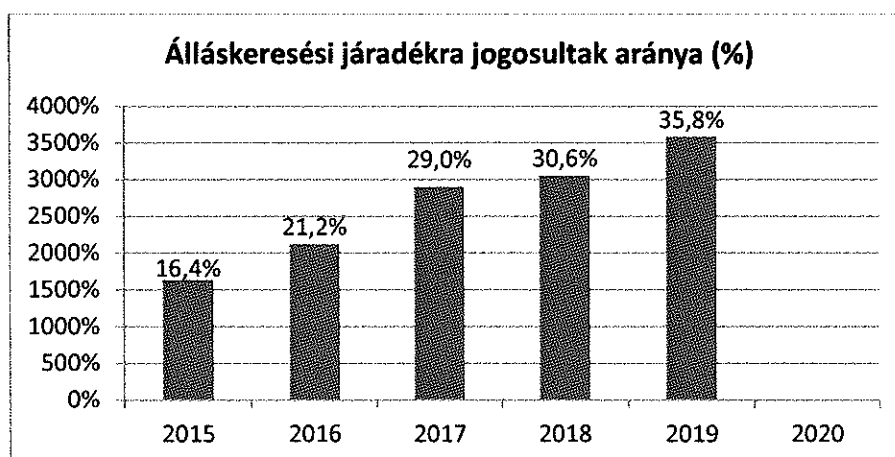
Álláskeresői járadék illeti meg azt, aki álláskereső, az álláskeresővé válását megelőző három éven belül legalább 360 nap jogosultsági idővel rendelkezik, munkát akar vállalni, de önálló álláskeresőse nem vezetett eredményre, és számára az állami foglalkoztatási szerv sem tud megfelelő munkahelyet felajánlani.

Járadékra jogosult regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma

Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma	Álláskeresői járadékra jogosultak	
	Fő	Fő	%
2015.	1 608	263	16,4%
2016.	1 204	256	21,2%
2017.	822	238	29,0%
2018.	722	221	30,6%
2019.	694	249	35,8%
2020.	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázat alapján a nyilvántartott álláskeresők száma folyamatosan csökkenést mutat a 2015-2019 közötti időszakban, de az álláskeresői járadékra jogosultak arányának változásában növekedés figyelhető meg. 2019. évben a nyilvántartott álláskeresők 35,8%-a (249 fő) volt álláskeresői járadékra jogosult.

A Magyarország 2015. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2014. évi XCIX. törvény hatályba lépő rendelkezései jelentős mértékben alakították át az Szt. szabályozott szociális rászorultság alapján biztosított pénzbeli és természetbeni ellátások formáit.

A segélyezési rendszer 2015. március 1. napjával hatályba lépő átalakításával összefüggésben az állam és az önkormányzatok közötti feladat-megosztás a szociális ellátások területén élesen elkülönül.

Az Szt.25. § (1) bekezdése alapján a jogosult részére jövedelme kiegészítésére, pótlására, illetve a különös méltánylást érdemlő személyes élethelyzetére figyelemmel pénzbeli szociális ellátás nyújtható.

Az Szt.25. § (3) bekezdése alapján szociális rászorultság esetén a jogosult számára

a) a járási hivatal - az e törvényben meghatározott feltételek szerint -

aa) időskorúak járadékát,

ab) foglalkoztatást helyettesítő támogatást,

ac) egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatást,

ad) gyermekek otthongondozási díját,

ae) a 41. § (1) bekezdése szerinti ápolási díjat, a 43. § szerinti ápolási díjat (a továbbiakban: kiemelt ápolási díj), a 43/A. § (1) bekezdése szerinti ápolási díjat (a továbbiakban: emelt összegű ápolási díj);

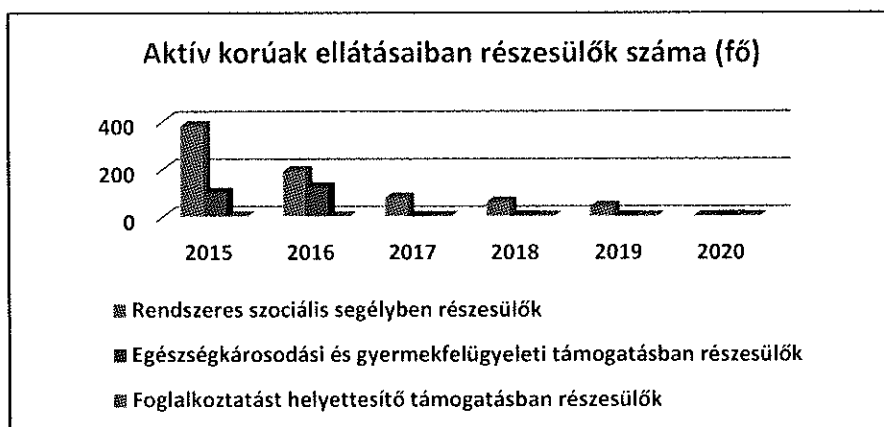
b) a képviselő-testület - az e törvényben és a települési önkormányzat rendeletében meghatározott feltételek szerint - települési támogatást állapít meg.

Az aktív korúak ellátása a hátrányos munkaerő-piaci helyzetű aktív korú személyek és családjuk részére nyújtott ellátás. Az aktív korú személynek az ellátásra való jogosultságot a járási hivatal állapítja meg.

Aktív korúak ellátása - rendszeres szociális segélyben, egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban, valamint foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek száma

Év	Rendszeres szociális segélyben részesített regisztrált munkanélküliek száma (negyedévek átlaga) (2015. február 28-tól az ellátás megszűnt, vagy külön vált EGYT-re és FHT-ra)	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesülők átlagos száma 2015. március 1-től érvényes módszertan szerint		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (2015. március 1-től az ellátásra való jogosultság megváltozott)	
		Fő	Fő	15-64 évesek %-ában	Fő
2015.	380	99	0,57%	n.a.	-
2016.	190	121	0,29%	n.a.	-
2017.	78	n.a.	0,1%	n.a.	-
2018.	60	n.a.	0,1%	n.a.	-
2019.	41	n.a.	-	n.a.	-
2020.	n.a.	n.a.	-	n.a.	-

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Aktív korúak ellátás terén nem állnak rendelkezésünkre adatok, ezért lényeges következtetést nem tudunk levonni.

A szociális támogatási rendszer átalakulása következtében az Önkormányzat Képviselő-testületének a pénzbeli és természetbeni szociális támogatásokról szóló mindenkor hatályos Ör. meghatározza az egyes támogatási formákat, azok jogosultsági feltételeit, a támogatás folyósításának rendjét.

Az Ör. alapján **rendkívüli és rendszeres települési támogatást** nyújt önkormányzatunk az alábbiak szerint:

Támogatásban részesülők száma

Támogatási forma	2015.03.01-től	2016. év	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év
	fő	fő	fő	fő	fő	fő
Rendkívüli települési támogatás	588	492	493	386	364	385
Méltányos települési támogatás	62	137	218	209	244	238
Lakhatást segítő települési támogatás	691	903	477	561	452	401
Egészségügyi települési támogatás	346	644	350	406	319	279
Hátralékcsökkentési települési támogatás	0	1	1	2	0	0
Köztemetés	76	43	16	56	76	79

Forrás: önkormányzati adat

A Gyvt. határozza meg a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, valamint a pénzbeli ellátás biztosításának feltételeit.

A gyermekeket érintő ellátások és azokat érintő változások, illetve statisztikai adatokkal való alátámasztás a 4.1 pontban kerülnek részletesen kifejtésre.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

A 2011. évi népszámlálási adatok alapján Budapest Főváros XVIII. kerületében a 43.553 lakásból a legtöbb (9.515 db) 1971-1980 között épült, és túlnyomórészt (36.025 db) összkomfortos.

A komfort nélküli, szükség és egyéb lakások száma - amelyben jellemzően a szegényebb társadalmi réteg él - 2 %-át teszi ki a lakásállománynak.

Az Mötv. 23. § (5) bekezdése 14. pontja értelmében a kerületi önkormányzat feladatai közé tartozik a lakás- és helyiséggazdálkodás.

Az Önkormányzat tulajdonában lévő lakásállomány hasznosítása a lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 1993. évi LXXVIII. törvény (továbbiakban: Ltv.), valamint az Önkormányzat Képviselő-testületének a lakások bérletéről és elidegenítéséről szóló 25/2020.(VII.06.) önkormányzati rendelet (továbbiakban: Lakásrendelet) szabályrendszere alapján történik. A szabályozás kiterjed a bérbeadás és elidegenítés eseteire, feltételeire, meghatározza a bérlő és bérbeadó alapvető jogait és kötelezettségeit.

A Lakásrendelet 5. §-a tartalmazza az önkormányzati bérlakások bérbeadására vonatkozó általános feltételeket. Ezen túlmenően több rendelkezése kitér arra, hogy nem lehet lakást bérbe adni annak a kérelmezőnek, akinek közüzemi vagy lakbér hátraléka van az Önkormányzat felé. Továbbá a Lakásrendelet rendelkezései között szerepel, hogy nem lehet lakást bérbe adni azon pályázók, ajánlattévők számára, akiknek jogerős bírósági határozat végrehajtása miatt ki kell költözniük az általuk lakott lakásból és a végrehajtást kérő az Önkormányzat, valamint ha az önkormányzati lakás bérlője az általa határozatlan időtartamra bérelt lakás bérleti jogviszonyának megszüntetését közös megegyezéssel kezdeményezte és a megszüntetéskor pénzbeli térítést kapott, a megszüntetéstől számított 5 éven belül.

Lakásállomány

Év	Lakásállomány (db)	Bérlakás állomány (db)
2015.	43 874	1 402
2016.	43 940	n.a.
2017.	44 167	1 330
2018.	44 308	1 357
2019.	n.a.	1 345
2020.	n.a.	1 265

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

A kerületben a lakásállomány száma, ha nem is számottevő mértékben, de 2015-2018 között emelkedett: 43.874-ről 44.308-ra. Ugyanezen időszakban viszont csökkent az épített (131-ről 83-ra) és az év közben megszűnt lakások száma (42-ről 25-re). A megszűnés több okból történt, így többek között avulás folytán, műszaki megosztás miatt stb.

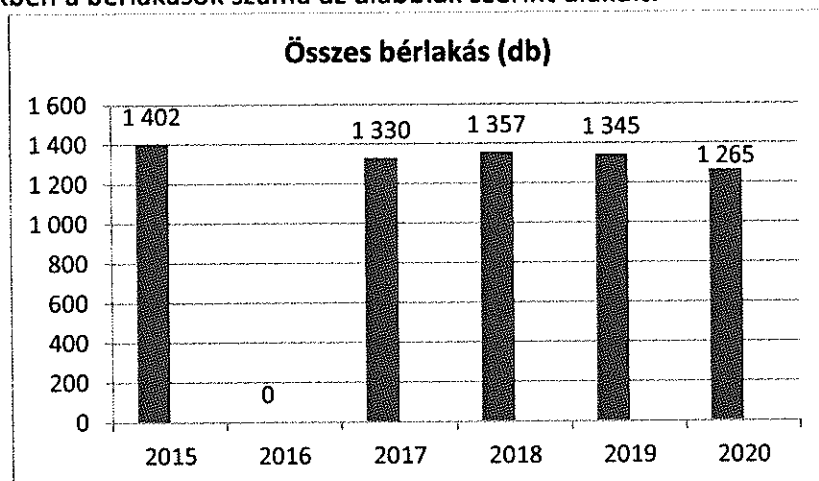
a) bérlakásállomány

Az önkormányzattulajdonában lévő vagy rendelkezésére álló lakásállomány hasznosítását a Lakásrendelet szabályozza.

A rendelet értelmében a bérbeadás jogcímei az alábbiak (a lakásvagyon hasznosítása történhet):

- pályázat útján, ezen belül is:
 - a) szociális helyzet alapján, valamint hiteladósok program keretében;
 - b) költségelven,
 - c) piaci alapon
 - d) Fecske-program keretében
 - pályázaton kívül
 - a) közérdekű cél megvalósítása érdekében;
 - b) a jogcím nélküli lakáshasználók részére;
 - c) a bérlőkijelölési, valamint bérlőkiválasztási jog alapján;
 - d) a szolgálati lakásra jogosító jogviszony alapján;
 - e) a kényszerbérlők elhelyezése céljából;
 - f) a jogszabály alapján;
 - g) a végrehajtási árverés esetén;
 - h) a krízishelyzet alapján;
 - i) a lakásgazdálkodási célból;
 - j) lakáscsere jogcímén;
 - k) bérleti jogviszony folytatása alapján;
 - l) bérlőtársi jogviszony létesítése alapján

Az elmúlt években a bérlakások száma az alábbiak szerint alakult:

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

Bérlakásállomány komfortfokozat szerint (db)

Év	Összkomfortos	Komfortos	Félkomfortos	Komfort nélküli	Összesen
2010	784	284	95	331	1494
2020	740	266	65	194	1265

Forrás: önkormányzati adatok

A lakásgazdálkodásra vonatkozó alapelvek közül kiemelt cél az, hogy az Önkormányzat által meghatározott biztonságosan fenntartható bérlakások száma ne csökkenjen, értéke szinten maradjon, minősége javuljon, a jó adottságokkal rendelkező lakások minél hatékonyabban kerüljenek hasznosításra, a rossz műszaki állapotban lévő, gazdaságosan fel nem újítható lakások bontásra, illetve értékesítésre kerüljenek.

A lakások megüresedése több okból történik:

- lakbértartozás felhalmozódása következtében elrendelt végrehajtási eljárás,
- a bérlakás elavult műszaki tartalma miatt a rendeltetésszerű használat nem biztosítható, felújítása gazdaságtalan,
- egyéb ok (leadás, elhalálozás)

A korábbi Lakásrendelet 2015. október 13. napjától hatályos módosításával a lakások bérbeadásának jogcímei között meghatározásra került a lakásjuttatási névjegyzék alapján történő bérbeadás. A rendelet szerint minden naptári évben egy alkalommal bérbevételi ajánlatot nyújthatott be a család legfeljebb két lakástípusra. Az érvényes ajánlatok elbírálása és a névjegyzék felállítása a Népjóléti Bizottság hatáskörébe tartozott.

A névjegyzék alapján történt lakásbérbeadás az elmúlt időszakban a következők szerint alakult:

Lakásbérbeadás (névjegyzék alapján 2015-2019)

Év	Bérbevételi ajánlatot benyújtó kérelmezők száma	Lakásjuttatási névjegyzék alapján önkormányzati bérlakáshoz jutott
2015.	145	-
2016.	188	15
2017.	202	16
2018.	113	5
2019.	106	3

Forrás: Önkormányzati adat

A táblázatból megállapítható, hogy a bérbevételi ajánlatot benyújtók kevesebb, mint 10 %-a részére biztosított az Önkormányzat bérlakást, mely évente csökkenő tendenciát mutatott, 2019-ben elérte a 2,8 %-ot.

A korábbi Lakásrendelet szerint további lehetőség a lakáshoz jutáshoz a szükséghelyzet alapján történő bérbeadás. A rendelet melléklete tartalmazta a „Krizislakás iránti kérelem” megnevezésű nyomtatványt, mely a korábbi vezetés szerint tartalmazza azokat az *„érdemi információkat, melyek ismerete elengedhetetlenül szükséges ahhoz, hogy rövid időn belül megalapozott döntés alapján kerülhessen sor krizislakás bérbeadására.”*

A szükséghelyzet alapján történt lakásbérbeadás az elmúlt időszakban a következők szerint alakult:

Lakásbérbeadás szükséghelyzet alapján 2015-2019

Év	Kérelmezők száma (fő)	Szükség helyzet alapján jutott önkormányzati bérlakáshoz
2015	37	18
2016.	57	28
2017.	26	8
2018.	22	6
2019.	8	0

Az áttekintett időszokról elmondható, hogy a rászorult családok, fiatal házasok támogatása nem igazán valósult meg.

Az Önkormányzat egyelőre nem tervez pályázat útján történő lakás bérbeadást, tekintettel arra, hogy a bérlakások műszaki állapota nem megfelelő, illetve nem rendelkezik az Önkormányzat annyi lakásállománnyal, hogy a lakásigényeket kielégítse.

Az elmúlt évben közel 140 kérelmező nyújtotta be krízishelyzetére vonatkozóan lakásbérbeadásra vonatkozó kérelmét.

A kérelmezők számát nézve az Önkormányzatnak más jellegű támogatási rendszert kell kidolgoznia a kerületi lakosok lakhatási támogatásának érdekében. Az új támogatási rendszer kidolgozására vonatkozó javaslat a veszélyhelyzet megszűnését követően várható.

b) Lakhatást segítő támogatások

A lakásfenntartással összefüggő kiadások a háztartások költségvetésének legnagyobb részét jelentik. Így a lakhatás, mint alapvető szükséglet biztosítása, illetve az ezzel kapcsolatos lakossági terhek csökkentése a szociális ellátórendszerre is jelentős feladatokat ró. Ebbe a körbe tartozó ellátási formák közül külön kiemelendő a települési támogatás keretében biztosított

- a lakhatást segítő támogatás és
- a hátralékcsökkentési támogatás

2015. március 1-ig lakásfenntartási támogatás és lakhatást segítő támogatás párhuzamosan futott. 2016. február 28-ig azonban már csak lakhatást segítő támogatás vehető igénybe az Önkormányzat által. Hasonló változás következett be az hátralékcsökkentési támogatások körében is. A támogatások körében többen vették igénybe a természetbeni támogatásokat, a pénzbelivel szemben.

Év	Lakásfenntartási támogatás/lakhatást segítő támogatás		Hátralékcsökkentési támogatás	
	természetbeni/fő	pénzbeli/fő	természetbeni/fő	pénzbeli/fő
2015.	829	70	4	-
2016.	820	83	1	0
2017.	445	32	1	0
2018.	489	72	2	0
2019.	407	48	0	0
2020.	339	65	0	0

A támogatásban részesülők körének csökkenése, a Csibész Család- és Gyermekejóléti Központ tevékenységében is érezteti hatását. Speciális szolgáltatásuk körébe tartozik a hátralékkezelési tanácsadás, melyen az ellátottak száma 2020. évben 44 fő, 2019. évben 60 fő volt. A kerület lakosainak körében a háztartások eladósodása hasonló mértékű az országos átlagénak.

c) eladósodottság

Magyarországon komoly probléma az eladósodás, különösen a hátrányos helyzetű, munkájukat elvesztő vagy alacsony jövedelmű, idős vagy több gyermekes családoknak. Ez a réteg veszítheti el legkönnyebben a lakását, válhat hajléktalanná leginkább, vagy náluk kapcsolják ki fizetés hiányában a közszolgáltatásokat.

A Gyermekek Átmeneti Otthonában az elhelyezést kiváltó leggyakoribb ok közé tartozik a lakhatási gond. Az elmúlt évekhez hasonlóan 2020-ban is a lakhatási problémák miatt bekerülők száma volt a legmagasabb (9).

A lakhatással kapcsolatosan a kerületben kiemelkedő szerepet játszik a Tiszta Forrás Alapítvány és a Családok Átmeneti Otthona a hajléktalanság kezelésében és megelőzésében.

Családok Átmeneti Otthona (a továbbiakban: Otthon)

Az Otthon befogadja és lakhatást biztosít többek között a hajléktalanná vált családok számára, biztosítva ezzel a család integritását és elhelyezését. Az otthonba bekerülők körében korábban magas volt a munkanélküliek aránya, így elsődlegesen a munkaerőpiacra próbálták visszavezetni a családok felnőtt tagjait, továbbá olyan takarékosagra ösztönözni őket, mellyel elkerülhetővé válik a gondozás megszűnését követően a hajléktalanság. Az Otthonban töltött idő elegendőnek bizonyul a társadalomba való visszavezetéshez, amennyiben a család kész az együttműködésre. Az utóbbi években viszont az, hogy az otthonba bekerülők körében magas a munkanélküliek aránya az alábbi adatok tükrében „megdőlni” látszik.

Azok a családok, akiknek sikerült önkormányzati bérlakásba költöznie, az esetek többségében nem kerültek vissza a szociális rendszerbe.

Időszak	Kigondozott családok száma	Önk-i bérlakásba költözött	Albérletbe költözött	Saját lakásba költözött	Albérlők házába költözött	Egyéb helyre költözött
2000-2004	22	4	9	2	3	4
2005-2009	18	2	10	3	-	3
2010-2015	22	3	15	2	-	2
2016-2017	8	1	2	-	-	5
2018-2019	9	4	1	-	-	4
2020-	2	-	1	-	-	1

Forrás: Intézményi adat (Csibész)

A biztos lakhatással való rendelkezésben a foglalkoztatásnak is meghatározó szerepe van hiszen, ha a család rendelkezik jövedelemmel, nagyobb az esélye a saját erőből történő megélhetésnek, csökkentve a szociális ellátásoktól való függést. Az a nézet, mely szerint azok a gondozottak, akik a beköltözéskor munkanélküliek voltak, jellemzően a kiköltözés után sem találnak állást, változni látszik. Javulóban van ez a tendencia, egyre többen állnak munkába. Az Otthonban eltöltött idő alatt és a kiköltözés után is sok esetben megmarad a munkaviszony. Azon családok, akik önkormányzati bérlakásba tudtak költözni, még mindig ott élnek és mindenkinek a mai napig van munkája is.

2018-ban a gondozott 7 családból 6 kétszülős és 1 egyszülős volt, melyben 13 fő a felnőtt.

2019-ben a 6 gondozott családból 5 kétszülős és 1 egyszülős volt, melyben 11 fő a felnőtt.

2020-ban a 4 gondozott családból 2 kétszülős és 2 egyszülős volt.

A kétszülős családok esetében legalább az egyik szülő (apa) munkahellyel rendelkezett. Akinek nem volt munkahelye, annak sikerült a Főváros Kormányhivatal XVIII. Kerületi Hivatala Foglalkoztatási Osztálya, továbbá a Városgazda NZrt-vel való együttműködése során munkát találni. A 2020. évben a vírushelyzet leginkább az egyszülős családokat viselte meg.

Időszak	Gondozott felnőttek száma	Beköltözéskor munkanélküli volt	Beköltözéskor volt munkahelye vagy anyasági támogatásban részesült	Kiköltözéskor volt munkahelye vagy anyasági támogatásban részesült	Kiköltözéskor munkanélküli
2000-2004	32	19	13	14	18
2005-2009	28	17	11	13	15
2010-2015	29	17	12	17	12
2016-2017	14	4	10	14	0
2018-2019	24	10	14	21	3
2020-	6	0	6	6	0

Forrás: Intézményi adat (Csibész)

A kerületben a hajléktalan ellátást a Tiszta Forrás Alapítvány biztosítja.

A kerületben élő hajléktalanok két körből kerülnek ki:

- kerületben képződő hajléktalanok
- vidékről felköltöző és a kerületben maradó hajléktalanok

Az Szt. 86. § (4) bekezdése alapján Önkormányzatunk kötelező feladata a hajléktalan személyek részére nappali ellátást nyújtó intézmény működtetése, melyet az Önkormányzat ellátási szerződés keretében határozott időre átadott a Tiszta Forrás Alapítványnak. Az Alapítvány 2024. december 31-ig köteles ellátni feladatait. Az Alapítvány az Önkormányzat közigazgatási területén tartózkodó hajléktalan személyek helyzetét, életkörülményeit figyelemmel kíséri, szükség esetén kezdeményezi a hajléktalan személyek ellátását és megteszi az ehhez kapcsolódó intézkedéseket, valamint telephelyén a kerületben élő hajléktalan személyeket befogadja, meghatározott ellátásban részesíti és biztosítja számukra a nappali melegedő használatát.

Önkormányzatunk az Alapítvánnyal a kerület közigazgatási területén utcai szociális munka működtetésére is kötött határozott időre - 2024. december 31-ig - szóló ellátási szerződést, melynek alapján e szociális alapszolgáltatás ellátása biztosított.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

A kerület Integrált Településfejlesztési Stratégiája (a továbbiakban: ITS) feltünteti a kerület szegregátumait és szegregációval veszélyeztetett területeit.

A 2011. évi népszámlálási adatok alapján a KSH három szegregátumot és négy szegregációval veszélyeztetett területet jelölt meg a kerületben. A három városszövetbe ágyazott szegregátum közül

az 1-es a Rendessy-telep,

a 2-es a Lipták-telep,

a 3-as az Újpéteri-telep városrészben helyezkedik el.

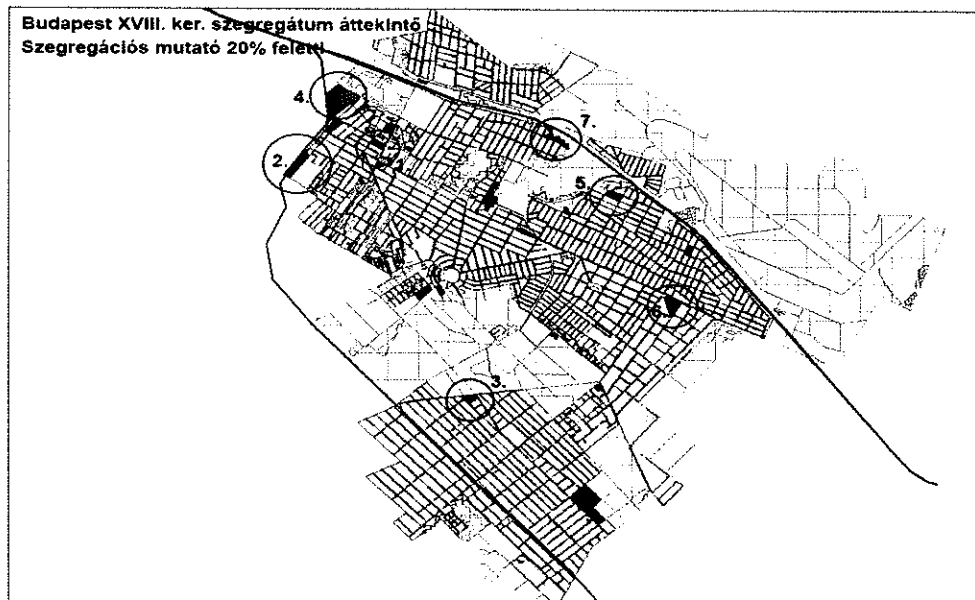
A 4-es (1. számú szegregációval veszélyeztetett terület) a Rendessy-telep,

az 5-ös (2. számú szegregációval veszélyeztetett terület) a Szemere-telep,

a 6-os (3. számú szegregációval veszélyeztetett terület) a Ganzkertváros,

a 7-es (4. számú szegregációval veszélyeztetett terület) a Miklós-telep városrészben

található.

Szegregátumok:

1. számú szegregátum: Lakatos út - Kiss Ernő utca - Bethlen utca - Egressy Gábor utca által lehatárolt tömb
2. számú szegregátum: Hengersor utca - Új temető (Puskás Ferenc) út - vasútvonal - felüljáró - Erkel Ferenc köz által lehatárolt terület
3. számú szegregátum: Szálfa utca - Lőrinci út - Lujza utca - Kisfaludy utca által határolt tömb

Szegregációval veszélyeztetett területek:

1. számú szegregációval veszélyeztetett terület: Malomkő utca - Nefelejcs utca - Lenkei utca - Fonal utca - Fáy utca - Kártoló utcák határolta terület
2. számú szegregációval veszélyeztetett terület: Áchim András utca - Rozsnyó utca - József Attila utca - Honvéd utcák által lehatárolt terület
3. számú szegregációval veszélyeztetett terület: Üllői út - Háromszéki utca - Rudawszky utca - Béke tér által határolt tömb
4. számú szegregációval veszélyeztetett terület: Fedezék utca keleti része - Székely György utca északi oldala a Tóth Árpád utcától - Székely György utca mindkét oldala a Holló Lajos utcától

Az ITS részét képező Antiszegregációs Intézkedési Terv részletezi azokat az intézkedéseket, amelyek az alábbi célok megvalósulását hivatottak szolgálni:

- Lakhatási integráció biztosítása.
- Oktatási integráció biztosítása.
- Az alacsony státuszú lakosság foglalkoztatási helyzetének javítása.
- A szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása.
- Közösségi terek biztosítása.

A VEKOP-6.2.1-15-2016-00002 „Fáy utca és környéke integrált szociális célú rehabilitációja” pályázat 2016. márciusában a Nemzetgazdasági Minisztérium Regionális Fejlesztési Programokért Felelős Helyettes Államtitkársága által került kiírásra a VEKOP-6.2.1-15 „A leromlott településrészekben élő alacsony státuszú lakosság életkörülményeinek javítása, társadalmi és fizikai rehabilitációja Budapesten”. Az Önkormányzat 2016.

augusztusában nyújtotta be a Fáy utca és környéke integrált szociális rehabilitációja című pályázatát 1,5 milliárd Ft támogatási igénnyel, mely pályázat elnyerésre került.

Az akcióterület a Rendessy- és Liptáktelep városrészeit érinti, mely túlnyomórészt krízis- és veszélyeztetett, valamint köztük lévő egyéb tömbökből áll és alkot összefüggő városi szövetet. Az akcióterület pontos határai: Nefelejcs u. - Lenkei u. - Egressy u. - Lakatos út - Üllői út - Darányi u. - Dugonics u. - Madách u. - Bartók u. - Reviczky u. - Darányi u. - Madách u. - Endródi u. - Benedek u. - Hengersor u. - Puskás u. - kerület határa - Liszt F. u. - Fáy u. - Kártoló u. - Malomkő u.

Az akcióterület lakónépessége 2085 fő, a XVIII. kerületi lakosság 2,12 %-a lakik a kijelölt akcióterületen.

A beavatkozás számos tényező miatt indokolt:

- komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások magas aránya,
- maximum egyszobás lakások aránya kiemelkedően magas,
- intézményi szempontból „szegényes” a terület,
- kerület leghátrányosabb helyzetű városrészeiben található az akcióterület,
- idősödő, kedvezőtlen iskolázottságú, foglalkoztatottságú az akcióterület,
- tartós munkanélküliek magas aránya,
- alacsony jövedelemszinttel rendelkező,
- szegregált környezet alakult ki az elmúlt évtizedekben.

A Városgazda NZrt. az Önkormányzattal közösen elkészítette a tervezett lakóépületek felújítási terveit, valamint a komplex soft programokat.

A projekt rendeltetése olyan fizikai és szociális környezet megteremtése az akcióterületen, ahol közösségi terek, minőségi lakásállomány, valamint komplex, különböző célcsoportok igényeit szolgáló programok lehetővé teszik a helyben élők előrehaladását és életminőségük javulását. Cél a társadalmi-fizikai leszakadás megállítása, a kedvezőtlen társadalmi folyamatok visszafordítása. A komplex soft koncepció, a tervezett soft beavatkozásokat program-csomagokba rendezve reflektál az akcióterületen feltárt társadalmi-, szociális-, közösségi- és kulturális problémákra. A programban számos olyan beavatkozási pont van, melyek a társadalmi integrációt erősítik. A beruházások hat konzorciumi és még több együttműködő partnerszervezet szociális tevékenységeivel egészül ki, mint például gyermekprogramok; prevenciók, mentálhigiénés események; szociális segítő alkalmak; közösségi rendezvények és sportprogramok.

A pályázat megvalósításai 2018. decemberétől kezdődtek el.

A konzorciumi partnerek, a támogató csoport, valamint a projektmenedzsment képviselői folyamatosan összehangolják tervezett tevékenységeiket.

2019. évben rendezvények és programok valósultak meg a pályázatnak köszönhetően, melyek az elkövetkezendő években tovább folytatódnak a lakóépületek felújításával párhuzamban.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

Az Mötv. 13.§ 4. pontjában nevesíti a helyi önkormányzati feladatok körében az egészségügyi ellátást, melynek tartalmát az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXIII. törvény (a továbbiakban: Eatv.) határozza meg.

Az Eatv. 5.§ (1) bekezdésében foglaltak alapján a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a) a háziiorvosi, házi gyermekorvosi ellátásáról,
- b) a fogorvosi alapellátásról,
- c) az alapellátáshoz kapcsolódó háziiorvosi, házi gyermekorvosi és fogorvosi ügyeleti ellátásáról,
- d) a védőnői ellátásról és
- e) az iskolai-egészségügyi ellátásáról.

A kerületi Pestszentlőrinc-Pestszentimre Egészségügyi Szolgáltató Nonprofit Közhasznú Kft. (a továbbiakban: Egészségügyi Szolgálat) végzi Pestszentlőrinc-Pestszentimre lakosságának járóbeteg-szakellátását. A képviselő-testület által 1992-ben létrehozott Egészségügyi Szolgálat 1993. január 1-jén átvette a járóbeteg-szakellátás irányítását, majd 1998. január 1-jével a gondozói hálózatot is. A költségvetési intézmény 2007. augusztusában alakult át gazdasági társasággá, melynek többségi tulajdonosa az önkormányzat.

Orvosi ellátás

Év	Csak felnőttek részére szervezett háziiorvosi szolgáltatások száma	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma
2015.	49	19
2016.	49	19
2017.	49	19
2018.	49	19
2019.	49	19
2020.	49	19

Forrás: Euszolg.

	Betöltetlen felnőtt háziiorvosi praxis/ok száma
2015.	0
2016.	1
2017.	1
2018.	1
2019.	0
2020.	0

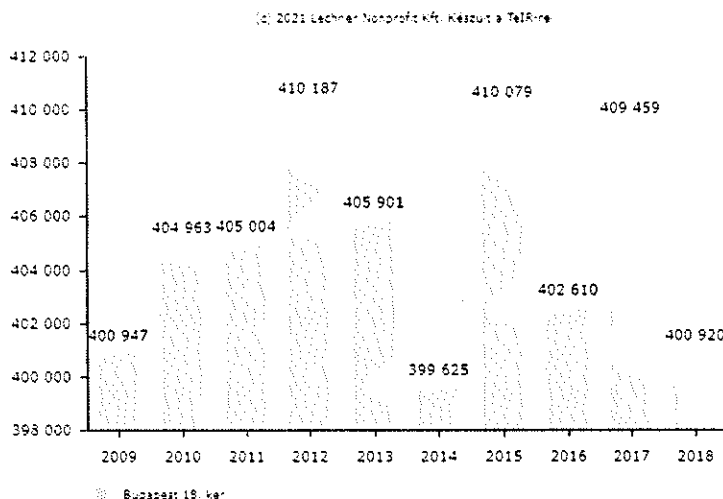
Forrás: Euszolg.

A mintegy 100.000 fős lakosság mellett a jelentős agglomerációs lakosság ellátása is az Egészségügyi Szolgáltató keretei között történik, így az ellátandók köre megközelíti a 150.000 főt.

A felnőtt háziiorvosi praxisok száma 49, melyből minden praxis betöltött 2019. és 2020. évben egyaránt.

A fővárosban elsők között szervezte meg az Önkormányzat a folyamatos 24 órás felnőtt ügyeleti rendszert, mely az alapellátás feltételrendszerét jelentősen javította.

Háziorvosi ellátásban a megjelentek és a meglátogatottak száma összesen (fő)

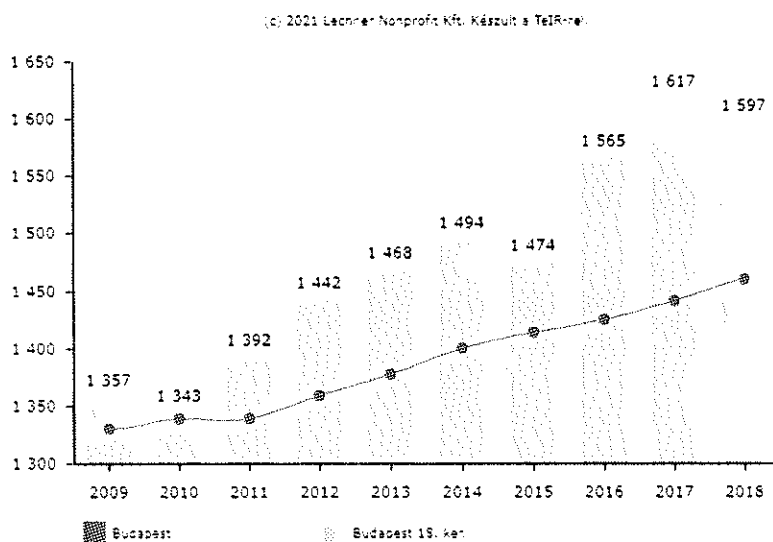

A háziorvosi rendelésen való megjelenések száma és a háziorvos által hívásra, illetve a folyamatos ellátás során végzett lakáson történt látogatások számát 2009-2018. évek adatait tekintve igen változatos kép figyelhető meg. Egyik évben erőteljesebb növekedés, de a másik évben erőteljesebb csökkenés figyelhető meg, melynek okára konkrétumokkal nem tudunk szolgálni.

Jelenleg a házi gyermekorvosi praxisok száma 19, melyből 1 praxis betöltetlen, de az ellátás tartós helyettesítéssel megoldott. A gyermekorvosi ügyeleti rendszert a régióban a Heim Pál Kórház működtette, de 2021. augusztusától új szolgáltató végzi ezen ellátást.

A kerület felnőtt lakosságának fekvőbeteg-ellátását a Dél-Pesti Jahn Ferenc Kórház, illetve a Fővárosi Bajcsy-Zsilinszky Kórház biztosítja. A gyermekek fekvőbeteg ellátása a Heim Pál Kórházban történik.

1 házi- illetve házi gyermekorvosra jutó lakosok száma (fő)
A lakosság száma a házi és házi gyermekorvosok együttes számára vetítve.

Megfigyelhetjük, hogy a számok növekvő tendenciát mutatnak.

A kerületben az alap- és szakellátás infrastruktúrája egyaránt jól kiépített, összesen 12 telephelyen történik a feladatellátás, melyből 8 ingatlanban kizárólag alapellátási tevékenységet nyújtanak, a többi telephelyen alap- és szakellátás, valamint gondozás is folyik.

A járóbeteg-szakellátás két helyszínen történik. A szakellátásban gyakorlatilag valamennyi klinikai szakma képviselve van. A két szakorvosi rendelőintézetben több, mint 500.000 esetet látnak el évente, a dolgozók száma 320 fő. Az egy betegre jutó gyógykezelési idő szakterületenként rendkívül különböző, azonban a legtöbb esetben a szakmailag indokoltnak tartható 15 perc alatt van.

A gondozók körében megtalálható a tüdőgondozó, ideggondozó, alkohológia, pszichiátriai gondozó, bőr- és nemi beteg gondozó, valamint az onkológiai gondozó is.

A kerületben biztosított a fogorvosi alapellátási szolgálat mind a felnőtt, mind a gyermek fogászati ellátás.

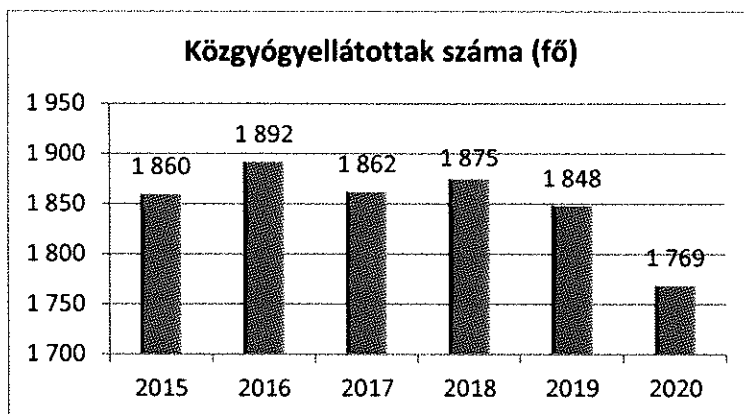
Továbbá biztosított a kerületben a védőnői szolgálat, mely 5 telephelyen működik, jelenleg 42 betöltött védőnői álláshellyel, melyből 10 fő iskolai ellátást végez.

Az Szt. 47. § (1) bekezdése szerint természetbeni szociális ellátásként a járási hivatal

a) az 50. § (1) bekezdése szerinti alanyi közgyógyellátást, illetve az 50. § (2) bekezdése szerinti normatív közgyógyellátást és

b) egészségügyi szolgáltatásra való jogosultságot állapít meg.

Továbbá az Szt. 25. § (3) bekezdése alapján szociális rászorultság esetén a jogosult számára ápolási díjat állapít meg.

Forrás: XVIII. kerületi Kormányhivatal

A közgyógyellátás a szociálisan rászorult személy részére az egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához kapcsolódó kiadásainak csökkentése érdekében biztosított hozzájárulás.

A kerületben a közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma a vizsgált 2015-től 2020-ig terjedő időszakban jelentős változást nem mutat, csak a 2019-2020 közötti időszakban figyelhető meg némi csökkenés.

Ápolási díjban részesítettek száma

Év	Ápolási díj támogatásban részesítettek évi átlagos száma
2015	280
2016	251
2017	248
2018	241

2019	241
2020	243

Forrás: XVIII. kerületi Kormányhivatal

Az ápolási díj a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását, gondozását ellátó nagykorú hozzátartozó részére biztosított anyagi hozzájárulás. 2019. január 1. napjától azon ápolási díjban részesülők, akik gyermeküket ápolják, gyermekek otthongondozási díjára (GYOD) lettek jogosultak. Az ápolási díj adatsor a GYOD-ban részesülők adatait nem tartalmazza.

A kerületben az ápolási díjban részesülők száma a vizsgált 2015-2020 közötti időszakban jelentős változást nem mutat, enyhe csökkenés állapítható meg.

b) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkorai kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

A 0-6 éves korú gyermekek életkorhoz kötött koragyermekkorai szűrővizsgálatait a védőnő és a gyermek háziorvosa végzi. 2017. szeptemberétől a védőnői szűrővizsgálatok szülői kérdőívek kitöltésével egészültek ki, hogy a szülők észlelései, tapasztalatai segítsék a szakemberek munkáját, illetve bővüljön a szülők ismerete gyermekeik fejlődésével kapcsolatban.

A kerületi óvodákban gyógytestnevelő által szűrés történik a beiskolázás előtt álló gyermekek esetében, az így felfedezett elváltozásokat, fejlődési eltéréseket az óvodai gyógytestnevelés keretében van lehetőség heti rendszerességgel kezelni, míg a szakorvosi kezelést igénylő esetekben szakrendelésre irányítás érvényesül.

A felnőttek több szűrési lehetőséget is igénybe vehetnek a háziorvosnál: pl. vérnyomásmérés, vércukorszint-vizsgálat.

Az egészségügyi feladatok körében az Önkormányzat kiemelten kezeli a prevenció feladatokat, melynek keretében évente többször szűrőnapok (hétfvégén) kerülnek szervezésre, melyek térítésmentesen bárki számára igénybe vehetők.

Szűrőnapok vonatkozásában fontos kiemelni a szűrést végző osztályokat:

- Laboratórium (vércukor és koleszterinmérés),
- Nőgyógyászat (méhnyakrák szűrés),
- Orr-fül- gégeészet (szájüregi daganat szűrése),
- Kardiológia (kardiológiai állapotfelmérés),
- Bőrgyógyászat (rosszindulatú bőrdaganatok szűrése),
- Hasi ultrahang (kizárólag időpontra).

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

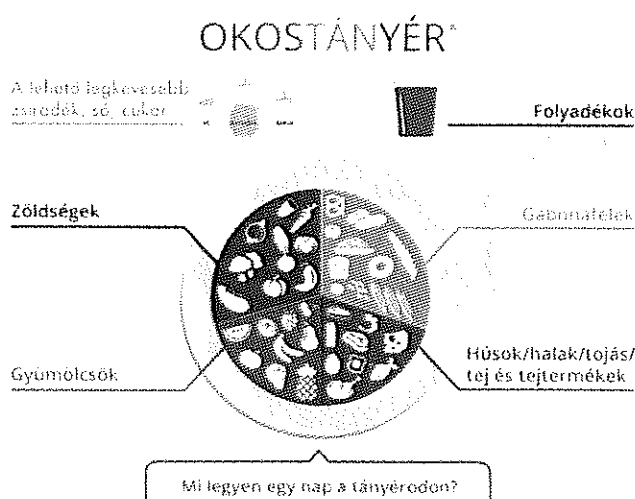
A gyermekek részére történő korai fejlesztés, konduktív nevelés, gyógytestnevelés, logopédiai ellátás, gyógypedagógia tanácsadás és gondozás, a fejlesztő felkészítés feladatait szükség esetén a Fővárosi Pedagógia Szakszolgálat XVIII. Kerületi Tagintézménye látja el.

A felnőttek részére mindkét szakrendelőben (Zsebők Zoltán és a Pintér Kálmán Szakrendelő) elérhető a gyógytorna és fizioterápiás kezelés. A mozgásszervi és szív- érrendszeri betegségekben szenvedők számára rendelkezésre állnak a Dél-Pesti Jahn Ferenc Kórház rehabilitációs osztályai. A kerületben több otthoni szakápolási szolgáltató is ellát betegeket kijáró - rehabilitációs tevékenységet.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

A kerületben működő 9 főzőkonyha célja a bölcsődébe járó gyermekek, valamint a Fecskefészek bölcsőde konyhájáról étkeztetett 5 óvoda, közel 700 fő óvodás korú gyermekének egészség megőrzése, minőségi étkeztetése, a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás - egészségügyi előírásokról szóló 37/2014. (IV.30.) EMMI rendelet alapján. Egyben minimálisra csökkenti a helytelen életmód okozta civilizációs betegségek kialakulásának kockázatát. A rendelet betartásával a gyermekek megfelelő növekedéséhez, fejlődéséhez járulnak hozzá. A szakemberek korszerű technológiával és megfelelő hozzáértéssel készítik el az ételeket a minőségügyi módszer alapelvei és a megvalósításhoz szükséges legfontosabb szempontok alkalmazásával.

A gyermekek korszerű étkeztetését a 37/2014. (IV.30.) EMMI rendeletnek megfelelően látják el.

A napi friss, kiváló minőségű alapanyag egyedi, időre történő beszerzése és elkészítése garancia arra, hogy a kisgyermekek minden nap, időben, az életkori és egyéni igényüknek megfelelően ülhetnek asztalhoz és kifogástalan minőségű tápanyagokhoz jutnak minden étkezés alkalmával.

A többi óvodás gyermek részére az Elamen Kereskedelmi és Vendéglátó Zrt. biztosítja (főzi és szállítja) a napi 3x-i étkezést.

Az iskolákban (általános és középiskola) 3 szolgáltató biztosít napi 1x-i vagy 3x-i ellátást az Eurest Étteremüzemeltető Kft. és az Elamen Kereskedelmi és Vendéglátó Zrt.; a Kandó Téri Általános Iskola és a Kassa Utcai Általános Iskola tanulói részére a Pannon Menza Kft.

A kerület Szociális Szolgálatánál a szociális étkeztetést leginkább azok az ellátottak veszik igénybe, akik koruk vagy egészségi állapotuk miatt rászorulnak és azt önmaguk nem képesek biztosítani. Az alapszolgáltatás biztosításához a készletet az EUREST Étteremüzemeltető Kft.-től vásárolják. Amennyiben az étkezésben részesülő személy egészségi állapota indokolja, szakorvos javaslatára az ellátást igénylő részére diétás étkeztetést biztosítanak.

Az igénybe vett étkezések fajtáját figyelembe véve a diétás étkeztetés iránt megnőtt az érdeklődés. Ez azt mutatja, hogy egyre nagyobb az odafigyelés az egészségükre és próbálnak tenni annak megóvása érdekében. Az elmúlt két és fél évben 8 fajta diétát biztosítottak – cukor és gluténmentes, gluténmentes, diabetes, gyomorkímélő, epekímélő, laktózmentes, epe-diabetesz, zsírszegény – az igénylők részére.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

Az Önkormányzat tulajdonában álló Városgazda NZrt., mint szolgáltató társaság felelős többek között a kerületi szabadidős és közművelődési feladatok ellátásáért. A Városgazda NZrt. fenntartásában áll a Bókay-kert, a Kastélydombi Uszoda, a Lőrinci Sportcsarnok, a Thököly úti sportpályák, a Park Uszoda, a Pestszentimrei Sportkastély és a Vilmos Endre (Malév) Sportcentrum. Ezek a közfenntartású komplexumok nem csupán önkormányzati rendezvényeknek, hanem számos magánkézben lévő sportegyesületnek adnak otthont. A Bókay-kert igen kedvelt a lakosság körében, mely 16 hektáron működik, mind közösségi, mind sportrendezvények színhelyeként. Itt található a 4 évszakos sípálya, kerékpáros cross pálya, futball-, kosárlabda- és teniszpálya is.

A Városgazda NZrt. cégcsoportjának keretén belül került létrehozásra a Városgazda Utánpótlás Akadémia 2015-ben. Az Akadémia létrehozásának célja elsődlegesen a kerület lakosainak egészséges életformára nevelése, az elérhető sportolási lehetőségek körének bővítése volt, ezen belül is a gyermek és ifjúsági korosztály számára tömegsport biztosítása. Az Akadémia jelenleg a labdarúgástól a különféle szabadidős sportokon keresztül a sakkig számos lehetőséget kínál a fiataloknak.

A kerületben számos versenysport egyesület működik. Legnagyobb számban futball, kézi-, kosárlabda és küzdősportok gyakorlására van lehetőség. A kiemelkedő számú uszoda miatt számos úszó és vízilabda egyesület is megtalálható. Jellemzően nők által inkább látogatott sportok tekintetében dominál a tánc, a szinkronúszás és a labdasportok.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Jogszabályi követelményeknek eleget téve az Önkormányzat a személyes gondoskodást nyújtó szociális alap és szakellátásokat saját intézményei által, illetve szerződéses jogviszony alapján biztosítja.

A szociális feladatellátás vonatkozásában az alap- és szakosított szolgáltatásokat biztosító önkormányzati fenntartású intézmények az elmúlt évtized során több alkalommal kerültek átszervezésre.

A szociális feladatellátást 2020. december 31. napjáig az alábbi intézmények biztosították:

1. Somogyi László Szociális Szolgálat

2. Gyöngyvirág Szociális Szolgálat

Telephelyei: Reménység Nappali Szolgálat

Borostyán Szociális Szolgálat

3. Életfa Szociális Szolgálat

Telephelyei: Napraforgó Nappali Szolgálat

Ezüstfenyő Nappali Szolgálat

2021. január 1-től a korábbi Gyöngyvirág Szociális Szolgálat és Életfa Szociális Szolgálat székhely és telephely intézményei beolvadtak a Somogyi László Szociális Szolgálatba, amelyből új névvel, **Egyesített Szociális Intézmény** néven működik tovább a korábbi évekkel azonos módon az alap- és szakellátások biztosításával.

Szociális alapszolgáltatások keretében

- szociális étkeztetést,
- házi segítségnyújtást,
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtást,
- idősök nappali ellátását (demens betegek nappali ellátása, fogyatékkal élők nappali ellátása) biztosítja.

Szakosított ellátás keretében

- átmeneti elhelyezést nyújtó intézményt működtet.

A kerületben a szociális és gyermekjóléti szolgáltatás feladatait a **Csibész Család- és Gyermekjóléti Központ látja el**, egy intézményegységként fogva össze az Önkormányzat feladat- és hatáskörébe tartozó kötelezően ellátandó különböző gyermekjóléti alapellátásokat.

Csibész Család- és Gyermekjóléti Központ
• Család- és Gyermekjóléti Szolgálat
• Pestszentimrei Család- és Gyermekjóléti Szolgálat
• Prevenációs Csoport
• Gyermekek Átmeneti Otthona
• Családok Átmeneti Otthona

Hajléktalanság

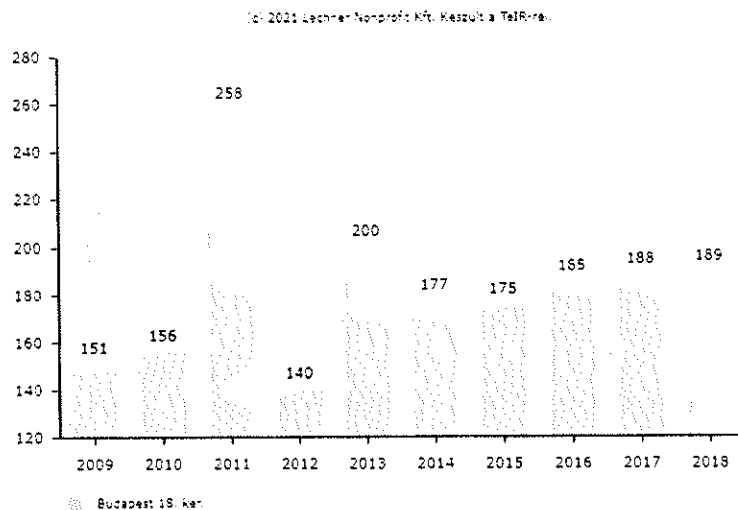
A Tiszta Forrás Alapítvány a kerületben biztosítja:

- ✓ nappali melegedőt tart fenn, engedélyezett férőhelyszáma 120,
- ✓ a nappali melegedő szolgáltatások térítésmentesek,
- ✓ a nappali melegedő hétfőtől-vasárnapig, munkaszüneti napokon és ünnepnapokon is biztosítja a nyitva tartást,
- ✓ nyitvatartási idő alatt folyamatosan biztosítanak hideg élelmiszert, szendvicset, forró teát, illetve 2018-tól 100 fő részére minden nap egy tál meleg étel is kiosztásra kerül,
- ✓ hajléktalan szállót, melynek férőhelye igazodik az évszakokhoz, így tavasztól-őszig 35 főt, a téli időszakban pedig 41 főt tud elhelyezni,
- ✓ utcai szociális munkát (felkutatás, szociális tájékoztatás, információnyújtás, szociális ügyintézésében való segítségnyújtás, krízisintervenció, egyéni gondozás)

A kerületben élő hajléktalanok két körből kerülnek ki:

- a kerületben képződő hajléktalanok és
- a vidékről felköltöző és a kerületben maradó hajléktalanok.

A hajléktalanok nappali intézményeiben ellátásban részesülő személyek napi átlagos száma (fő)

A tényleges feladatmutató 2019-ben 187 fő, 2020-ban 185 fő volt.

Pszichiátriai és szenvedélybetegek nappali ellátása

Az Önkormányzat nappali ellátást szükséges biztosítani a 18. életévüket betöltött, fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelést nem igénylő pszichiátriai betegek és szenvedélybetegek számára. Mindezt szerződéses jogviszony alapján a Félúton Alapítvány útján biztosítja.

Nappali ellátás keretében gondoskodik a pszichiátria és szenvedélybetegekről, akiknek ellátása más intézményben vagy a családjukban nem oldható meg, viszont bentlakásos intézmény elhelyezésük vagy fekvőbeteg gyógyintézeti kezelésük nem indokolt. Az ellátás időtartama alatt az ellátott részére folyamatosan biztosítva van a szakmai programokban a megfelelő szakemberek részvétele, az öncsoportok működtetése, és elősegíti az ellátottak foglalkoztatását.

Össességében a szolgáltatást igénybe vevő pszichiátriai – és szenvedélybetegek száma

Év	Pszichiátriai betegek száma (fő)	Szenvedélybetegek száma (fő)	Összesen (fő)
2015.	n.a	n.a	5
2016.	3	5	8
2017.	3	3	6
2018.	3	7	10
2019.	3	8	11
2020.	0	3	3

Forrás: Önkormányzati adat

g) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül

A pénzbeli és természetbeni ellátások, valamint a közszolgáltatások szervezése során pozitív diszkriminációval segítjük a célcsoportokhoz tartozókat – részben szabályozási eszközökkel, részben az eljárások bevezetésével, részben pedig a nyilvánosság eszközeinek alkalmazásával.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közelet bemutatása

a) közösségi élet színterei, fórumai

A közösségeknek fontos, lényeges szerepe van az életminőség javításában. Közösségek alatt az emberek olyan összefüggő hálózatait értjük, amelyek a lakóhelyük (település, szomszédság), a napi tevékenységüket legnagyobb mértékben kitöltő elfoglaltságuk (oktatási intézmények), munkájuk (munkahelyük), valamilyen életkori (idősek), demográfiai jellemzőik (nők), esetleg közös problémáikra közös válaszokat kereső (önsegítő csoportok) stb. dimenziók mentén „szerveződnek”.

A kerület életében nagy szerepet játszanak a lakóközösségek, munkahelyek, intézmények, az egyházak és a civil szervezetek.

A XVIII. kerület nagyon színes képet mutat civil és egyéb szakmai szervezetek területén. Az Önkormányzatnak kiemelten értékes a civil szervezetek munkája, folyamatosan támogatja a nagyszámú civil és szakmai szervezeteket, véleményeiket pedig érvényesíti és megjeleníteni az egyes programok megvalósítása során.

Az Önkormányzat Képviselő-testülete a jogszabályi előírásoknak megfelelően évente legalább egy alkalommal közmeghallgatást tart, amely a lakosság közösségi életbe való bevonást szolgálja, illetve bevonásra kerülnek a lakosok az önkormányzati döntéshozatalba is, az önkormányzat kikéri és tiszteletben tartja véleményüket.

A kerület közösségi-közművelődési intézményeit és tereit a Kondor Béla Közösségi Ház és Intézményei szerv fogja össze. Ide tartozik a Rózsa Művelődési Ház, a Kondor Béla Közösségi Ház és Pestszentimrei Közösségi Ház, amelyek egyenként is több száz fős rendezvények befogadására képesek. Ezen intézmények fontos szereppel bírnak a kerület életében, a lakosság sokféle igényének tesznek eleget, közönségmegtartó erejük igen nagy. Szerepük alapján a lakosság széles részének nyújtják egyrészt a kultúra, különösen a társas, közösségi művelődés; másrészt a kulturált társas együttlét lehetőségét. Művészeti intézmények előadásait, kiállításokat, táncházakat, színelőadásokat befogadva nyújtanak lehetőséget közművelődésre, szórakozásra a kerület lakossága számára.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai (adományozás, önkéntes munka stb.)

A kerületben a Magyar Vöröskereszt kerületi szervezete, illetve a Csibész Család- és Gyermekejélési Központ fogad ruha és egyéb felajánlásokat, és foglalkozik adományközvetítéssel, melyek a hátrányos helyzetű családok részére kerülnek átadásra.

A Magyar Vöröskereszt rendszeresen szervez véradó napokat a kerületben.

A Pestszentimrei Katolikus Karitás a kerületben október és április között havi rendszerességgel szervez ebédosztást a hajléktalanok és rászorulóknak részére.

A 2020. évben a járványhelyzet miatt Önkormányzatunk által online önkéntes adatbázis létrehozására is sor került, szükségessé vált, hogy összegyűjtésre kerüljenek azok adatai, akik szívesen segítenének a járvány idején. Több mint 140 önkéntes jelentkezett, így az Önkormányzat és a helyi lakosokból álló önkéntes szolgálat fizikai, mentális és szociális segítséget nyújtott az idősek számára, legyen szó bevásárlásról, a gyógyszerek beszerzéséről vagy éppen takarításról. Az önkéntesek bevonásával a szolgáltatások köre bővült.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A XVIII. kerületben a roma nemzetiséghez tartozó lakosság száma a 2011-es népszámlálási adatok szerint 1108 fő, a kerület lakosságának 1 %-a vallja magát roma származásúnak. (A 2011. évi népszámláláskor a nemzetiségi hovatartozás kérdésre a kerületi lakosság 15,36 %-a nem kívánt válaszolni.) Vélhetően a valós szám ettől nagyobb, de nem áll rendelkezésünkre pontos adat arra, hogy valójában mennyi a roma nemzetiséghez tartozó lakosság száma a kerületben.

A népszámlálási adatok szerint Budapest roma lakosságának 5,5%-a él a kerületben.

Magyarországon a roma nemzetiség a legnegatívabban megítélt népcsoport és ez az elmúlt évek alatt szinte semmit sem változott.

A Nektv. 80. § (2) bekezdése kimondja, hogy:

"Az (1) bekezdés szerinti kötelezettségének teljesítése érdekében a helyi önkormányzat az erre vonatkozó írásbeli kezdeményezés kézhezvételétől számított harminc napon belül biztosítja a rendeltetésszerű helyiséghasználatot. A települési önkormányzat a települési nemzetiségi önkormányzattal, a területi önkormányzat a területi nemzetiségi önkormányzattal a helyiséghasználatra, a további feltételek biztosítására és a feladatok ellátására vonatkozóan közigazgatási szerződésben megállapodik."

Ennek figyelembevételével az Önkormányzat és a Budapest Főváros XVIII. kerületi Roma Nemzetiségi Önkormányzat Együttműködési megállapodást kötött, mely szerint együttesen biztosítják a kerületben élő nemzetiségek jogainak érvényesülését.

A kerületben működő roma nemzetiségi önkormányzat - a többi nemzetiségi önkormányzathoz hasonlóan - feladata, hogy saját hagyományát, kulturális értékeit ápolja, illetve megismertesse a többségi társadalommal. A roma nemzetiségi önkormányzatnak évről-évre számtalan program szolgálja a roma közösség összetartását és a roma kultúra ápolását. Említésre méltó a Roma-Lovári Nyelvi Konferencia, amely hasznos a roma nyelv, azon belül is a lovári nyelv erősítésében.

Nyaranta roma hagyományőrző táborokat szerveznek, nem csak roma származásúak számára azzal a céllal, hogy minél többen ismerjék meg a roma kultúrát, amely a békés egymás mellett élésnek fontos eleme.

Az évről-évre megvalósuló "Roma Történelem és Ősi Mesterségek Bábokban Elmesélve" című kiállítás program keretében bemutatják a korabeli hagyományos, komoly mesterségeket, amelyekkel a romák rendelkeztek, és amely mesterségek az iparosodás mellett napjainkra kihaltak.

Mindezek mellett a Roma Nemzetiségi Önkormányzat - a települési Önkormányzattal együtt - igyekszik segíteni a roma lakosság munkához jutását is, de sajnos ezen a területen gyakran kudarcra kell szembesülniük a roma származásból eredő elutasítások miatt, illetve továbbra is legnagyobb nehézség a lakhatás és munkanélküliség kérdése.

Az Önkormányzat Képviselő-testületének a nemzetiségi önkormányzatok pályázat útján elnyerhető pénzügyi támogatásának rendjéről szóló 20/2012. (V.4.) önkormányzati rendelete alapján a XVIII. kerületi nemzetiségi önkormányzatok részére létrehozott pályázati rendszer évek óta működik.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Bár az anyagi/jövedelmi probléma a felmérések szerint alul reprezentált, de az adományok közvetítésének száma igen magas, így az anyagi, jövedelmi probléma jelen van a kerületben.	A szociális pénzügyi, támogatási rendszer felülvizsgálata a jövedelmi nehézséggel küzdők hatékonyabb segítésé céljából.
A járványhelyzet következtében a kerületben az álláskeresők számának megemelkedése.	Járványhelyzet miatt munkájukat elvesztők támogatása, munkaerő-piaci szolgáltatások szélesebb körének biztosítása, pályaorientációs tanácsadás, álláskeresési technikák
A Gyermekek Átmenti Otthonába való elhelyezést kiváltó leggyakoribb okként jelenik meg a lakhatási gond. A krízishelyzetre vonatkozóan a lakásbérbeadásra benyújtott kérelmek száma igen magas.	Hatékony új lakhatási támogatási rendszer kidolgozásának a szükségessége a kerületi lakosok támogatásának érdekében.
Hátrányos helyzetű szegregációval veszélyeztetett lakóterület megléte.	VEKOP-6.2.1-15 „A leromlott településrészekben élő alacsony státuszú lakosság életkörülményeinek javítása, társadalmi és fizikai rehabilitációja Budapesten” c. pályázat keretében - Fáy utca és környéke integrált szociális rehabilitációja vonatkozásában a tervezett lakóépületek felújításának és a soft programok folytatása.

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

Az Európai Bizottság jelenleg az új uniós gyermekjogi stratégia megalkotásán dolgozik, amely meghatározza a következő évekre (2021-2024) a gyermekek jogainak jobb védelmét célzó uniós fellépés keretét.

Az új stratégia olyan fontos területeken kíván intézkedéseket hozni, mint:

- a legkiszolgáltatottabb gyermekek jogai,
- a gyermekek jogai a digitális korban,
- az erőszak megelőzése és az erőszak elleni fellépés,
- a gyermekbarát igazságszolgáltatás előmozdítása.

A gyermekszegénység csökkentése átfogó, minden ágazatra kiterjedő intézkedéseket igényel. Az egyes részterületeken a foglalkoztatás, az oktatás, a lakásügy, az egészségügy, a szociális és gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltatások egymással összhangban álló, egymásra épülő intézkedéseit kell meghozni, amelyek a gyermek megszületésének pillanatától segítenek az esélyek javításában.

A helyi ellátórendszer különféle támogatások nyújtásával és szolgáltatásokkal segíti a családokat a gyermekek nevelésében, iskoláztatásában. A helyi rendszer jellemzője, hogy a veszélyeztetettség megelőzését szolgálja. A megelőző tevékenység a köznevelési, egészségügyi, szociális és gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézményhálózaton keresztül valósul meg és az egyes ágazatok együttműködésén alapul.

A kerületben a gyermekvédelmi alapellátások kiépültek, a preventív gyermekvédelem minden gyermekkel foglalkozó intézményben, szakmai programban jelen van.

4.1 A gyermekek helyzetének általános jellemzői (gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása)

Az adatbázisok szerint a kerület állandó népessége 2015. évben 100.919, 2018. évben 100.725, 2020. évben 97.687 fő volt. Amennyiben összehasonlítjuk az állandó népességszámot a gyermekek számával, akkor jól látható, hogy 2015-ben a kerület állandó lakosságának 16,9 %-a, 2018-ban 17,1%-a, 2020-ban 17,3%-a kiskorúakból állt. Az alábbi táblázat alapján megfigyelhető, hogy a gyermekek száma 2015-től 2018-ig lassú növekedésnek indult, 2019-től viszont némi csökkenés mutatkozik. Az élveszületések száma évről évre fokozatosan csökken.

Gyermekek számának alakulása (2015-2020)

	0-2 évesek száma (fő)	3-5 évesek száma (fő)	6-14 évesek száma (fő)	15-17 évesek száma (fő)	Összesen
2015. év	2.568	2.851	9.011	2.666	17.096
2016. év	2.580	2.756	9.095	2.635	17.066
2017. év	2.545	2.730	9.156	2.725	17.156
2018. év	2.529	2.737	9.186	2.783	17.245
2019. év	2.464	2.733	8.045	3.852	17.094
2020. év	2.371	2.642	7.932	3.981	16.926

népességyilvántartó

Év	Élveszületések száma
2015.	810
2016.	838
2017.	758
2018.	809
2019.	793
2020.	759

Forrás: KSH Statisztikai adatbázis, Visual Regiszter helyi

A korcsoportos bontást figyelembe véve szembe tűnik, hogy a gyermekek között kiemelkedő többségben vannak a 6-14 éves korúak.

Amennyiben a gyermekek számát további, nemek szerinti bontásban vizsgáljuk, azt láthatjuk, hogy a 0-17 éves korosztályban 2015 óta magasabb a fiúgyermekek aránya.

Nemek aránya a 0-17 éves korúak között

Év	0-17 (lány)	0-17 (fiú)
2015.	8.220	8.876
2016.	8.164	8.902
2017.	8.172	8.984
2018.	8.205	9.030
2019.	8.288	8.806
2020.	8.093	8.833

Forrás: KSH Statisztikai adatbázis, Visual Regiszter helyi népszámlálási nyilvántartó

a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékossgal élő gyermekek száma és aránya

2013 előtt a veszélyeztetett és védelembe vett kiskorúak számát a település jegyzője tartotta nyilván. A járási rendszer 2013. évi bevezetésével a gyermekvédelmi hatáskörök – a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megítélésén és a hátrányos helyzet megállapításán kívül – a jegyzőtől a járási gyámhivatalokhoz kerültek.

A védelembe vételi eljárás is gyámhivatali szintre került. Erre akkor kerül sor, ha a gyermek veszélyeztetettségét nem lehet megszüntetni az alapellátások igénybevételével, de feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése családi környezetben mégis biztosítható. Ezzel egyidejűleg a gyermek gondozásának folyamatos segítése és ellátásának megszervezése, a szülői nevelés támogatása érdekében- a gyermek részére - a gyermekjóléti szolgálat családgondozóját rendelik ki.

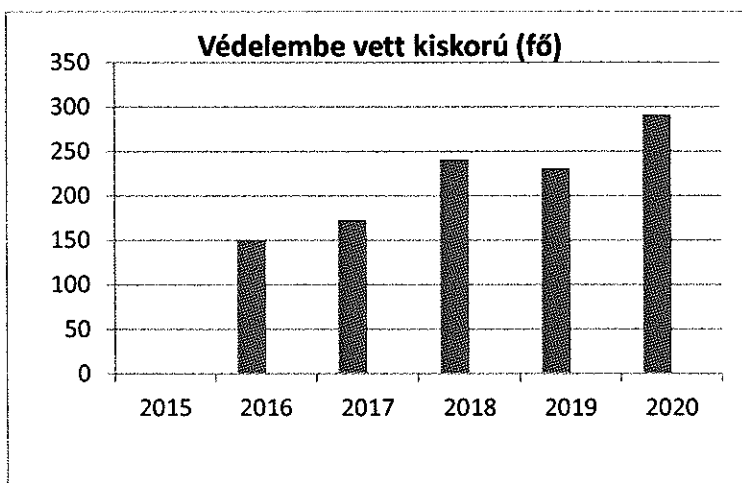
Védelembe vehető továbbá a szabálysértését elkövetett fiatalember, valamint 14. életévét be nem töltött gyermek, akit bűncselekmény elkövetésével vádolnak.

Veszélyeztetettség alatt olyan - a gyermek vagy személy által tanúsított- magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapotot értünk, amely testi, értelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.

A védelembe vett gyermekek számának változása az elmúlt évek során az alábbiak szerint alakult:

Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma december 31-én
2015.	n.a.
2016.	151
2017.	173
2018.	241
2019.	231
2020.	291

Forrás: TeIR, KSH Tstar, saját adat

Megfigyelhető, hogy a védelembe vett gyermekek számának alakulása növekvő tendenciát mutat. Míg a 2016. évben a számuk 151, addig a 2020. évben ez a szám már 291-re emelkedett.

Veszélyeztetett gyermekek számának alakulása bölcsődéinkben az elmúlt években csökkenést mutat, de ennek mértéke igen kismértékű.

2018. év	2019. év	2020. évben
12 gyermek	10 gyermek	6 gyermek

Forrás: EBI adatai

A bölcsődék ismereteik alapján tudnak számot adni arról, hogy a 2018. évben vélhetően 81, a 2019. évben 60 és a 2020. évben 61 bölcsődés korú gyermek nevelkedett egyszülős családban. Az a tapasztalat, hogy a szülők között zajló konfliktusok kezelésének „bevált” módszere a különválás vagy az elköltözés. A szülők többsége nem él a párterápia lehetőségével annak ellenére, hogy az Egyesített Bölcsődék térítésmentesen biztosítja a család és párterápia lehetőségét.

A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátás körébe tartozó feladatokat a Csibész Család- és Gyermekjóléti Központ, valamint tagintézményei látják el a területben.

Veszélyeztetettség okai/gyermekszám Család- és Gyermekjóléti Szolgálat

Veszélyeztetettségi főcsoport	Család- és Gyermekjóléti Szolgálat/gyermek szám			Pestszentimrei Család- és Gyermekjóléti Szolgálat/gyermek szám		
	2018. év	2019. év	2020. év	2018. év	2019. év	2020. év
Környezeti	191	201	161	181	163	121
Magatartási	43	78	66	52	36	23
Egészségi	8	8	6	9	8	4
Anyagi	19	21	13	4	7	5

A Szolgálatok a 2020-as évben 386 (2019-ben 522, 2018-ban 507) veszélyeztetett kiskorút tartottak nyilván, melyből 233 kiskorú a pestszentlőrinci területen, 153 pedig a pestszentimrei területen került regisztrálásra.

A gyermek környezetében található okok kiemelkedő szerepet játszanak a veszélyeztetettségben. Az előző évekhez képest viszonylag kevés az anyagi okból veszélyeztetettek száma, míg továbbra is meghatározó a magatartási problémákra visszavezethető veszélyeztetettség.

*Veszélyeztetettség okai/gyermekszám Csibész Család- és Gyermekjóléti Központ
(a továbbiakban: Központ)*

Veszélyeztetettség főcsoport	Központ		
	2018.év	2019.év	2020.év
Környezeti	310	320	342
Magatartási	81	73	74
Egészségi	11	10	7
Anyagi	0	0	0

Forrás: Intézményi adat

A Központban nyilvántartott veszélyeztetett kiskorúak száma 2020. évben 423 fő (2019. évben 403 fő).

A gyermekek veszélyeztetésének vezető oka, - mely a legtöbb gyermeket érinti - a környezeti tényezőkben keresendő, melyek szorosan összefüggenek egymással. A gyermeknevelési problémák gyakori kiváltói a szülők egymás közti konfliktusai. A diszfunkcionálisan működő családok, a nem megfelelő gyermeknevelési módszerek, melyek a gyermek korához, értelmi fejlődési szintjéhez nem igazodnak, gyakran eredményezik szülők és gyermekük közti konfliktusokat.

Továbbra is nagy problémát jelentenek azok az esetek, amikor a szülők rossz kapcsolata, egymás közötti harca válás előtt, alatt vagy után veszélyeztetik a gyermek egészséges fejlődését, zavart okozva a gyermek mindennapi életében.

A gyermekek magatartási problémái a gyermekintézményekben, oktatási intézményekben való beilleszkedési nehézségekben, tankötelezettség elmulasztásában realizálódnak. Nem vezető okként, de számottevő gyermeket érint.

Véglegessé vált hatósági határozattal érintett kiskorúak száma 430 volt a 2019. évben, amely a 2020. évben 468 főre emelkedett.

Hatósági intézkedés típusa	Érintett kiskorúak száma	
	2019. évben	2020. évben
Védelembe vétel	231	291
Ideiglenes hatályú elhelyezés	27	20
Nevelésbe vétel	134	113
Családba fogadás	28	33
Utógondozás	10	11
Összesen	430	468

A **hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet** fogalma 2013. szeptember 1-jétől került bevezetésre. A Gyvt. 67/A. § (1) és (2) bekezdése határozza meg a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzet megállapításának feltételeit, amely magába foglalja a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettségét, az alacsony foglalkoztatottság szintjét és az elégtelen lakókörnyezetet.

Fentiek értelmében hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek vagy nagykorúvá vált gyermek, aki esetében a fent felsorolt körülmények közül legalább egy, míg a halmozottan hátrányos helyzetű gyermek esetében legalább kettő fennáll.

Hátrányos helyzetű gyermek számának alakulása (2015-2020)

	Hátrányos helyzetű (HH) gyermekek száma	Halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek száma	Összesen
2015.	8	2	10
2016.	31	15	46
2017.	41	9	50
2018.	34	7	41
2019.	35	14	49
2020.	30	15	45

Forrás: önkormányzati adat

A hátrányos helyzetű gyermekek létszámát feltüntető adattáblába alapján megállapítható, hogy a kerületben növekvő tendenciát mutat az ilyen státuszú gyermekek száma. 2015-től 2020-ig több mint négyszeresére nőtt a számuk.

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult a Gyvt.-ben meghatározott gyermekétkeztetés normatív kedvezményének, valamint az évente két alkalommal nyújtott természetbeni támogatásnak az igénybevételére.

A jogosultság feltételeit a Gyvt. és a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX.10.) Korm. rend. (továbbiakban: Gyer.) határozza meg.

A Gyvt. 2019. július 10. napjától hatályba lépett változása alapján a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, valamint a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű jogosultsággal rendelkező jogosultak részére nyújtandó természetbeni támogatást felváltotta a pénzbeli támogatás.

A Gyvt. 20/A. §-a alapján a gyámhatóság annak a gyermeknek, fiatal felnőttnek, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága

- a tárgyév augusztus 1-jén fennáll, a tárgyév augusztus hónapjára tekintettel,
- a tárgyév november 1-jén fennáll, a tárgyév november hónapjára tekintettel

alapösszegű (6.000.-Ft) pénzbeli támogatást nyújt, feltéve, hogy a gyermek, fiatal felnőtt a fent megjelölt időpontban a gyámhatóság határozata alapján nem minősül a Gyvt. 67/A. §-ában foglaltak szerint hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetűnek.

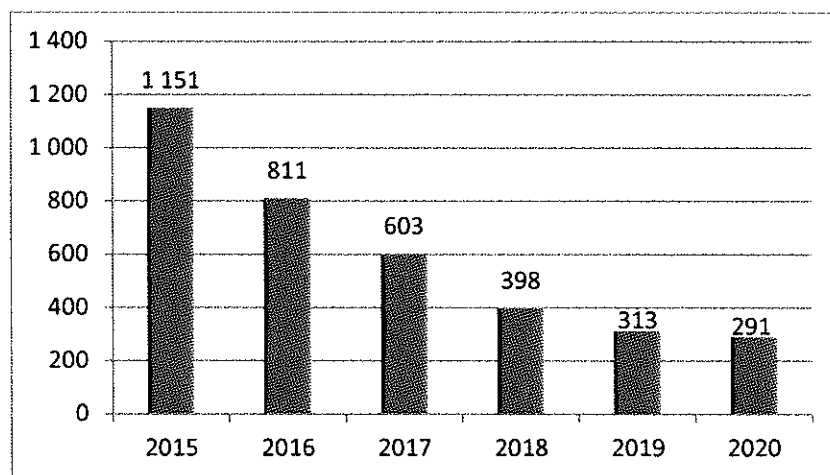
A gyámhatóság annak a gyermeknek, fiatal felnőttnek, akinek a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzete és rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága a gyámhatóság határozata alapján

- a tárgyév augusztus 1-jén fennáll, a tárgyév augusztus hónapjára tekintettel,
 - a tárgyév november 1-jén fennáll, a tárgyév november hónapjára tekintettel
- emelt összegű (6.500.-Ft) pénzbeli támogatást nyújt.

A Gyvt. 19. § (2) bekezdése alapján a gyámhatóság megállapítja a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát, amennyiben a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg

- az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének a 145%-át (41.325.-Ft-ot)
 - aa) a gyermeket egyedülálló szülő gondozza,
 - ab) a gyermek tartósan beteg, vagy súlyosan fogyatékos,
 - ac) nagykorúvá vált gyermek esetében (amennyiben megfelel a 20.§ (2) bekezdésében foglalt feltételeknek),
- az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 135%-át (38.475.-Ft) az a) pont alá nem tartozó esetekben.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek számának változása az adott év december 31. napján érvényes jogosultságokat figyelembe véve

Forrás: Önkormányzati adatok

Hozzávetőlegesen a családok 30%-ában egyik, vagy mindkét szülő munkanélküli, a szülők 60%-a rendelkezik rendszeres bevétellel (munkabér, nyugellátás vagy TB ellátás). 15% azon családoknak a száma, ahol az egy főre jutó havi jövedelem nem érte el az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét, azaz a 28.500.-Ft-ot.

Az elmúlt évek adataihoz viszonyítva a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak számában jelentős csökkenés állapítható meg, melynek egyik fő oka, hogy a Gyvt. 2015. szeptember 1-jétől hatályos rendelkezése alapján az ingyenes gyermekétkeztetés kiterjesztésre került a bölcsődei és óvodai ellátásra. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő családok azonban továbbra is megélhetési és anyagi gondokkal küzdenek, ezt bizonyítja az is, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény mellett ezeknek a családoknak kb. 60-70%-a évente több alkalommal nyújtott be kérelmet -tekintettel a család krízishelyzetére, a rezsiköltségek csökkentésére - támogatás iránt.

c) a gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők száma, aránya

A Gyvt., illetve az Ör. alapján a gyermekek és fiatal felnőttek részére pénzben és természetben nyújtott támogatások:

- pénzbeli ellátás (kiegészítő gyermekvédelmi támogatás gyámszülők részére)
- rendkívüli települési támogatás
- egészségügyi települési támogatás
- Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjpályázat
- gyermekétkeztetés/ szünidőben gyermekétkeztetés
- tankönyvtámogatás
- Gólyahír-program

Pénzbeli ellátás (Kiegészítő gyermekvédelmi támogatás gyámszülők részére)

Pénzbeli ellátásra az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek gyámjával rendelt hozzátartozó jogosult, aki a gyermek tartására köteles és a jogszabályban meghatározott feltételeknek megfelel.

A 2013. április 1-jétől hatályba lépett változás értelmében a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény és a kiegészítő gyermekvédelmi támogatás összevonásra került oly módon, hogy a kiegészítő gyermekvédelmi támogatás - „pénzbeli ellátás” elnevezéssel - a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény egyik, speciális jogosultak számára nyújtható komponensévé vált. A változást követően az ügyfélnek csak egy kérelmet kell benyújtania és az eljárásban egy döntéshozatalra kerül sor.

Amennyiben gyámrendeléskor a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság már fennáll, a járási gyámhivatal a gyámrendelő határozat megküldésével értesíti az illetékes jegyzőt, aki hivatalból felülvizsgálja az érvényben lévő rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt, mellyel kiszűrhetővé válnak a kedvezményre nem jogosult személyek, valamint ha a jogosultsági feltételek továbbra is fennállnak, egyidejűleg vizsgálhatóvá válik a kiegészítő támogatásként nyújtott pénzbeli ellátásra való jogosultság is, amennyiben ezt a családba fogadó gyám kéri.

2020. évben **4 gyámszülő / 6 gyermek** részére állapított meg a települési önkormányzat jegyzője támogatást (2019. évben **3 gyámszülő / 5 gyermek** 2018. évben **2 gyámszülő / 4 gyermek** részesült kiegészítő gyermekvédelmi támogatásban).

Támogatási forma	2015.03.01-től	2016. év	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év
	fő	fő	fő	fő	fő	fő
Kiegészítő gyermekvédelmi támogatás	3	3	2	2	3	4

Rendkívüli települési támogatás

Az Önkormányzat fő célja, hogy a létfenntartást veszélyeztető helyzetbe került családoknak, háztartásoknak, személyeknek pénzbeli és természetbeni támogatás formájában települési támogatást nyújtson.

Az Önkormányzat a 2020. évben kiskorú gyermek részére rendkívüli települési támogatást 32 alkalommal folyósított.

A rendkívüli települési támogatásban (krízistámogatásban) részesülők száma az előző évhez képest csökkent, amelyben szerepet játszott az, hogy az Ör. elsősorban azokat a családokat részesíti rendkívüli támogatásban, akiknek az ellátásáról más szociális rászorultságtól függő támogatás biztosításával nem lehet gondoskodni, illetve alkalmanként jelentkező többletkiadások miatt anyagi segítségre szorulnak. Amennyiben a gyermek egészségi állapota miatt indokolt a támogatás, úgy a rendszeres települési támogatások körében nyújtott egészségügyi települési támogatásban részesülhetnek.

Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjpályázat

A Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjrendszer célja az esélyteremtés érdekében a hátrányos helyzetű, szociálisan rászoruló fiatalok felsőoktatásban való részvételének támogatása.

A Bursa Hungarica Ösztöndíjrendszer többszintű támogatási rendszer, amelynek pénzügyi fedezeteként három forrás szolgál: a települési önkormányzatok által nyújtott támogatás, a megyei önkormányzatok által nyújtott támogatás és a felsőoktatási intézményi támogatás.

A Képviselő-testület támogatásra minden évben 10 millió forint előirányzatot biztosít.

A pályázatra azok a **települési önkormányzat területén lakóhellyel rendelkező, hátrányos szociális helyzetű felsőoktatási hallgatók** jelentkezhetnek, akik felsőoktatási intézményben (felsőoktatási hallgatói jogviszony keretében) **teljes idejű (nappali munkarend)** alapképzésben, mesterképzésben, osztatlan képzésben vagy felsőfokú, illetve felsőoktatási szakképzésben folytatják tanulmányaikat. Az ösztöndíjat minden pályázati fordulóban újra kell pályázni.

Az ösztöndíjat (mind az önkormányzati, mind az intézményi ösztöndíjrészt) az a felsőoktatási intézmény folyósítja a hallgatónak, amelytől a hallgató – az állami költségvetés terhére – a hallgatói juttatásokat kapja. A kifizetés előtt a jogosultságot, valamint a hallgatói jogviszony fennállását az intézmény megvizsgálja.

Ösztöndíjban részesülők számának alakulása

	2015. év	2016. év	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év
Fő	109	73	53	58	43	45

A pályázók létszáma az elmúlt években csökkenő tendenciát mutat, a korábbi 150-200 fő az elmúlt években 50-100 főre csökkent.

Az ösztöndíj mértéke rászorultságtól függően havi 10.000 és 25.000 Ft közötti összeg.

Gólyahír program

Az Önkormányzat elkötelezett a felnövekedő nemzedékek iránt, ezért anyagi forrásait figyelembe véve minden lehetőséget megragad ennek kifejezésére. 2015-ben bevezetett „Gólyahír” Programmal (a továbbiakban: Program) a kerületben élő fiatal családok gyermekvállalását kívánja ösztönözni. A Program keretében nyújtandó ajándécsomag költségkerete évi 7 millió Ft.

Az ajándécsomagra jogosult az az újszülött gyermek,

- aki 2015. szeptember 1. napján vagy azt követően született, és
- akinek legalább az egyik szülője az újszülött gyermek születésének időpontjától Budapest XVIII. kerületi bejelentett lakóhellyel rendelkezik és életvitelszerűen Budapest XVIII. kerület közigazgatási területén az újszülött gyermekkel egy háztartásban él.

Az ajándécsomagot az újszülött gyermek születését követő 90 napon belül lehet igénybe venni egy alkalommal.

A Program a bevezetés óta sikeresen működik, évente mintegy 800 újszülött kapott ajándékcsomagot.

d) gyermekétkeztetés (intézményi, szünidei), kedvezményes gyermekétkeztetésben részesülők száma, aránya

A Gyvt. 2016. január 01. napjától módosította a gyermekétkeztetésre vonatkozó szabályokat. A gyermekétkeztetés, mint természetben nyújtott ellátás két formát ölel fel:

- intézményi gyermekétkeztetést és
- szünidei gyermekétkeztetést.

Intézményi gyermekétkeztetés

A Gyvt. 21/B. § (1) – (2) bekezdése értelmében:

„(1) Az intézményi gyermekétkeztetést ingyenesen kell biztosítani a

a) a bölcsődében, mini bölcsődében nyújtott bölcsődei ellátásban vagy óvodai nevelésben részesülő gyermek számára, ha

aa) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül,

ab) tartósan beteg vagy fogyatékos, vagy olyan családban él, amelyben tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek,

ac) olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek,

ad) olyan családban él, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékmal csökkentett összegének 130%-át vagy ae) nevelésbe vették;

b) az 1–8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha

ba) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, vagy

bb) nevelésbe vették;

c) azon a) és b) pont szerinti életkorú, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek számára, akit fogyatékos gyermekek számára nappali ellátást nyújtó, az Szt. hatálya alá tartozó fogyatékosok nappali intézményében helyeztek el;

d) az 1–8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha da) nevelésbe vették, vagy

db) utógondozói ellátásban részesül.

(2) Az intézményi gyermekétkeztetést az intézményi térítési díj 50%-os normatív kedvezményével kell biztosítani

a) az 1-8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül;

b) az 1-8. és az azon felüli évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek, feltéve, hogy az (1) bekezdés b) pont ba) alpontja alapján a tanuló nem részesül ingyenes intézményi gyermekétkeztetésben;

c) az (1) bekezdés a), b) és d) pontja szerinti életkorú, tartósan beteg vagy fogyatékos gyermek számára, feltéve, hogy az (1) bekezdés alapján a gyermek nem részesül ingyenes intézményi gyermekétkeztetésben.”

Az Önkormányzat a gyermek egyéni rászorultsága – a család szociális körülményeinek vizsgálata és az intézmény vezetőjének javaslata – alapján további kedvezményt biztosíthat.

Az Egyesített Bölcsődék tagintézményeiben saját konyháról biztosított a gyermekek étkeztetése. Az Egyesített Bölcsőde Fecskefészek bölcsődei konyhája biztosítja 5 óvoda - a Bp18 Egyesített Óvoda és az Eszterlánc a Pitypang a Robogó és a Vándor Tagóvoda - gyermekeinek a napi 3x-i étkezést. A Bp18 Egyesített Óvoda további tagóvodáiba a gyermekek részére az Elamen Kereskedelmi és Vendéglátó Zrt. biztosítja a napi 3x-i étkezést. Az iskolákban (általános és középiskola) 3 szolgáltató nyújt napi 1x-i vagy 3x-i ellátást az Eurest Étteremüzemeltető Kft., az Elamen Kereskedelmi és Vendéglátó Zrt. és - a Kandó Téri Általános Iskola és a Kassa Utcai Általános Iskola tanulói részére - a Pannon Menza Kft.

A speciális étrendre szoruló, bölcsődékben elhelyezett gyermekek étkeztetését minden intézmény a saját konyhájáról biztosította. Szakképzett élelmezésvezetők-dietetikusok felügyelik a korszerű gyermekétkeztetés és az Országos Tisztifőorvos 1/2011. sz. Normatív Utasításban és Ajánlásban előírt követelmények betartását.

A speciális étrendre szoruló gyermekek étkezését szakorvosi vélemény alapján biztosítják, azon iskoláskorú gyermekek részére, akik diétás étkeztetést igényelnek az Eurest Étteremüzemeltető Kft., az Elamen Kereskedelmi és Vendéglátó Zrt., továbbá a Pannon Menza Kft. szolgálat. 2019. január 1. napjától az összes óvodában a diétás étkeztetést az Elamen Kereskedelmi és Vendéglátó Zrt. biztosítja.

A Budapest Főváros XVIII. kerületi SOFI Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény (a továbbiakban: SOFI tanulóinak étkeztetése a saját főzőkonyha megszűnésével 2016. szeptember 1. napjától szintén vásárolt szolgáltatás útján biztosított. Részükre az étkeztetést továbbra is térítésmentesen biztosítja az Önkormányzat. Az Ör. határozza meg a támogatás rendjét és feltételeit.

Gyermekétkeztetés az intézményekben

Intézmény	Étkeztetésben részesülők száma					100 %-os kedvezményben részesülők száma					50 %-os kedvezményben részesülők száma				
	2020.	2019.	2018.	2017.	2016.	2020.	2019.	2018.	2017.	2016.	2020.	2019.	2018.	2017.	2016.
Bölcsőde	385	482	493	487	495	231	255	274	267	292	megsz.	megsz.	megsz.	megsz.	megsz.
Óvoda	1834	2919	2923	3029	3034	1219	1927	1998	1778	1778	megsz.	megsz.	megsz.	megsz.	megsz.
Iskola	3822	5200	5543	5507	5755	126	216	293	509	583	1098	1497	1541	1361	1472
Összesen	6041	8601	8959	9284	9284	1576	2398	2565	2554	2653	1098	1497	1541	1361	1472

Forrás: Önkormányzati adat

Szünidei gyermekétkeztetés

A szünidei gyermekétkeztetés szervezését és lebonyolítását a kerületben a Csibész Család- és Gyermekegészségügyi Központ végzi. Az étkeztetést a tavaszi, nyári, őszi és téli szünidő alatt kell biztosítani.

A szünidei gyermekétkeztetés azon gyermekek számára biztosított, akik rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülnek, valamint a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetet megállapító jegyzői határozattal rendelkeznek.

A feltételeknek a törvényes képviselő vonatkozásában kell fennállniuk, melyek a következők:

a) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról - önkéntes nyilatkozata alapján - megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

A feltételekből is jól látszik, hogy elsősorban azon családok érintettek, akik a mélyszegénységet meghatározó paraméterek valamelyikével bírnak.

Az Önkormányzat a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról szóló 328/2011. (XII.29.) Korm. rendelet 13/A.§-a és 13/B. §-a értelmében (a továbbiakban: Rendelet) a szünidei gyermekétkeztetés keretében ingyenes ebédet biztosított a szülő, törvényes képviselő kérelmére a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére az alábbiak szerint:

a) a bölcsődei ellátásban, óvodai nevelésben részesülő gyermekek számára a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény és az óvoda zárva tartásának időtartama alatt valamennyi munkanapon,

b) a nyári szünetben legalább 43 munkanapon, legfeljebb a nyári szünet időtartamára eső valamennyi munkanapon,

c) az őszi, téli és tavaszi szünetben a tanév rendjéhez igazodóan szünetenként az adott tanítási szünet időtartamára eső valamennyi munkanapon.

A Rendelet 13/A.§ (1) bekezdése alapján a szünidei gyermekétkeztetés a következőképpen biztosítható:

- a déli meleg főétkezés helyben történő elfogyasztásával,
- az étel szülő általi elvitelével,
- az étel gyermek lakcímére történő kiszállításával.

A szünidei gyermekétkeztetést az Önkormányzat 2016-2020. évben az alábbiak szerint biztosította:

Szünidő típusa	Szünidei étkeztetésben részesült gyermekek száma					Étkezés biztosításának módja			
	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.				
Tavaszi	20	24	32	31	33	Kiszállítás lakcímre.			
	HH 18	HHH 2	HH 19	HHH 5	HH 27		HHH 5	HH 26	HHH 5
Nyári	19	20	20	23	37	Nyári napközis tábor keretében.			
	HH 18	HHH 2	HH 19	HHH 5	HH 27		HHH 5	HH 26	HHH 5

	10	9	13	7	15	5	15	8	22	15	
Őszi	22		33		30		35		27		Kiszállítás laccímre.
	HH 15	HHH 7	HH 27	HHH 6	HH 25	HHH 5	HH 23	HHH 12	HH 12	HHH 15	
Téli	23		28		24		27		34		Kiszállítás laccímre.
	HH 22	HHH 1	HH 22	HHH 6	HH 19	HHH 5	HH 13	HHH 14	HH 19	HHH 15	

Forrás: Önkormányzati adat, Intézményi adat (Csibész)

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

A Gyvt. gyermeki jogokat szabályozó 6.§-a szerint minden gyermeknek joga van a testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, jólétét biztosító saját családi környezetben történő nevelkedéshez, személyiségének kibontakoztatásához, a társadalomba való beilleszkedéshez, önálló életvitelének megteremtéséhez. Joga van arra, hogy a fejlődésére ártalmas környezeti és társadalmi hatások, az egészségére káros szerek elleni védelemben részesüljön.

A kerület egyik szegregátummal veszélyeztetett területe közé tartozik a Rendessy- és Liptáktelep városrészeit is érintő terület, mely a 3.5 pontban is kifejtésre került. A terület korösszetétele az aktívkorúak dominanciáját mutatja (64,1 %) meghaladva 2,5 százalékponttal a kerületi átlagot, ezzel párhuzamosan a **gyermekek aránya (0-14 évesek, 13,9 %)** alacsony, de alig marad el a kerületi értéktől. Míg az idősek (60-X évesek) aránya átlagosnak mondható, ám 10 százalékkal elmarad a kerületi átlagtól. A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező aktívak aránya a kerületi átlagnál jelentősen magasabb. Ezzel összefüggésben a középkorúak foglalkoztatottsága rosszabb a kerületi átlagnál. Az iskolai végzettséget jelző mutatók értékei szintén nagyon kedvezőtlenek.

A terület intézményi szempontból „szegényes”, a területen mindössze egy fővárosi fenntartású középiskola (Pestszentlőrinci Közgazdasági és Informatikai Szakközépiskola és a Zenevár Tagóvoda található.

Az Önkormányzat a Fáy utca és környéke integrált szociális rehabilitációja pályázat keretében törekszik az itt élők élethelyzetén javítani, a gyermekek vonatkozásában az őket érintő soft programok megvalósításával. Cél a társadalmi-fizikai leszakadás megállítása, a kedvezőtlen társadalmi folyamatok visszafordítása.

A kerület vezetésének meggyőződése, hogy az esélyteremtés legfontosabb eszközét a megfelelő színvonalú és mindenki számára hozzáférhető oktatás jelenti. Az óvodai nevelésben és iskolai oktatásban résztvevő feladat-ellátási helyek között a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egyenletes eloszlását biztosítani kell.

Az iskolák vonatkozásában egyenetlen gyermekeloszlás figyelhető meg, illetve egyenetlenség az SNI gyermekek eloszlása terén is.

Az SNI gyermekek aránya az iskolákban 0 és 2 % között mozog, addig két iskolában - Pestszentimrei Ady Endre Általános Iskola és Budapest XVIII. Kerületi Eötvös Loránd Általános Iskola - ennél lényegesen magasabb. Ami annak a következménye, hogy e két intézmény alsó tagozatán, 1-4. évfolyamokon logopédiai osztály működik beszéd fogyatékos tanulók megsegítése céljából. Valamint az Eötvös Loránd Általános Iskola a XVIII. kerület egyik előregedő lakótelepén, a Lakatos úti lakótelepen található. Az iskola vonzáskörzetében egy

egyházi, egy német nemzetiségi és egy emelt szintű zeneoktatást megvalósító általános iskola is működik, melyek miatt a körzetébe kerülő tanköteles korú gyermekek másik iskolába iratkoznak. Ezek miatt az Eötvös Iskola tanulói létszáma folyamatosan csökken. Az iskola helyzetével a Külső-Pesti Tankerületi Központ 2020 nyarán elkészített TEIT is foglalkozik, melynek megoldására a magyar-angol két tannyelvű nevelés-oktatás alapfeladat bevezetése került megfogalmazásra. Az átszervezés a 2022/2023-as tanévtől kerülhet megvalósításra, mellyel elérhető az intézmény tanulói létszámának emelkedése és a szegregáció kialakulásának megakadályozása.

A kerületben előregedő és fiatalodó városrészek is megtalálhatóak, melyek következtében az előregedő régióban található iskolák vonatkozásában csökken a tanulói létszám, míg a fiatalodó régiók vonzáskörzetében található iskolák tekintetében erőteljesebb tanulói létszámemelkedés figyelhető meg, melynek hatására a gyermekek eloszlása egyenetlen. Ezért a körzethatárok módosítása válhat szükségessé, melynek érdekében a Külső-Pesti Tankerületi Központtal egyeztetni szükséges.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossgal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma	Egy védőnőre jutó gyermekek száma
2015.	39	n.a.
2016.	39	n.a.
2017.	39	n.a.
2018.	37	n.a.
2019.	39	n.a.
2020.	42	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

A védőnői szolgálat a családok egészségének megőrzése, egészségromlásuk megőrzése érdekében végzett egészségnevelés.

A területi védőnő a gondozási tevékenységet azon családok körében végzi, ahol várandós és gyermekágyas anya, illetve 0-6 éves korú gyermek él. A nővédelem területén a védőnő tanácsad ad a családtervezéssel kapcsolatban, segíti a nők anyaságra való felkészülését.

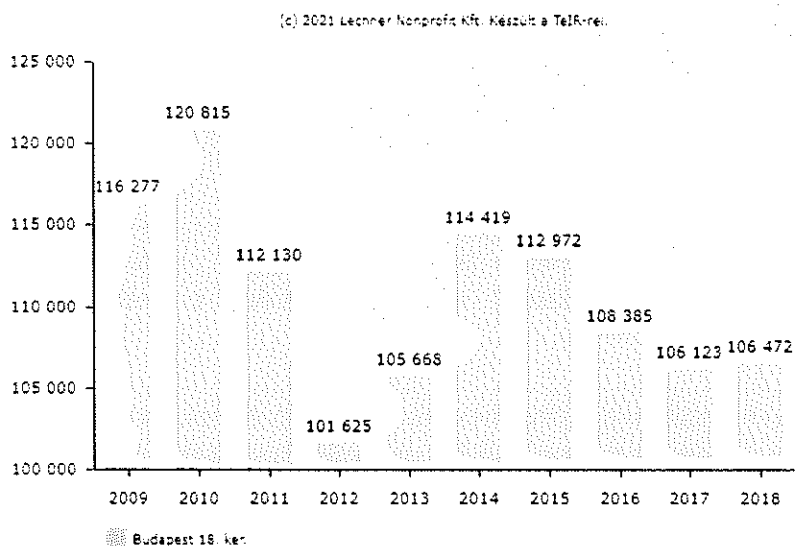
A gyermekágyas, szoptató anyákat a szülészeti intézetből történő távozást követően 24 órán belül meglátogatja, segítséget nyújt és tanácsot ad a szülést követő egészségi állapotra vonatkozóan a szoptatással, a gyermekgondozással, valamint a családtervezéssel összefüggő kérdésekben. A 0-6 éves korú gyermekek esetében családlátogatás és tanácsadás során segíti a harmonikus szülő-gyermek kapcsolat kialakulását, az egészséges életmód és az egészséges táplálkozás gyakorlásához szükséges ismeretek elsajátítását, a gyermeknevelést, a szocializációt.

Az iskolai védőnők fontos feladata a 6-16 éves korban a gyermek fejlődését veszélyeztető tényezők időben történő észlelése. A szűrővizsgálatok végzésével szükség szerinti intézkedéssel a védőnő mindent megtesz a gyermek zavartalan fejlődésének biztosítása érdekében.

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

Kerületünkben jelenleg a házi gyermekorvosok által ellátott praxisok száma 19, melyből 1 házi gyermekorvosi praxis betöltetlen, de az ellátás tartós helyettesítéssel megoldott. A gyermekek szakorvosi ellátását a Heim Pál Gyermekkórház végzi, a hétvégi és éjszakai ügyeletet szintén ők biztosították, de 2021. augusztusától új szolgáltató végzi a gyermekorvosi ügyelet ellátást.

Házi gyermekorvosi ellátásban a megjelentek és a meglátogatottak száma összesen (fő)

c) 0–7 éves korúak ellátási igényeire vonatkozó adatok

A helyi ellátórendszer különféle támogatásokkal és szolgáltatásokkal segíti a családokat a gyermek nevelésében, iskoláztatásában, valamint védelmet biztosít megfelelő támogatások és szolgáltatások nyújtásával.

A helyi rendszer jellemzője továbbá, hogy a veszélyeztetettséget megelőzze. Ebben különös szerepe van a köznevelési, az egészségügyi, a szociális, a közművelődési intézményeknek. az ott dolgozó munkatársaknak.

Bölcsődei ellátás

A napközbeni ellátások igénybevételét alapvetően az határozza meg, hogy egyáltalán biztosított-e az ellátás az adott településeken, vagy azok környékén, de befolyásolja a születések száma és az is, hogy a gondozásból nagyobb részt vállaló szülőknek van-e olyan munkahelye, ahová visszavárják.

A gyermekek napközbeni ellátásaként az életkornak megfelelő nappali felügyeletet, gondozást, nevelést, foglalkoztatást és étkeztetést kell megszervezni azon gyermekek számára, akiknek szülei, törvényes képviselői munkavégzésük - ideértve a gyermekgondozási díj, a gyermekgondozást segítő ellátás és a gyermeknevelési támogatás folyósítása melletti munkavégzést is -, munkaerő-piaci részvételt elősegítő programban, képzésben való részvételük, nappali rendszerű iskolai oktatásban, a nappali oktatás munkarendje szerint

szervezett felnőttoktatásban, felsőoktatási intézményben nappali képzésben való részvételük, betegségük vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni. A napközbeni ellátás keretében biztosított szolgáltatások időtartama lehetőleg a szülő, törvényes képviselő munkarendjéhez igazodik.

A gyermekek napközbeni ellátásának formái - a gyermekek életkorának megfelelően -

- a) a bölcsődei ellátás,
- b) a napközbeni gyermekfelügyelet, és
- c) az alternatív napközbeni ellátás.

Bölcsődei ellátást biztosíthat

- a bölcsőde,
- a mini bölcsőde,
- a munkahelyi bölcsőde és
- a családi bölcsőde.

A bölcsődei ellátás keretében ezen túl - szolgáltatásként - speciális tanácsadás, időszakos gyermekfelügyelet, gyermekhotel működtetése vagy más gyermeknevelést segítő szolgáltatás is biztosítható. Ezeket a szolgáltatásokat a gyermek hatodik életévének betöltéséig lehet igénybe venni.

Bölcsődei ellátás keretében a sajátos nevelési igényű gyermek, valamint a korai fejlesztésre és gondozásra jogosult gyermek nevelése és gondozása is végezhető.

2017. január 1-től a Gyvt. 42/A. §-a szerint: „A Bölcsődei ellátás keretében a gyermek húszhetes korától nevelhető és gondozható

a) az óvodai nevelésre nem érett gyermek esetén a (2) bekezdésben meghatározott időpontig,

b) a sajátos nevelési igényű gyermek, valamint a korai fejlesztésre és gondozásra jogosult gyermek esetén a (3) bekezdésben meghatározott időpontig,

c) az a) és b) pont alá nem tartozó gyermek esetén, ha a harmadik életévét

ca) január 1-je és augusztus 31-e között tölti be, az adott év augusztus 31-éig,

cb) szeptember 1-je és december 31-e között tölti be, a következő év augusztus 31-éig, ha a szülő, törvényes képviselő nyilatkozik arról, hogy a gyermek napközbeni ellátását eddig az időpontig bölcsődei ellátás keretében kívánja megoldani.

(2) Ha a gyermek harmadik életévét betöltötte, de testi vagy értelmi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, és óvodai jelentkezését az orvos nem javasolja, bölcsődei ellátás keretében gondozható, nevelhető a gyermek negyedik életévének betöltését követő augusztus 31-éig.

(3) A bölcsődei ellátásban a sajátos nevelési igényű gyermek annak az évnek az augusztus 31. napjáig vehet részt, amelyben a hatodik életévét betölti.

(4) Meg kell szüntetni annak a gyermeknek a bölcsődei ellátását, aki orvosi szakvélemény alapján egészségi állapota miatt bölcsődében nem gondozható.”

A bölcsőde olyan bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, amely a gyermekek napközbeni ellátása keretében, a Bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja szerint, jogszabályban meghatározott szakirányú végzettséggel rendelkező személy által, akár több csoportban nyújt szakszerű gondozást és nevelést.

2017. március 1-től a Gyvt. 43.§ (3) bekezdése értelmében: „A bölcsődei felvétel során előnyben kell részesíteni

a) - ha a gyermek szülője, más törvényes képviselője a felvételi kérelem benyújtását követő 30 napon belül igazolja, hogy munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll -

aa) a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermeket,

ab) a három vagy több gyermeket nevelő családban élő gyermeket,

ac) az egyedülálló szülő által nevelt gyermeket, és

b) a védelembe vett gyermeket.”

Kerületünkben az önkormányzat fenntartása alatt a bölcsődei ellátást az Egyesített Bölcsődék biztosítja.

Engedélyezett bölcsődei férőhely szám: 700,

Szervezeti egységek száma: 10

Működő gondozási egységek száma: 30

Működő csoportszobák száma: 59

Egyesített Bölcsőde feltöltöttsége, kihasználtsága (2018-2020)

Bölcsőde neve	Férőhely szám	2018. év		2019. év		2020. év	
		Feltöltöttség %	Kihasználtság %	Feltöltöttség %	Kihasználtság %	Feltöltöttség %	Kihasználtság %
Iciri-piciri	40	88,52	73,00	91,16	67,37	91,09	55,02
Erdei Kuckó	48	95,72	73,18	89,75	67,82	86,96	58,84
Csibekas	72	89,87	66,50	91,10	67,28	89,80	60,43
Hétszínvirág	72	93,02	66,94	91,59	66,93	87,40	51,27
Micimackó	72	94,58	67,96	92,08	66,89	87,60	56,12
Csiga-biga	72	95,03	73,56	90,81	70,84	86,35	53,77
Bababirodalom	72	97,81	82,88	97,25	82,50	92,69	68,92
Bambi	72	90,99	67,51	92,02	67,68	85,83	50,78
Fecskefészek	84	93,70	76,28	89,83	73,85	85,37	55,90
Napsugár	96	84,47	60,76	86,40	58,64	70,47	39,41
Összesen	700	92,19	70,45	91,06	68,80	85,56	54,40

Forrás: intézményi adatok (EBI)

A bölcsődék iránti igény az elmúlt években sem csökkent.

Ellátottak számának meghatározása 2019. és 2020. évben:

Ez 2019. évben: $123.957/230 = 538,94$ gyermek

Ez 2020. évben: $150.443 / 231 = 651,26$ gyermek

2020. évben a statisztikai adatokból kitűnik, hogy az intézmények feltöltöttsége, ezáltal a kihasználtsága, szinte kivétel nélkül minden intézményben elmaradt az előző évekhez viszonyítva. Ennek oka egyrészt a kerületben a születések számának évről - évre való csökkenése, valamint nem várt nehézségeket, korlátozásokat hozott a COVID-19 világjárvány.

A XVIII. kerületi bölcsődékben gondozási díjat nem kell fizetni.

A bölcsőde nyári nyitvatartási rendjét a fenntartó hagyja jóvá. A fenntartó a bölcsődei szünet idejére a szülő, törvényes képviselő kérésére gondoskodik a gyermek intézményi gondozásának, nevelésének megszervezéséről.

Alapszolgáltatáson túli szolgáltatások

A Bababirodalom Bölcsődében található az a Szolgáltató Központ, mely különböző szolgáltatásokkal kíván lehetőséget nyújtani azoknak a családoknak, akik gyermekeiket még nem kívánják beírni, de alkalmi elfoglaltságuk idejére megoldást jelenthet.

Míg az alapellátást a kerületben élő családok gyermekei teszik ki, addig a szolgáltató részleget, kerületen kívüli családok is igénybe vehetik. A szolgáltatások igénybevétele külön térítési díj ellenében történik. A szolgáltató részlegben igénybevehető férőhelyek száma napi 20 fő.

Leggyakrabban igénybe vett, családi nevelést támogató szolgáltatások

	Családok száma		Gyerekek száma		Igénybe vett alkalmak száma		Igénybe vett órák száma	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Időszakos gyermekfelügyelet napidíjjal	173	63	174	63	1427	455	-	-
Időszakos gyermekfelügyelet óradíjjal	159	86	159	86	827	480	2754	1163
Baba-mama klub	41	11	41	11	160	26	306	48

Forrás: intézményi adatok (EBI)

Az időszakos gyermekfelügyelet, amikor a szülő alkalmi elfoglaltsága idejére, néhány órára vagy egy-egy napra veszi igénybe az ellátást. Baba-mama klub keretében a gyermek a szülővel, hozzátartozóval van jelen a hét meghatározott napjain. Ideális körülmények között biztosított a gyermek és a szülő együttes játéka. A gyermeknek lehetősége van a kortársakkal való ismerkedésre. A szülőknek is lehetőségük van az egymással történő kommunikációra, illetve szakmai tanácsot, javaslatot, segítséget kérhetnek a klubfoglalkozáson résztvevő kisgyermeknevelőktől.

A Gyvt. szerint a helyi önkormányzat feladata az, hogy megszervezze és működtesse a gyermekek napközbeni való gondozását, foglalkoztatását, azonban társadalmi szervezet, vagyis alapítvány és egyesület, illetve cég (Bt., Kft.) és egyéni vállalkozás is végezhet ilyen tevékenységeket, ha a jogszabályban foglalt feltételeknek megfelel.

A gyermekek napközbeni ellátásának minősült a bölcsődei és óvodai ellátásban, valamint iskolai oktatásban részesülő gyermeknek az iskola nyitvatartási idején kívüli, valamint az iskolai napközit vagy tanulószobai ellátást igénybe nem vevő gyermek családi napköziben történő nem közoktatási célú ellátása.

2017-től a kizárólag bölcsődés korú gyermekeket ellátó családi napközi elnevezést felváltotta a családi bölcsőde, a nem kizárólag bölcsődés korú gyermekeket ellátó családi napközit a napközbeni gyermekfelügyelet és a házi gyermekfelügyeletet a napközbeni gyermekfelügyelet elnevezés.

A *családi bölcsőde* olyan bölcsődei ellátást nyújtó szolgáltatás, amelyet a szolgáltatás nyújtója a saját otthonában vagy más e célra kialakított helyiségben biztosít.

A *napközbeni gyermekfelügyelet* keretében - nem nevelési-oktatási céllal - a szolgáltatás nyújtója az életkornak megfelelő napközbeni ellátást biztosít.

A napközbeni gyermekfelügyelet keretében a sajátos nevelési igényű gyermekek, valamint a korai fejlesztésre és gondozásra jogosult gyermekek számára szükségleteikhez igazodó ellátást kell nyújtani.

A napközbeni gyermekfelügyelet működhet a szolgáltatást nyújtó saját otthonában vagy más e célra kialakított helyiségben, vagy a törvényben meghatározottak alapján a szülő, törvényes képviselő otthonában.

Napközbeni gyermekfelügyelet keretében a gyermek húszhetes korától annak a tanévnek a végéig gondozható, amelyben a tizennegyedik életévét betölti. A sajátos nevelési igényű gyermek esetében, amelyben a tizenhatodik életévét betölti.

A szülő, törvényes képviselő otthonában akkor biztosítható a napközbeni gyermekfelügyelet, ha a gyermek állandó vagy időszakos ellátása nappali intézményben - betegsége vagy egyéb ok miatt - nem biztosítható, és a szülő, törvényes képviselő a gyermek napközbeni ellátását nem, vagy csak részben tudja megoldani.

A napközbeni gyermekfelügyelet a szolgáltatás keretében a gyermek életkorához, egészségi állapotához igazodó gondozást, felügyeletet kell, hogy biztosítson, és segítséget kell nyújtani az iskolai tanulmányok folytatásához, ha a gyermek tanulmányait az Nktv. rendelkezései szerint sajátos nevelési igénye vagy súlyos betegsége miatt egyéni munkarenddel rendelkező tanulóként folytatja.

Kerületben működő családi bölcsődék, napközbeni gyermekfelügyelet:

- Dominó Gyermekcentrum – Magánbölcsőde és Családi Játsszóház
- Kalimpa Családi Bölcsőde
- Karate Kölyök Magánóvoda és Családi Bölcsőde
- Nagykópé Családi Bölcsőde
- Gyermeksziget Családi Napközi
- Mackófalva Napközbeni Gyermekfelügyelet

Óvodai nevelés

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény hatályos rendelkezései alapján az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény, amely a gyermeket fokozatosan, de különösen az utolsó évében az iskolai nevelés-oktatásra készíti fel. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételétől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen, fővárosi kerületben, vagy ha a felvételi körzet több településen található, az érintett településeken lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető.

A kerületi önkormányzat 2020. 07. 31-ig 20 óvodában, valamint a bázisintézményekhez kapcsolt 7 tagóvodában látta el a köznevelési alapfeladatát a 3-7. éves korú óvodás gyermekek vonatkozásában.

A kerületi önkormányzat fenntartásában 2020.08.01.-től a Bp18 Egyesített Óvoda a tagintézményekkel együtt 27 feladatellátási helyen látja el a kötelező óvodai nevelést. Az

óvodai férőhelyek, csoportok száma az óvodába beíratott gyermekek létszámához igazított, biztosítva az a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelését.

Az óvoda ellátja a szakértői véleménnyel rendelkező gyermekeket 3-7 éves korú kiemelt figyelmet igénylő gyermekeket. A speciális ellátási igényeinek ellátása érdekében a Pedagógia Szakszolgálat XVIII. kerületi intézményével, valamint a SOFI szakembereivel együttműködik.

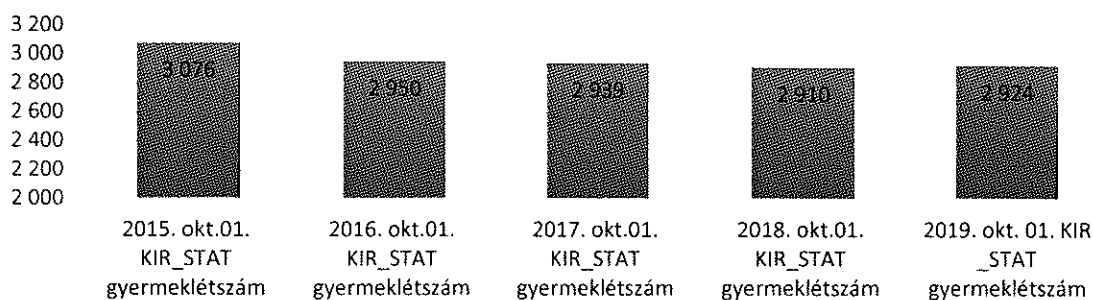
A Bp18 Egyesített Óvoda gyógypedagógusai az autizmus spektrum zavarral élő gyermekek ellátását, a pszichológusok az egészségnevelés megvalósítását, a BTMN szakvéleménnyel rendelkező gyermekek megsegítését támogatják.

A Pedagógiai Szakszolgálat munkatársai biztosítják a részképesség problémák fejlesztését a fejlesztőpedagógusi, logopédusi, gyógy-testnevelői ellátást a gyermekek részére.

A kerületi önkormányzat két alapítvánnyal (Fecskefészek –Schwalbennest Oktatási Alapítvány, Csodálatos Gyermekevilág – Pedagógusok a XVIII. kerület Gyermekeiért Alapítvány) kötött köznevelési szerződést a kerületi szülők óvodai igényeinek biztosítására, a gyermekek ellátására. A meglévő óvodai férőhelyek kiegészülnek a köznevelési feladatot ellátó, köznevelési szerződéssel működő intézményekkel. Így az adott nevelési évre jelentkező szülők/gondviselők igényét, gyermekük óvodai ellátását, a férőhelyek biztosítását a fenntartó XVIII. kerületi önkormányzat biztosítja.

A kötelező óvodai férőhelyet igénylő óvodáskorú gyermekek száma, a születésszámok csökkenése miatt a 2015-2019. nevelési évekre vetítve folyamatos csökkenést mutatott. A gyermeklétszám változását, az óvodai férőhelyek kihasználtságát a KIR_STAT közhiteles adatbázisban található összesített adatok mutatják.

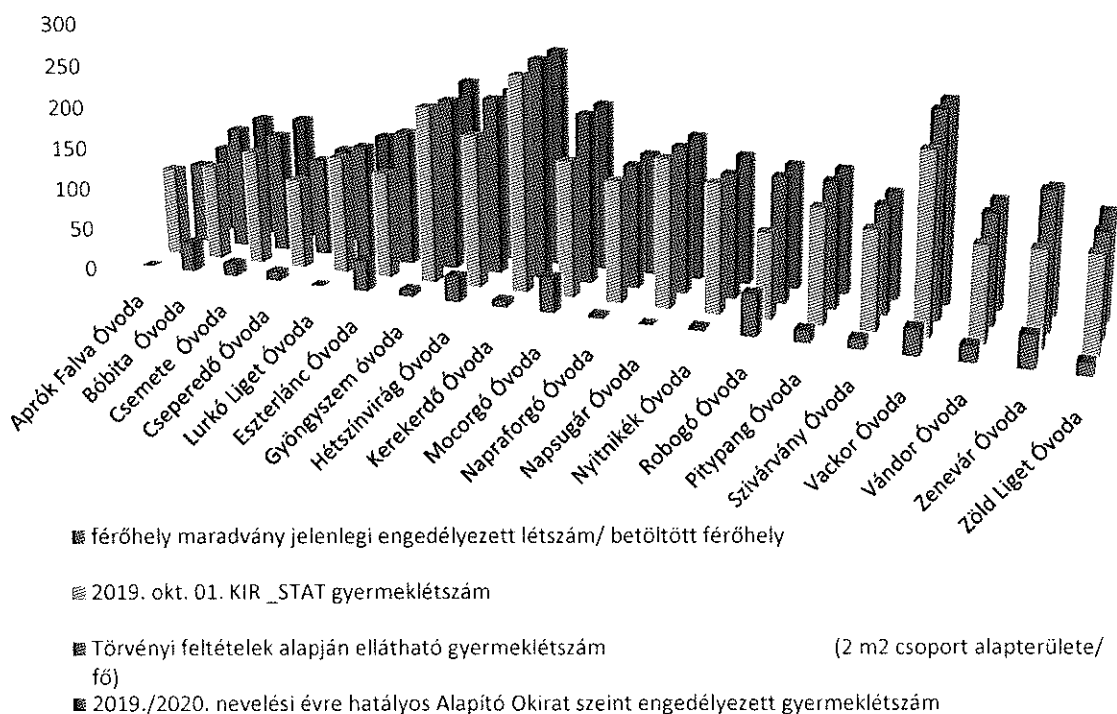
Óvodai gyermeklétszám változása

Forrás: Bp18 Egyesített Óvoda

A kerületben a 2019/2020. nevelési évben 134 csoportban 3300 férőhelyen 2924 gyermeket láttak el az óvodák. A 20 fős átlagos csoportlétszámot csak kissé meghaladó, 21,8 fős átlag csoportlétszámmal működnek többségében a kerületi óvodák. A férőhely kihasználtság, a csoportok száma területenként változó, a lakókörnyezeti adottságok - kertes vagy lakótelepi környezetben lévő óvodák - férőhely-kihasználtsága egyenetlenséget mutat, így az óvodapedagógusokra eső terhelés is területenként változó. Az adatok alapján 26-28 fős csoportlétszámok voltak jellemzőek a frekvenciált útvonalak mentén, tömegközlekedési eszközökkel könnyen megközelíthető óvodaépületekben, valamint az infrastrukturális, építészeti beruházásokban gazdag kertvárosi területeken található óvodák esetében. A lakótelepen található óvodák többsége a törvényes átlagléttszám (20 fő) alatti csoport létszámmal működtek az elmúlt években.

A diagrammon megfigyelhető, hogy az óvodák közül melyik rendelkezik nagyfokú szabad kapacitással, üres férőhelyekkel a 2019/2020. nevelési évben, valamint, hogy mely óvodák esetében kell rendezni a férőhelyhez igazított gyermeklétszámot a következő nevelési években.

Forrás: Bp18 Egyesített Óvoda

A csoportszámok rendezése mellett, fontos feladat a csoportban ellátható gyermekek számát is szabályozni, figyelembe véve az adott csoportban ellátott SNI gyermekeket. Az egyenlő teherviselést támogatva, az esélyegyenlőség feltételeit megteremtve az ellátott SNI gyermekek szakvéleményben meghatározott szorzószámának figyelembevétele mellett kell kialakítani a csoportlétszámokat.

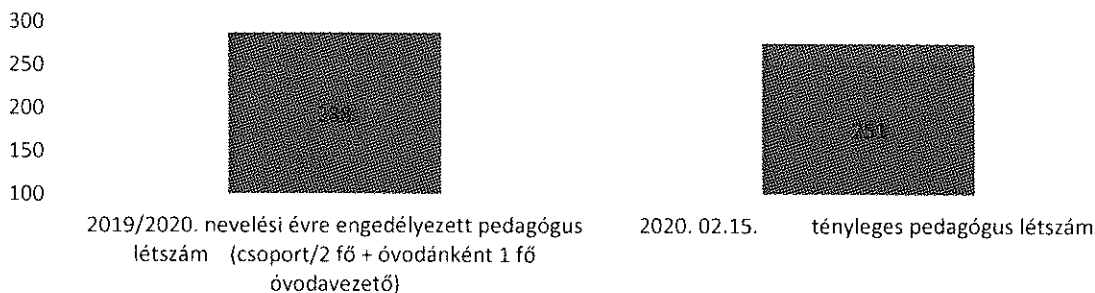
A 2020.08.01.-től megalakult Bp18 Egyesített Óvoda a csoportlétszámok kialakításakor a 2020/2021. nevelési évben már az új jogviszonnal rendelkező gyermekek csoportba integrálásakor igyekezett figyelembe venni az SNI gyermekek ellátásakor a szakvéleményben a BNO kód alapján meghatározott létszámszámítást a gyermekellátás megszervezésekor, megteremtve így az esélyegyenlőség megvalósulását mind az SNI, mind a többi óvodás gyermek oldaláról nézve.

Az intézmény az óvodapedagógus hiány magas száma okán a gyermekek óvodai férőhelyének biztosításában elsődlegességet biztosít az óvodai körzet alapján történő felvételnek, valamint a 3. életévüket betöltő gyermekek jogszerű ellátásának, továbbá a férőhelyek figyelembevétele mellett lehetőséget biztosítanak a szabad óvodaválasztásból fakadó szülői igényeknek.

A gyermeklétszám ellátását nehezíti a magas óvodapedagógus hiány, és ennek az óvodák működtetésére gyakorolt hatása, mely kihatással van: csoportszervezésre, napi munkarend

kialakítására, a teljes nyitvatartási időben óvodapedagógusokkal történő feladatellátás biztosítására.

Óvodapedagógus létszám

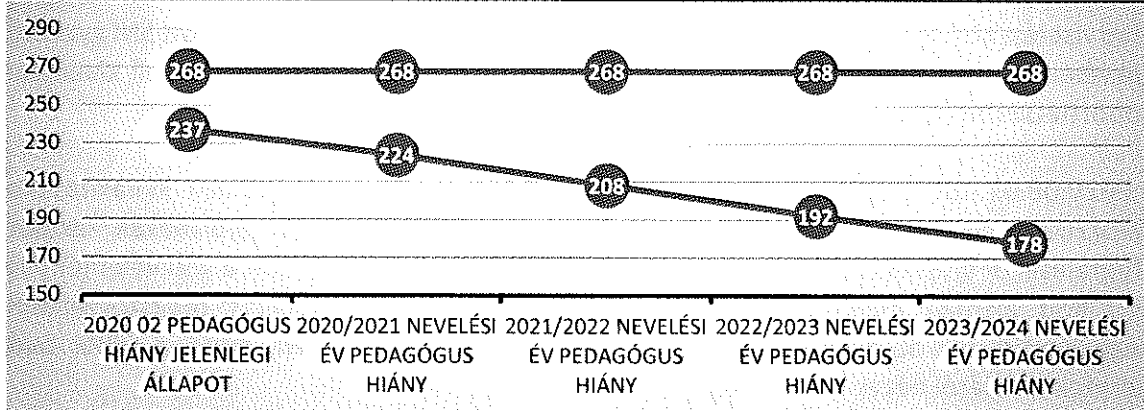

Forrás: Bp18 Egyesített Óvoda

A nyugdíjazást választó pedagógusok magas száma az elkövetkező években is nagymértékű óvodapedagógus hiányt eredményezhet.

A GYES, GYED ellátásról visszatérő pedagógusok száma alacsony, kevéssé tervezhető az esetleges újabb gyermekvállalás miatt, valamint a számadatok azt mutatják, hogy csak kis mértékben csökkentik a nagyfokú nyugdíjazásból fakadó óvodapedagógus hiányt.

	2020. 02. 15 pedagógus létszám	2020/2021 nevelési év pedagógus hiány	2021/2022 nevelési év pedagógus hiány	2022/2023 nevelési év pedagógus hiány	2023/2024 nevelési év pedagógus hiány
134 csoport / 2 fő óvodapedagógus/ szükséges létszám	268	268	268	268	268
Nyugdíjazás miatti várható csökkenés	237	224	208	192	178
Vélelmezett pedagógus hiány	31	44	60	78	90

Az óvodai feladatellátást, a minőségi szakmai munkát támogató - önkormányzati finanszírozás által biztosított humánerőforrás: Az önkormányzat 118 alkalmazott – dajka, takarító, konyhás, kertész, gyógypedagógus, gyógypedagógiai-asszisztens, pszichológus – státuszt biztosít az iskolát megelőző kisgyermekkorú fejlesztés támogatására, az autizmussal élő gyermekek óvodai ellátásának megsegítésére, a konyhatechnológiai és takarítási, valamint a működési feladatok ellátására.

Ebből:

- Autizmus ellátás támogatására 15 főt foglalkoztat (4 fő gyógypedagógust, 11 fő gyógypedagógiai asszisztentst biztosít a feladat ellátásához)
- Konyhas dajka, takarító álláshelyen 75 főt foglalkoztat
- Kertészeti, karbantartási feladatok ellátására 28 főt foglalkoztat

Óvodai nevelés adatai (2015-2020)

Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma – gyógypedagógiai neveléssel együtt	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	Óvodai gyógypedagógiai gyermek csoportok száma
2015.	n.a.	165	4 145	43	3 599	3
2016.	n.a.	166	4 123	43	3 480	4
2017.	n.a.	165	3 990	42	3 494	4
2018.	n.a.	166	3 973	42	3 451	4
2019.	n.a.	134	3300	27	n.a.	n.a.
2020.	n.a.	128	3250	27	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

d) gyermekjóléti alapellátás, gyermekvédelem

A gyermekjóléti szolgáltatás a gyermekek érdekeit védő speciális személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereit és eszközeit felhasználva szolgálja a gyermek testi, lelki egészségét, a családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztettség megszüntetését, valamint a családjából kiemelt gyermek visszagondozását.

A gyermekjóléti szolgáltatás feladata egyrészt a kerületben élő gyermekeket érintő jóléti szolgáltatások szervezése, a gyermekek szociális helyzetének figyelemmel kísérése, másrészt a veszélyeztetettséget észlelő- és jelzőrendszer működtetése és a kialakult veszélyeztettség kezelése.

A gyermekjóléti szolgáltatás feladatait a Csibész Család- és Gyermekjóléti Központ, valamint tagintézményei látják el a kerületben. Az ügyfelek számára a szolgáltatások az alábbi tagintézményben vehetők igénybe:

- Csibész Család-és Gyermekjóléti Központ
- Csibész Család-és Gyermekjóléti Szolgálat
- Pestszentimre Család- és Gyermekjóléti Szolgálat
- Prevenációs Csoport

Ezt egészítik ki, az Intézmény átmenti gondozást nyújtó tagintézményei:

- Gyermekek Átmeneti Otthona
- Családok Átmeneti Otthona

Az intézmény feladata és célja az ellátásokat igénybevevők nehézségeinek komplex és hatékony kezelése, a konfliktusok és veszélyeztető tényezők feltérképezése, illetve mérséklése, valamint a családok támogatása.

Az intézmény munkatársai, preventív és korrekciós eszközök alkalmazásával támogatják a családok tagjait problémáik megoldásában.

Probléma megnevezése	Gyermekek száma						
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Anyagi	62	58		115	103	101	116
Gyermeknevelési	116	139	105	184	312	289	321
Gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézség	121	96	173	95	157	128	113
Magatartás, teljesítményzavar	106	103	-	59	125	111	99
Családi konfliktus	114	121	241	132	221	192	228
Szülők, vagy a család életvitele (szabs; bcs; 16)	105	115	-	225	420	362	311
Szülői elhanyagolás	47	48	19	33	43	45	39
Családon belüli bántalmazás (fizikai:33; szexuális:6)	51	49	50	45	50	75	63
Fogyatékoság, retardáció	3	1	-	-	2	3	2
Szenvedélybetegségek	22	4	12	8	14	17	16

Forrás: Csibész Család-és Gyermekjóléti Központ beszámolója alapján (halmozott adat)

A fenti táblázat alapján megfogalmazható, hogy az intézmény látóterében megjelenő családok elsősorban a család életvitele, a családi konfliktus és a gyermeknevelési problémák kerülnek kapcsolatba az intézménnyel.

A család anyagi helyzete miatt 2020-ban 116 gyermek volt veszélyeztetve, ami azt jelenti, hogy azért a gyermeket nevelő családok egy része továbbra is anyagi, megélhetési gondokkal küzd és ráadásul ez a szám az évek során növekvő tendenciát mutat.

A gyermekjóléti szolgálat kiemelt feladata a veszélyeztetettséget észlelő- és jelzőrendszer működtetése, mely a preventív munka első számú eszköze.

A jelzőrendszer tagjainak együttműködése az esetek és problémák mentén történik. A jelzőrendszer tagjai számára minden évben tavasszal lehetőség nyílik a jelzőrendszeri tanácskozás keretén belül összehívott megbeszélésen a problémák megvitatására, az együttműködés még hangsúlyosabbá tételére.

A Gyvt. alapján jelzőrendszeri tagnak minősül minden, a törvényben szabályozott gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó - a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében - a törvényben meghatározott alaptervekenység keretébe tartozó intézmény, szervezet, szolgáltató, így

- az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a házi orvos, a házi gyermekorvos,
- a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók,
- a köznevelési intézmények,
- a rendőrség,
- az ügyészség,

- a bíróság,
- a pártfogó felügyelői szolgálat
- az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,
- a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása,
- az egyesületek, az alapítványok és az egyházi jogi személyek,
- a munkaügyi hatóság,
- a javítóintézet,
- a gyermekjogi képviselő.

Jelzéssel és kezdeményezéssel bármely állampolgár és a gyermekek érdekeit képviselő társadalmi szervezet is élhet.

A gyermekek átmeneti gondozása: az átmeneti gondozás célja, hogy az átmenetileg rövid időre ellátatlanul maradó gyermekek lehetőleg ne kerüljenek a szakellátásba, valamint speciális segítséget nyújtson a szociálisan, mentálisan teljesítőképességük határára sodródott szülőknek, gyermekeknek problémáik időben történő felismerésében, kezelésében.

A családok átmeneti otthona teljes körű szolgáltatást nyújt olyan krízishelyzetben lévő családoknak, akik különböző okok miatt otthontalanná, illetve hajléktalanná váltak.

e) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

A Gyvt. értelmében, mely a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról rendelkezik, a család- és gyermekjóléti központokhoz delegálja az általános hatósági intézkedésekhez kapcsolódó szolgáltatásokon túl, a **speciális szolgáltatásokat** is, melyek közé az alábbiak tartoznak.

Készenléti szolgálat

A készenléti szolgálat a kerületben élő családok és a kerületben dolgozó szakemberek számára biztosítja az intézmény folyamatos 0-24 órás elérhetőségét. Ezen szolgáltatás segítségével biztosítható, hogy a krízishelyzetbe került személy azonnali segítségnyújtást, illetve szakmai tanácsot kaphasson. Az intézmény munkatársai előre meghatározott beosztás alapján, heti váltásban biztosítják az ügyeletet, a hívásokról pedig nyilvántartást vezetnek.

A hívások száma évről évre nő, növekvő tendenciát mutat: 2017-ben 25, 2018-ban 45, 2019-ben 69, 2020-ban 162 hívás.

Elsődlegesen a krízishelyzet miatt vették fel a kapcsolatot. Viszont jellemzően megnövekedett azoknak a hívásoknak a száma, melyek célja a kerületben elérhető különböző szolgáltatásokkal kapcsolatos információkérés.

A 2020-as évben kimagasló emelkedés figyelhető meg a szolgáltatás igénybevételének tekintetében. Ez nagyrészt az egészségügyi veszélyhelyzettel magyarázható, mivel különösen a tavaszi időszakban a személyes találkozás útján történő segítségnyújtás legfőképpen a krízishelyzetekre korlátozódott, így a telefonon történő segítségkérés nagyobb hangsúlyt kapott. A veszélyhelyzetből adódóan jellemzőbbek lettek az anyagi, lakhatási problémákkal kapcsolatos hívások, és az ezzel a kapcsolatos segítségkérés, emelkedett a jogi segítségnyújtással kapcsolatos hívások száma, nagyrészt kapcsolattartási, külön élő szülők közötti konfliktusok miatt.

Kapcsolattartási ügyelet

Cél, hogy a gyermek és a kapcsolattartásra jogosult szülő vagy más személy egy semleges, külső behatásoktól mentes helyen találkozhasson egymással. Erre bírósági, vagy gyámhivatali határozat alapján kerülhet sor, de a szülők kérésére is igénybe vehető ez a szolgáltatás.

Megnevezés	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év
Családszám	15	44	13	11
Megvalósult alkalmak száma	180	187	162	76

Az utóbbi években a kapcsolattartások megvalósult alkalomszáma és családszáma nagy változást nem mutat, egy-egy család átlagban fél - 1 évig veszi igénybe a szolgáltatást, a több évig tartó felügyelet mellett zajló kapcsolattartások száma egyre kevesebb.

A 2020-as évben csökkent a megvalósult alkalomszám a járványhelyzet következtében a szolgáltatás szüneteltetése miatt, de a gyermek érdekében a kapcsolattartások a szokott időben, de más csatornán keresztül (skype, telefon) megvalósításra kerültek.

Egészségügyi-kórházi szociális munka

Az egészségügyi-kórházi szociális munkát 1 fő látja el, valamennyi szervezeti egység keretében, osztott munkakörben. A tanácsadó egyben mentálhigiénés szakemberként is dolgozik.

Jellemzően a mentális, pszichés problémák, gyermeknevelési problémák, veszélyeztetettség és bántalmazás körébe tartozó problémákkal keresik fel a szakembert.

Pszichológiai -, jogi tanácsadás, a mediáció, családkonzultáció, a hátralékkezelési tanácsadás.

Szolgáltatás megnevezése	Ellátottak száma				Alkalmak száma			
	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év
pszichológiai tanácsadás	376	287	389	199	1.566	2.015	2025	1521
jogi tanácsadás	348	283	272	283	643	810	823	834
mediáció	16	28	21	23	29	52	37	36
családkonzultáció	18	41	42	45	33	136	126	171
hátralékkezelési tanácsadás	33	86	60	44	170	656	297	220

A speciális szolgáltatásokon belül a jogi és pszichológiai tanácsadás megjelenhet önállóan, gondozás nélkül, illetve a gondozási vagy cselekvési terv részeként. A tanácsadó kollégákat felkeresőkre általánosságban jellemző, hogy összetettebb problémát jeleznek, ezért a megvalósult alkalmak száma adott esetben emelkedést mutat.

A **mediáció** egy olyan eljárás, konfliktuskezelő módszer, amikor egy harmadik, semleges fél nyújt segítséget a feleknek a vitájuk rendezéséhez, anélkül, hogy ő maga döntené el a vitát. A mediátor a problémamegoldó folyamat keretében segít tisztázni a konfliktus természetét, segít olyan megoldást találni, amely mind a két fél számára kielégítő.

Családkonzultáció fókuszában a családi egység és annak alrendszerei (pl.: szülők és gyerekek, férfiak és nők) állnak. A családkonzultáció a családi kapcsolatokban igyekszik változást elérni verbális és nonverbális interakciók révén.

Szociális diagnózis

A Központ szakmai vezetője, a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság által megvalósításra kerülő EFOP-1.9.4.-VEKOP-16-2016-00001 „A szociális ágazat módszertani és információs rendszereinek megújítása” című kiemelt projekt keretében megvalósult képzés elvégzését követően, szociális diagnózis felvételi szakértővé vált.

A kiemelt projekt célja a közös szakmaszemlélet kialakítása volt, valamint, hogy az Szt. alapján 2019. január 1. napjától kötelezően ellátandó új feladat, a szociális diagnózis készítését bevezetését és alkalmazását elősegítse. A program keretében az egyének és családok szükségleteinek pontos felmérését egy szociális diagnózis felvételi szakember végzi el, amely felmérés segíti a hatékony szolgáltatási rendszer kialakítását.

f) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés

A témakör a Program 3.6 pont e) pontjában már részletesen kifejtésre került.

Ezen túl a gyermekjóléti alapellátáson belül meghatározó szerepe van a Csibész Család- és Gyermekjóléti Központ Prevenációs csoportnak, mely a Havanna lakótelep központi részén található.

A **Prevenációs Csoport** azzal a céllal született meg, hogy a szabadidejüket közterületen töltő fiatalok olyan alternatív lehetőséghez juthassanak, ami találkozó-, és közösségi helyként funkcionálhat számukra, ahol szervezeten, felügyelet mellett, hasznosan tölthetik el idejüket. Információkkal, tanácsadásokkal, szabadidős programokkal, csoportok szervezésével segítik a gyermekek és fiatalok eligazodását a számukra nyitott lehetőségek között. Feltérképezi és segíti a fiatalok boldogulását a felnőtté válás folyamatában, valamint a veszélyeztető körülmények között élő fiatalok számára ártalomcsökkentő, valamint megelőző szerepet játszik.

A Prevenációs csoport által szervezett programok és az azon részt vevők számának alakulása (halmozott adat)

Program megnevezése	Résztevők száma 2016.	Résztevők száma 2017.	Résztevők száma 2018.	Résztevők száma 2019.	Résztevők száma 2020.
Játszóház- közösségépítő foglalkozások	228 alkalom, 3321 fő	249 alkalom, 3685 fő	243 alkalom, 3.882 fő	214 alkalom, 1.872 fő	152 alkalom, 1.570 fő
Sportprogramok, kirándulások, klubfoglalkozások (családoknak)	123 alkalom, 350 fő	198 alkalom, 605 fő	141 alkalom, 425 fő	102 alkalom, 390 fő	72 alkalom, 240 fő
Korrepetálás	290 alkalom, 67fő	387 alkalom, 101 fő	328 alkalom, 121 fő	309 alkalom, 78fő	260 alkalom, 80fő

Fejlesztés	170 alkalom, 76 fő	205 alkalom, 88 fő	213 alkalom 92 fő	342 alkalom 122fő	260 alkalom 92 fő
Iskolai közösségi szolgálat teljesítése	15 fő	20 fő	25 fő	40fő	50fő
Köznevelési intézményekben tartott csoportfoglalkozás	2 alkalom, 50 fő	2 alkalom, 51 fő	8 iskola 21 osztály	9 iskola 23 osztály	6 iskola 18 osztály
Baba-mama klub				40 fő	-
Nyári tábor (egyhetes)			25 fő	26 fő	-

Forrás: intézményi adat (Csibész CSGYK)

2020. évben a járványhelyzet nagyban érintette a programokat, így mind az alkalom, mind a résztvevők száma alacsonyabb a korábbi évekhez képest. A játszóház-közösségépítő foglalkozások, sportprogramok voltak hangsúlyosak, tekintettel arra, hogy azok a szabadterben megvalósíthatók. A korlátozások miatt az elmúlt évek alatt népszerű nagy létszámú kirándulások, családi programok, nyári egyhetes tábor, a baba-mama klub nem valósulhattak meg.

A Bókay-kertben működik a nyári napközis tábor, ami nagy segítséget jelent a dolgozó szülők számára. A nyári napközis táborban a 7-14 éves korosztály tagjai vehetnek részt

A nyári napközis táborban résztvevő gyermekek létszáma (halmozott adat)

	2015. év	2016. év	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év
Résztvevők száma (fő)	18.102	15.939	15.735	14.608	14.376	12.806
- átlagosan naponta	411	354	400	327	n.a	337

Önkormányzati támogatással a táborozást napi alapdíjjal lehetett igénybe venni. Ez magába foglalta a heti alapprogramokat és a napi háromszori étkezést. A szakrjai foglalkozásokért pluszban kellett fizetni. A gyerekek olyan élményeket szerezhettek a szünidőben, melyekről különböző okok miatt kénytelenek lemondani, vagy csak ritkán részesülhetnek benne, akiknek a családjában egyébként nem telik nyaralásra.

Kiemelkedő fontossággal bír, hogy a gyerekek ezáltal nem csavarogtak, hanem a szünidőt hasznosan töltötték el. Jól lehet, a fenti számok halmozott adatok, mégis arra következtethetünk a számokból, hogy a gyermekek, illetve a családok számára fontos a szabadidő hasznos és szervezett eltöltését szolgáló programok, helyszínek létrehozása.

g) ingyenes tankönyv

Az Nkt. értelmében ingyenes tankönyvtámogatásban felmenő rendszer alapján részesültek az általános iskola alsó tagozatán tanuló gyermekek, a negyedik osztályig jártak ingyen, alanyi jogon a tankönyvek. A Kormány azzal a szándékkal kezdte meg a tankönyvellátás rendszerének megújítását, hogy magas minőségű, mindenki számára elérhető, a 21. századi versenyképes tudást biztosító taneszközök álljanak a tanulók és a pedagógusok rendelkezésére. A Kormány a köznevelési esélyegyenlőség és a családok támogatása jegyében felmenő rendszerben

bevezette az ingyenes tankönyvellátás intézményét és átvállalta a szülők anyagi terhet, amelyet a tankönyvek megvásárlása jelentett volna.

Majd a továbbiakban annak érdekében, hogy minden általános iskolás tanuló ingyen kapja a tankönyveket és minél több család részesüljön a kedvezményben, a Kormány célul tűzte ki, hogy egy ütemben vezeti be az 5-8. évfolyamra, illetve kiterjeszti a 9. évfolyamra is az ingyenes tankönyvellátást a 2017/2018. évi tanévtől kezdődően. Az 1265/2017. (V.29.) Kormányhatározat értelmében tehát a 2017/2018. évi tanévtől az 1-9. évfolyamos tanulók ingyenes tankönyvellátásban részesülnek kivétel nélkül. Az intézkedésnek köszönhetően a szeptemberben induló tanévtől körülbelül egymillió diák (a köznevelésben résztvevő diákok kb. 90%-a) kapta térítésmentesen a tankönyveket.

2020. szeptemberétől az ingyenes tankönyvellátás terén ismét változások történtek. A tankönyvellátás eddig az 1-9. évfolyamon volt ingyenes, a döntés most ezt kiterjesztette mindenkire, aki a köznevelésben és a szakképzésben tanul. Így elsőtől egészen tizenkettedikig ingyenesek a tankönyvek minden diáknak.

Ingyenes támogatáshoz az önkormányzat 2014. évtől füzetsomag biztosításával enyhíti a tanévkezdéskor a családokra háruló anyagi terheket.

Előző évek jól bevált gyakorlatához hasonlóan a 2019/2020. nevelési év kezdetén is ingyenes füzetsomaggal segítette a családokat. Így valamennyi kerületi (állami és egyéb fenntartású) általános iskolában tanuló gyermek (több mint 8700) kapott ingyenes füzetsomagot, illetve a 2020/2021. tanév vonatkozásában ingyenes tanszercsomag kerület kiosztásra.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

Az Nkt. 45. §-a alapján a tankötelezettség az alábbiak szerint módosult:

(2) A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tankötelessé válik. A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik. A szülő kérelmére a felmentést engedélyező szerv döntése alapján a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt. A szülő kérelmét az iskolakezdés évében január 15-éig nyújthatja be a felmentést engedélyező szervhez. Ha az eljárásban szakértőt kell meghallgatni, akkor csak szakértői bizottság rendelhető ki, és a függő hatályú döntésben nem kell rendelkezni a kérelmezett jog gyakorlásáról. Ha a szakértői bizottság a szülői kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben történő részvételét javasolja, a szülői kérelem benyújtására nincs szükség. Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, a felmentést engedélyező szerv a szülő kérelmére engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kora előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését. A bíróság eljárására alkalmazni kell a (6b)-(6f) bekezdésében foglaltakat.

(3) A tankötelezettség annak a tanévnek a végéig tart, amelyben a tanuló a tizenhatodik életévét betölti. A sajátos nevelési igényű tanuló tankötelezettsége meghosszabbítható annak a tanítási évnél a végéig, amelyben a huszonharmadik életévét betölti. A tankötelezettség meghosszabbításáról a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az iskola igazgatója dönt.

A 134/2016. (VI. 10.) Korm. rendelet értelmében a „A Kormány a tankerületi központokat jelöli ki az állami köznevelési közfeladat ellátásában fenntartóként részt vevő szerveként.” A kormányrendelet 1. számú melléklete tartalmazza a tankerületi központok feladat-ellátási

területét. A Külső-Pesti Tankerületi Központ (továbbiakban: Tankerületi Központ) feladatellátási területei közé tartozik a XVIII. kerület.

A kerületben a Tankerületi Központ által jelenleg fenntartott iskolák:

- 16 tiszta profilú általános iskola,
- 1 többcélú intézmény: óvoda, általános Iskola, készségfejlesztő iskola, szakiskola és egységes gyógypedagógiai módszertani intézmény,
- 1 általános iskola és gimnázium,
- 1 alapfokú művészeti iskola,
- 1 tiszta profilú gimnázium,
- 1 felnőttek gimnáziuma.

A fenti iskolákban a **2020/2021.** tanévben összesen **9994** tanuló kezdte meg tanulmányait (közülük **554**-en a felnőttek gimnáziumában).

Az alapfokú művészeti iskolába több iskolából megközelítőleg **873** tanuló jár.

A rendkívül széles skálán mozgó iskolatípusok közül az általános iskolákra jellemző sajátosságok:

- vállalják a sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelését-oktatását,
- angol és német nyelvből két tanítási nyelvű és emelt szintű oktatás, valamint német nemzetiségi nyelvtanítás folyik,
- *örökösök és öko-iskola* címmel rendelkeznek,
- megoldott a felnőttoktatás, az alapfokú zeneművészeti oktatás, a sportoktatás, a sajátos nevelési igényű tanulók gyógypedagógiai nevelése-oktatása, speciális szakiskolai képzése.

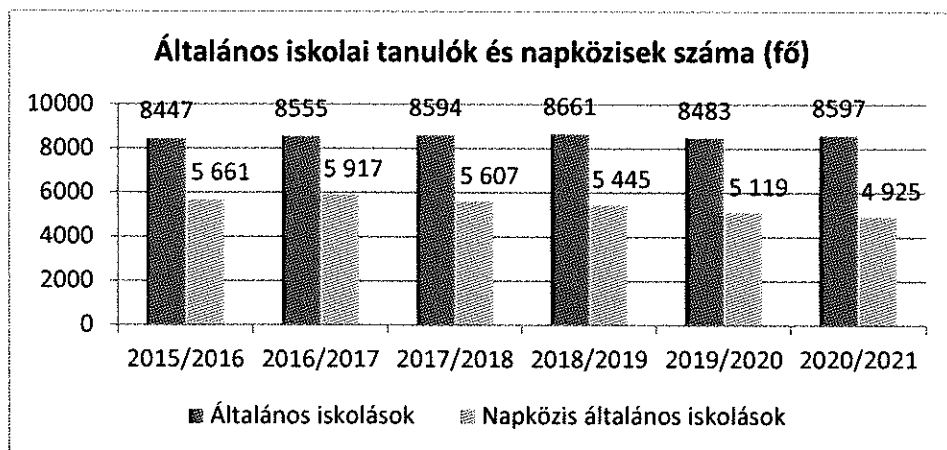
A Tankerületi Központ által fenntartott intézményeken kívül hat egyéb (zömében egyházi) fenntartású általános iskola és szakgimnáziumok működnek a kerületben.

Több mint 1500 gyermek tanul a református, római katolikus és a legnagyobb számú tanulót befogadó evangélikus egyház által fenntartott intézményekben.

Általános iskolában tanulók száma, általános iskolai napközis tanulók száma

Tanév	Általános iskola 1-4. évfolyamon tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt)	Általános iskola 5-8. évfolyamon tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt)	Általános iskolások száma	Napközis általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (iskolaotthonos tanulókkal együtt)	
	fő	fő	fő	fő	%
2015/2016	4 504	3 943	8447	5 661	67,02%
2016/2017	4 553	4 002	8555	5 917	69,16%
2017/2018	4 356	4 238	8594	5 607	65,24%
2018/2019	4 297	4 364	8661	5 445	62,87%
2019/2020	4 211	4 272	8483	5 119	60,34%
2020/2021	4 233	4 364	8597	4 925	57,29%

Forrás : Forrás: TelR, KSH Tstar, intézményi adatok

Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek

Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt)
	1-8 évfolyamon összesen	1-8 évfolyamon összesen	db
2015/2016.	20	372	25
2016/2017.	23	378	25
2017/2018.	23	380	25
2018/2019.	22	381	25
2019/2020.	14	362	24
2020/2021.	14	363	24

Forrás: TeIR, KSH Tstar, intézményi adatok

A 8. évfolyamot eredményesen befejezettek a nappali oktatásban

Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban
	Fő
2015/2016.	891
2016/2017.	921
2017/2018.	913
2018/2019.	926
2019/2020.	n.a
2020/2021.	n.a

A kerület általános iskolái sokszínű specializációs programokkal várják a tanulókat. E programok egy része tanítási órán kívüli tevékenységként van jelen, melyek egyszerre szolgálják a tehetséggondozást, a pályaeorientációt, valamint a fejlesztést.

Az iskolák működése során a napközi igénybevétele kivétel nélkül valamennyi helyen magas arányú, hasonlóan a nyári táborozási - szabadidő foglalkozási lehetőségekhez.

Az intézmények továbbtanulási mutatói kiegyenlítettek, valamennyi alapfokú képzőhelyről a gyermekek továbbtanulnak középfokú oktatási intézményben.

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása

Az Nkt szerint kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:

a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:

aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló

ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,

ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,

b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló,

Az óvodák inkluzív szemlélettel látják el a kiemelt figyelmet igénylő gyermekeket, az óvodapedagógusok felkészültek, módszertani megújító képzéseken vesznek részt az ellátás magas színvonalú megszervezése érdekében. A Bp18 Egyesített Óvoda és tagóvodái magas szintű ellátást biztosítanak az integrált neveléshez. Az óvodákban kialakításra kerültek a felzárkóztatást segítő fejlesztőszobák, helyiségek, az óvodák többségében tornaterem és kültéri mozgásfejlesztést biztosító udvarrészek kerültek kialakításra. Az óvodákban a Pedagógiai Szakszolgálat XVIII. kerületi intézményéből kijáró munkavállalók fejlesztőpedagógus, logopédus, gyógy-testnevelő segíti az 5. életévüket betöltött, részképesséfejlesztést igénylő gyermekek egyéni fejlődésének támogatását, valamint a SOFI szakemberei látják el a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését. Az óvoda az ellátott gyermeklétszámhoz igazított pszichológusokat foglalkoztat, valamint a fenntartó önkormányzat saját feladatvállalása alapján az autizmus spektrum zavarral érintett gyermekek ellátásához biztosít 4 fő gyógypedagógust és gyógypedagógiai asszisztenseket a gyermeklétszámhoz igazítva.

Az Nkt. szerint „sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló (SNI): az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd”.

A köznevelés kiemelt feladata az SNI gyermekek, tanulók speciális igényeinek figyelembevétele, egyéni képességeikhez igazodó, fejlődésük elősegítése, a minél teljesebb társadalmi beilleszkedés lehetőségeinek megteremtése.

Az integrált oktatást, különleges gondozást a gyermek életkorától és állapotától függően -a fogyatékoságot megállapító szakértői bizottság szakvéleményében foglaltak szerint – a korai fejlesztés és gondozás, a fejlesztő felkészítés, az óvodai nevelés, az iskolai nevelés és oktatás keretében szervezzük meg.

Az SNI tanulók, gyermekek integrált nevelését-oktatását minden köznevelési intézmény vállalja. A többi tanulóval együtt nevelhető, oktatható SNI tanulók szegregációjának megfékezése végett a Tankerületi Központ 2020. évben valamennyi általános iskola szakmai alapidokumentumába beletette az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók ellátást, illetve

újabb egy-egy iskola alapfeladata közé bekerült a mozgásszervi fogyatékkal élők és a hallássérült tanulók ellátás.

A Külső-Pesti Tankerületi Központ által szolgáltatott adatokból kitűnik, hogy 2020. szeptember 1-jei adatok alapján az SNI tanulók számát tekintve, a Pestszentimrei Ady Endre Általános Iskolában a tanulók 27 %-a, a Budapest XVIII. Kerületi Eötvös Loránd Általános Iskolában a beiratkozott gyerekek 26%-a sajátos nevelési igényű.

A kerületben lévő iskolák közül ez a két intézmény fogadja integráltan a legnagyobb számmal az SNI gyermekeket, melynek okai között meg kell említeni, hogy ez a két intézmény indít logopédiai osztályt is.

Külső-Pesti Tankerületi Központ SNI gyermekek száma

Iskolák	Gyermekek száma <u>2015.</u> SNI	Gyermekek száma <u>2016.</u> SNI	Gyermekek száma <u>2017.</u> SNI	Gyermekek száma <u>2018.</u> SNI	Gyermekek száma <u>2019.</u> SNI	Gyermekek száma <u>2020.</u> SNI
Pestszentimrei Ady Általános Iskola	324	336	345	352	341	336
	69	75	41	47	41	92
Budapest XVIII. Kerületi Bókay Általános Iskola	501	507	499	507	506	482
	7	8	3	7	11	14
Brassó Utcái Ált. Isk.	545	551	557	556	539	563
	3	3	4	4	5	8
Budapest XVIII. Kerületi Csontváry Kosztka Tivadar Ált. Isk.	276	314	328	366	363	378
	19	20	20	19	22	26
Darus Utcái Magyar-Német Két Tannyelvű Ált. Isk.	502	510	499	521	497	493
	3	5	10	7	8	4
Budapest XVIII. Kerületi Eötvös L. Ált. Isk.	367	334	350	354	331	311
	71	66	70	41	36	81
Gloriett Sportiskolai Ált. Isk.	392	391	399	402	395	408
	3	3	2	0	0	0
Gulner Gyula Általános Isk.	371	393	395	397	406	401
	1	4	8	12	13	13
Kandó Téri Ált. Isk.	798	816	786	800	764	740
	6	6	6	5	5	8
Kapocs Utcái Magyar-Angol Két Tannyelvű Általános Isk.	385	394	399	424	442	450
	1	3	4	3	6	9
Kassa Utcái Ált. Isk.	576	597	594	587	584	546
	3	4	13	14	19	17

Kastélydombi Ált. Isk.	544	574	600	617	616	632
	4	2	3	7	12	15
Budapest XVIII. Kerületi Kondor B. Ált. Isk.	312	303	267	238	247	239
	15	16	15	18	28	30
Pestszentlőrinci Német Nemzetiségi Ált. Isk.	389	397	391	395	380	387
	0	1	0	0	0	1
Budapest XVIII. Kerületi Táncsics Német Nemzetiségi Ált. Isk.	201	211	241	264	268	299
	6	6	7	7	10	9
Vajk-sziget Ált. Isk.	365	354	345	342	343	347
	3	4	5	6	11	14
Budapest XVIII. Kerületi Vörösmarty Mihály Ének-zenei, Nyelvi Ált. Isk.	421	438	424	418	421	409
	1	2	1	1	1	2
Budapest XVIII. Kerületi Vörösmarty Mihály Ének-zenei, Nyelvi Gimnázium	214	225	238	228	281	291
	2	2	2	2	1	0
Budapest XVIII. Kerületi SOFI Ált. Isk.	136	144	125	115	110	118
	136	144	125	115	110	118
Budapest XVIII. Kerületi SOFI Szakiskola és Készségfejlesztő Iskola	49	44	50	50	47	58
	49	44	50	50	47	58
Karinthy F. Gimnázium	669	666	668	668	674	679
	0	0	0	0	0	0
Dohnányi	930	898	922	896	878	873
	3	0	0	0	0	0
Összesen:	9267	9397	9422	9497	9433	9440
	405	418	389	365	386	519

Forrás: KIR STA. <https://www.oktatas.hu/koznevelés/kozerdekuadatok>

A SOFI a tanulásban és értelmileg akadályozott gyermekek részére biztosít óvodai ellátást, általános iskolai tanulók iskolai oktatását és nevelését, valamint speciális szakiskolai képzését. Az intézményben működik autista, értelmileg akadályozott és készségfejlesztésre szoruló gyermekek számára kialakított csoport, amely fő célja, hogy tanulói be tudjanak illeszkedni a

család életébe és a társadalomba, elfogadják az általános emberi értékeket, felkészüljenek a minél önállóbb felnőtt életre.

Az egyházi fenntartású intézmények közül a Szthelo Gábor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium, a Szent Lőrinc Katolikus Általános Iskola és Wesley Kincsei Általános Iskola és Gimnázium is fogad SNI gyermekeket. A létszámi adatokat az alábbi táblázat szemlélteti. A katolikus egyház által fenntartott oktatási intézmény nem lát el SNI gyermekeket.

	Egyéb (egyházi) fenntartású iskola SNI-s gyermekek száma					
	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021
Szthelo Gábor Evangélikus Óvoda, Ált.Iskola és Gimnázium	28	24	38	37	38	32
Szent Lőrinc Katolikus Ált.Iskola	0	1	2	3	3	3
Szenczi Molnár Albert Református Ált. Iskola	0	0	0	0	0	0
Wesley Kincsei Ált.Iskola és Gimnázium	24	28	40	43	44	42

Forrás: Intézményi adatok

Wesley Kincsei Általános Iskola és Gimnázium kiemelkedő jelentőségű feladatot lát el integráló iskolaként. Feladatként vállalta a sajátos nevelési igényű, valamint a tanulási-és magatartás problémás (BTM-es) diákok, tanulók integrált oktatását. Oktató-nevelő munkájának legfontosabb feladata a másság elfogadtatása, egymás iránti empátia, tolerancia kialakítása, fejlesztése.

Az iskolai munka kis létszámú osztályokban folyik, az egyéni segítségre szoruló gyermekekkel fejlesztő pedagógusok, gyógypedagógusok egyénre szabottan foglalkoznak. Tanulóik összlétszáma: 116 fő. Az iskola tanuló közel 40%-a kerületi lakos.

A közoktatásban résztvevő gyermekek számában lényeges eltérés nem figyelhető meg. Ugyanakkor viszont az SNI-s gyermekek számának változásaként erőteljesebb növekedése mutatkozik, mely szakember hiányt feltételezhet a későbbiekben.

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok)

Minden általános iskolában a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XVIII. Kerületi Tagintézménye fejlesztőpedagógusai foglalkoznak a beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő tanulókkal, biztosítja a fejlesztő pedagógiát, logopédiai, pszichológiai ellátást, gyógytestnevelést.

A SOFI utazó gyógypedagógusai a többi gyermekkel részben vagy egészben együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók ellátását végzik.

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregáció

A köznevelés során hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt szankció megállapítására tudomásunk szerint nem került sor.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések

A kerületet az alapfokú oktatás sokszínűsége jellemzi, ami az iskolák által meghirdetett fejlesztő programok elérhetőségében nyilvánul meg. A sikeresség visszacsatolásaként értelmezhető a versenyeken való szereplés eredményessége. A fejlesztő-gondozó munka tekintetében a szakköri lehetőségek és a napközis foglalkozás kialakítása általános, melyet a gyermekek nagy aránya igénybe vesz.

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
<p>A kerületben élő családok körében a család életvitele, a családi konfliktus és a gyermeknevelési problémák azok, amik a családok nagy részében nehézségként megjelennek. Védelembe vett, hátrányos helyzetű gyermekek számának emelkedése figyelhető meg. Iskolai konfliktusok.</p> <p>Sok gyermek, fiatal van, akik családi keretek között nem jutnak hozzá a személyiségük fejlődéséhez, a devianciák elkerülése szempontjából fontos prevenciók lehetőségeihez. Az iskolai kudarcok mögött számos esetben családi, közösségi, szociális deficit hűzódik meg.</p>	<p>Csibész Család- és Gyermekjóléti központ közreműködésével a szülői szerepet erősítő, a családi konfliktusokat rendező, családi kohéziót erősítő prevenciók programjai elérhetővé tétele a családok, a gyermekek számára. Tematizált csoportfoglalkozások szervezése szakemberek bevonásával.</p> <p>Fókuszálva azokra a nehézségekre, amelyekkel a kerületben élő családok küzdenek.</p> <p>Szociális helyzetből való hátrányok leküzdése segítése, Szocializációs és értelmi terület fejlesztés. Intézményi környezetben megvalósítható támogató rendszerek, programok kidolgozása.</p>
<p>Csökken az idő, amit a családok, szülők és gyermekek együtt töltenek, sok esetben hiányoznak azok a szociokulturális, kommunikációs, gondozási-, nevelési minták, készségek, melyek segítséget nyújtanának a szülői-, háztársi szerepek betöltésében.</p> <p>A járványhelyzet következtében a társas, közösségi kapcsolatok beszűkültek.</p>	<p>Családi, közösségi élet hangsúlyozása, Csibész Család- és Gyermekjóléti Központ meglévő programjainak bővítése (családi napok, közös kirándulások szervezése, ifjúsági foglalkozások)</p>

<p>Nagy időtávban az online világban való részvétel A gyerekek egyre több időt töltenek online digitális függésben. Az utóbbi évben megjelenő járványhelyzet miatt a digitális oktatás során a gyermekek még inkább az online térbe kényszerültek. A megnőtt internethasználat során előtérbe helyeződtek a digitális világ veszélyei, az internetbiztonság hiánya.</p>	<p>Prevenációs oktatás, prevenációs rendezvények szervezése a biztonságos internethasználatról. Ismeretbővítés a gyermekek/szülők számára.</p>
<p>Az iskolák gyermeklétszámait vizsgálva gyermek egyenetlenség tapasztalható, mely az öregedő, illetve fiatalodó régiók hatásának tudható be. Egyes iskolák ezáltal leterheltebbek.</p>	<p>Körzethatárt kell módosítani az iskolák vonatkozásában a Külső-Pesti Tankerületi Központtal együttműködve.</p>
<p>A járványhelyzet következtében még inkább kiéleződött a társas és közösségi kapcsolatok hiánya, beszűkülése, ingerszegény környezet.</p>	<p>Prevenációs csoport meglévő programjainak bővítése Rendszeres ifjúsági foglalkozások, tematikus délutánok, klubfoglalkozások rendszeres szervezése, nyári táborok megrendezésének segítése.</p>
<p>Az SNI-s gyermekek száma növekszik. Az SNI ellátás személyi feltételrendszerének biztosítása, rugalmas intézményrendszer csoportszám/ csoportlétszám kialakítása.</p>	<p>Igazodva az adott nevelési évben ellátásra kerülő gyermeklétszámához és az ellátást biztosító munkaerő számához- egyenlő terhelés kialakításának támogatása</p>
<p>Óvodapedagógus hiány magas száma. Óvodapedagógus munkaerő megtartása, óvodapedagógus munkakör vonzóvá tétele.</p>	<p>Az önkormányzati források figyelembevételével a megtartást célzó kerületi juttatási rendszer pénzügyi/erkölcsi elismerés kidolgozása.</p>

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

A nemek közötti egyenlőség az EU egyik alapvető értéke, és olyan egyetemesen elismert emberi jog, amely elengedhetetlen az emberek jóllétéhez, a gazdasági növekedéshez, a jóléthez, a jó kormányzáshoz, a békéhez és a biztonsághoz. Globális összehasonlításban az EU élen jár a nemek közötti egyenlőség előmozdításában.

Az Európai Parlament és a Tanács 2006. decemberben hozta létre Vilniusban, Litvániában a Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézetét (EIGE), azzal az átfogó céllal, hogy előmozdítsa és megerősítse a nemek közötti egyenlőség - ideértve az esélyegyenlőség általános érvényesítését is - támogatását valamennyi uniós és nemzeti politikában. Átfogó feladata, hogy az EU-ban és az EU határain kívül egyaránt elősegítse a nemek közötti egyenlőség térnyerését.

A nemek közötti egyenlőségre vonatkozó, a 2021 és 2025 közötti időszakra szóló új uniós cselekvési terv (a továbbiakban: GAP III) a nemek közötti egyenlőséget biztosító világ megteremtésére irányul.

Az alábbi fő szerepvállalási területekre kell összpontosítani: a nemi alapú erőszak összes formájának felszámolása; a szexuális és reprodukciós egészség és jogok előmozdítása; a nők és a lányok gazdasági és szociális jogainak, valamint társadalmi szerepének megerősítése; az egyenlő részvétel és az egyenlő vezetői szerepvállalás előmozdítása; a nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos menetrend megvalósítása, valamint a zöld átállásból és a digitális transzformációból eredő kihívások kezelése és az általuk felkínált lehetőségek kiaknázása.

Különbséget szokás tenni az egyenlő bánásmód biztosítása és az esélyegyenlőség politikája között. A nők és férfiak közötti egyenlő bánásmód biztosítása a nőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetés, azaz a diszkrimináció tilalmát jelenti. Az egyenlő bánásmóddal szemben az esélyegyenlőségi politika azt kívánja meg a tagállamoktól, hogy tegyenek lépéseket a nők tényleges egyenjogúsítása érdekében az élet legkülönbözőbb területein: szociális biztonság, oktatás, egészségügy, munkapiac stb.

Magyarországon a statisztikai adatok szerint több fiú születik, mint lány, de az életkor előrehaladtával a születéskor kialakult „férfi többlet” mérséklődik, a nemek aránya a 43. életévben kiegyenlítődik, majd az ennél magasabb életkorú lakosság körében már „nőtöbblet” van.

Az országos arány Budapesten is megmarad, a 2011. évi népszámlálás adatai szerint Budapest valamennyi kerületében lényegesen magasabb a nők száma a férfiakénál. Budapest Főváros XVIII. kerületében 2011-ben:

- férfiak száma: 45.994 fő
- nők száma: 52.505 fő.

Budapest XVIII. kerületében 2020-ban:

- a férfiak száma: 45.692 fő
- a nők száma: 51.995 fő.

Korábbi évekhez viszonyítva a nők száma továbbra is magasabb értéket mutat a férfiak számánál. Korcsoportonként vizsgálva, viszont a 0-17 éves korosztálynál a férfiak aránya magasabb. 65 év feletti korosztály tekintetében pedig már kimagasló különbséggel vezet a női nem.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A nemek közötti hátrányos megkülönböztetést több jogszabály is tiltja, ezek között is kiemelt szerepet foglal el az Alaptörvény és a Munka Törvénykönyve. Ugyanakkor a férfiak és nők között a társadalmi élet minden területére kiterjedő egyenlőtlenség természetének, okainak feltárását nem írja elő jogszabály.

Az Ebktv. megfogalmazza a közvetlen és közvetett diszkrimináció fogalmát, amely rögzíti, hogy az adott személy olyan tulajdonsága miatt kerül hátrányba más, összehasonlítható helyzetben lévő személyhez képest, amit nem tud befolyásolni. Védett tulajdonságként nevezi meg a törvény a nemet, a családi állapotot, az anyaságot és a terhességet.

A nők között is kiemelten hátrányos helyzetben vannak:

- a 45 év feletti nők a változó képzettségi követelmények,
- a pályakezdekők a szakmai tapasztalat hiánya,
- a gyeseen lévő, illetve a kisgyermekes anyukák a munkából való kiesés miatt.

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

A nők munkaerő-piaci hátránya összetett, nehezen vizsgálható jelenség, kedvezőtlen munkaerő-piaci helyzetük számos okra vezethető vissza, pl. az anyaság, az iskolázottság, az életkor.

Foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

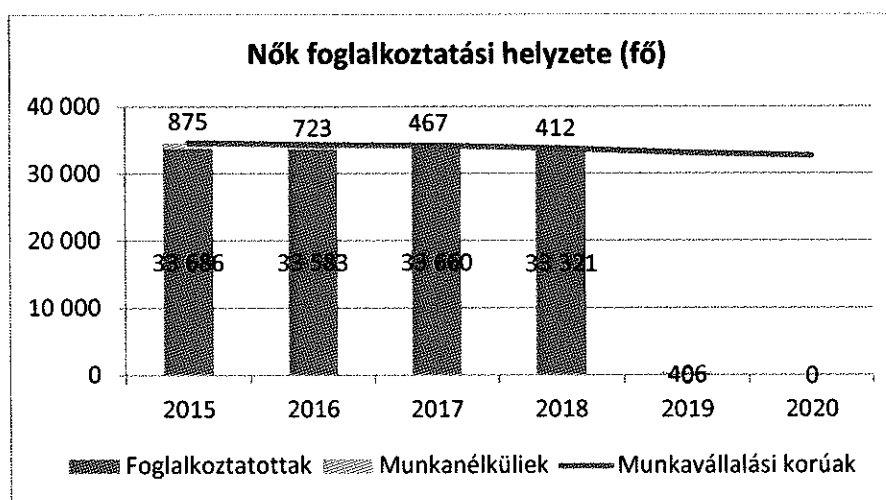
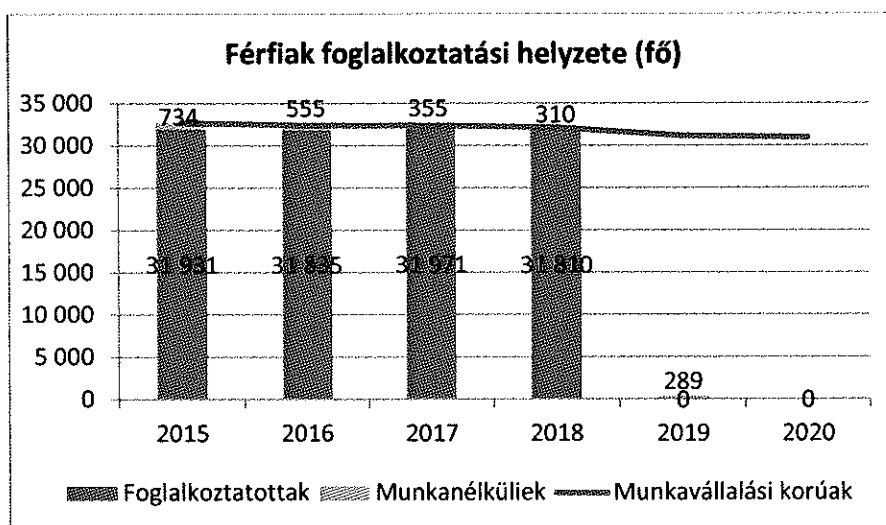
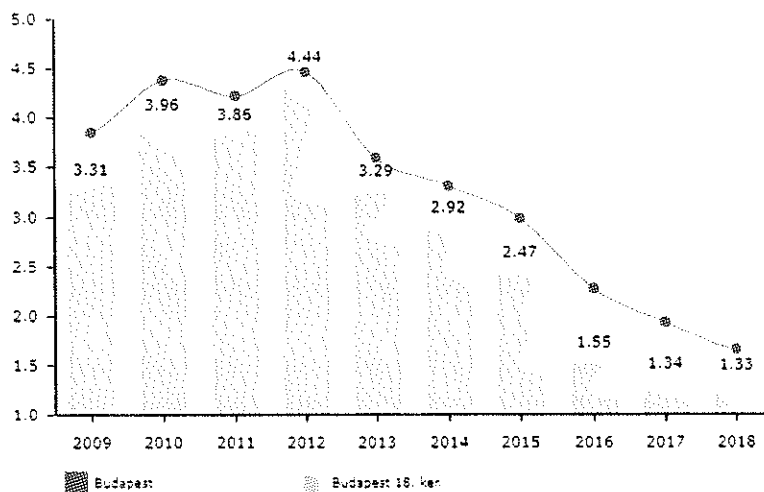
Év	Munkavállalási korúak száma		Foglalkoztatottak		Munkanélküliek	
	Férfiak	Nők	Férfiak	Nők	Férfiak	Nők
2015.	32 665	34 561	31 931	33 686	734	875
2016.	32 390	34 306	31 835	33 583	555	723
2017.	32 326	34 127	31 971	33 660	355	467
2018.	32 120	33 733	31 810	33 321	310	412
2019.	31 104	32 992	n.a.	n.a.	289	406
2020.	30 965	32 672	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: Telr, KSH

A munkavállalási korúak esetében a kerületben a férfiak és nők számát tekintve a nők vannak többségben, de az évek során egyre inkább kiegyenlítődni látszik a nemek közötti különbség.

Női munkanélküliségi ráta (%)
 Regisztrált munkanélküli nők száma száz 15-59 éves állandó női lakosra.

(c) 2021 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-reli.

A fenti adatokból is látható, hogy még mindig a nők körében magasabb a munkanélküliek száma.

Ha a munkavállalási korúak számát - mind a férfiak, mind pedig a nők tekintetében - munkanélküliek számához viszonyítjuk, a nyilvántartott álláskeresők száma alacsonynak mondható. Megfigyelhető, hogy az utóbbi években jelentősen csökken a munkanélküliek száma mind a férfiak, mind a nők tekintetében.

A kerületben a közfoglalkoztatás különböző formáiban a férfiak vesznek részt nagyobb arányban, ugyanakkor a főbb aktív foglalkoztatáspolitikai eszközökben (bérköltség-támogatás, bértámogatás, foglalkoztatást elősegítő és más képzési támogatásban) a nők részesülnek gyakrabban.

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

A nők nagy részben kerültek be a felsőoktatási intézményekbe. Ma már a diplomás nők száma és aránya meghaladja a férfiakét, ugyanakkor a felső vezetésben, politikai életben alul reprezentáltak. A nők továbbképzése, képzése különösen fontos lehet a gyermekgondozási szabadság igénybevételének időszakában is.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

Pontos felmérés, tanulmány nem készült az alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedését illetően kerületünkben.

A népesség iskolázottsági színvonalának emelkedését jelzi, hogy a 15 éves és idősebbek körében 2011-re számottevő mértékben csökkent az alapfokú iskolai végzettséget sem szerzett személyek aránya. Ez nagyrészt annak tudható be, hogy fokozatosan kihálnak azok az idős korosztályok, amelyek tagjai még a nyolc osztályos rendszer bevezetése előtt végezték iskoláikat.

Ez a tendencia megfigyelhető a KSH által a nőkre vonatkozó adatok tükrében is: a 8. évfolyamnál alacsonyabb iskolai végzettségű nők száma csaknem a felére csökkent a fővárosban. Ugyancsak jelentős mértékben csökkent az alapfokú végzettséget szerző nők száma, ezzel együtt viszont a felsőfokú végzettséget szerző nők száma csaknem százezer fővel emelkedett a tíz év folyamán.

De mindezek ellenére az országos statisztika szerint az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező nők, a kisgyermekes nők, valamint az 55 év fölötti nők a legveszélyeztetettebb csoport a munkaerő-piaci részvételt illetően. Nehezebben találnak munkát, állásuk elvesztését követően nehezebben illeszkednek vissza a munkaerő-piacra. Az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező nők a munkanélküli nők 85%-át teszik ki.

Budapest Főváros XVIII. kerületében az általános iskolai végzettséggel nem rendelkező nők száma tíz év alatt jelentős mértékben csökkent, ugyanakkor, míg 2001-ben több mint kétszerese volt az alacsonyan iskolázott férfiak számának, 2011-re ez a különbség jelentősen mérséklődött, kiegyenlítődött.

év	15 éves és idősebb lakosság száma összesen			15-X éves legafélbb általános iskolát végzettek száma			általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők 15-x évesek száma					
	összesen	nő	férfi	összesen	nő	férfi	Összesen		nő		férfi	
	fő	fő	fő	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2001	81960	44153	37807	76824	40496	36328	5136	6,3%	3657	8,3%	1479	3,9%
2011	86288	46288	40000	82820	44401	38419	3468	4,0%	1887	4,1%	1581	4,0%

Az álláskereső férfiak és nők aránya hasonló a 15-64 éves korú lakosságot figyelembe véve, 2012-ben és 2014-ben viszont magasabb a nők körében nyilvántartott álláskeresők száma, mint a férfiaké.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

A foglalkoztatás terén fontos a nők esélyegyenlőségének érvényesítése, valamint a munka és a családi élet összeegyeztetése mind a férfiak, mind a nők számára. A Hivatalban a foglalkoztatottak illetménye/munkabére egységes alapon - az egyenlő bánásmód követelményét szem előtt tartva kerül megállapításra. A közalkalmazotti és köztisztviselői bértábla megakadályozza a bérezésen alapuló megkülönböztetést.

Az esélyegyenlőség javítása érdekében a munkáltató célul tűzte ki a gyermeknevelés céljából adott fizetés nélküli szabadságról visszatérő foglalkoztatott munkába történő beilleszkedésének elősegítését, illetve - igény esetén - részükre egyéni (rugalmas) munkarend biztosítását.

Az Önkormányzat, mint munkáltató eleget tesz az egyenlő munkáért egyenlő bér követelményének.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi bölcsőde, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A feleség szerepe családi szerep, amelybe a nő a házasságkötéssel lép be. A női és férfi társadalmi szerepek változása, a nők munkájához igazodó életformák megváltoztatták a nők házasságkötési életkorát, amely egyre inkább kitolódik a 30 éves életkorig.

A magyarországi viszonyok szerint a legtöbb családra jellemző, hogy a családban és a háztartásban jelölik ki a nők elsődleges helyét és kevésbé bátorítják közéleti és gazdasági pozíciók betöltésére. Ám a nők egyre inkább vállalnak részt a munkaerő-piacon, ugyanakkor ez nem vezetett automatikusan az egyenrangú férfi-női kapcsolatok és az otthoni munkamegosztás kialakulásához, a nők egyre inkább küzdenek a munka és a családi élet összeegyeztetéséhez fűződő problémákkal. A nők fontos szerepet játszanak a nyugodt családi háttér biztosításában, a gyermeknevelésben és a háztartás vezetésében. Emiatt a családok nők nemcsak a munkahelyükön kell dolgozniuk, hanem utána foglalkozniuk kell az otthoni dolgokkal is. A jövedelemszerzés és a háztartási elfoglaltságok közötti egyensúly megteremtése miatt jobban leterheltek.

A gyermekjóléti alapellátás keretében a kerületben biztosított gyermekek napközbeni ellátásának formái többek között a gyermekek életkorának megfelelően a bölcsőde, s a családi bölcsőde és az óvoda, amelyek a munka és a gyermekvállalás összehangolása érdekében a

családok számára nagy segítséget jelent, a kisgyermekes nők munkavállalását, munkába való visszatérését segíti.

Kerületünkben a gyermekek napközbeni ellátását önkormányzati fenntartással az Egyesített Bölcsőde 10 tagintézménnyel biztosítja. A bölcsődék szakmai, gazdálkodási, munkaügyi és élelmezési tevékenysége, a feladatok koordinálása az egyesített intézményen keresztül valósul meg.

Engedélyezett bölcsődei férőhely szám: 700

Működő gondozási egységek száma: 30

Működő csoportszobák száma: 59

Férőhely-kihasználás éves alakulása bölcsődénként

Bölcsőde neve	Férőhely szám	2018. év		2019. év		2020. év	
		Feltöltöttség %	Kihasználtság %	Feltöltöttség %	Kihasználtság %	Feltöltöttség %	Kihasználtság %
Iciri-piciri	40	88,52	73,00	91,16	67,37	91,09	55,02
Erdei Kuckó	48	95,72	73,18	89,75	67,82	86,96	58,84
Csibekas	72	89,87	66,50	91,10	67,28	89,90	60,43
Hétszínvirág	72	93,02	66,94	91,59	66,93	87,40	51,27
Micimackó	72	94,58	67,96	92,08	66,89	87,60	56,12
Csiga-biga	72	95,03	73,56	90,81	70,84	86,35	53,77
Bababirodalom	72	97,81	82,88	97,25	82,50	92,69	68,92
Bambi	72	90,99	67,51	92,02	67,68	85,86	50,78
Fecskefészek	84	93,70	76,28	89,83	73,85	85,37	55,90
Napsugár	96	84,47	60,76	86,40	58,64	70,47	39,41
Összesen	700	92,19	70,45	91,06	68,80	85,56	54,40

A bölcsődékben az éves kapacitásmutatót nagymértékben befolyásolja a felvételre kerülő vagy év közben sajátos nevelési igényű gyermekek száma (ebben az esetben 1 sajátos nevelési igényű gyermeket ellátó csoportban legfeljebb 11, két sajátos nevelési igényű gyermeket ellátó csoportban legfeljebb 10 gyermek nevelhető-gondozható egy csoportszobában). Évről-évre megfigyelhető, hogy az iskolai szünetek (őszi, téli, tavaszi, nyári) kezdetével a bölcsődébe járó gyermekek létszáma is csökken.

A 2020. évi statisztikai adatokból kitűnik, hogy az intézmény feltöltöttsége, ezáltal a kihasználtsága, szinte kivétel nélkül minden intézményünkben elmaradt az előző évhez viszonyítva. Ennek oka egyrészt a kerületben a születések számának évről - évre való csökkenése, valamint nem várt nehézségeket, korlátozásokat hozott a COVID-19 világjárvány.

Az Egyesített Bölcsődékben az alapszolgáltatáson túli szolgáltatás:

A Bababirodalom Bölcsődében található az a Szolgáltató Központ, mely különböző szolgáltatásokkal kíván lehetőséget nyújtani azoknak a családoknak, akik gyermekeiket még nem kívánják beírni, de alkalmi elfoglaltságuk idejére megoldást jelenthet. A szolgáltatás térítés ellenében vehető igénybe.

Igénybevétel:

2019. év	Családok száma	Gyerekek száma	Igénybe vett alkalmak száma	Igénybe vett órák száma
Időszakos gyermekfelügyelet napdíjjal	173	174	1424	-
Időszakos gyermekfelügyelet óradíjjal	159	159	827	2754
Baba-mama klub	41	41	160	306
2020. év	Családok száma	Gyerekek száma	Igénybe vett alkalmak száma	Igénybe vett órák száma
Időszakos gyermekfelügyelet napdíjjal	63	63	455	-
Időszakos gyermekfelügyelet óradíjjal	86	86	480	1663
Baba-mama klub	11	11	26	48

Kerületünkben működő családi bölcsődék, napközbeni gyermekfelügyelet:

- Dominó Gyermekcentrum – Magánbölcsőde és Családi Játsszóház Kalimpa Családi Bölcsőde 1181Bp., Kossuth L. u. 180/B.
- Karate Kölyök Magánóvoda és Családi Bölcsőde
- Nagykópé Családi Bölcsőde
- Gyermeksziget Családi Napközi
- Mackófalva Napközbeni Gyermekfelügyelet

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A magyar nők esélyegyenlőségének egyik legkorábbi, talán ma is legfőbb segítője a 100 éves múltra visszatekintő Magyar Védőnői Szolgálat, amely nemzetközi viszonylatban is egyedülálló.

A védőnő feladata:

- a) a nővédelem, mint a családtervezéssel kapcsolatos tanácsadás, az anyaságra való felkészülés segítése, a lakossági célzott szűrővizsgálatok szervezésében részvétel, a népegészségügyi célú méhnyakszűrés végzése;
- b) a várandós anyák gondozása
- c) a gyermekágyas időszakban segítségnyújtás és tanácsadás az egészségi állapottal, az életmóddal, szoptatással, valamint a családtervezéssel kapcsolatban;
- d) az újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig a gyermekek gondozása, mint például családlátogatás, a gyermek nevelésének és szocializációjának segítése, valamint a gyermek fejlődéséhez igazodóan az egészséges életmódhoz szükséges ismeretek nyújtása,
- e) az óvodában a védőnői feladatok végzése, az oktatási intézményben a tanulók ellátása a külön jogszabályban foglaltak szerint;
- f) az oktatási intézménybe nem járó otthon gondozott tanköteles korú gyermek gondozása;
- g) családgondozás
- h) az egyéni és közösségi egészségfejlesztési, egészségvédelmi programok tervezésében, szervezésében és megvalósításában részvétel.

A területi védőnői ellátásról szóló 49/2004. (V. 21.) ESzCsM rendelet előírása szerint „Egy védőnői körzetben a védőnő által ellátható nők (várandós, gyermekágyas anyák), gyermekek (újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig) és az oktatási intézménybe nem járó otthon gondozott tanköteles korú gyermekek száma összesen legfeljebb 250 fő lehet.”

Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

Év	Védőnők száma	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
2015.	39	n.a.	-
2016.	39	2 568	6584,62%
2017.	39	2 566	6579,49%
2018.	39	2 532	6843,24%
2019.	39	2 464	6317,95%
2020.	42	n.a.	-

Forrás: TeIR

A Budapest Főváros XVIII. kerületi védőnő szolgálat öt telephelyen működik:

- Dolgozó u. 12.
- Attila u. 9.
- Üllői út 761. (Béke tér)
- Kondor Béla sétány 13/b.
- Póth Irén u. 80.

Tekintettel arra, hogy a jövőben Pestszentlőrinc és Pestszentimre határán számos lakópark épült, valamint a további beruházások során, főleg fiatal, kisgyermekes családok letelepedése várható a gyermeklétszám emelkedés esetén szükségessé válhat a védőnő szolgálat bővítésének felülvizsgálata.

Családbarát Önkormányzat

A Nagycsaládosok Országos Egyesülete (NOE) 2006-ban hirdette meg először a Családbarát Díjat, majd tíz év után szüneteltették az elismerés odaítélését.

2018-ban a Családok évében külföldi példák alapján, az önkormányzatok bevonásával megújítva ismét újraindították a kezdeményezést. Kerületünk az elsők között kapta meg a NOE megújult Családbarát Díjat.

5.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

A nők elleni erőszak a nők elleni diszkrimináció legszélsőségesebb formája.

Amíg az állami intézmények nem garantálják a nők családon belüli fizikai biztonságát, addig a nők elleni diszkrimináció széles skáláján a családon belüli erőszakot kiemelt helyen kell kezelni. A statisztikai adatok azt mutatják, hogy a nők ellen elkövetett bűncselekmények között egyértelműen a családon belüli erőszak a leggyakoribb halálozási ok. A helyzetet tovább nehezíti, hogy a családban, az otthon falai mögött folyó erőszak a privát szféra sérthetlenségénél fogva gyakran láthatatlan, ami az áldozat számára jelentősen megnehezíti a segítségkérést, a környezet számára pedig a segítségnyújtást.

Nők elleni erőszaknak nevezünk minden olyan erőszakot, amely a személy *nemi hovatartozása miatt* történhet és történik meg valakivel, amely többféle módon jelenhet meg, rendszeres, visszatérő folyamat, amely egyre veszélyesebb jelenséggé válik.

A családon belüli erőszak fajtái:

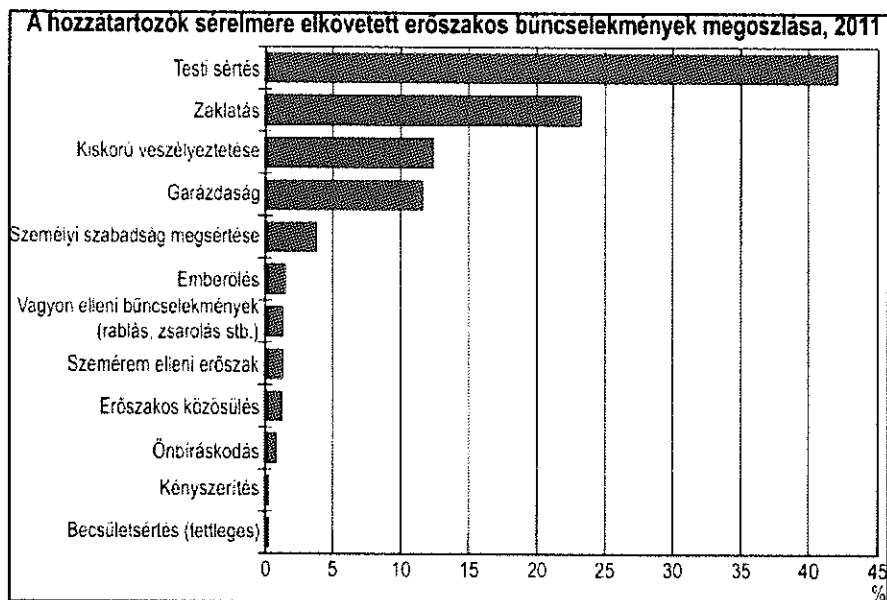
- szóbeli (verbális) erőszak
- lelki erőszak
megfélemlítés
- testi (fizikai) erőszak
mozgásszabadság korlátozása
- szexuális erőszak
- gazdasági, anyagi erőszak

Az erőszak akkor is erőszak, ha online térben történik.

A házastársak (élettársak) közötti bántalmazások jelentős részében a férfi az elkövető és a nő a sértett (áldozat). A bántalmazás és a terror célja, hogy a bántalmazó az áldozatot uralma alatt tartsa, felette hatalmat gyakoroljon, és a bántalmazottat teljes kiszolgáltatottságba és alárendeltségbe sodorja.

A párkapcsolati erőszak sértettjeinek száma, aránya és bűncselekmények szerinti megoszlása nemeként, 2011							
Bűncselekmény	Sértettek száma, fő		Sértettek aránya, %		Sértettek bűncselekmények szerinti megoszlása, %		
	nők	férfiak	nők	férfiak	nők	férfiak	
Emberölés	31	17	64,6	35,4	1,1	5,9	
Testi sértés	1340	165	89,0	11,0	46,5	57,1	
Kényszerítés	12	1	92,3	7,7	0,4	0,3	
Személyi szabadság megsértése	146	3	98,0	2,0	5,1	1,0	
Zaklatás	835	60	93,3	6,7	29,0	20,8	
Becsületsértés (téftleges)	10	1	90,9	9,1	0,3	0,3	
Kiskorú veszélyeztetése	1	–	100,0	–	0,0	–	
Erőszakos közödsülés	27	–	100,0	–	0,9	–	
Szemérem elleni erőszak	7	–	100,0	–	0,2	–	
Garázdaság	421	32	92,9	7,1	14,6	11,1	
Önbíráskodás	23	6	79,3	20,7	0,8	2,1	
Vagyon elleni	27	4	87,1	12,9	0,9	1,4	
Összesen	2880	289	90,9	9,1	100,0	100,0	

A KSH adatai szerint 2011-ben közel 6400 hozzátartozók sérelmére elkövetett erőszakos bűncselekményt regisztrált az igazságügyi statisztika. Ebből 98 volt az emberölések száma, az összes eset 1,5 %-a. A hozzátartozók közötti erőszakos cselekedetek döntő hányadát a testi sértések és a zaklatások tették ki. A kiskorú veszélyeztetése és a garázdaság büntettét 700–800 körüli, a személyi szabadság megsértését 241 esetben regisztrálták a nyomozóhatóságok. A többi hozzátartozók sérelmére elkövetett erőszakos büntett aránya 1-1 % körül alakult.

Teljesen pontos képet nem kaphatunk, hiszen sokszor az erőszaktevő és az áldozat is igyekszik eltitkolni azt. Számolni kell azzal is, hogy nagy az ún. látencia, azaz a nyomozóhatóságok tudomására nem jutott bűncselekmények aránya. Az áldozatok sok esetben nem tesznek feljelentést, tartva családjuk és szűkebb-tágabb környezetük reakcióitól. Nagyon valószínű az is, hogy bejelentést csak a legsúlyosabb bűncselekmények esetében tesznek, a kisebb súlyú esetek nem kerülnek napvilágra.

Tekintettel a családon belüli erőszak látens jellegére, nagyon fontos a jelzőrendszer hatékony együttműködése, tevékenységeik összehangolása, tájékoztató kampányok (felvilágosító előadások, tájékoztató szórólapok terjesztése) közös szervezése, hogy az érintett tudja, milyen módon és kihez fordulhat.

A hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény a hozzátartozók közötti erőszak megelőzéséhez kapcsolódó feladatok ellátására az alábbi szervezeteket tünteti fel:

- az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a házi orvos, a házi gyermekorvos,
- a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, így különösen a családsegítő szolgálat, a családsegítő központ, gyermekjóléti szolgálat, gyermekjóléti központ, gyermekek vagy családok átmeneti otthona,
- a közoktatási intézmények, így különösen a nevelési-oktatási intézmény, a nevelési tanácsadó,
- a gyámhatóság,
- a rendőrség,
- az ügyészség,
- a bíróság,
- a pártfogó felügyelői szolgálat,
- az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,
- a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása,
- az egyesületek, alapítványok.

A Csibész- és Gyermekjóléti Központ tájékoztatása alapján:

- **Család- és Gyermekjóléti Szolgálat**

A családon belüli bántalmazás az egyik olyan problémakör, melynek feldolgozása a leghosszabb időt veszi igénybe. Nehezen felismerhetők a szexuális abúzus jelei és tünetei, ebből kifolyólag, bár emelkedett, de még mindig kevés az ezzel kapcsolatos jelzés, megkeresés.

Az **elhanyagolás**, a bántalmazás mellett, a második olyan probléma, mely az esetek többségében hatósági intézkedést von maga után.

Családok száma probléma típusok szerint

Probléma típus	Pestszentlőrinci szolgálat			Pestszentimrei szolgálat		
	2018. év/család	2019. év/család	2020. év/család	2018. év/család	2019. év/család	2020. év/család
Bántalmazás	28	31	31	13	35	5
Elhanyagolás	34	29	21	7	15	4

Forrás: intézményi adat

A 2018-as évhez képest az elhanyagolással, bántalmazással érintett gyermeket nevelő családok száma a 2019-es évben 34 %-kal emelkedett. A növekedés hátterében továbbra is a jelzőrendszeri tagok általi együttműködés szorosabbá válása állhat. 2020. évben a családok száma stagnált, vagy csökkent, melynek hátterében a SARS-CoV-2 koronavírus járvány hatása valószínűsíthető.

A Szolgálatokon belül kiemelten kerülnek a figyelem középpontjába az elhanyagolással és bántalmazással érintett gyermekek esetei. A bántalmazással és elhanyagolással érintett gyermek a Központnál is nyilvántartásba kerül, így a számuk az alábbiak szerint alakul.

Bántalmazással és elhanyagolással érintett gyermekek száma/fő

Megnevezés	Család- és Gyermekjóléti Szolgálat/fő			Pestszentimrei Család- és Gyermekjóléti Szolgálat/fő		
	2018. év	2019. év	2020. év	2018. év	2019. év	2020. év
Bántalmazás	24	23	30	13	36	41
Elhanyagolás	34	29	32	7	15	18

Forrás: intézményi adat

2020-ban a bántalmazással érintett gyermekek száma 71, azon belül is meghatározó a családon belüli bántalmazás (66 gyermek esetében).

Az **elhanyagolás jellegét tekintve a fizikai az elsődleges 32 gyermeket érintően. Szexuális bántalmazás 3 esetben került tudomásra.**

A bántalmazással, elhanyagolással kapcsolatban érkezett jelzések minden esetben továbbításra kerülnek a területileg illetékes gyámügyi és igazságügyi osztály felé.

- **Gyermekek Átmeneti Otthona**

Elhelyezést kiváltó leggyakoribb okok

Bekerülés oka	2018. év/fő	2019. év/fő	2020. év/fő
Bántalmazás gyanúja	-	1	2

Forrás: intézményi adat

A fenti adatból jól látható, hogy a bántalmazás gyanúja miatt 2018-ban nem kérték az átmeneti otthon munkatársainak segítségét. Bántalmazás gyanúja miatt viszont 2019. évben 1 fő, a 2020. évben pedig 2 fő gyermek került elhelyezésre.

Fentiek szerint megállapítható, hogy növekedett az előtérbe kerülő bántalmazással érintettek száma.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

A Gyvt. sorolja fel azokat a szolgáltatásokat, amelyek a krízishelyzetbe került személyek számára igénybe vehetőek. A Csibész Család és Gyermejkölési Központ (1181 Budapest, Kondor B. stny. 17.) biztosítja a jogszabályban felsorolt szolgáltatásokat.

Gyermekek Átmeneti Otthona

Gyermekek Átmeneti Otthonának célja, hogy szervesen kapcsolódva a gyermekvédelem intézményrendszerébe, speciális segítséget nyújtson a szociálisan, mentálisan teljesítőképességük határára sodródott szülőknek, gyermekeknek problémáik időben történő felismerésében, kezelésében.

Az Átmeneti Otthon sajátos eszközeivel, a szülővel, gondviselővel kötött szerződés alapján a gyermek átmeneti elhelyezésével, családi krízismenedzseléssel szerepet tud vállalni a családi integráció megőrzésében, a veszélyeztetett gyermek pályára állásában.

A családban élő gyermek - 3-18 éves korig - aki átmenetileg ellátás és felügyelet nélkül maradna, vagy elhelyezés hiányában ezek nélkül maradna, valamint akinek ellátása a család életvezetési nehézségei miatt veszélyeztetett.

Az Átmeneti Otthon 12 fő ellátására alkalmas. A gyermekek átmeneti gondozása az alapjául szolgáló ok fennállásáig, de legfeljebb tizenkettő hónapig tart, kivéve, ha az utógondozói ellátásban részesülő szülő a gyermekével együtt veszi igénybe az ellátást. Ebben az esetben a gyermek átmeneti gondozása legfeljebb a szülő utógondozói ellátásának fennállásáig tartható fenn az utógondozói ellátás helyszínén.

A szolgáltatás térítési díj ellenében vehető igénybe.

Családok Átmeneti Otthona

A Családok Átmeneti Otthonának célja, az együttes, otthonszerű elhelyezés, bentlakás biztosítása a gyermek (kiskorú és nagykorú 21, illetve 24 éves koráig) és szülője számára, amennyiben elhelyezés hiányában lakhatásuk nem lenne biztosított, és a gyermeket emiatt el kellene választani a szülőjétől.

Azok a családok, akik életvitelszerűen együtt élnek, de lakhatásuk átmenetileg nem biztosított, és ezáltal családi-, és szociális krízishelyzetbe kerültek. Elhelyezésre jogosult továbbá a válsághelyzetben lévő bántalmazott vagy várandós anya, illetve a szülészetről kikerülő anya és gyermek, valamint a várandós anya kérelmére az anya élettársa vagy férje. Az elhelyezést kérő

családnak együttműködési készséget kell tanúsítania életkörülményeinek rendezése érdekében.

Az Átmeneti Otthon 3 család egyidejű elhelyezésére, elszállásolására alkalmas. A gyermekek átmeneti gondozása az alapjául szolgáló ok fennállásáig, de legfeljebb tizenkettő hónapig tart, kivéve, ha az utógondozói ellátásban részesülő szülő a gyermekével együtt veszi igénybe az ellátást. Ebben az esetben a gyermek átmeneti gondozása legfeljebb a szülő utógondozói ellátásának fennállásáig tartható fenn az utógondozói ellátás helyszínén.

Várólista van!

A szolgáltatás térítési díj ellenében vehető igénybe.

Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat

Két telephelyen működik család és gyermekjóléti szolgálat.

Kérésre, előzetes egyeztetés alapján segítséget nyújtanak: jogász, pszichológus, gyógypedagógus, utcai szociális munkás, kórházi szociális munkás és mentálhigiénés munkatársak.

Általános szolgáltatások

- családgondozás – személyes segítő kapcsolat keretében
- szociálisan és/vagy mentálisan veszélyeztetett gyermek ellátása, figyelemmel kísérése, szakemberhez juttatása
- a gyermek veszélyeztetettségével kapcsolatos jelzések fogadása
- kapcsolattartás a kerület gyermekintézményeinek szakembereivel
- gyermekpanasz meghallgatása
- örökbefogadás segítése
- utógondozás
- életvezetési tanácsadás
- jogi tanácsadás
- várandós anyák segítése
- ügyintézés
- fejlesztés, korrepetálás

Speciális szolgáltatások

- pszichológiai tanácsadás
- családi konfliktuskezelés, mediáció
- családkonzultáció/családterápia
- fejlesztés, korrepetálás
- kapcsolattartási ügyelet
- készenléti szolgálat
- utcai és lakótelepi szociális munka
- kórházi szociális munka
- óvodai iskolai segítő tevékenység
- szociális diagnózis

Csibész Család- és Gyermejjóléti Központ

A családsegítő szolgáltatás feladatai:

a XVIII. kerületben élő, szociális és mentálhigiénés problémák miatt veszélyeztetett, illetve a krízishelyzetbe került személyek, családok életvezetési képességének megőrzése, az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, valamint a krízishelyzet megszüntetésének elősegítése érdekében:

- veszélyeztetettséget és krízishelyzetet észlelő jelzőrendszer működtetése;
- családgondozás;
- szociális válságkezelés (krízisintervenció);
- tanácsadások szervezése;
- segítséget nyújt az egyének, a családok kapcsolatképességének javításában;
- természetbeni és anyagi támogatások közvetítése;
- szociális és egyéb információs adatok gyűjtése az ellátást igénybe vevők megfelelő tájékoztatása érdekében;
- az anyagi nehézségekkel küzdők számára a pénzügyi, természetbeni ellátásokhoz, továbbá a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutás megszervezése;
- közösségfejlesztő, valamint csoportos programok szervezése (speciális csoportok, táboroztatás, családi napok stb.)

Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat

Az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat állandó elérhetőséget biztosít a kapcsolati erőszak, a gyermekbántalmazás, a prostitúció- és emberkereskedelem áldozatainak a nap 24 órájában, Magyarországról ingyenesen elérhető a 06-80-20-55-20-as telefonszámon. Az információnyújtás mellett azonnali segítséget nyújt a bántalmazás miatt kialakult válsághelyzetbe, krízisbe került állampolgárok (elsősorban nők és gyermekek) részére. Rászorultság esetén, a klienssel egyeztetve, titkos menedékhelyen történő azonnali elhelyezésben is segít. A krízisotthonokban, amelyek titkos intézmények, legfeljebb nyolc hét időtartamra vonatkozó elhelyezésre van mód. Az ellátás díjtalan. A gondozás során a krízisotthon szakemberei segítik a rászorultot a problémája hosszabb távú megoldásában, továbbá kapcsolatot tartanak az illetékes családsegítő és gyermejjóléti szolgálat családgondozójával. Ezt a telefonszámot a legszélesebb körben közzé kellene tenni, például az önkormányzat honlapján, orvosi rendelőkben, iskolákban, védőnői szolgálatnál stb.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Országgyűlési képviselőnek jelen ciklusban a nők közéleti szerepét erősíti. Az Önkormányzat Képviselő-testülete 21 főből áll, képviselőink között 1 nő (4,76%) található, továbbá a bizottságok összetételét tekintve összesen 3 fő a nők száma.

A XVIII. Kerületi Polgármesteri Hivatalnál 2020. szeptember 1-jei adatok alapján az összesen foglalkoztatottak száma 207 fő, ebből 164 fő nő (79,23%).

Az önkormányzati intézmények, művelődési és kulturális központok vezetői mindegyike nő.

A kerületben működik a Nők a XVIII. Kerületért Alapítvány. A szervezet céljai: a kerülethez kötődő nők fizikális, mentális, materiális problémái megoldásának, esélyegyenlősége biztosításának elősegítése. Tevékenységeik körében megtalálhatóak az ismeretterjesztő

előadások, kommunikációs tréningek, konfliktuskezelő tanfolyamok tartása, adó- és jogi tanácsadás, kerületi pótmama szolgálat, civil szervezetek összefogása.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Közel félmillió olyan szülő van Magyarországon, aki egyedül neveli gyermekét. Egyedülálló lehet egy olyan szülő, akinek elhunyt a párja, akit már a baba megszületése előtt egyik napról a másikra elhagytak, aki partner híján egyedül vállal gyermeket, akinek tönkrement a párkapcsolata, házassága, vagy akinek sikerült kilépnie egy bántalmazó kapcsolatból, és mindennap azon fáradozik, hogy egy stabil, szeretetteljes, nyugodt környezetet nyújtson a gyermekének.

A pénzügyi ellehetetlenülés és a társadalmi kirekesztettség, az elszigetelődés fokozottan fenyegeti őket. Az egyedülálló szülőnek maga kell fizetnie a költségeket, az állam, az önkormányzatok, illetve a szolgálatok többletjuttatásokat, illetve kedvezményeket biztosítanak számukra, ilyen például a magasabb családi pótlék, különélő szülő gyermektartási kötelezettsége, árvaellátás, rendkívüli gyermekvédelmi támogatás, szolgáltatók kedvezményei, szociálpolitikai támogatás, több táppénzes nap.

Az alábbi két táblázatban, a Csibész Család –és Gyermekjóléti Szolgálat és a Pestszentimrei Család – és Gyermekjóléti Szolgálat egymást követő két évének statisztikai adatai láthatóak, a felnőtt korosztályt érintve, életkor és nemek felosztása alapján. A táblázatban a szolgálatban megjelenő, együttműködés alapján valamilyen szolgáltatást igénybe vevő személyek vannak feltüntetve.

2019. év statisztikai adatai, életkor és nem alapján:

Életkor; Nem	18-24. év.	25-34. év.	35-49. év.	50-61. év.	62 év felett	Összesen
Férfi	49	36	139	53	37	314
Nő	63	114	345	62	36	620
Összesen	112	150	484	115	73	934

2020. év statisztikai adatai, életkor és nem alapján:

Életkor; Nem	18-24. év	25-34. év	35-49. év	50-61. év	62 év felett	Összesen
Férfi	29	25	137	52	42	285
Nő	43	106	268	60	37	514
Összesen	72	131	405	112	79	799

A táblázatból jól látható, hogy a szolgálatban a felnőtt korosztályból a nők felülreprezentáltak, szinte minden korosztály tekintetében. A 62 év felettiek esetében közel azonos arányban jelennek meg mind a férfiak mind a nők a szolgáltatásokat igénybe vevők között. A 2020. évben a szolgáltatást igénybe vevők száma összességében csökkent, a 2019. év adataihoz viszonyítva, amelynek hátterében a SARS-CoV-2 koronavírus járvány hatása valószínűsíthető.

A szolgálatokban együttműködés alapján gondozott családok száma

	Szolgálatban együttműködés alapján gondozott családok	Ebből egy szülő családok
2019. év	882	323
2020. év	715	300

A statisztikai adatok alapján egyértelműen látszik, hogy az együttműködés alapján gondozott családok közel egyharmada egyszülő család. Az egyszülő családok helyzetében több az érzelmi és anyagi kockázati tényező, ám azt nem lehet mondani, hogy minden esetben rosszabbul működnének, mint azok a családok, amelyekben mindkét szülő jelen van. A nehézségek, a kialakult, vagy vállalt helyzet könnyítése érdekében a társadalomnak és az intézményeknek arra kellene törekedniük, hogy többoldalú segítséget nyújtsanak a szülőknek. Ezekben a családokban gyakori nehézség, hogy felcserélődnek a szerepek, nagy az esélye a parentifikációnak, amikor a gyermeket kvázi társként kezeli a szülő. A szerepminták átadása is nehézségekbe ütközhet, illetve a szülő, szülői szerepbe való menekülése is gyakran megfigyelhető. Az egyszülő lét nehézsége továbbá az izoláltság kialakulása, a magány, vagy a napi rutin miatt kialakuló leterheltség.

Az egyszülő családok esetében a fent leírt nehézségek könnyítése, megoldása érdekében a Szolgálatban igénybevehető komplex segítő tevékenységek koordinálására és nyújtására van szükség.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége, vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A családon belüli erőszak látens, nehezen jut a hatóságok tudomására.	Családon belüli erőszak látenciájának csökkentése. A jelzőrendszer hatékony együttműködése. Rendezvények, tájékoztatók, Bűnmegelőzési programok, előadások szervezése, figyelemfelhívás
Bár a családi erőszak látens, a kerületben az előtérbe kerülő bántalmazással érintettek számának növekedése figyelhető meg.	Kapcsolati Erőszakról többet! program OKIT, mint változtatási lehetőség bemutatása, szolgáltatások ismertetése minél több fórumon A jelzőrendszerben résztvevő szakemberek együttműködése
A kerületben magas számban jelennek meg az egy szülő családok, melyben a nők felülreprezentáltak. - magas az érzelmi kockázati tényező - gyermeknevelés nehézsége, szülői szerepek összemosódása	Családi napok szervezése egyszülő családok számára a Család – és Gyermekjóléti Szolgálat és a Preveníciócsoport együttműködésével. A pestszentimrei területen élők számára a Pestszentimrei Család - és Gyermekjóléti Szolgálat által szervezett családi napok

<p>- magas az anyagi kockázati tényező, elszegényedés magas a mentális egészségromlása az izoláltság, a magány kialakulása.</p>	<p>egyszülős családok részére. Egyszülős csoportok szervezése és megtartása a csibész Család - és Gyermejkölési Központban dolgozó tanácsadók közreműködésével. Közösségépítés elősegítése a Szolgálatok koordinálásával. Szülők iskolája előadássorozat szervezése és lebonyolítása nem csak egyszülős családok számára, a Csibész Család- és Gyermejkölési Központ koordinálásával.</p>
<p>A munka és a család összeegyeztetését segítő szolgáltatások jelenleg is működnek, de a női foglalkoztatást támogató innovatív szolgáltatásokra nagyobb figyelmet kell helyezni.</p>	<p>Családbarát minősítések megszerzése, a családbarát szolgáltatások, juttatások, lehetőségek folyamatos munkahelyi fejlesztése (pl. kisebb gyermekeket nevelők esetében automatikus, szabályzat szerinti lehetőség időnkénti home-office-ra vezetővel egyeztetve, munkafeladatok függvényében, illetve lehetőség egy-egy napon a munkaidő kötetlenebb felhasználására, ezáltal biztosítva a lehetőséget, hogy egy gyermekhez kötődő elfoglaltság, pl. orvos, fogadóóra rugalmasabban legyen megoldható.</p>
<p>Kevés idő jut saját magára, vagy egyéb háztartásbeli feladataira a munka mellett</p>	<p>Kerületi gyermek programok szervezése szülőkkel, vagy szülők nélkül (pl. egy napos kirándulás megszervezése az önkormányzat által, nyári táborok szervezése, sporttáborok vagy akár alkalmi gyermek sport napok szervezése, melyek hozzájárulnak a családok, nők tehermentesítésén túl a sport vagy az adott egyéb tevékenység, pl. kirándulás, festés, stb. megszerettetéséhez, ezáltal hátrányos helyzetű gyermekeknek kitörési, fejlődési alternatíva nyújtása.</p>

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

Az idősödés az emberi élet természetes velejárója, abba azonban különbségek mutatkoznak, hogy megy végbe ez a folyamat. A világ számos országa, köztük az európai országok is idősödő társadalmak, ami azt jelenti, hogy az idősebb generációk aránya folyamatosan növekszik.

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői

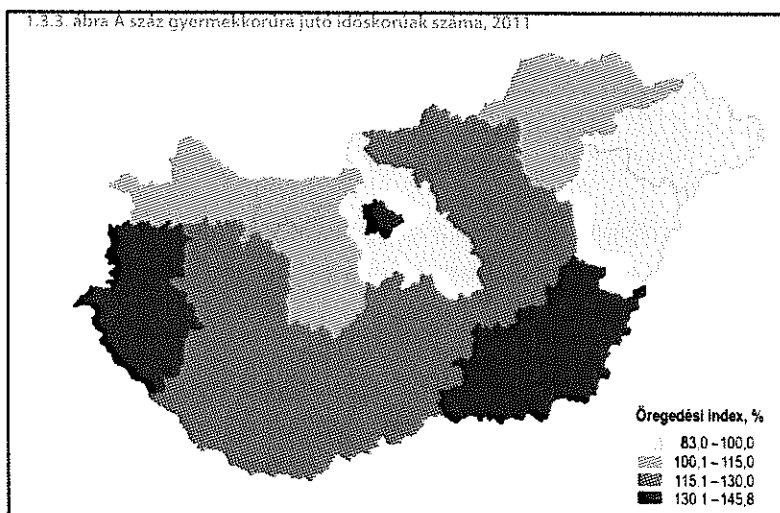
A demográfiai öregedés, vagyis az idős korosztályok arányának növekedése meghatározó társadalmi-demográfiai jelenség a világ régióiban. A népesség előre számítások szerint ez folytatódni fog az elkövetkezendő években is és a munkaképes korú népesség aránya pedig számottevően csökkenni fog. Ez a mai társadalmak jelentős kihívása, hiszen az idősök arányának növekedése átrendezi a generációk között erőforrás-átcsoportosítások rendszerét, és igen jelentős terhet ró a társadalmi intézmények bizonyos szegmenseire (nyugdíjrendszer, egészségügyi ellátórendszer).

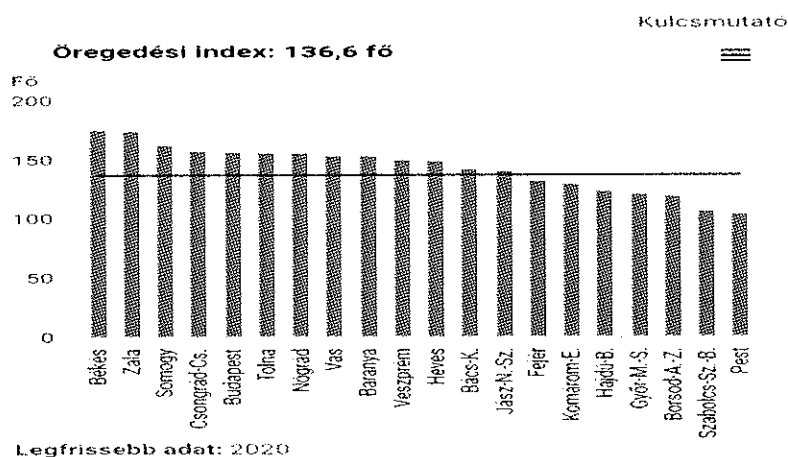
A fejlett európai országokhoz hasonlóan Magyarország számára is az egyik legnagyobb demográfiai kihívást a társadalom öregedése jelenti. Hazánkban is a népesség öregedési folyamata gyorsul. Magyarországon élők (9 769 526 fő) közül minden ötödik ember 65 év feletti, arányuk az társadalom egészéhez képest évről évre nő. Míg 2001-ben még csak a lakosság 15,1%-át tették ki a 65 éven felüliek, addig 2020-ra ez az arány elérte a 19.9%-ot.

Óriási eredmény, hogy ma már az emberek hosszabb ideig élnek, napjainkban az ország férfi lakosságának átlagos életkora 40,6 év, a nőké 44,8 év, a két évtizeddel ezelőtt tapasztalhatónál 3–4 évvel több, de az utóbbi tíz évben is mintegy két évvel emelkedett a népesség átlagos életkora. A nemekre jellemző eltérő halandósági viszonyok következtében a nők átlagos életkora gyorsabban növekedett, mint a férfiaké.

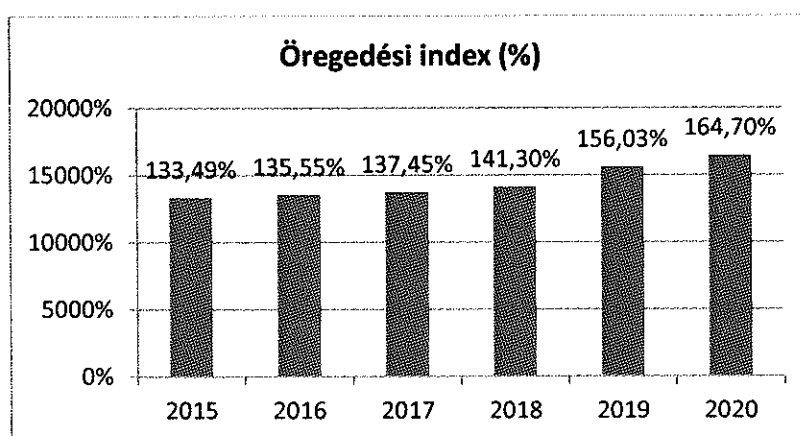
Az idősödést kifejező, legáltalánosabban elfogadott mutató a 65 évesek és idősebbek gyermekkorúakhoz viszonyított aránya, azaz az öregedési index, amely a történelmi idősorok tanúsága szerint folyamatosan nő. 2006 óta az időskorúak száma meghaladja a gyermekkorúakét, és 2020-ban már 136,6 időskorú jutott száz gyermekre.

A 2020. évi adatok szerint Magyarország minden megyéjére jellemző a fent említett öregedési index.

Az alábbi grafikon megerősíti a 2011. évi népszámláláskor tett megállapításokat: az öregedési index a kerületben is folyamatos emelkedést mutat.

Állandó népességből a 60-X évesek száma (fő) (2020)

Korcsoport	Fő		
	Férfiak	Nők	Összesen
Állandó népesség száma	45 692	51 995	97687
60-64 éves	2 299	2 917	5216
65 év feletti	7 971	13 134	21105

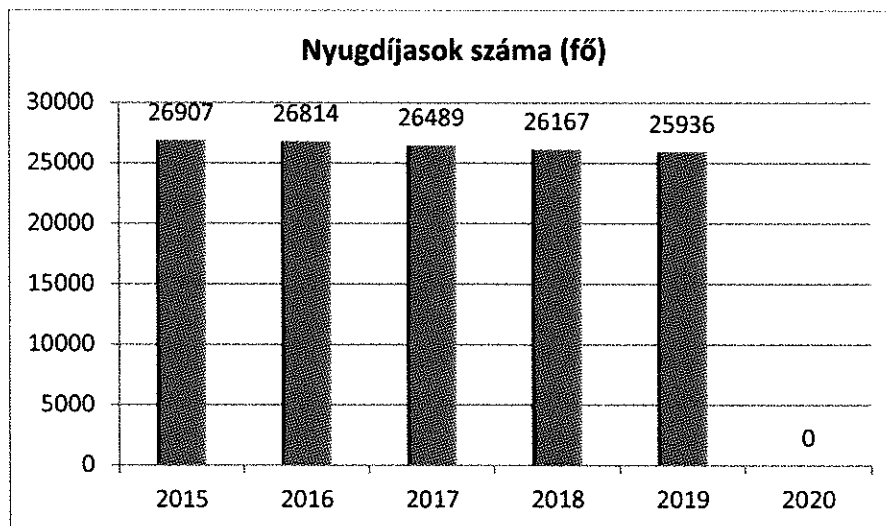
Az előregedő társadalmakban (így Európa nagy részében) bevett szokás a nyugdíjkorhatárok emelése. Hazánkban 2020-ban és 2021-ben 64,5 év (64 év 183 nap) a nyugdíjkorhatár, mely 2022-től 65 évre emelkedik.

A pénzügyi társadalmi juttatások közül a nyugdíjak, nyugdíjszerű ellátások szerepe a legmeghatározóbb. Az idősek társadalmi státuszát, életkörülményeit leginkább a nyugdíjazásukat megelőző munkaerő-piaci pozíció határozza meg: minél előnyösebb volt ez, annál kedvezőbbek a nyugdíjazást követő létviszonyaik.

Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma	Összes nyugdíjas
2015.	10 152	16 755	26907
2016.	10 086	16 728	26814
2017.	9 925	16 564	26489
2018.	9 799	16 368	26167
2019.	n.a.	n.a.	25936
2020.	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A kerületben a nyugdíjasok száma - annak ellenére, hogy csökkenő tendenciát mutat - magas a vizsgált évek tekintetében. A nőtöbbség kerületünkben is megfigyelhető. 65 év feletti korosztály tekintetében kimagasló különbséggel vezet a női nem.

A járási hivatal a megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkező időskorú személyeket időskorúak járadékában részesíti.

Év	Időskorúak járadékában részesítettek száma (fő)
2015.	18
2016.	19
2017.	24
2018.	23
2019.	31
2020.	33

Forrás: Kormányhivatal XVIII.

A kerület idős lakosságához viszonyítva az időskorúak járadékában részesítettek száma bár elenyésző, de mégis megfigyelhető, hogy évente ez a szám növekvő tendenciát mutat.

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

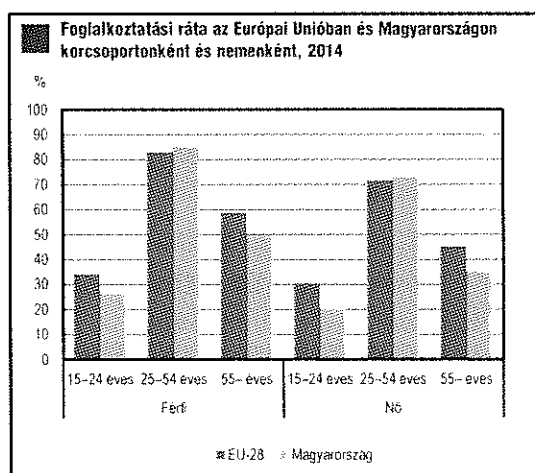
A demográfiai átalakulással párhuzamosan a munkaerő-piaci szektor is jelentős változások előtt áll, hiszen a társadalom öregedésével a munkaerő-piaci struktúrának is alkalmazkodnia kell az egyre öregedő és csökkenő létszámú munkaerő-állományhoz.

Az OECD megfogalmazza, hogy az idős embereket - döntési szabadságuk megtartása mellett - képessé kell tenni arra, hogy minél tovább aktívak maradjanak a társadalomban és a gazdaságban.

A munka világa a technológiai fejlődéssel átalakult, átalakulóban van. Bizonyos szakmák eltűnnek, míg új szakmák keletkeznek. Jellemző a gépesítés előre törése, így más, jellemzően magasabb kvalitású munkaerő szükséglet felmerülése. Jellemző a határozott idejű alkalmazás és az állás megtartásának bizonytalansága. A munkáltatók különösen nagy rugalmasságot várnak el a munkavállalóktól, aminek része a folyamatos képzésre való hajlandóság és az életúton belüli szakmaváltás képessége. A flexibilissé váló munkaerőpiac alapvető jellemzője a ki- és beáramlás, a problémát a tartós munkanélküliség jelenti, amely a társadalom sérülékeny csoportjaira, többek között az idősödő munkavállalókra jellemző.

A munkaerőpiac, a nyugdíjrendszer és a munkapiac szereplőinek kölcsönhatása is befolyásolja az idősödő munkavállalók munkaerőpiacról való kilépését, vagy vissza integrációjukat. Általában a munkáltatók számára már a jelentkezéskor is egyre fontosabbá válik az életkor. Az idősebb munkavállalók alacsonyabb iskolai végzettségük, korszerű ismereteik hiánya miatt számos költséggel járnak. Tudásuk a technológiai fejlődés és az informatikai robbanás során hamar elavulttá válik, képzésük a nyugdíjkorhatár környékén nem költséghatékony.

A nyugdíj melletti foglalkoztatás lehetőségei a munkaerő-piaci tendenciák megváltozásával, a munkaerő-hiánnyal küzdő szakmákban és szektorokban 2019-2020 során jellemzően bővültek, melyet a jelenlegi adózási környezet is támogat (nyugdíjas foglalkoztatás járulégmentessége).

Magyarországon az idősödő nemzedékek foglalkoztatási aránya európai összehasonlításban különösen alacsony. A munkaerő-felmérés adatai szerint az Európai Unióban az 55–64 éves férfiak átlagosan 60%-a volt foglalkoztatott státusú, hazánkban ennek a fele. Az 55–64 éves nők foglalkoztatási rátája is 10 százalékponttal elmarad az uniós 45%-tól.

A munkaerőpiacról a nyugdíjazással kivonuló munkaerő-állomány azonban szándékai szerint nem lép ki véglegesen a termelő szektorból. Ugyan a nyugdíjas évekre tervezett elfoglaltságok

egyik legfőbb eleme a fiatalabb generációról való gondoskodás (mind a nők, mind a férfiak 86%-a tervezi, hogy nyugdíjas éveiben jelentős szerepet vállal majd az unokák gondozásában, felügyeletében), a nyugdíj mellett munkát vállalni szándékozók aránya ugyancsak jelentős. A megkérdezettek felének a nyugdíjas évekkel kapcsolatos elképzelései között szerepel, hogy életének ebben az időszakában is valamilyen formában munkát vállal. A teljes vagy részmunkaidőben visszatérni szándékozók közel kétharmada meg is valósítja ezt az elképzelését. A nyugdíj mellett kötetlen munkaidőben dolgozni szándékozó férfiak 40, míg a nők 36%-ának sikerül újra bekapcsolódnia a munkaerőpiacra.

Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén

Év.	Regisztrált munkanélküliek száma	55 év feletti regisztrált munkanélküliek száma	
	Fő	Fő	%
2015.	1 608	488	30%
2016.	1 278	370	29%
2017.	822	261	32%
2018.	722	208	29%
2019.	694	186	27%
2020.	-	n.a.	

Forrás: Helyi adatgyűjtés, TeIR

A nyilvántartott álláskereső korcsoportok szerinti táblázatát áttekintve megfigyelhető, hogy a vizsgált időszakban, a kerületben az 55 év feletti munkanélküliek száma - átlagban 30% - meglehetősen magas, bár az 55-60 év közötti idősebb álláskeresők száma csökken, a 61 év felettieké növekszik.

A kerületben a Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. az idősebb korosztály szakértelmére is számít, közel 60 dolgozó dolgozik alkalmazotti vagy megbízásos jogviszonyban, szellemi vagy fizikai területen egyaránt, de ennek ellenére javasolt a tájékoztatás a kerületi munkáltatók részére az 55 év feletti személy alkalmazása, a 60 éves munkavállalót napi 6 órás részmunkaidőben foglalkoztatás esetén igénybe vehető kedvezményeiről.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

Az Önkormányzat 2019. évben külön közszolgálati kiadványt készített „Kézfogó” címmel a XVIII. kerület szépkorú polgárainak, melynek segítségével információhoz juthatnak a kerület közhivatalairól, szociális, egészségügyi, kulturális, művelődési intézményeiről, közszolgáltatásokról, elérhetőségekről, hivatalos ügyek végzésének módjáról. Mindezek támpontot adnak a kerületi hétköznaphoz.

Továbbá az információkhoz való hozzáférést az önkormányzat honlapja (www. bp18.hu), illetve a helyi média (újság, TV) segíti. A szervezett programokról, rendezvényekről tájékoztató cikk jelenik meg a kerületi Városkép újságban, illetve interjúk a TV18 műsorában. Az újság 2020. évben megújult, magazin jellegűt öltött, aktuális, nagy érdeklődésre számot tartó cikkel. 2020. évben nagy hangsúly helyeződött a helyi sajtóban a legfrissebb helyi járványügyi hírek, tájékoztatások hírül adására is, illetve a szociális szolgálatok dolgozói a folyamatos

információáramlás biztosításában is kiemelt szerepet vállaltak (pl. új rendeletekről, eljárásrendekről tájékoztatás, a házi orvosokkal való kommunikációban összekötő szerep). A szociális szolgáltatásokról tájékoztató „hívogató” szórólapok kerülnek kihelyezésre az önkormányzat és intézményein kívül orvosi rendelőkbe, gyógyszertárakba, társasházak faliújságján. Az Egyesített Szociális Intézmény saját honlapot is működtet (www.eszi18.hu), ahol az aktuális programok, közelgő események naprakészen megtalálhatók.

a) az idősök egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése

Az időskor általában az egészségi állapot romlásával jár együtt, bár ennek mértékében, ütemében jelentős különbségek lehetnek. Ezek a különbségek megfigyelhetők a férfiak és nők között, a különböző iskolai végzettségű csoportokban, de befolyásolhatja akár az is, hogy az idősök egyedül élnek-e vagy egy nagyobb háztartás tagjaként valakivel meg tudják-e osztani a mindennapi problémáikat. Tehát az idősök egészségi állapotát számos, társadalmon belüli helyzetükből, illetve életvitelükből adódó tényező befolyásolja.

Az időskorban jellemző megbetegedések - a daganatok, keringési zavarok, szív- és érrendszeri megbetegedések, ízületi problémák - mellett pszichés problémák is jelen vannak. Az idős ember sok esetben egyedül marad, izolálódik, szellemi és fizikai aktivitása hanyatlik, önellátási képessége beszűkül. Ez nagyon sok embernél okoz pszichés megbetegedést, súlyos depresszió fennállásának valószínűségét. Gyakori a demencia kialakulása.

A 2020. évben a koronavírus járvány rávilágított, mekkora problémát is jelent valójában, hogy rengeteg idős él izoláltan, vagyis nincsen segítsége, társasága - hiába vannak gyerekei, családja, ha ők távol élnek és például karantén idején nincs, aki bevásároljon. Továbbá rávilágított arra, hogy milyen sok idős él valamilyen krónikus betegséggel Magyarországon: a 65 évnél idősebbek kétharmada.

A kerületben az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés a 3.6 pont a) pontjában már részletében kifejtésre került.

Az időskor, annak megélése, illetve az időskor folyamán jelentkező problémák sokrétűek lehetnek. Ahogyan az idős generáció nagy hangsúlyt fektet arra, hogy kivegye a részét az unokáiról való gondoskodásból, úgy rászorultság esetén ők maguk is elsősorban a családjuk segítségére számíthatnak, ami számos formát ölthet. Nemcsak a családi segítőrendszerek támogatják őket, hanem a szociális ellátórendszer is.

2017. január 1. napjától három szociális intézmény biztosította a szociális alap és szakosított ellátásokat a kerületben élő idősök számára.

Gyöngyvirág Szociális Szolgálat	1182 Budapest, Marosvásárhely u. 6-8.
Gyöngyvirág Nappali Szolgálat	1182 Budapest, Marosvásárhely u. 6-8.
Borostyán Nappali Szolgálat	1188 Budapest, Címer u. 88.
Reménység Nappali Szolgálat	1182 Budapest, Fogaras u. 1.
Életfa Szociális Szolgálat	1184 Budapest, Lakatos út 9.
Ezüstfenyő Nappali Szolgálata	1183 Budapest, Gyömrői út 178.
Napraforgó Nappali Szolgálata	1183 Budapest, Gárdonyi Géza. u. 14
Somogyi László Szociális Szolgálat	1181 Budapest, Kondor Béla sétány 17.

2021. január 1-től a korábbi Gyöngyvirág Szociális Szolgálat és Életfa Szociális Szolgálat székhely és telephely intézményei beolvadtak a Somogyi László Szociális Szolgálatba, amelyből új névvel, Egyesített Szociális Intézmény néven működik tovább a korábbi évekkal azonos módon az alap- és szakellátások biztosítása.

Egyesített Szociális Intézmény (székhely)	1181 Budapest, Kondor Béla sétány 17.
Borostyán Nappali Szolgálat (telephely)	1188 Budapest, Címer u. 88.
Életfa Nappali Szolgálat (telephely)	1184 Budapest, Lakatos út 9.
Ezüstfenyő Nappali Szolgálata (telephely)	1183 Budapest, Gyömrői út 178.
Gyöngyvirág Nappali Szolgálat (telephely)	1182 Budapest, Marosvásárhely u. 6-8.
Napraforgó Nappali Szolgálata (telephely)	1183 Budapest, Gárdonyi Géza. u. 14
Reménység Nappali Szolgálat (telephely)	1182 Budapest, Fogaras u. 1.

Szociális alapszolgáltatások:

- szociális étkeztetés.
- házi segítségnyújtás,
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtás,
- idősek nappali ellátása (ezen belül demens betegek nappali ellátása)
- fogyatékkal élők nappali ellátása

Szakosított ellátás:

- átmeneti elhelyezést nyújtó gondozó ház.

A felsorolt szolgáltatásokon túl az Egyesített Szociális Intézmény eseti és rendszeres szállítási szolgáltatást végez az intézmények ellátottjai és az arra rászoruló kerületi lakosok részére.

A felsorolt szolgáltatások közül a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, a demens betegek nappali ellátása és a szállítási szolgáltatás nem kötelezően ellátandó feladat.

A székhelyen és telephelyein az egyesített intézmény az alábbi szolgáltatásokat nyújtja az időskorúak számára:

Szociális étkeztetés keretében azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkezéséről gondoskodnak, akik azt önmaguk, illetve eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani, különösen

- a) koruk,
- b) egészségi állapotuk,
- c) fogyatékoságuk, pszichiátriai betegségük,
- d) szenvedélybetegségük, vagy
- e) hajléktalanságuk miatt.

Az étkezést háromféle módon lehet igénybe venni:

- az étel kiszolgálásával és egyidejű helyben fogyasztásával,
- elvitellel,
- lakásra történő kiszállítással.

Házi segítségnyújtást saját lakásukon kapnak segítséget azok az emberek, akik koruk, egészségi állapotuk miatt önmagukat ellátni nem képesek. Ennek keretében biztosítani kell, az alapvető

gondozási, ápolási feladatok elvégzését, az önálló életvitel fenntartásában, az ellátott és közvetlen lakókörnyezete higiéniai körülményeinek megtartásában való közreműködést, valamint a veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésében, illetve azok elhárításában való segítségnyújtást. A gondozók elsősorban ahhoz nyújtanak segítséget, hogy az igénybe vevő szükségletei saját környezetükben, életkoruknak, fizikai- és mentális állapotuknak, egészségi állapotuknak, élethelyzetüknek megfelelően kerüljenek kielégítésre.

A kerületben 2019-ben összesen 220 fő, 2020-ban 233 fő a házi segítségnyújtásban ellátottak száma. A kerületben a magas gondozási szükségletű, személyi gondozást igénylő ellátottak száma növekszik az utóbbi években, ezért a házi segítségnyújtásban a látogatások száma a szakmai szabályok változásának eredményeként kissé csökken, tekintve, hogy a személyi gondozás körébe tartozó tevékenységeket és résztvevőket magasabb gondozási időben szükséges biztosítani.

Jelzőrendszeres házi segítségnyújtást a saját otthonukban élő egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó készülék megfelelő használatára képes időskorú vagy fogyatékos személyek, illetve pszichiátriai betegek részére az önálló életvitel fenntartása mellett felmerülő krízishelyzetek elhárítása céljából nyújtott ellátás.

Mindazok számára, akik a lakásukat tartósan elhagyni nem képesek, vagy nélkülözik a család gondoskodását, a természetes biztonsági támaszrendszerük mellett lép be a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás. Elősegíti és lehetővé teszi az akkutan felmerülő problémák azonnali, rövid időn belüli megoldását, az elmagányosodott ellátottak közvetlen kapcsolattartását az ellátó intézménnyel. Az ellátás folyamatos, 24 órás felügyelet ünnepnapokon is, mely közvetlen szakápolás nyújtása mellett kapcsolatot teremt szükség szerint a krízishelyzetben lévővel, háziorvosi ügyelettel, sürgősségi betegellátással, rendőrséggel, tűzoltósággal. A jelzőkészülék riaszt olyan esetekben, mint a rosszullét, lakáson belüli baleset, betörés stb.

Az SOS segélyhívó SIM kártya segítségével kétirányú adat és hangkommunikációra képes, rendelkezik GPS jeladóval, kül- és beltéren is pontos helymeghatározásra képes, rendelkezik úgynevezett elesés érzékelővel, melynek köszönhetően a készülék jelzi a zuhanást. Az ellátott nincs vonalas telefon használathoz kötve.

A rendszer bevezetése jelentősen növeli az ellátottak biztonságérzetét, a riasztás utáni gyors segítségnyújtás csökkenti a bekövetkezett esemény további következményeit, a gyors felismerés csökkenti az egészségi ártalmakat és hozzájárul a jobb életminőséghez.

Az engedélyezett készülékek száma 100. Az ellátási terület a kerület egészére vonatkozik.

A szolgáltatás egész évben teljes kihasználtsággal működik. A jelzőrendszeres segítségnyújtásra, mint alapszolgáltatásra nagy az igény a kerületben élők körében.

Idősek nappali ellátása a szociális intézmények által működtetett 250 férőhelyen elsősorban a saját otthonukban élő, tizennyolcadik életévüket betöltött, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek ellátását részére a napi életritmust biztosító közösségi szolgáltatások nyújtását klubszerű foglalkozás keretében biztosítja. Lehetőséget ad a társas kapcsolatok kialakítására, az elmagányosodás megelőzésére az izoláció elkerülésére, a közösséghez tartozás erősítésére. Programjait az ellátottak igényeihez, érdeklődési köréhez, egészségi és mentális állapotához igazítva szervezi meg. Az igénybe vevőknek teljes körűen biztosítja a jogszabályban előírt tanácsadás, készségfejlesztés, háztartási vagy háztartást pótló segítségnyújtás, mosási, tisztálkodási lehetőség, felügyelet, gondozás, közösségi fejlesztés- szolgáltatási elemeket. Segít az idősek aktivitásának megőrzésében, társas kapcsolatok kialakításában, a közösséghez való tartozás erősítésében.

Az idősek nappali ellátásai abban segítenek, hogy az idős, aktív emberek minél tovább hasznos tagjai maradjanak a családnak, a társadalomnak. Az öregedést nem szabad, hogy betegségként éljék meg, ezáltal növelve az életminőség romlását, az egészségügyi ellátottak számát.

65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

Év	65 év feletti lakosság száma	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma	
	Fő	Fő	%
2015.	19 263	295	1,53%
2016.	19 561	327	1,67%
2017.	19 835	347	1,75%
2018.	20 420	348	1,70%
2019.	20 662	341	1,65%
2020.	21 321	316	1,48%

Forrás: TeIR, KSH

Gyöngyvirág Szociális Szolgálat:

A Borostyán Nappali Szolgálat, illetve a Reménység Nappali Szolgálat intézményben a szolgáltatásokat naponta átlagosan 2017-ben 27-32 fő, 2018-ban 41-42 fő, 2019-ben naponta átlagosan 43 fő vette igénybe. Ez alapján a nappali ellátások férőhely kihasználtsága a két intézményegységnél nőtt, meghaladta a 86 %-ot.

Életfa Szociális Szolgálat:

2018-2019-ben a nappali ellátást igénybe vevők száma naponta átlagosan 24-24 fő, mely igénybevétel 80-81%-os kihasználtságot jelent.

Ezüstfenyő Nappali Szolgálatnál az ellátást igénybe vevők száma naponta átlagosan 2018-2019-ben 23-23 fő, mely igénybevétel 77%, a kihasználtság 76%..

Napraforgó Nappali Szolgálatnál az ellátást igénybe vevők száma naponta átlagosan 2018-ban és 2019-ben is 26 fő, a kihasználtság 87%..

Somogyi László Szociális Szolgálat

A nappali ellátásban részesülők száma 2018-ban 100 fő, 2019-ben 96 fő, benne a demens személyek nappali ellátását igénybe vevők számát (11-12 fő) is. A látogatások számának kismértékű csökkenése főként az ellátottak egészségi állapotával magyarázható, viszont a demens ellátást igénybe vevők száma nő.

Az idősek nappali ellátása a kerület intézményeiben térítésmentesen vehető igénybe.

A kerületben a szolgáltatás kihasználtsága jónak mondható. Az elmúlt években nőtt az ellátottak száma és a látogatások száma is. Egyre több kerületi lakos tagja a nappali ellátásnak, kihasználva a Szolgálat által nyújtott lehetőségeket. A 2020. évben a veszélyhelyzet miatt a korlátozások és bezárások a szolgáltatásokat igénybe vevők számának csökkenését eredményezte.

Demens betegek nappali ellátása

Kerületünkben 2016. március 1. napjával indult el a demens személyek nappali ellátása, mely 2017. március 1-vel 14 férőhelyre bővült.

Az enyhe, illetve középsúlyos demenciával küzdő idősödő emberek, szociális biztonságának megőrzése mellett cél:

- kulturált, biztonságos körülmények között, a hiányzó családi gondoskodás pótlása, életminőségük megőrzése, önellátási képességük csökkenése mellett is szükségleteik kielégítésének segítése 7.00-17.00 óra között,
- az ellátás keretében reggeli és ebéd biztosítása az ellátottak részére,
- a napközbeni ellátás során a hozzátartozók tehermentesítése, részükre tanácsadás, segítségnyújtás,
- a személyközpontú gondoskodással, elősegíteni az ellátottaknak, családtagjaiknak és mindazoknak a „jól-létet”, –
- családi kapcsolataik ápolása a családtagok bevonásával,
- ápolás, gondozás, foglalkoztatás mellett, szeretetteljes gondoskodás, biztonságos felügyelet biztosítása az emberi méltóságuk, autonómiájuk megőrzésével,
- speciális mentális programok mentén biztonságot, védelmet és érzelmi támogatást nyújtani, biztosítani.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy a demens betegek ellátására fokozott igény mutatkozik.

Idősek átmeneti ellátása: átmeneti elhelyezés esetén azokról az időskorúakról, valamint azokról a 18. életévüket betöltött beteg személyekről gondoskodik, akik önmagukat otthonukban betegségük miatt, vagy más okból időlegesen nem képesek ellátni.

Az átmeneti gondozóház 30 férőhellyel működik. Teljeskörű ellátás részeként gondoskodnak a 24 órás felügyelet mellett, napi háromszori étkezésről, orvosi ellátásról, ruházattal és textíliával való ellátásról, egészségügyi és szakellátás biztosításáról, mentálhigiénés gondozásról.

2018-ban és 2019-ben az ellátást igénybe vevők száma 23-23 fő volt. Az igénybe vevők számának csökkenése abból adódik, hogy a hozzátartozók szeretnék, ha végleges ellátást nyújtó intézménybe nyerne felvételt az idős, ellátásra szoruló egyén.

Az Egyesített Szociális Intézmény a szociális alapszolgáltatásain kívül önként vállalt feladatként 1 db 6 és 1 db 8 személyes Ford Transit Kombi gépjárművel utazási szolgáltatást végez.

A szolgáltatás igénybevételére elsősorban azon kerületi lakosoknak van lehetősége, akik az önkormányzat által fenntartott szociális és gyermekvédelmi intézményekben ellátásban részesülnek. A szállítási szolgáltatás rendszeres és eseti szállításra vehető igénybe.

Rendszeres szállítás:

- nappali ellátásokhoz (idősek-, értelmi fogyatékosok– valamint, demens személyek nappali ellátása) való hozzájutás,
- nappali ellátásban részesülők intézményen kívüli programokra történő eljutása.

Eseti szállítás:

- egészségügyi ellátáshoz való hozzájutás,
- szakrendelőbe, szakorvosi vizsgálatokra, fekvőbeteg ellátó intézményekbe, diagnosztikai vizsgálatok igénybevételéhez történő hozzájutás,
- tartós bentlakásos intézménybe történő beköltözéshez.

A kerületben az alábbi nyugdíjas klubok működnek:

- MSZOSZ Gyöngyvirág Nyugdíjas Klub
- Tomory Lajos Múzeum Baráti Társaság nyugdíjas csoportja
- Szentlőrinc Nyugdíjas Klub
- Rózsa Nyugdíjas Klub
- Nyugdíjas Érdekvédelmi Egyesület (NYÉVE)
- MALÉV Nyugdíjas Klub

A NYÉVE az egyetlen bejegyzett klub, amely ernyőszervezetként, szerződés keretében együttműködik a többi klubbal és pályázatok révén segíti azokat.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A kerület közösségi-közművelődési intézményeit és tereit a Kondor Béla Községi Ház és Intézményei szerv fogja össze. Ide tartozik a Rózsa Művelődési Ház, a Kondor Béla Községi Ház és Pestszentimrei Községi Ház, amelyek egyenként is többszáz fős rendezvények befogadására képesek. A fent említett helyek szolgálnak a kerület közművelődési életének központjaként. Művészeti intézmények előadásait, kiállításokat, táncházakat, színelőadásokat befogadva nyújtanak lehetőséget közművelődésre, szórakozásra a kerület lakossága számára. Az Intézmény helyet biztosít a kerületi idős klubok számára.

A kerület muzeális közintézménye a Tomory Lajos Múzeum, mely 2018. március 19-től önkormányzati fenntartású, önálló jogi személyiséggel rendelkező intézményként végzi tevékenységét. Elsődleges tevékenységi körébe tartozik a helytörténeti kutató- és gyűjtőmunka, állandó és időszakos kiállítások szervezése, a hozzákapcsolódó múzeumpedagógiai tevékenységek, kiadványok és online tartalmak készítése, helytörténeti és helyismereti, valamint egyéb kulturális és közművelődési tevékenységek, szolgáltatások folytatása, családi és közösségi programok, szakmai rendezvények szervezése. A szabadidő hasznos eltöltésének lehetőségével segíti az egész életen át tartó tanulás folyamatát.

A Múzeum több telephellyel működik a kerületben, ezek a Havanna kiállítóhely, Múzeumi Kiállítóhely (Múzeumsarok), Kossuth téri Pavilon (Pavilongaléria), Múzeumi foglalkoztató.

A Tomory Lajos Múzeum Baráti Társaság fő feladata a nyugdíjaskorúak részére szabadidős tevékenységek szervezése, közös kirándulások lebonyolítása.

A kerület fővárosi fenntartású kulturális intézményei, közgyűjteményei a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár fiókkönyvtárai. A könyvtárak havi rendszerességgel tartanak foglalkozásokat. A Lőrinci Nagykönyvtár összes látogatóinak száma 2019-ben majdnem elérte a 10 000 főt, amelyből közel 4 000 az aktív olvasójeggyel rendelkező látogató. A kiegészítő 2 kisebb egységgel (Havanna lakótelepi Könyvtár és a Pestszentimrei Könyvtár) együtt, több mint 11 000 látogatót számláltak 2019-ben, amely igen magas szám a kerület lakosságának számát tekintve.

Az Önkormányzat kiemelkedő közösségi színtere közé tartozik a Városháza Galéria, ahol a kerület művészeti, szellemi értékeinek, hagyományainak közvetítése, bemutatása történik a kerület polgárai előtt. A szociális intézmények ellátottjai, illetve civil szervezetek tagjai, egyéni alkotások rendszeresen kerülnek kiállításra.

6.4.1. számú - Művelődési közintézmények adatai

Év	A nyilvános/ települési könyvtárak száma	A nyilvános/ települési könyvtárak egységeinek száma (leltári állomány)	Muzeális intézmények száma	Közművelődési intézmények száma
2015.	3	103 076	n.a.	3
2016.	3	98 054	n.a.	3
2017.	3	103 126	1	3
2018.	3	98 464	1	3
2019.	3	n.a.	1	3
2020.	3	n.a.	1	3

Forrás: TEIR

c) idősek informatikai jártassága

A kerület idős lakossága részére a Pestszentlőrinci-Pestszentimrei Nyugdíjasok Akadémiája (a továbbiakban: Nyugdíjasok Akadémiája) 2012. évtől Szenior Akadémia) keretén belül a 2019. szeptemberében induló kurzusában ismét lehetőség nyílt táblagépkezelést elsajátítani kezdő, illetve haladó szinten. A 2019. évben az e programra jelentkezők száma 10 fő.

A világvárvány rámutatott arra, hogy minden eddiginél nagyobb jelentőséggel bír a társas kapcsolatok fenntartása az elmagányosodás ellen. A korlátozások keretek közé szorítják lakosainkat - különösen az időseket - ha nem mozognak otthonosan a digitális tér kínálta lehetőségek világában.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a kerületben

A kerületben igen sokféle program kerül szervezésre az idősek számára. Jellemző az idősebb korosztály részére speciális programok nyújtása. A szolgáltatásokhoz való hozzáférés jónak, eredményesnek mondható.

A szellemi képességeik fenntartása, tanulási lehetőségeiknek megteremtése *érdekében* Nyugdíjasok Akadémiája a kerületben 2012. szeptember hónapban indult el a Zsigmond Király Főiskola (későbbiekben Milton Friedman Egyetem néven) együttműködésében.

A főiskola egy komplex „pestszentlőrinci nyugdíjas oktatási modellt” igyekezett megvalósítani, ami országos szinten is egyedülállónak bizonyult. Ennek keretében az előadások után lehetőség van különböző témájú tanfolyamokon való részvételre. Az Akadémia programsorozata egyedülálló a tekintetben, hogy a nyugdíjasok részére ingyenesek az előadások és a különböző témájú tanfolyamok. A hallgatók fél évenként 7 előadáson vehetnek részt és 16 tanfolyam közül választhatnak. Az előadások témái igen széleskörűek.

Azon résztvevők, akik az előadásokról egyetlen alkalommal sem hiányoznak, a fél évek lezárásakor oklevelet kapnak (143 fő). A nyugdíjasaink szívesen vesznek részt az őket érdeklő témaköröket felölelő kurzusokon. Miközben bővülnek ismereteik, az „agytorna” frissen tartja az elméjüket is. Az ismeretek gyarapodása, a szellemi élmény mellett fontos, hogy közösség formálódik, az idős emberek új ismeretségeket, sőt barátságokat köthetnek egymással.

2019-ben tizenötödik félévet zárta az akadémia. A programsorozat lebonyolítására az Önkormányzat költségvetésében évente több millió forintot különít el.

Az akadémia sikeressége több év után is töretlen a résztvevők számát tekintve.

2018. tavaszi félév: előadásokon 129 fő, tanfolyamokon 430 fő,
2018. őszi félév: előadásokon: 134 fő, tanfolyamokon: 510 fő,
2019. évben előadásokat hallgatók száma 241 fő. Tanfolyamokra jelentkezők száma 893 fő.
2020. évben sajnos a veszélyhelyzetre való tekintettel az előadások és tanfolyamok elhalasztásra kerültek.

A szociális intézmények konkrét feladata olyan fizikai és mentális fejlődést biztosító foglalkozások programok szervezése, amelyek ellátottjaik képességeihez és igényeihez igazodnak. Ennek megfelelően Intézményeinkben rendszeresek a kulturális, szellemi képességet fejlesztő/szinten tartó foglalkozások, vetélkedők, fizikai aktivitásuk megőrzését, fejlesztését elősegítő tevékenységek, kirándulások, egészségfejlesztés. Gyógytornász által tartott órákon és gyógy-masszőr által végzett masszázson vehetnek részt az ellátottak.

Kiemelt programok például:

- főzőverseny,
- Őszikék Vándorkupa rendezvény (kerületi szervezetek nyugdíjasai versengenek a kupa elnyeréséért)
- Borostyán Napok (az időseket érdeklő/érintő témákban kerülnek szervezésre előadások, interaktív programok)
- Ki-Mit-Tud! vetélkedő
- Adventi Vásár

Szociális intézményeinken kívül számos programot biztosítanak a kerületben működő civil idős szervezetek, idős klubok.

A közművelődési és muzeális intézmények szolgáltatásai ingyen kerülnek biztosításra az idős korosztály részére.

A kerületi rendőrkapitányság a bűnmegelőzésről, időseket kiemelten érintő bűncselekményekről tart tematikus előadásokat, melyre a továbbiakban is kiemelt figyelmet kell fordítani, mert a csalások sértettjeivé nagy számban az idős korosztály válik hiszékenységük miatt.

A 2020. évben a nagy rendezvények a covid járvány terjedése és annak következményei (intézményi bezárás, korlátozás) miatt nem kerültek megtartásra. A korlátozott kijárási tilalom időtartamának elhúzódásával egyre inkább érzékelhetővé vált az idősök körében a bezártságnak és az egyedüllétnek a pszichés következményei, melynek enyhítésére, kezelésre nagy gondot kell fordítani. A kijárási tilalmak, korlátozások, a veszélyhelyzet enyhülésével még nagyobb hangsúlyt kell fektetni a közös programok, különböző foglalkozások megszervezésére, az emberi kapcsolatok erősítésére, mert a fizikai egészség mellett elmaradhatatlan a mentális egészség.

Élelmiszerosztás:

Az elmúlt időszakban már hagyományt teremtve az Önkormányzat évente több alkalommal a kerületben élő, bejelentett lakóhellyel rendelkező 65. életévet betöltött személyeket tartós élelmiszer-csomaggal segítette. A lakcímnnyilvántartás adatait alapul véve ez a segítség alkalmanként megközelítőleg 18.500 főt érintett.

A 2020. évben a járványhelyzetre való tekintettel az igénylők részére 5000.- Ft értékű utalvány került postázásra közel 15.000 idős lakos részére.

„Idősbarát Önkormányzat”

Az emberi erőforrások minisztere és a belügyminiszter közös pályázatot hirdet önkormányzatok számára minden évben „Idősbarát Önkormányzat Díj” elnyerése céljából. A cél, hogy a Díj hozzájáruljon a helyi szintű aktív önkormányzati időspolitiká megerősítéséhez, az önkormányzat ismerje el az idősökért vállalt cselekvő felelősséget, s ezek szellemében végzett idősügyi tevékenységek eredményeit.

Az Idősbarát Önkormányzat Díjat pályázat alapján azok a helyi önkormányzatok nyerhetik el, amelyek a szociális gondoskodás körébe tartozó kötelező feladataikon túl:

- aktív tevékenységükkel elősegítik az időskorúak helyi szervezeteinek működését, illetve hozzájárulnak szabadidős programjaik megszervezéséhez,
- példamutató együttműködést alakítanak ki a kistérségük helyi önkormányzataival, valamint a helyi nemzetiségi önkormányzatokkal, illetve a civil szervezetekkel és a lakosság önkéntes segítőivel az időskorúak életvitelének javítása érdekében,
- a helyi közéletbe, illetve annak alakításába széleskörűen bevonják az időskorú polgárokat, illetve szervezeteiket,
- az előbbieket megvalósításával kialakították a helyi idősbarát politika azon rendszerét, amely hosszú távon biztosítja e területen az eredményes együttműködést.

Önkormányzatunk 2008-ban, majd 2019. évben is elnyerte az „Idősbarát Önkormányzat Díj” elismerést.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

Az idősök helyzete, esélyegyenlősége, vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Az 56 év feletti munkanélküliek száma meglehetősen magas, bár az 56-61 év közötti idősebb álláskeresők száma csökken, a 61 év felettieké növekszik. A munkaerő piacról való kiszorulás veszélye magas adott célcsoportot illetően.	Szakemberek bevonásával, az érintett célcsoport és a munkáltatók részvételével tájékoztatás a jogszabályokról, lehetőségekről, igénybe vehető munkáltatói kedvezményekről.
Járványhelyzet következtében az elzártság, elszigetelődés negatív hatásainak megjelenése az idősök körében.	A világjárvány rámutatott arra, hogy minden eddiginél nagyobb jelentőséggel bír a társas kapcsolatok fenntartása, hogy ne magányosodjunk el. Járványhelyzet után az idősöknek szóló közösségi programok, rendezvények újraélesztése, szervezése.
Demencia, hiszeikenyesség okán a trükkös csalások sértettjeivé nagyobb számban az időskorúak válnak, illetve az internethasználat során is sértetté válás. Önvédelmi technikák ismeretének hiánya, félelem	Prevenációs rendezvények, tájékoztató anyagok, plakátok. Internethasználat szabályainak tanítása. Igény esetén önvédelmi oktatás szervezése. Szorosabb munkakapcsolat a kerületi Rendőrkapitányság és az idősöket ellátó szolgáltatók között.

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

Az Egyesült Nemzetek Szervezete keretében 2006. december 13-án New Yorkban elfogadott, a Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény szerint: „Fogyatékossgal élő személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, szellemi vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását.”

A fogyatékossgal élő embereket a magyar társadalomban is az egyik leghátrányosabb helyzetű csoportnak tekinthetjük. Az érintettek kedvezőtlen egészségi állapota mellett a társadalmi körülményeikben is számos nehézséggel küzdenek, melyek egyfelől jelentősen befolyásolják a mindennapi életüket, másfelől a társadalom által elfogadott normákhoz való igazodást. A fogyatékossgügy közösségi, tagállami, egyben hazai társadalmi ügynek tekinthető, melyben maguk az érintettek aktív szerepvállalásán túl, az érintetteket segítők, támogatók is kiemelt szerepet kapnak.

A fogyatékossgal élők – 2001-ben 577 036 fő és 2011-ben 456 638 fő – magyarországi következő oldalon bemutatott statisztikai adatait vizsgálva látható, hogy a legutolsó 2011. évi népszámlálás szerint több mint százezerrel kevesebb a számuk, mint az előző népszámlálás idején, vagyis úgy látszik csökkenő tendenciát mutat a fogyatékossgal élő emberek csoportja. Ez azonban nem egyezik a valósággal, mert a két felmérés adatai sok tekintetben nem összevethetők, többek között azért, mert 2011-ben önbevallás alapján történt az adatvétele. A korábbi népszámlálásokkal ellentétben az önbevallás mellett új kategória is jelent meg, a tartós betegségben szenvedők csoportja, mely az adatok értelmezését más aspektusba helyezi. A helyzeten azonban ez nem változtat, hiszen a WHO Egészségügyi Felmerésének adatai szerint a 15 éves és az a fölötti népesség tagjai közül nagyjából 785 millió ember (15,6%) fogyatékos, míg a Betegségek Megterhelő Hatásáról készült vizsgáló felmerés szerint e szám körülbelül 975 millióra tehető (19,4%). Ebből a populációból a Világ Egészségügyi Felmerés becslései szerint 110 millió ember (2,2%) küzd nagyon komoly funkcionális-életviteli problémákkal, míg a Betegségek Megterhelő Hatásáról készült felmerés szerint nagyjából 190 millió ember (3,8%) rendelkezik „súlyos fogyatékossgal” (WHO, 2011). Tehát, „Jelenleg – becslések szerint – több, mint 1milliárd ember él valamilyen fajta fogyatékossgal a világon, ez körülbelül 15%-a a bolygó lakosságának. (Laki Ildikó: A fogyatékossgal élő emberekről)

A fogyatékos személyek korcsoport és fogyatékoság típusa szerint (2001-2011)										
A fogyatékoság típusa	-14	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80-	Összesen
2001										
Mozgássérült	4 852	2 339	6 706	9 953	30 812	49 846	49 015	51 356	20 734	225 615
Alsó, felső végtag hiánya	288	133	465	830	2 058	3 304	4 231	3 675	1 279	16 254
Egyéb testi fogyatékos	1 338	538	1 863	2 371	5 895	7 612	5 145	4 396	1 784	30 942
Gyengénlátó	3 176	2 286	5 073	4 216	7 800	11 254	12 598	16 623	11 466	74 492
Egyk szemere nem lát	486	325	915	1 212	2 438	3 469	4 173	5 351	3 160	21 529
Vak	471	232	514	479	910	1 343	1 801	2 458	2 346	10 554
Értelmi fogyatékos	11 168	5 757	10 870	8 482	8 151	5 902	4 403	3 340	1 661	59 734
Nagyothalló	1 758	807	2 178	2 331	4 351	7 781	10 226	18 506	15 485	61 503
Süket, siketnéma, néma	957	500	1 196	1 420	1 672	1 671	1 565	1 454	1 053	11 488
Beszédhibás	2 325	812	1 864	1 831	2 247	2 456	2 179	1 837	854	16 225
Egyéb	7 141	2 473	6 763	9 716	27 728	40 812	21 540	16 788	6 609	139 570
Fogyatékossgal élők	28 803	13 882	32 916	37 496	84 335	120 800	102 172	104 872	51 830	577 006
2011										
Mozgássérült	4 573	2 391	5 256	9 573	16 861	50 416	56 430	51 059	35 647	232 206
Gyengénlátó, aliglátó	2 344	1 717	3 238	4 377	5 811	12 555	12 695	14 593	16 100	73 430
Vak	247	186	457	699	780	1 358	1 635	1 724	1 968	9 054
Értelmi fogyatékos	6 094	4 083	7 307	7 719	6 076	5 182	3 050	1 854	1 414	42 779
Aulista	2 598	735	1 071	364	165	88	46	32	21	5 120
Mentáisan sérült (pszichés sérült)	1 648	1 059	2 804	5 216	7 392	12 770	6 897	4 517	3 962	46 265
Nagyothalló	1 596	865	1 864	2 827	3 831	8 005	10 959	14 055	19 012	63 014
Süket	378	264	645	1 025	1 190	1 544	1 366	1 141	1 018	8 571
Süketvak (látás- és hallássérült)	124	61	141	172	245	592	803	583	741	3 262
Beszédhibás	2 151	760	1 422	1 746	1 767	2 559	2 057	1 320	748	14 528
Beszéd-fogyatékos	1 962	598	1 114	1 070	1 076	1 614	1 637	1 123	719	10 913
Súlyos belszervi fogyatékos	2 160	764	1 546	2 618	4 224	11 887	10 379	8 224	4 846	46 648
Egyéb	260	105	146	205	267	519	384	281	150	2 277
Ismeretlen	2 329	899	1 687	2 803	3 961	8 804	7 756	5 507	3 274	37 120
Fogyatékossgal élők	23 190	11 931	23 059	33 817	45 102	98 384	98 744	88 033	68 318	490 578

7.1 A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

A kerületi fogyatékossgal élők száma

A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998.évi XXVI. törvény a fogyatékos személy fogalmát így határozza meg: "...az a személy, aki tartósan vagy véglegesen olyan érzékszervi, kommunikációs, fizikai, értelmi, pszichoszociális károsodással- illetve ezek bármilyen halmozódásával-él, amely a környezeti, társadalmi és egyéb jelentős akadályokkal kölcsönhatásban a hatékony és másokkal egyenlő társadalmi részvételt korlátozza vagy gátolja".

A fogyatékossgal élő személyekre vonatkozóan pontos, értékelhető kerületi statisztikai adatok nem állnak ugyan rendelkezésre, melynek alapján pontos képet kaphatnánk számukról és ezek alapján elemezhetnénk a fogyatékossgal élő emberek esélyegyenlőségi, szociális, oktatási, egészségügyi, lakhatási és foglalkoztatási helyzetét, de a kerületben lakók számából kiindulva az országos és fővárosi statisztikai, szakmai gyakorisági (prevalencia) adatok alapján kirajzolódik egy jelentős népességszám még akkor is, ha a mért statisztikai adatok sem adnak mindig hiteles képet, mert sokan elhallgatják fogyatékossgukat vagy nincsenek tisztában annak típusával.

A fentiek miatt a fogyatékossgal élő személyek és a tartósan betegek kerületi számát a KSH 2011. évi fővárosi népszámlálási adatai, valamint a fogyatékossg-tudományi szakmai adatok prevalencia (gyakorisági) mutatók alapján tudjuk meghatározni, amíg más adat nem áll rendelkezésünkre. A következő táblázatban a KSH és a szakmai adatok alapján mutatjuk be a fogyatékossgal élők becsült számát.

A fogyatékoság típusa	Gyakoriság KSH 2011 évi fővárosi adatok alapján	Becsült számuk a KSH 2011 évi fővárosi adatok alapján
Mozgássérültek	2,34 %	1 725
Gyengén, alig látók, vakok	0,83	752
Nagyot hallók, siketek	0,72	783
Siketvakok	0,03	31
Súlyos belszervi fogyatékosok	0,47	389
Mentálisan, pszichésen sérültek	0,47	367
Értelmi fogyatékos	0,43	209
Beszédhibás, beszéd fogyatékos	0,26	216
Autista	0,05	60
Egyéb	0,02	34
Ismeretlen	0,02	32
Összesen	4,6	4 596
Tartósan beteg	14,6	14 568
Mindösszesen		19 164

Fogyatékoság-tudományi, szakmai adatok alapján:

Fogyatékoság típusa	Arányszám a népességben	Következtetett szám adata Bp. a XVIII. kerület lakosaiból
Értelmi fogyatékos (támogatott életvitelt igénylők)	1%	~ 1000 fő
Mozgáskorlátozott (mozgásszervi fogyatékos)	Az összes fogyatékos 43%-a	~ 6450 fő
Hallássérült (hallásfogyatékos)	Súlyos: 1-1,5 %	~1000-1500 fő
Látássérült (látásfogyatékos, gyengén látók)	Életkortól függően	~ 100 gyermek ~ 3500 felnőtt
Vakok	Életkortól függően	~ 20 gyermek (0-10-éves) ~ 700 (50 év felett)
Autizmus spektrumzavar, támogatott életvitelt igénylő autizmus spektrumzavarral élő	0,5-1%	~ 500-1000 személy
Súlyosan-halmazottan sérült	0,0087 %	~ 870
Pszichoszociális fogyatékos	nincs adat	
Összesen		14.140-15.140 fő

Forrás: saját szakmai gyűjtés 2021

Kerületi lakosok száma	2011: 98.499	2020.01.01.: 102.345
Főváros lakosainak száma	2011: 1.729.040	2020.01.01.: 1.750.216
Kerület lakosai a főváros %-ban:	5,6967 %	2020.01.01.: 5,8475%

Az adatok pontosítása, árnyalása céljából említésre méltó, hogy a fogyatékossgal élők arányszáma a különböző életkorokban változó. A 60. életév után jelentősen nő az érintettek száma. A szakmai adatok azt mutatják, hogy valójában a fogyatékkal élő személyek száma magasabb, mint ami népszámlálási statisztikából kiderül. Különösen érzékelhető ez a különbség a támogatott életvitelt igénylő autizmus spektrumzavarral, értelmi fogyatékkal és a meghatározatlan arányszámú pszichoszociális fogyatékossgal élőknél.

A kerületi fogyatékossgal élő lakosok számának pontosabb meghatározása, illetve érzékelése céljából további kiegészítő adatok állnak rendelkezésünkre.

A mentális és pszichiátriai problémákkal küzdők nagy számára utal, hogy a Pestszentlőrinc-Pestszentimre Egészségügyi Szolgáltató Kft. 2015-ben 670 pácienszt láttak el a mentálhigiénés területen és 2482 pácienszt a pszichiátriai területen. 2020-ban mintegy 5000 lakos kapott pszichiátriai ellátást, sajnos az egyéb fogyatékossgal élők számáról még megközelítő adat sem áll az Eüszolg. rendelkezésére.

Az ellátottak magas száma a probléma nagyságára enged következtetni.

A kérdőíves kutatási **felmérése alapján** – a kérdőívet 1120 fő (N) töltötte ki – az alábbiak figyelhetőek meg, mely adatok pusztán tájékoztató jelleggel kerülnek bemutatásra.

A válaszadók közül 105 fő háztartásában él fogyatékos személy, melyek közül 47 fő fogyatékossgai támogatást vesz igénybe és 18 fő pedig intézményes keretek között biztosított ellátást.

A fogyatékos személy fogyatékossgának típusa az alábbi megoszlást mutatja:

Fogyatékossg típusa	Érintett fő
látási fogyatékos	3
hallási fogyatékos	14
értelmi fogyatékos	10
állapota a személyiség egészét érintő fejlődés átható zavara miatt, az autonómia-tesztek alapján súlyosnak vagy középsúlyosnak minősíthető	7
mozgásában fogyatékos	33
halmozottan fogyatékos	16
egyéb	22

Az egyéb kategóriában megjelent az autista, autizmus spektrumzavar (10 fő), a demencia, valamint a különböző ételallergiák.

Fenti adatokból megfigyelhetjük, hogy a kérdőívet kitöltők 9,3%-ának háztartásában él valamilyen fogyatékkal élő személy, mely arány igen magasnak mondható.

Fogyatékossgal élő, vagy sajátos nevelési igényű gyermekek száma és nevelésük problémái

Jogsabályi kötelezettség alapján biztosítani kell, hogy a fogyatékossgal élő személyek a lakóközösségükben élő többi személlyel azonos alapon férjenek hozzá a befogadó, minőségi és ingyenes alapfokú oktatáshoz, valamint a középfokú oktatáshoz, és hogy a fogyatékossgal élő személyek megkapják a hatékony fejlődésüket, gondozásukat, nevelésüket, oktatásukat előmozdító szükséges támogatást a az intézményekben.

A kerületben működő intézményekben elhelyezett, fogyatékkal élő, vagy sajátos nevelési igényű gyermekek számáról az alábbi adatok állnak rendelkezésre:

Egyesített Bölcsőde adatai alapján:

Eltérő fejlődésű gyermekek száma bölcsődéinkben

2018. év	2019. év	2020. év
28 gyermek	25 gyermek	23 gyermek

A számok azokról a gyermekekről beszélnek, akik már rendelkeznek szakértői véleménnyel. Azonban ennél több gyermek van jelen, akiknél folyamatban van a vizsgálat, vagy fennáll az érintettség gyanúja.

A kerület bölcsődéiben a sajátos nevelési igényű és korai fejlesztésre - gondozásra szoruló gyermekek napközbeni ellátása, együttneveléssel valósul meg ép társaik között úgy, hogy közben szem előtt tartják szükségleteiket, egyéni igényeiket. Az érintettséget tekintve több sérüléssel élő gyermeket látnak el: mozgásszervi, érzékszervi fogyatékossgal - gyengén látó, pszichomotoros elmaradás, Down - szindrómával élő, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő, beszédfogyatékos, valamint autista gyermekek kerültek a bölcsőde közösségeikbe. A felvételre kerülő eltérő fejlődésű gyermekek elsősorban spontán integrálódtak. Problémaként jelentkezik, hogy a családból érkező gyermekek fejlődésbeli eltérései elsősorban csak a közösségbe kerüléskor derülnek ki. Hangsúlyozni szükséges a korai felismerés fontosságát, hogy kellő időben megfelelő fejlesztést kapjon a gyermek a hátrányai csökkentése érdekében.

A kerület bölcsődéibe járó korai fejlesztésre, gondozásra szoruló gyermekek fejlesztését az Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XVIII. kerületi tagintézménye végzi, melynek korai fejlesztő központja a Fecskefészek bölcsőde tagintézményben található.

Az ellátottak a gyógypedagógusok által meghatározott órarend szerint részesülnek a jogszabály által meghatározott óraszámban fejlesztésben. A kommunikáció, a konzultációk, látogatások a bölcsődei és a fejlesztő szakemberek között folyamatosan zajlanak.

Minden évben legnagyobb létszámban a Fecskefészek bölcsőde fogadja a sajátos nevelési igényű vagy korai fejlesztésre - gondozásra szoruló gyermekeket.

Étkezési támogatásban részesülők alakulása a bölcsődékben
(100%-os támogatás- nem halmozott adat)

Év	Tartós beteg, vagy fogyatékossgal élő gyermek	Családban nevelkedő testvér tartósan beteg vagy fogyatékos
2018.	56 fő	16 fő
2019.	45 fő	14 fő
2020.	45 fő	12 fő

A kerületben a Bp18 Egyesített Óvoda ellátja, inkluzív szemlélettel integrálja a sajátos nevelési igényű gyermekeket. A speciális ellátási igényeinek ellátása érdekében a Pedagógia Szakszolgálat XVIII. kerületi intézményével, valamint a SOFI szakembereivel működik együtt.

Az óvoda gyógypedagógus szakemberei támogatják az autizmus spektrum zavarral élő gyermekek ellátását, pszichológus szakemberek támogatják az egészségnevelés megvalósítását, a BTMN szakvéleménnyel rendelkező gyermekek megsegítését. A Pedagógiai Szakszolgálat munkatársai biztosítják a részképesség problémák fejlesztését a fejlesztőpedagógusi, logopédusi gyógytestnevelői ellátást a gyermekek részére.

A rendkívül széles skálán mozgó iskolatípusok közül az általános iskolákra jellemző sajátosság, hogy vállalták a sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelését-oktatását.

A kerületi oktatási intézményekben elhelyezett, fogyatékkal élő, vagy sajátos nevelési igényű gyermekek számáról az alábbi adatok állnak rendelkezésre:

Sajátos nevelési igényű tanulók száma
Feladatellátási hely települése: Budapest XVIII. kerület

Tanév	fő SNI tanulók száma
2015/2016	557
2016/2017	592
2017/2018	666
2018/2019	702
2019/2020	706

Forrás: KIR-STAT.

Megnevezés	Intézmények száma	Fejlesztést igénylő gyermekek száma	Előforduló fejlesztési területek
Óvodák	27	n.a.	komplex gyógypedagógia, autizmus-specifikus, logopédiai, szomatopedagógiai,

			szurdopedagógiai és konduktív fejlesztés
Tankerületi Általános iskolák/gimnázium	19	343	komplex gyógypedagógia, autizmus-specifikus, logopédiai, szomatopedagógiai, szurdopedagógiai és konduktív fejlesztés
SOFI	1	176	komplex gyógypedagógia, autizmus-specifikus, logopédiai, szomatopedagógiai fejlesztés
Egyéb fenntartású általános iskola/gimnázium	4	77	komplex gyógypedagógia, logopédiai, szomatopedagógiai, konduktív fejlesztés
Összesen	48	596	

Forrás: saját gyűjtés 2020/2021.

A SOFI tanulóinak száma a 2019/2020-as tanévben 157 fő, külön nevelésben ellátott óvodás gyermekek létszáma 17 fő. A 2020/2021-es tanév vonatkozásában a tanulói létszám 176 fő.

Az értelmi fogyatékossgal és autizmus spektrumzavarral élő gyermekek, tanulók száma 2016-ban 41 fő volt, 2020-ban ez a szám már 60 fő.

A kerület közel 50 intézményében évente több mint 500 sajátos nevelési igényű gyermeket, tanulót lát el az intézmény az utazó gyógypedagógiai hálózaton keresztül.

A Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XVIII. kerületi Tagintézménye korai fejlesztésben részesülő kisgyermeket és fejlesztő felkészítést igénylő gyermeket lát el.

A fenti adatok nem tartalmazzák azoknak a fogyatékossgal élő további gyermekeknek a számát, akiket nem a SOFI, vagy a kerületi pedagógiai szakszolgálat lát el, hanem más fővárosi vagy országos intézmény.

Külön figyelmet érdemel az autizmussal élők száma, mert az elmúlt néhány évtized alatt számuk világszerte megsokszorozódott. Budapest Főváros az autizmussal élőket segítő 2011. évi koncepciójának bevezetője hívta fel a figyelmet arra, hogy az autizmussal diagnosztizált gyermekek száma 2002-2008 között megduplázódott és az egyre fejlődő diagnosztikai módszereknek is köszönhetően 2020-ra ötszörösére emelkedett. Ezt a tendenciát támasztja alá, hogy a SOFI-ban évente 10-15 gyermek fejezi be tanulmányait, és 2000 óta kb. 120 autizmussal élő tanuló hagyta el az iskolát, bár nem mindegyik volt kerületi lakos.

A SOFI utazó gyógypedagógusi hálózatában 10 szakember hiányát rögzítették a 2016/2017-es tanévben. Ez a helyzet jelenleg továbbra is fenn áll.

A fogyatékossgal élő gyermekek többségi intézményekben integrált nevelése-oktatása nagyon fontos lehetőség a fogyatékossgal élők számára, ezért a fogyatékos emberek társadalmi elfogadtatásának, a befogadó oktatás biztosításának fontos eleme mind az óvodákban, mind az iskolákban tanuló gyermekek érzékenyítése. Fontos a kerületi nevelési, oktatási intézményekben kezdeményezni az érzékenyítő órák/foglalkozások megtartását.

A fogyatékossgal élők kerületi helyzete

Nincs adatunk arról, hogy a kerületi fogyatékossgal élők helyzete a fővárosi helyzettől eltérne. Esélyegyenlőségi problémáik, a szociális, egészségügyi és oktatási ellátások, az

akadálymentesség, a munkavállalási lehetőségek, az életviteli támogatások a közösségi szolgáltatások köré csoportosulnak, ezért a kerületi esélyegyenlőségi programban is ezeket a kérdéseket emeljük ki.

a) A fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága (pl. védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás)

A fogyatékossgal élő és megváltozott munkaképességű emberek munkába segítése fontos, kiemelt feladata a társadalomnak. Sok esetben szembesülhetünk a fogyatékos emberek elhelyezkedési és megélhetési nehézségével. Tapasztalataik szerint nagyon sok munkáltató fél a fogyatékos munkatársak foglalkoztatásával járó nehézségektől. Úgy érzékelik, hogy a kerületben működő intézmények is hasonló helyzetben vannak.

A fogyatékos emberek foglalkoztatásával járó nehézségek ellensúlyozásaképp fontos, hogy a munkáltatók megismerjék azokat az előnyöket is, melyeket a megváltozott munkaképességű munkatársak biztosítanak. Az Önkormányzat és intézményei foglalkoztatnak megváltozott munkaképességű munkatársakat, de számuk az évek során csökken.

A kerületben rehabilitációs, védett munkahely tudomásunk szerint nincs, csak a nyílt munkaerőpiacon való elhelyezkedésben bízhatnak az érintettek.

A megváltozott munkaképességű dolgozók, köztük a fogyatékkal élők és egészségkárosodott személyek számára is nagy jelentőséggel bírnak a munkavégzési lehetőségek.

Megváltozott munkaképességűek foglalkoztatása

Magyarországon a fogyatékos emberek alig 16 %-a áll alkalmazásban. Az Önkormányzat is egyre több esetben szembesülhet ezeknek az embereknek az elhelyezkedési és megélhetési nehézségével. Anyagi szempontból is érzékenyen érintette az Önkormányzatot, hogy a törvény által előírt kvótának sok, általa fenntartott intézménye nem felelt meg. A kerületben a fogyatékos emberek foglalkoztatása területén elindult pozitív folyamat eredményeképpen számos megváltozott munkaképességű munkavállaló alkalmazásával a rehabilitációs hozzájárulás befizetési kötelezettségünk csökkenése ellenére jelentősen hozzájárulhattunk ahhoz, hogy a megváltozott munkaképességű embertársaink a közösség részére értéket teremtsenek, a társadalom hasznos tagjává váljanak.

A megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény alapján „megváltozott munkaképességű személynek kell tekinteni azt a személyt,

- a) akinek az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján 60 %-os vagy kisebb mértékű,
- b) aki legalább 40 %-os egészségkárosodással rendelkezik, az erről szóló szakvélemény, szakhatósági állásfoglalás, hatósági bizonyítvány, minősítés időbeli hatálya alatt,
- c) akinek a munkaképesség-csökkenése 50-100 %-os mértékű, az erről szóló szakvélemény időbeli hatálya alatt, vagy
- d) aki fogyatékossgai támogatásban vagy vakok személyi járadékában részesül.

A megváltozott munkaképességű dolgozók számára is nagy jelentőséggel bírnak a munkavégzési lehetőségek, ugyanakkor nem ismert a kerületi munkáltatók által alkalmazott megváltozott munkaképességűek száma, alkalmazásukra vonatkozó hajlandóságuk, pedig

köztudott, hogy ugyanakkor a megváltozott munkaképességű személyek nehezebben jutnak munkalehetőséghez.

A megváltozott munkaképességű kerületi lakosok száma KSH források szerint 2015-től meglevő adatok tekintetében folyamatos csökkenő tendenciát mutat.

Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma nemenként

Év	Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 6201)	Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 6301)	Összesen
2015.	n.a.	n.a.	2363
2016.	949	1 300	2249
2017.	902	1 234	2136
2018.	837	1 152	1989
2019.	n.a.	n.a.	1908
2020	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH

A megváltozott munkaképességű személyek a nyílt piaci munkaerőpiac mellett munkát kereshetnek a számukra létesített és működő védett, valamint rehabilitációs munkahelyeken is.

Védett munkahelyek és rehabilitációs munkahelyek létesítése

A Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatalhoz (továbbiakban: NRSZH) nyújthatják be azon munkáltatók a kérelmüket, akik megváltozott munkaképességű személyeket kívánnak foglalkoztatni, valamint az NRSZH veszi nyilvántartásba a védett műhelyeket is.

A megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató munkáltatók akkreditációjáról, valamint a megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatásához nyújtható költségvetési támogatásokról szóló 327/2012. (XI. 16.) Korm. rendelet szerint a munkáltató rehabilitációs akkreditálása abban az esetben történik meg, ha „a munkaviszonyban foglalkoztatott megváltozott munkaképességű munkavállalóinak a Központi Statisztikai Hivatal létszámszámításra vonatkozó előírásai szerint számított havi átlagos statisztikai állományi létszáma a 30 főt eléri vagy aránya az összes munkavállalóhoz képest a 25%-ot meghaladja,”

A kerületben védett munkahely és rehabilitációs foglalkoztatás lehetőségéről nincs tudomásunk.

Fogyatékos-barát munkahelyek

Az Önkormányzat 2012-ben nyerte el a Fogyatékos-barát Munkahely címet, melyet azóta is birtokol. Utoljára 2017-ben került elnyerésre és a 2020-as pályázatunk elbírálása jelenleg még folyamatban van.

A címet azok a nyílt munkaerő-piaci munkáltatók nyerhetik el, akik vállalják, hogy folyamatosan fejlesztik a fogyatékos emberek foglalkoztatásával kapcsolatos gyakorlatokat.

A címet minden alkalommal az Emberi Erőforrások Minisztériuma, az American Chamber of Commerce in Hungary, a Szövetség a Kiválóságért Közhasznú Egyesület és a Salva Vita Alapítvány közösen adja át.

Az Önkormányzat fenntartása alá tartozó intézményei körében 2020-ban végzett adatgyűjtés alapján 8 fő megváltozott munkaképességű személy dolgozott.

Polgármesteri Hivatal	2 fő -heti 20 órában
Egyesített Bölcsődék	4 fő
	- 1 fő konyhai kisegítő heti 20 órában
	- 1 fő mosogató heti 20 órában
	- 1 fő takarító heti 20 órában
	- 1 fő konyhai kisegítő-mosogató heti 30 órában
Gyöngyvirág Szociális Szolgálat	3 fő heti 40 óras foglalkoztatásban
	- 1 fő terápiás munkatárs
	- 2 fő konyhai kisegítő
Somogyi László Szociális Szolgálat	1 fő -gondozói munkakör heti 40 órában

A kerületben a Bababirodalom Bölcsőde minden alkalommal önállóan nyújt be pályázatot a cím elnyerésére, melyet minden alkalommal sikerül elnyernie.

Rehabilitációs járulék felhasználása a foglalkoztatás elősegítésére

A munkavállalók számára a nyílt munkahelyek befogadó képességének növelése nagy segítség lehet. Ennek növelése érdekében bemutatjuk a rehabilitációs hozzájárulási fizetési kötelezettség helyzetét két példán:

A munkaadók - így a kerületi munkaadók is - a megváltozott munkaképességű személyek foglalkozási rehabilitációjának elősegítése érdekében rehabilitációs hozzájárulás fizetésére kötelesek, ha az általuk foglalkoztatottak átlagos statisztikai állományi létszáma a 25 főt meghaladja, és az általuk foglalkoztatott megváltozott munkaképességű személyek átlagos statisztikai állományi létszáma *nem éri el a létszám öt százalékát, vagyis a kötelező foglalkoztatási szintet.* (Lásd a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény (a továbbiakban: Mmtv.). 23–24. §.) A rehabilitációs hozzájárulás éves összege a kötelező foglalkoztatási szintből hiányzó létszám, valamint a rehabilitációs hozzájárulás szorzata.

A rehabilitációs hozzájárulás összege 2021-ben 1.449.000 Ft/fő/év, amelyet a munkáltatók nagy része inkább megfizet. Nem kellene fizetni, ha megfelelő számú megváltozott munkaképességű személyt alkalmaznának.

A kerület önkormányzati vállalatai is több millió forint rehabilitációs hozzájárulást fizetnek a költségvetés részére.

A két legnagyobb foglalkoztató adatai.

Év	Városgazda XVIII. Nonprofit zrt.			Pestszentlőrinc-Pestszentimre Eü. Szolg. Np. Kh. kft		
	Éves átlagos létszám	Megváltozott munkaképességűek	Fizetett éves rehabilitációs hozzájárulás	Éves átlagos létszám	Megváltozott munkaképességűek	Fizetett éves rehabilitációs hozzájárulás

	Fő	átlagos száma Fő	ezer Ft	Fő	átlagos száma Fő	ezer Ft
2016.	541	12	2.770	289	n.a.	12.539
2017.	490	13	4.331	274	n.a.	12.852
2018.	471	5	7.513	275	n.a.	15.152
2019.	454	5	4.961	273	n.a.	16.360
ÖSSZESEN			19.595			56.903
MINDÖSSZESEN	76.498					

Forrás: Nyilvános éves beszámolók

2019-ben az egyik legtöbb munkaerőt (454 főt) foglalkoztató, egyébként a legtöbb megváltozott munkaképességű dolgozót alkalmazó Városgazda Zrt. 2017-ben alkalmazott 13 fő helyett már csak 5 fő megváltozott munkaképességű dolgozót foglalkoztatott 2019-ben és így majdnem 5 millió forint rehabilitációs hozzájárulást kellett fizetnie éves szinten.

A kerület egészségügyi szolgáltatásait végző Pestszentlőrinc-Pestszentimre Egészségügyi Szolgáltató Kft. 2015 évi 290 dolgozója közül egyetlen megváltozott munkaképességű dolgozó sem volt, és a számok ismeretében valószínűsíthető, hogy ez nem nagyon növekedett, inkább 4 év alatt majdnem 57 millió forint járulékot fizettek be.

Az Önkormányzat és vállalatai példaként állhatnának a kerületi versenyszféra vállalkozásai előtt. Reális, jól kommunikálható cél lehet, hogy az önkormányzati vállalatok ne, vagy minimális rehabilitációs hozzájárulást fizessenek, hanem 3 év alatt a foglalkoztatók legalább 90 %-ban foglalkoztatással tegyenek eleget a rehabilitációs foglalkoztatási előírásoknak.

Az Önkormányzat úgy érzékelte, hogy a kerületi intézmények közül sok munkáltató fél a fogyatékos munkatársak foglalkoztatásával járó nehézségektől. Felismerve, hogy a fogyatékos emberek foglalkoztatásával járó nehézségek ellensúlyozásaképp nagyon fontos megismertetni a munkáltatókkal azokat az előnyöket is, melyekben a megváltozott munkaképességű munkatársak személyen keresztül részesülhetnek.

Munkaadók ösztönzése

Fontos lenne erősíteni a munkáltatók pozitív hozzáállását, és arra ösztönözni őket, hogy a jelenlegi, minden szempontból nehéz gazdasági környezetben is nyitottak legyenek a társadalmi felelősségvállalásra, a sokszínű, változatos foglalkoztatásra. Ennek, illetve a törvényi előírásoknak való megfelelésnek érdekében célszerű lenne például kerületi munkahelyeket, akár a saját vállalatokat versenyre ösztönözni, hogy több megváltozott munkaképességű munkavállalót alkalmazzanak, akár a Salva Vita Alapítvány segítségével, akár saját módon, tekintettel arra, hogy a Salva Vita Alapítvány által meghirdetett pályázatok forráshiány okából nem mindig kerülnek kiírásra, mint ahogy jelenleg sem lehet pályázni.

Konkrét további lépések:

- A megváltozott munkaképességű jelentkezők adatbázisának folyamatos figyelemmel kísérése, az adatok rendezése a szükséges kritériumok alapján (fogyatékoság típusa, foka, végzettség, eddig betöltött munkakörök, keresett, betöltendő munka). Az intézményeknél felmérni az esetleges (szerintük szóba jövő és az összes kínálgzó) munkalehetőségeket.

- A nagyobb eredmény elérése érdekében lehetséges az önkormányzati foglalkoztatókat ösztönözni, akár a Salva Vita Alapítvánnyal, akár új, saját kiírású versenyben való részvételre, vagy saját cím alapítása a megváltozott munkaképességű dolgozók alkalmazása érdekében a kerületi munkáltatók között.

b) Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 63. § (4) bekezdése alapján „az ötven főnél több személyt foglalkoztató költségvetési szervek és többségi állami tulajdonban álló jogi személyek kötelesek esélyegyenlőségi tervet elfogadni.”

A munkáltató és a munkáltatónál képvisellel rendelkező szakszervezet vagy az üzemi tanács együttesen, meghatározott időre szóló esélyegyenlőségi tervet fogad el. Az esélyegyenlőségi terv tartalmazza a munkáltatóval munkaviszonyban álló, hátrányos helyzetű munkavállalói csoportok, így különösen

- a nők,
- a negyven évnél idősebb munkavállalók,
- a romák,
- a fogyatékos/ megváltozott munkaképesség személye,
- a két vagy több, tíz éven aluli gyermeket nevelő munkavállalók,
- tíz éven aluli gyermeket egyedül nevelő foglalkoztatottak,
- tartósan beteg vagy fogyatékkal élő gyermekeket foglalkoztatottak foglalkoztatási helyzetének, különösen azok bérének, munkakörülményeinek, szakmai előmenetelének, képzésének, illetve a gyermekneveléssel és a szülői szereppel kapcsolatos kedvezményeinek elemzését, valamint a munkáltatónak az esélyegyenlőség biztosítására vonatkozó, az adott évre megfogalmazott céljait, és azok eléréséhez szükséges eszközöket, így különösen a képzési, munkavédelmi, valamint a munkáltatónál rendszeresített, a foglalkoztatás feltételeit érintő bármely programokat.

Ezen túlmenően, a tervbe más hátrányos helyzetű csoportok is bevonhatók (pl. pályakezdők, az öregségi nyugdíj előtt állók).

Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimrei Polgármesteri Hivatala esélyegyenlőségi tervének felülvizsgálata 2020. novemberében megtörtént új terv került kiadásra.

c) Az önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok

A fogyatékossgal élő emberek önálló életvitelét támogató szolgáltatások, programok legfőbb elemei a támogatott életvitel, támogatott lakhatás és a támogató szolgálatok működésében, elérhetőségében testesül meg.

Támogatott életvitel

A támogatott életviteli szolgáltatások függetlenül a fogyatékossg típusától, nemcsak értelmi fogyatékkal élők és autizmus spektrumzavar diagnózist kapott személyek számára létrejött specifikus ellátási megoldások.

Külföldön, már a '90-es években kezdett elterjedni a nagy ápoló-gondozó intézmények kisebb lakóegységekre bontása, hogy az ott élők ellátása emberibb, személyközpontú legyen, és ellátásuk önállóbb, függetlenebb és teljesebb életet nyújtó megoldásokat kínáljon. Magyarországon is elkezdődött ez a folyamat az intézményi férőhely kiváltásáról szóló projekttel, a szociális ellátó rendszer korszerűsítésével. 2012-ben a Nemzeti Erőforrás Minisztérium „Kiváltás - A fogyatékos személyek ellátásának jövője (NRSZH Budapest, 2012) címmel készített átfogó tanulmányt a támogatott életvitel megvalósításának lehetőségéről, koncepciójáról, ami fókuszba állította a kérdést és az állami döntések megalapozására szolgált.

A tanulmányok és kutatások alátámasztják, hogy jelenlegi, legnagyobb szolgáltatási űr az iskolából kikerült, munkahelyet nem találó, nem intézményben lakó fogyatékkal élőknel jelentkezik. Az eddigi strukturált életük megszűnik a számukra oly fontos munkavállalási időszak kezdetén. Nekik, otthonélő fiataloknak az iskolai képzés befejezése után nincs szervezett, szakmai irányítással egybekötött szolgáltatási rendszer – sejtetően anyagi és szakmai okokból pedig az egészségügyi és pénzügyi ellátás mellett szükségük lenne életviteli, képzési, (re)habilitációs, szocializációs és kommunikációs segítségre. Különösen jelentős ez a probléma az autizmussal élőknel, az értelmi fogyatékkal, pszichoszociális és a halmazott fogyatékkal élőknel.

Az ilyen szolgáltatások kialakítása, bevezetése, ösztönzése, kerületi érintetteknek jobb elérhetősége akár éveket is igénybe vehet, de nem mondhatunk le róla. Ennek egyes elemei már most megjelennek a családsegítés, a házi segítségnyújtás, nappali ellátás és a támogató szolgáltatások rendszerében.

Az Szt. meghatározza a támogatott életvitel kapcsán, azzal rokon fogalomként kezelt támogatott lakhatás fogalmát és formáit: „a fogyatékos személyek, a pszichiátriai, illetve szennvedélybetegek részére biztosított ellátás, amely az életkornak, egészségi állapotnak és önállósági képességnek megfelelően, az ellátott önálló életvitelének fenntartása, illetve elősegítése érdekében biztosítja

- a) a lakhatási szolgáltatást,
- b) az önálló életvitel fenntartása, segítése érdekében mentálhigiénés, szociális munka körébe tartozó és egyéb támogató technikák alkalmazásával végzett esetvitelt,
- c) az ellátott életkörülményeinek figyelemmel kísérését biztosító kísérő támogatást,
- d) az ellátott komplex szükségletfelmérése alapján, erre vonatkozó igény esetén
 - da) az étkezést,
 - db) az ápolás-gondozást,
 - dc) a fejlesztést,
 - dd) a társadalmi életben való részvételt segítő szolgáltatásokat.”

Ugyancsak az Szt. rendelkezik a támogató szolgáltatás céljáról: „célja a fogyatékos személyek lakókörnyezetben történő ellátása, elsősorban a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítése, valamint életvitelük önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása révén.”

A támogatott életforma megismerése, az igények felmérése és az esetlegesen hiányzó feltételek megteremtése kiemelt feladattá válhat, mivel fontos, hogy ezek a szolgáltatások elérhetők legyenek a lakóhelyhez közeli szolgáltatóknál.

Nincs a fővárosban, így a kerületben sem egyetlen autizmussal foglalkozó lakóotthon, vagy támogatott lakhatás és más fogyatékossgal élők részére is nehezen elérhető a fővárosban 1-2 jó példa kivételével (Down Alapítvány).

A fővárosi AURA Autistákat Támogató Közhasznú Egyesület több mint 100 olyan autizmussal élő fiatallal van közvetlen kapcsolatban, akik ma többnyire a szülőkkel élnek, de idősödve előbb utóbb intézményi segítségre, támogatott életvitelre szorulnak, ha már szüleik nem tudják őket segíteni. Az Autizmus Alapítvány 33 olyan kerületi lakost tart nyilván, akik szervezett intézményi ellátást igényelnének.

Beszédes adat, hogy a fővárosban legrégebben működő, legnagyobb diagnosztikai központnak számító Autizmus Alapítvány nyilvántartása szerint (2021) 2016.01.01. óta 420 autizmussal érintett személy van a nyilvántartásukban XVIII. kerületi lakcímmel, akik nagy része itt fog felnőni és támogatott életviteli szolgáltatást keresni, nem beszélve a más fogyatékossgal élőkről.

Támogató szolgálatok

A támogató szolgálat is, mint szolgáltatás, szolgáltató szervezet - a fogyatékos személy önálló életvitelét elősegítő, a mindennapi szükségletei kielégítését célzó – személyes közreműködés által megvalósuló szolgáltatás. (1998. évi XXVI. tv.).

A támogató szolgáltatás célja a fogyatékos személyek lakókörnyezetben történő ellátása, elsősorban a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítése, valamint életvitelük önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása révén. (Szt.65/C. § (1) bekezdés)

A törvény által megfogalmazott cél az elérhető legmagasabb fokú önálló életvitel támogatása a saját lakókörnyezeten belül és kívül nyújtott tevékenységekkel, a lakókörnyezeten kívüli szolgáltatásokkal való kapcsolat megteremtése által.

A gyakorlatban az ilyen intézmények többnyire minimális térítésért személyszállítás szolgáltatással és felügyelet ellátásával foglalkoznak, de erre is nagy az igény és kevés a szolgáltató.

A kerületben nem működik támogató szolgálat, a rászoruló a főváros egyéb kerületeinek szolgáltatásait vehetnék igénybe, de a főváros területén ilyen szolgáltatást nyújtó intézmény, a szociálisportal.hu oldalon, összesen 17 található, és közülük Dél-Pesten egy sincs. A legközelebbi a IX. kerületben található.

Nagyon fontos lenne, hogy ezek a szolgáltatások elérhetők legyenek a lakóhelyhez közeli szolgáltatóknál. A jelenleg kialakult és működő, pályázati úton rendszeresen megújuló rendszerben jelenleg nincs ilyen kerületi intézmény, és a fővárosi meglévő intézményekbe a befogadást akadályozza a jelenlegi gyakorlat, ezért megoldást csak egy új támogató szolgáltatás létrehozása jelentene.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli természetbeni ellátása, kedvezményei és szociális szolgáltatások

Az állami szociális háló pénzbeli támogatást nyújt a fogyatékossgal élő személyeknek és családjuknak. A támogatási formákat a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény részletezi:

Fogyatékossgai támogatás: a súlyosan fogyatékos személy részére az esélyegyenlőséget elősegítő, havi rendszerességgel járó pénzbeli juttatás. A támogatás célja, hogy - a súlyosan fogyatékos személy jövedelmétől függetlenül - anyagi segítséggel járuljon hozzá a súlyosan fogyatékos állapotból eredő társadalmi hátrányok mérsékléséhez.”

A támogatásra jogosult, aki 18. életévét betöltötte, az ellátás igénylésének időpontjában Magyarországon élő súlyosan fogyatékos magyar állampolgár, letelepedett, bevándorolt, menekült, hontalan.

A megváltozott munkaképességű személyek ellátása:

- rehabilitációs ellátás, vagy
- rokkantsági ellátás (2011. évi CXCI. tv.).

A rehabilitációs ellátás keretében a megváltozott munkaképességű személy jogosult a rehabilitáció sikeres megvalósulása érdekében szükséges szolgáltatásokra és pénzbeli ellátásra.

A megváltozott munkaképességű személy rokkantsági ellátásra jogosult, ha a rehabilitációja nem javasolt.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény értelmében a fogyatékossgal élőknek joguk van az akadálymentességre az épített környezet, a kommunikáció, közlekedés és támogató szolgálatok, segédeszközök tekintetében. valamint a közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáféréshez.

A szolgáltatás egyenlő eséllyel hozzáférhető akkor, ha igénybevétele – az igénybevevő állapotának megfelelő önállósággal - mindenki, különösen a mozgási, látási, hallási, mentális és kommunikációs funkcióban sérült emberek számára akadálymentes, kiszámítható, értelmezhető és érzékelhető.

Az épület egyenlő eséllyel hozzáférhető, ha mindenki különösen a mozgási, látási, hallási, mentális és kommunikációs funkcióban sérült emberek számára megközelíthető, a nyilvánosság számára nyitva álló része bejárható, vészhelyzetben biztonsággal elhagyható, valamint az épületben a tárgyak, a berendezések mindenki számára rendeltetésszerűen használhatók.

Az információ egyenlő eséllyel hozzáférhető akkor, ha az mindenki, különösen a mozgási, látási, hallási, mentális és kommunikációs funkcióban sérült emberek számára kiszámítható, értelmezhető és érzékelhető, az ahhoz való hozzájutás pedig az igénybe vevő számára akadálymentes.

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény alapján „akadálymentes: az épített környezet akkor, ha annak kényelmes, biztonságos, önálló használata minden ember számára biztosított, ideértve azokat az egészségkárosodott

egyéneket vagy embercsoportokat is, akiknek ehhez speciális eszközökre, illetve műszaki megoldásokra van szükségük.”

Az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet több ponton szabályozza az akadálymentesítést az építményekre, épületekre vonatkozóan. Néhány a teljesség igénye nélkül:

- az építményeket csak úgy szabad elhelyezni, hogy azok megfeleljenek az akadálymentességi követelményeknek,
- az akadálymentes használathoz olyan jelző-információs rendszert kell alkalmazni, amely a rendeltetészerű használó fogyatékos személyt segíti az építmény, építményrész használatában,
- a közhasználatú építmény és az (1) bekezdés szerinti terület akadálymentes használatához nemektől független, kerekesszéket és más segédeszközt használó személyek részére alkalmas illemhelyet kell létesíteni,
- a közhasználatú építmény akadálymentes használatra kialakított önálló rendeltetési egységéhez akadálymentes megközelíthetőséget kell biztosítani.
- a meglévő építmények utólagosan akadálymentesítendő építményrészeit úgy kell meghatározni, hogy az építményben lévő közszolgáltatás hozzáférése mindenki számára biztosított legyen.

a) Települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége, közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége

Az Önkormányzat tulajdonában lévő épületek többnyire akadálymentesek – a hivatali ügyintézéshez, az egészségügyi, az oktatási, a szociális és a kulturális programokhoz történő hozzáférés többnyire akadálymentesített helyszínen érhető el.

Pályázat keretében megvalósuló beruházásoknál előírás az akadálymentesítés, így pályázat keretében felújított vagy épített intézményeknél már akadálymentesen valósulnak meg a beruházások. A 2015-2020. években megvalósult beruházások, felújítások, korszerűsítések ennek megfelelően akadálymentes kialakításokkal történtek, melyek között érintettek voltak óvodai és szociális intézmények, orvosi rendelők és a sportcentrum.

Az újonnan épült vagy felújított intézmények közül kiemelendő a

- PIK,
- XVIII. kerületi Kormány Hivatal,
- Kondor Béla Közösségi ház, ahol komplex akadálymentesítések valósultak meg (fizikai és infokommunikációs).

Jelenleg nem akadálymentes ingatlanok köre:

11 db általános iskola

11 db - óvoda

1 db - bölcsőde

3 db - egészségügyi, szociális intézmény

1 db - sportlétesítmény

1 db - kulturális intézmény

Az Önkormányzat Polgármesteri Hivatalának épülete földszinti részében kapott helyet az ügyfélszolgálat, mely minden nap a lakosság rendelkezésére áll. Az ügyfélszolgálati rész a közönségforgalom számára fizikálisan akadálymentesítésre került, illetve a teljes épület kerekesszékekkel rámpán keresztül elérhető, infokommunikációs akadálymentesítés nincs kialakítva.

Az Önkormányzat WCAG kompatibilis önkormányzati honlapot működtet, melynek indokolt lehet a felülvizsgálata az akadálymentesség fenntartása céljából.

b) Közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége

Közparkjaink, illetve játszótereink vonatkozásában kimondható, hogy azok szinte teljes mértékben megközelíthetőek a mozgáskorlátozott személyek számára. A kerületben kifejezetten akadálymentes, befogadó játszótér a Herrich Károly téren található játszótér, melynek fizikai és szellemi akadályozottság esetén is található megfelelő játékokat a gyerekek.

A 2015-2020 közötti időszakban végzett valamennyi közút és járda építése vagy felújítása során a csomópontok kerekesszékes akadálymentes kialakítása is megtörtént, továbbá a nagyobb csomópontokban taktilis burkolati jelek is beépítésre kerültek.

Lakossági és intézményi igényeknek eleget téve új mozgáskorlátozott parkolóhelyek is kialakításra kerültek felfestéssel és kitáblázással, illetve mozgáskorlátozott parkolóhelyek felújítására is sor került, jellemzően a burkolati jel újra festésével.

A kerületben a busz és villamos megálló akadálymentesítettsége nem teljeskörű. A nem, vagy csak részben akadálymentesített közterületek – gyalogátkelőhelyek akadálymentesítésére kiemelt figyelmet kell fordítani, különösen az időseket, fogyatékkal élőket, gyermekeket ellátó intézmények közelében lévő átkelőhelyekre (pl. Ráday-Fedezék utcai kereszteződés).

c) fogyatékos személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékosok nappali intézménye stb.)

A kerületben fogyatékosokkal élők által igénybe vehető bentlakásos intézményi szolgáltatásokat az alábbi táblázat foglalja össze.

Megnevezés	A szolgáltatást igénybe vevő fogyatékos személyek száma		
	2015.	2016.	2017.
Ápolást, gondozást nyújtó intézmény	140*	140*	
Rehabilitációs intézmény	0	0	
Lakóotthon	36*	36*	
Támogatott lakhatás	9**	9**	

Átmeneti ellátást nyújtó fogyatékosok gondozóháza	0	0	
* Fejér megyei intézmény (Ráday u.)			

Megnevezés	A szolgáltatást igénybe vevő fogyatékos személyek száma		
	2018.	2019.	2020.
Ápolást, gondozást nyújtó intézmény*	140*	140*	140*
Rehabilitációs intézmény	0	0	
Lakóotthon	36*	36*	36*
Támogatott lakhatás	12**	12**	12**
Átmeneti ellátást nyújtó fogyatékosok gondozóháza	0	0	0
* Fejér megyei intézmény (Ráday u.)			

A kerületben meglévő fogyatékosokkal élők részére is elérhető nappali szociális ellátási lehetőség mellett hiányoznak az önálló életvitelt segítő szolgáltatások, a támogató szolgáltatás, a fogyatékkal élő emberek lakhatási problémáján enyhíthő megoldások, illetve a támogatott lakhatási formák, kivéve a 12 főt befogadó Lőrinci Gondozóház Nonprofit Kft.-t és a Fejér megyei Gesztenyés Egyesített Szociális Intézmény által fenntartott Értelmi Fogyatékosok és Pszichiátriai Betegek Otthonát (Ráday utca 3.), ahol 160 fő kap elhelyezést.

A 2020. évi létszámokat az alábbi táblázat tartalmazza:

Megnevezés	Mozgás-korlátozott	Hallás-sérült	Látás-sérült	Mentális-pszichés	Értelmi fogyatékos	Autista spektrum-zavaros	Beszéd-ben korlátozott	Hálmozottan sérült/egyéb	Összesen
Idősek nappali ellátása	25	28	11	61	2	0	1	7	135
Szociális étkeztetés	25	7	2	30	16	0	3	0	83
Házi segítségnyújtás	33	2	10	23	0	0	3	1	72
Fogyatékosok nappali ellátása**	9	7	12	8	33	6	23	31	129
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	4	0	2	1	0	0	0	0	7

Idősek átmeneti ellátása	4	0	1	7	0	0	0	0	12
Pszichiátriai otthon*	0	0	0	160	0	0	0	0	160
Egyéb					1				1
									430
Összesen	100	44	38	290	39	5	9	24	599

*nem önkormányzati intézmény

** Az intézmény engedélyezett férőhelyszáma 30 fő, megállapodással rendelkező ellátottak száma 32 fő, ez az összes létszám és minden ellátott alapvetően középsúlyos értelmi sérült. Az egyéb sérülések (látás-, hallás stb.) az alapvető értelmi sérüléshez társul, azaz a 32 főn belül értendő.

Egyesített Szociális Intézmény Gyöngyvirág Nappali Szolgálat

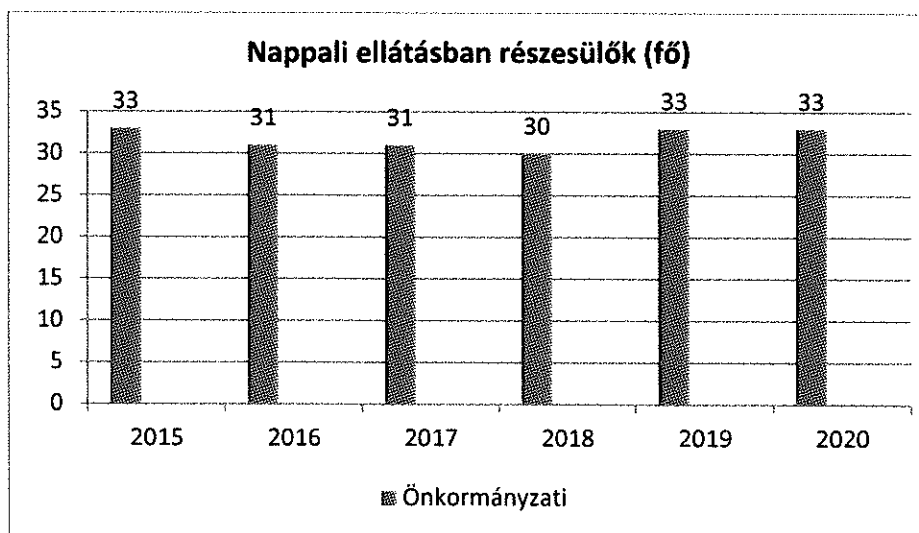
Kerületünkben 31 éve működik a fogyatékkal élők nappali ellátása a Marosvásárhely utca 6-8. szám alatti épületben a Gyöngyvirág Nappali Szolgálatnál. Napközi-otthonban a családban élő, középsúlyos értelmi fogyatékosok nappali ellátása történik.

2021. január 1-től a korábbi Gyöngyvirág Szociális Szolgálat és Életfa Szociális Szolgálat székhely és telephely intézményei beolvadtak a Somogyi László Szociális Szolgálatba és a jogutód Egyesített Szociális Intézmény keretében folytatódik tovább az alap- és szakellátások biztosítása.

Az Egyesített Szociális Intézmény Gyöngyvirág Nappali Szolgálat a fogyatékos személyek nappali ellátása során napi 10 órás munkarendben fogadja a gondozottakat, hétfőtől péntekig 7 órától 17 óráig.

Az ellátottjai a fenntartó döntése alapján a napközbeni ellátásért fizetnek személyi térítési díjat. Az Ör. alapján a térítési díj az ellátást az igénybe vevő rendszeres havi jövedelme alapján kerül meghatározásra.

A 30 férőhelyes intézmény a 2021. márciusi adat szerint 33 felnőtt korú középsúlyos értelmi sérültről gondoskodik.

A szolgáltatás kihasználtsága az elmúlt években kiegyensúlyozott volt, a 2019. és 2020. évben a jogszabályi előírásoknak megfelelő maximális (33 fő) létszámmal működött az intézmény.

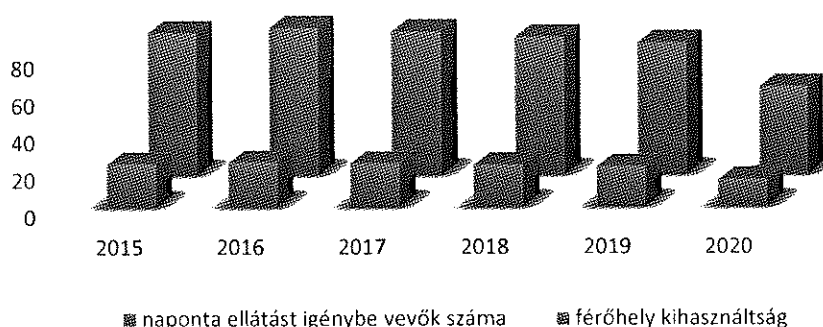
Az évek során az ellátotti körben cserélődés előfordult, de a létszámon ez nem változtatott, 2020. december 31-én 2 fő a felvételekre várakozók száma.

2020. évben a férőhely kihasználtság 23,83%-ot esett, amely az egész évet meghatározó covid járvány következményeinek volt köszönhető. Az ellátottak védelmében, a megbetegedés elkerülése okán a fenntartó döntése alapján hosszú ideig zárva tartottak az intézmények, de az ellátottakkal a kapcsolattartás megmaradt.

Fogyatékosok Nappali Ellátása (%)

	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
naponta ellátást igénybe vevők száma	22,87	23,64*	23,03*	22,11	21,2	13,98
férőhely kihasználtság	76,23	78,8	76,76	73,7	70,43	46,6

Értelmi sérültek nappali ellátása
2015-2020.

Forrás: Egyesített Szociális Intézmény adata

2020. évben 2 ellátott megállapodása szűnt meg, mindkét fő bentlakásos intézménybe költözött.

A Nappali Szolgálat célja, olyan harmonikus életforma kialakítása, amellyel biztosítani lehet a fogyatékosok tartalmas közösségi tevékenységét, miközben a családok tehermentesítése, gondjainak enyhítése is megvalósul.

Feladatuk, hogy szakszerű gondozással biztosítsák a nappali felügyeletet, a fogyatékos személyek közösségi beilleszkedését, állapotuknak megfelelő foglalkoztatását, illetve érdekvédelmük ellátását. Pedagógiai és pszichológiai eszközökkel segítik a kulturált önkiszolgálást, beszédképességük javítását, értelmi képességük szinten tartását egyéni fejlesztési tervek alapján.

A Nappali Szolgálat által nyújtott szolgáltatási elemek:

- tanácsadás,
- készségfejlesztés,
- háztartási vagy háztartást pótló segítségnyújtás,
- étkeztetés,
- esetkezelés,
- felügyelet,
- gondozás,
- közösségi fejlesztés.

Foglalkoztatás számokban (2016-2020. évi átlag)

Tevékenység megnevezése, gyakorisága	Éves összes átlag 2016.	Éves összes átlag 2017.	Éves összes átlag 2018.	Éves összes átlag 2019.	Éves összes átlag 2020.
Naponta délelőtt és délután minimum egy foglalkozás* (4 csop. de. és 1 fogl. du.)	476 (1190)	468 (1170)	472 (1180)	466 (1165)	164 (410)
Kiemelt programok	56	34	34	46	11
Egyéni fejlesztés, naponta	476	468	236	233	164
Torna, speciális torna, naponta	238	234	236	233	164
Táncpróba, hetente 4x	141	136	136	156	40
Számítógépes foglalkozás hetente minimum 3x	120	120	120	120	30
DVD filmklub havonta 2x	20	20	20	20	16
NFL (amerikai futball) tippverseny, megtekintés, záró bankett, 20 héten át, heti 2x (2017: ló-, és kutya terápiás foglalkozások száma)	15	31	0	0	0
Összesen	1542 (2256)	1511 (2213)	1254 (1962)	1274 (1973)	589 (835)

A nappali ellátásban a telephelyvezető és a terápiás munkatárs irányításával, a szociális gondozók szabadidős, valamint naponta, egyénre szabott, úgynevezett szinten tartó- és fejlesztő foglalkozásokat, valamint egyéni fejlesztő foglalkozásokat tartanak az igénybe vevők részére.

A foglalkozásokon kívül szervezett szabadidős tevékenységek, sport, zene, filmklub színesítik az ellátottak mindennapjait.

A Szolgálat a nappali felügyelet, napi kétszeri étkezés, rendszeres orvosi felügyelet mellett szabadidős programok és rendszeres foglalkozások biztosítottak az értelmi fogyatékkal élő felnőttek számára, amelyekben festés, rajzolás, agyagozás, origami, gyöngyfűzés, írás, olvasás, számolás, vagyis fejlesztő és szinten tartó programok vannak. A parkosított udvar kiválóan alkalmas sporttevékenységekre és kertészkedésre is. Felszerelt szövőszoba és tornaszoba is lehetőséget ad a foglalkozásra. Nyaranta több napos üdülés megszervezésére is sor kerül. Cél, hogy az ellátottak megfelelő felügyelet és segítség mellett, minél több helyre eljussanak, ezért Budapest és környékén tömegközlekedéssel, a környező településekre pedig bérelt busszal kirándulnak..

A 2020. évben a covid járvány miatt az üdülés elhalasztásra került, helyette kirándulásra került sor, - Kalocsán, Tordason és Bugacon jártak.

Értelmi Fogyatékosok és Pszichiátriai Betegek Otthona, Pszichiátriai nappali ellátás

Egy másik sarkalatos terület a felnőtt pszichiátriai nappali ellátás. A kerületben nem működik pszichiátriai nappali ellátó intézmény, csak a 127 fő intézményi elhelyezésű és 33 fő lakóotthoni elhelyezésű, összesen 160 főt ellátó Fejér megyei fenntartású Ráday utcai otthon. Az intézmény rövidesen egyházi fenntartás alá kerül.

(Az otthonnal az Önkormányzatnak és az egészségügyi ellátóknak még nem alakult ki kapcsolat, pedig igény és lehetőség is lenne rá, és az együttműködés szakmai sikereket is hozhatna akár a kerületi érintett lakosok számára is.)

Az Szt. 65/F. § (1) bekezdésének figyelembevételével a kerület önkormányzatának kötelező feladata a 18. életévüket betöltött, fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelést nem igénylő pszichiátriai betegek és szenvedélybetegek részére nappali ellátást nyújtó intézmény működtetése és önként vállalt feladata a pszichiátriai és szenvedélybetegek részére közösségi alapellátás nyújtása.

Az Önkormányzat Képviselő-testületének 895/2005. (XII.01.) számú határozata alapján a fenti kötelezően ellátandó és önként vállalt feladatát a 2005. december 12. napján kelt Ellátási Szerződés alapján 2006. január 01. napjától a Félúton Alapítvány útján biztosítja.

A többször módosított szerződés alapján az Félúton Alapítvány vállalta, hogy a jogszabályi előírásoknak megfelelően az Önkormányzat illetékességi területén bejelentett lakóhellyel rendelkező pszichiátriai és szenvedélybetegek esetében a közösségi ellátás keretében gondoskodik azon rászorultak gondozásáról, akiknek ellátása más intézményben vagy a családjukban nem oldható meg, azonban tartós bentlakásos intézményi elhelyezésük, vagy fekvőbeteg gyógyintézeti kezelésük nem indokolt. Az ellátás időtartama alatt az ellátottak részére folyamatosan szakmai programokat biztosít a megfelelő szakemberek közreműködésével, működteti az önsegítő csoportokat, valamint elősegíti az ellátottak foglalkoztatását. Az Alapítvány az átmeneti ellátást (bentlakás nélkül történő nappali ellátás) a pszichiátriai, illetve a szenvedélybetegek esetében a kerületben bejelentett lakóhellyel rendelkező 1-1 fő rászoruló részére – a személyi térítési díj kivételével – térítésmentesen biztosítja.

Össességében a szolgáltatást igénybe vevő pszichiátriai – és szenvedélybetegek száma

Év	Pszichiátriai betegek száma (fő)	Szenvedélybetegek száma (fő)	Összesen (fő)
2015.	n.a	n.a	5
2016.	3	5	8
2017.	3	3	6
2018.	3	7	10
2019.	3	8	11
2020.	0	3	3

Lőrinci Gondozóház

Az értelmi fogyatékkal élő felnőttek számára létrehozott támogatott lakhatási formát a Lőrinci Gondozóház biztosítja a kerületben, melyet sorstárs családtagok hoztak létre fogyatékkal élő gyermekeik, testvéreik számára. A fenntartó a Lőrinci Gondozóház Nonprofit Kft. Jelenleg 12 értelmi fogyatékos lakójuk van. Szlogenjük szerint „abban hisznek és azért dolgoznak, hogy lakóik önálló, önrendelkező életet élhessenek és ehhez megkapják a szükséges támogatást, segítséget.”

Jelenleg minden aktív korú lakójuk dolgozik, azonban legtöbbjük Üllőn és sokszor keresnek új megoldásokat. Úgy élnek itt, családi hangulatban, mint bárki más az otthonában. (Forrás: <https://www.lorincigondozohaztl.hu/rolunk/>)

Működésükben a jövőben szorosabb együttműködést remélnék – elsősorban foglalkoztatási lehetőségek feltárásában - az Önkormányzattal és a helyi társszervezetekkel, mert egyes pályázati lehetőségektől esznek a szervezeti formájuk miatt. Munkájukhoz fontos lenne egy hét végén is szolgáltatást nyújtó Támogató Szolgálat működése a kerületben, valamint a környék közlekedési infrastruktúrájának jobb akadálymentesítése, hogy veszélytelenebbül tudjanak közlekedni. Szívesen vennének részt több olyan önkormányzati rendezvényen, programon, ahol lakóik is megjelenhetnének, valamint akár online partnerkapcsolatok kialakításában is szívesen működnének együtt másokkal a szabadidő eltöltése és a fejlesztések támogatása érdekében.

A Lőrinci Gondozóházban jelenleg 7-en vannak várólistán, a Ráday úti pszichiátriai intézményben pedig 300-an.

A 2020. évben végzett lakossági kérdőíves felmérés alapján az egyenlő esélyű hozzáférést az alábbi területeken érzik nehézkesnek a válaszadók:

Esélyegyenlőségi terület	Válaszadók száma
közszolgáltatásokhoz való hozzájutás (pl. közlekedés)	55
egészségügyi ellátás	41
hivatalos ügyek intézése	34
kommunikáció, információszerzés	26
foglalkoztatás	24
lakóhely, közösségbe való befogadás, önálló életvitel	22
oktatás, képzés	19
művelődési, kulturális, sport- és más közösségi célú létesítmények látogatása	18
oktatás, képzés	19

A helyi közösség tagjait megkérdeztük arról, hogy milyen intézkedéseket tartanának szükségesnek arra vonatkozóan, hogy a fogyatékos személyek esélyegyenlősége biztosított legyen. Külön megnéztük, hogy azon személyek, akik háztartásában él fogyatékos személy, és akiknél nem, mely intézkedéseket milyen arányban tartanak fontosnak. Két intézkedési terület tér el alapvetően a megítélés során.

Intézkedés	Válaszadók, akiknek háztartásában él fogyatékos személy (105 fő)	Válaszadók, akiknek háztartásában nem él fogyatékos személy (974 fő)

integrált vagy védett foglalkoztatások számának növelésével	39 fő - 37 %	309 fő - 32 %
megfelelő ellátást nyújtó intézményi férőhelyek számának növelésével	61 fő - 58 %	460 fő - 47 %
korai fejlesztést és gondozást biztosító szolgáltatások és szolgáltatók számának növelésével	36 fő - 34 %	333 fő - 34 %
akadálymentesített környezettel (pl. tömegközlekedés, honlapok)	35 fő - 33 %	368 fő - 37 %
közszolgáltatások igénybevétele során a tájékozódás és a személyi segítség feltételeinek kialakításával	66 fő - 63 %	178 fő - 18 %
a szükségletnek megfelelő támogató szolgálat és segédeszközök igénybevételének széles körű biztosítása	39 fő - 37 %	322 fő - 33 %

Nem elégséges, fejlesztésre szoruló ellátási formák, támogatások és szolgáltatások, melyeket a válaszadók megjelöltek a fogyatékosok területén:

- közlekedés
- mozgássérültek szállítása
- akadálymentes közlekedés és munkahelyek
- fogyatékosok bentlakásos intézménye
- SNI-s gyermekeknek iskola
- fejlesztőpedagógusok számának növelése
- autista gyermekek nevelése
- gyógypedagógus, logopédus
- gyógytorna
- tartós betegek támogatása
- mozgássérültek óvodai és iskola elhelyezése

d) Pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

A SOFI tanulói részére az Önkormányzat az étkeztetést térítésmentesen biztosítja.

7.4 Civil szervezetek a kerületben a fogyatékkal élőkért

A helyicivil.hu honlap civil szervezeteket nyilvántartó országos névlistájában 499 kerületben bejegyzett alapítvány, egyesület, szövetség található, melyben nem jelennek meg a nonprofit Kft.-k. A 499 szervezetből tevékenységében felvállalt módon, kimondottan fogyatékkal élők megsegítésére az alábbi 11 szervezetet találni 2021-ben:

- Budapesti Patrónus Alapítvány
- Életjel Alapítvány
- Érted Mentálhigiénés Közhasznú Egyesület
- Értelmi Fogyatékos Hallássérültek Egyesülete
- Fogyatékos Emberek Csoportjáért Kerületi Egyesület (FECSKE)
- Integráció Egyesület
- Külvárosi Támogató Egyesület

- Magyar Fejlesztőpedagógusok és Gyógypedagógusok Nemzetközi Szakmai Egyesülete
- Nyitnikék Alapítvány
- Perspektíva a Jövőért Alapítvány
- Reménység és Hit Alapítvány

Ezen kívül vannak, nem a kerületben bejegyzett, de itt dolgozó szervezetek is, mint a

- Mozcássérültek Budapesti Egyesülete
- Vakok és Gyengénlátók Közép-Magyarországi Regionális Egyesülete

Az alábbi országos szervezetek tagjaiból a kerületi lakosok számát gyűjtöttük össze:

1. A Mozcássérültek Budapesti Egyesülete (233 fő tag)
2. Autisták Országos Szövetsége (41 fő tag)
3. Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége (139 fő)
4. A Vakok és Gyengénlátók Közép-Magyarországi Egyesülete (757 kerületi érintett és 47 fő tag).

A szervezetek egy része az önkormányzatnál is regisztrált, és egy részéről tudott, hogy nem működik, vagy szünetelteti működését. A kerületi szervezetek száma a népesség számából a fogyatékkal élőkhez viszonyítva is kevés, ami különösen fontossá teszi tevékenységük segítségét, támogatását, munkájuk ösztönzését, koordinálását.

Fontos szolgáltatás a sorstársi tanácsadó szolgáltatás, amelyet a fogyatékos emberek civil szervezetei, így pl. a Mozcássérültek Budapesti Egyesülete is működtet. A szolgáltatás során fogyatékossgal élő személy ad sorstársának életviteli tanácsadást. A sorstársi tanácsadó saját mindennapi tapasztalatait, sikereit osztja meg hasonló sorsú személlyel. Az tanácsadásban részesített fogyatékossgal élő személy jogtudatosabb lesz, megismeri lehetőségeit és biztatást kap a mindennapi élethez.

Fontos, az ideiglenesen vagy rövid időre mozgásukban akadályoztatott személyek részére a segédeszköz kölcsönzési szolgáltatás biztosítása. Ilyen feladatot lát el a Mozcássérültek Budapesti Egyesületének XIII. kerületi irodája, amely járókeretet, kerekesszéket, támbotot, szoba WC-t ad kölcsönbe. Az Egyesület készletének nagy részét olyan családoktól kapta, ahol a segédeszközök használatára valamilyen oknál fogva már nem volt szükség.

A Vakok és Gyengénlátók Közép-Magyarországi Regionális Egyesülete (VGYKE) végzi a "Közösség lámpásai" mentori hálózaton belül a kerületi látássérültek felkutatását, igényeik feltérképezését, és a látássérültek közösségbe szervezését. A KSH által a népszámlálásnál kimutatott tagok száma 757 fő. A VGYKE jelenlegi tagjai között XVIII. kerületi lakosok száma: 47 fő.

a.) Rajmond Ifjúsági Sorstárs Klub autizmussal élő felnőtt fiatalok részére

Autizmussal élők és családjaik segítségét a kerületben célzottan három civil szervezet végez: a Budapesti Patrónus Alapítvány és az Integráció Egyesület (jelenleg nem tevékenykedik), továbbá a SOFI Életjel Alapítványa. Tevékenységükkel több mint 100 családot tudnak elérni, hiszen csak a SOFI-ban 2020-ban 60 diagnosztizált autizmus spektrumzavar diagnózisú gyermek és tanuló van.

A szegregáltan fejleszthető, értelmi fogyatékkal és autizmussal élő gyermeket, tanulókat a SOFI látja el. Integrált módon ép értelmű autizmussal élő gyermekeket, tanulókat minden kerületi köznevelési intézmény elláthat.

A kerületben működő Budapesti Patrónus Alapítvány a SOFI segítségével létrehozta a Rajmond Klubot, amit az önkormányzat több éve civil pályázatok alkalmával támogat. Az Alapítvány iskolából kikerült autizmussal élő fiatalok részére tart szabadidős klubfoglalkozásokat, szülők részére szülői klubot szakmai témákkal, és egyéni felméréseken alapuló egyéni fejlesztéseket pályázati forrásokból.

b.) Szülői klubok

A Rajmond Klub, a Budapesti Patrónus Alapítvány, a SOFI tanulóinak szülei körében az ÉLETJEL Alapítvány és a Gyöngyvirág Nappali Szolgálat mellett pedig a FECSKE Egyesület szülői klubja működéséről tudunk a kerületben. A szervezetek a szülői problémák felkarolásával nagyon fontos feladatokat látnak el. Sokszor pályázati forrásból, szakmai előadásokkal, tanácsadással, közösségteremtő rendezvényekkel segítik a szülőket. Hasonló jó gyakorlatok kialakulását, ösztönzését érdemes támogatni.

c.) Vakok és gyengénlátók

A Vakok és Gyengénlátók Közép-magyarországi Egyesülete is évek óta dolgozik a kerületben. Havi szinten programokat és klub foglalkozásokat szerveznek, - ha a járvány helyzet engedi -, aki minden kerületi akadálymentesítésben részt tudnak venni tapasztalati szakértőkkel. Fontos számukra a közösségépítés, ezzel az esélyegyenlőséget segítik.

Az Önkormányzat a fogyatékoság ügygel foglalkozó szervezetek működéséhez, programjaik megvalósításához a civil pályázatok keretében 2016 és 2020 között pénzügyi támogatást nyújtott.

7.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékossgal élők helyzete, esélyegyenlősége, vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A fogyatékossgal élőknek nemcsak a támogatott életviteli szolgáltatás, de más rendszerbe épített fejlesztési lehetőség is kevés, illetve nincs a kerületben.	Támogató szolgálat működtetése, és a támogatott életviteli szolgáltatások (lakhatás) nyújtása érdekében a lehetőségek felkutatása más érdekeltekkel, szakmai és civil szervezetekkel az előrelépés érdekében.
A kerületben nem teljes a közintézmények, illetve a közterületek akadálymentesítése.	A problémás területek felmérése és a lehetőségek függvényében annak tervezése és megvalósítása. A nem, vagy csak részben akadálymentesített közhasználatú és közszolgáltatást nyújtó építmények, közterületek fizikai akadálymentesítése a jogszabálynak megfelelően, a lehetőségek függvényében,

	kiemelt figyelemmel az időseket, fogyatékkal élők, gyermekeket ellátó intézmények közelében lévő gyalogátkelőhelyekre.
Az Önkormányzat WCAG kompatibilis önkormányzati honlapot működtet, indokolt a felülvizsgálata az akadálymentesség fenntartása céljából.	A világjárvány rámutatott arra, hogy minden eddiginél nagyobb jelentőséggel bír a kapcsolatok fenntartása. A weblap infokommunikációs akadálymentességének felülvizsgálat, szükség esetén akadálymentesítése.
Fogyatékosággal élők számának emelkedése mutatkozik. Nő az SNI gyermekek, autisták száma.	A fogyatékos emberek társadalmi elfogadtatásának, a befogadó oktatás biztosításának fontos eleme az óvodákban, iskolákban a gyermekek érzékenyítése. Érzékenyítő tréningek szervezése a fogyatékkal élő egyesületek, szervezetek szakembereinek közreműködésével. Rendezvényeken, kiállításokon a fogyatékkal élők részvételi lehetőségének bővítése, bemutatkozási lehetőség biztosítása. Ezeken és más szakmai és civil rendezvényeken keressük azokat a lehetőségeket, amelyek a fogyatékkal élők esélyegyenlőségének javítását célozza.
Fogyatékos/megváltozott munkaképességű személyek nehezebben jutnak munkalehetőséghez.	A megváltozott munkaképességű személyek, és azon munkavállalók között, akik vállalják, hogy folyamatosan fejlesztik a fogyatékos emberek foglalkoztatását a kapcsolatfelvétel segítése, tájékoztatás. A munkáltatók hozzáállásának erősítése a foglalkoztatásra. Megváltozott munkaképességű személyek alkalmazása.

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek társadalmi felelősségvállalása

A kerület testvérvárosai

- Tusnádfürdő: a kerület legrégebbi testvérvárosa. 1997 óta folyamatos a kapcsolattartás a két település között. A gyógyvizeiről, gyógyfürdőjéről méltán híres település csodálatos környezete a pihenni vágyók számára is sok lehetőséget kínál.
- Dabrowa Tarnowska: A lengyel testvér-településünkkel, a hét községet magába foglaló Dabrowa Tarnowskai Járási Önkormányzattal 2000. szeptembere óta sokszínű a kapcsolat. Az egészségügyi, oktatási és szociális intézmények tapasztalatcseréjén túl a pihenni vágyók számára is számtalan lehetőséget nyújt a környék.
- Nin: A horvátországi Nin városa Zadar megyében található, csodálatos tengerpartján kívül történelmi emlékekben is gazdag település.
- Artasat: Örményország története kevésbé ismert a magyar emberek előtt, pedig a kereszténység itt vált legkorábban államvallássá. A kerület testvérvárosa Artasat, az ország korábbi fővárosa.
- Neszebár: A bulgáriai Neszebár már az ókorban is virágzó település volt. Csodálatos óvárosa a világörökség része. A kapcsolatot a két önkormányzat az elmúlt évben vette fel egymással, s idén várható a testvérvárosi szerződés aláírása. A Napospart Bulgária egyik legszebb üdülőparadicsoma.
- Obzor: 2009. március 14-én került aláírásra a testvérvárosi szerződés Obzor várossal, Neszebártól kb. 40 km-re északra található.
- Roding: A bajor Roding város a Bajor erdő egyik gyöngyszeme, Cham járásban található a Regen folyó partján. A testvérvárosi kapcsolatok keretében különböző civil szervezetek és intézmények küldöttei cseréltek már tapasztalatot és a nemzetiségi német oktatás támogatása az egyik kiemelt feladat, amelynek keretében intézményeink sok segítséget kapnak a testvérintézményektől.
- San Nicola la Strada: Önkormányzatunk 2004. március 12-én kötött együttműködési megállapodást San Nicola la Strada városával. A dél-olasz San Nicola la Strada városa a Terra Lavoro síkságon fekszik a selyemiparáról híres Caserta megyeközponttól pár kilométerre, Nápolytól is alig 20 km-re.
A település a II. világháború után indult igazán fejlődésnek: az ideiglenes államfő 1946-ban törvényben deklarálta a város saját igazgatáshoz, önkormányzáshoz való jogát, ezzel együtt közigazgatásilag az 1928-as királyi dekrétumban saját igazgatást nyert Caserta megyeközpontához csatolták.
- Körösfő (2012): Körösfő község Kalotaszeg része, Kolozs megye nyugati részén helyezkedik el, ahol - Székelyföldhöz hasonlóan – zömében magyar ajkúak laknak. A testvértelepülési kapcsolat legfőbb célja az, hogy a lakosság a rendszeres találkozók által egymást megismerje, tapasztalatait, kulturális értékeit a rendszeres találkozók

alkalmával kicserélje, hasznosítsa, s ezen túlmenően a települések szakemberei, vállalkozói számára lehetőség nyíljon az információcserére, az esetleges gazdasági kapcsolatok kialakítására.

- Szepsi (2014): Kassától délnyugatra, a Bódva patak két partján elterülő város. Az aktív magyar közösséggel 2014 óta vagyunk kapcsolatban, melyben jelentős szerepet vállalnak a kerületünkben működő egyházak és általuk fenntartott iskolák.
- Técső (2016): Kárpátalja egyik legősibb települése, közvetlen szomszédságában húzódik az ukrán-román határ. A Tisza jobb partján, Huszt-tól 30 km-re elterülő, 1961-ben városi rangra emelt településnek jelenleg közel 13.000 lakója van, közülük 3.000-en magyarnak vallják magukat. Önkormányzatunk kiemelt feladatának tartja a Técsői Magyar Tannyelvű Református Líceum és az ott folyó magyar oktatás széleskörű támogatását.
- Székelyudvarhely – Székelyföld, Románia (2019): Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata a korabeli kapcsolatok részleteinek ismerete nélkül is jó viszonyt ápolt az elmúlt években a nagy múltú, magyarságát büszkén vállaló székelyföldi településsel. Az Udvarhelyi-medence gazdasági és művelődési központja.

A nemzetiségi önkormányzatok tevékenysége

Budapest Főváros XVIII. kerület vonatkozásában 10 nemzetiségi önkormányzatot tudunk elhatárolni:

Bolgár, Görög, Horvát, Lengyel, Német, Örmény, Roma, Román, Szerb és Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat.

2001. évi népszámlálási adatok alapján a lakosság 97,5%-a magyar nemzetiségűnek vallotta magát. Ez az arány a 2011. évben 93,1%-ra csökkent.

Romák száma 491 főről 1.108 főre növekedett.

A XVIII. kerületi lakosság

2 %-a német,

1,3%-a roma,

3,7%-a többi nemzetiség.

Az Önkormányzat és a helyi nemzetiségi önkormányzatok a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban Nek.tv.) alapján közösen biztosítják a kerületben élő nemzetiségek jogainak érvényesülését. A képviselő-testület ennek érdekében együttműködik a közvetlen módon megválasztott helyi nemzetiségi önkormányzatokkal. A nemzetiségi önkormányzat alapvető feladata a nemzetiségekhez tartozó személyek és közösségek érdekeinek védelme és képviselete a Nek.tv-ben megállapított feladat és hatáskörök gyakorlásával.

A Nektv. 80. § (2) bekezdése kimondja, hogy: "Az (1) bekezdés szerinti kötelezettségének teljesítése érdekében a helyi önkormányzat az erre vonatkozó írásbeli kezdeményezés kézhezvételétől számított harminc napon belül biztosítja a rendeltetészerű helyiséghasználatot. A települési önkormányzat a települési nemzetiségi önkormányzattal, a területi önkormányzat a területi nemzetiségi önkormányzattal a helyiséghasználatra, a további feltételek biztosítására és a feladatok ellátására vonatkozóan közigazgatási szerződésben megállapodik."

Ennek figyelembevételével az Önkormányzat a nemzetiségi önkormányzatokkal Együttműködési megállapodást kötött, mely rendszeres felülvizsgálatra kerül, mely szerint együttesen biztosítják a kerületben élő nemzetiségek jogainak érvényesülését.

Az Önkormányzat és a Nemzetiségi Önkormányzat évente legalább egyszer szakmai egyeztetést tart a jegyző és a felelős alpolgármester részvételével.

A nemzetiségi önkormányzatok tevékenységeikkel, programjaikkal hozzájárulnak a kultúrák közötti közeledéshez, számos jótékonyági programjuk nyújt támogatást rászoruló családok számára, illetve hagyományőrző, kulturális programok is megjelennek a nemzetiségek életében. Közös nagyszabású kerületi nemzetiségi rendezvények is megjelennek.

A nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenység kapcsán például a XVIII. kerületi Görög Nemzetiségi Önkormányzat 66/2020. (IX. 04.) sz. GNÖ-határozattal elfogadta a vírushelyzet miatt munkájukat elvesztő görög honfitársak újbóli munkában történő állásának támogatását olyan módon, hogy a görögországi tevékenységgel-telephellyel rendelkező és Magyarországon is működő kisebb-nagyobb cégeknél munkalehetőséget kapjanak.

A Lengyel Nemzetiségi Önkormányzat olyan módon kívánta támogatni a XVIII. kerületi lengyel és lengyel közösséghez tartozókat, hogy fogadóórát tartott volna a parlamenti lengyel szószólóval és a magyarországi lengyel konzullal itt a XVIII. kerületben, amely sajnos végül nem valósult meg.

Elmondható, hogy a nemzetiségi területen a nemzetiségi önkormányzatok részéről vannak olyan kezdeményezések, amelyek elősegítik az adott nemzetiségi közösség tagjának ügyét-érdekét.

Civil szervezetek tevékenysége

A civil szervezetek gyakran egy adott település életfeltételeinek, a szociális ellátásoknak a javítását tűzik ki célul.

Az önkormányzatok és a civil szervezetek célja gyakran azonos, ami indokoltá teszi az együttműködést. A közös célok, a civil szervezetek szerepvállalása az önkormányzati feladatok ellátásában tudatosan kiépített kapcsolatrendszerrel és a szolgáltatások megtervezését teszi szükségessé. Az önkormányzatok szervező, koordináló szerepükkel tudatosan alakíthatják, irányíthatják a település életét.

A civil szervezetekkel való együttműködés területei a döntés-előkészítésben való részvétel és a közszolgáltatások fejlesztésében, ellátásában való részvállalás, amely történhet alkalmi jellegű kapcsolattal, vagy együttműködési megállapodás, illetve szerződéses viszony keretében. Tartalmilag az eseti együttműködéstől, a közös projekt megvalósításától a tartós, közös feladatellátásig terjedhet a kapcsolat.

A kerületben közel 200 regisztrált civil szervezet működik, valamint 22 egyházközség nyújt szolgálatot.

Az Önkormányzat az egyházak és a civil szervezetek számára minden évben meghirdetett pályázatával a kerületi civil szervezetek működését, programjaikat, valamint egyházak esetében a kerület lakosai számára nyitott és hasznos programjaikat támogatta.

A pályázaton elnyert összegekből a civil szervezetek jelentős része szervez családbarát programokat nyári többnapos és napközis táborok formájában, melyek amellet, hogy a fiatalok, gyermekek számára hasznos időtöltést jelentettek, fontos értékeket is közvetítettek: egészséges életmódot, a sport és a művészet szeretetét, a hagyományőrzés fontosságát,

generációk közti megértés elsajátítását, valamint a keresztény értékrend erősítését. A több napos táborok mellett számos egészségmegőrzést, egészséges életmódot népszerűsítő rövidebb figyelemfelhívó program is megvalósul a kerületben a civil szervezetek segítségével. Fontos feladat a társadalom peremére szorult, különböző hátrányokkal küzdő embertársaink segítése. E hátrányok leküzdését hivatott programok valósulnak meg önkormányzati és civil összefogással: a fogyatékkal élők rehabilitációját, integrálódását elősegítő programok az oktatás, sport területén, a szociális hátrányokkal küzdő családok segítése, gyermekek ingyenes vagy kedvezményes táboroztatása, idős, fogyatékos emberek terápiája. Mindezek mellett az elmúlt évben számos, a serdülőkorúak mentálhigiénéjével foglalkozó program is szerveződött önkormányzati támogatással a civil szervezetek munkájának köszönhetően: családi életre nevelés, felvilágosító programok, drog-prevenációs előadás, személyiséget és tanulási készséget fejlesztő tréningek.

Nagyon fontos a kerület életében a helyi hagyományok megőrzése, a kulturális értékek ápolása, népszerűsítése, a közösségi összefogás erősítése, valamint a kerület természeti értékeinek megőrzése is. Az évek során hagyománnyá vált, hogy ezek az értékek a civil szervezetek közvetítésével jutnak el a kerületi lakosokhoz, rendezvények foglalkozások, emléknap, utcabál, vásár, közös kirándulások szervezése, közös gyertyagyújtás, és még sok nagyon színes és sokakat vonzó, közösséget kovácsoló program keretében.

A kerületben működő egyházak is szerves részét képezik a helyi események, karitatív célok megvalósulásának. Az önkormányzattal közösen létrehozott programok javarészt gyermekek nyári táboroztatását szolgálják, de szerepel családi nap, jeles és köztisztelőben álló személyiségről történő megemlékezés is a programok között.

Az Önkormányzat elismeri a civil szervezetek fontos szerepét az esélyteremtés területén, ezért a kiemelt problémák kezelése érdekében együttműködési megállapodást kötött azokkal a szervezetekkel, amelyek hathatós segítséget nyújtanak az esélyegyenlőség szempontjából érzékeny csoportoknak: a fokozottan rászoruló, mélyszegénységben élőknek, a nagycsaládoknak és az idős embereknek.

Az Önkormányzattal együttműködési megállapodással rendelkező civil szervezetek:

- **Magyar Vöröskereszt Főváros XVIII. kerületi Szervezete:** 2003. június 26-án kötött Együttműködési megállapodást az Önkormányzat, mely 2006. évben módosításra került, számos feladattal bővítve az együttműködés kereteit (pl: segélyraktár kialakítása, működtetése, természetbeni katasztrófák esetén kerületi gyűjtések megszervezése). A Vöröskereszt népszerű szolgáltatásait a kerületi lakosok igényeihez igyekszik igazítani. Az Önkormányzat az évek során szoros, napi szintű kapcsolatot alakított ki a szervezettel. A kerületben a rászorult, illetve krízishelyzetben lévő családok, gyermekek támogatásában (természetbeni juttatások) együttműködik az Önkormányzattal és a szociális, gyermekvédelmi intézményekkel.
- **Nagycsaládosok Szent Lőrinc Egyesülete:** Önkormányzatunk 2003. június 23-án kötött Együttműködési megállapodást az Egyesülettel, mely évek óta az egyik legaktívabb kerületi civil szervezet. Fontos feladatának tekinti a családok és gyermekek közös programjainak szervezését.

- **Bp. XVIII. Ker. Nyugdíjas Érdekvédelmi Egyesület:** legfőbb céljuk, tevékenységük a nyugdíjasok összefogása, képviselése, érdekvédelme. Tartalmas, hasznos programok szervezése, klubok, szakkörök szervezése (dalkör, túrakerület, kézimunka szakkör, filmklub stb.), ünnepekhez kapcsolódó megemlékezések tartása.
Tagszervezetei:
 - Rózsa Nyugdíjas Klub.
 - Szent Lőrinc Ltp. Nyugdíjas Klub,
 - Tomory Lajos Múzeum Baráti Társaság nyugdíjas csoportja.
- **Tiszta Forrás Alapítvány:** 2006. évtől folyamatos az együttműködés, amelyben vállalták a kerületben a hajléktalan ellátás megoldását és 2014. évtől pedig egy nagyobb létszámú nappali melegedő üzemeltetését.

A megállapodás értelmében az együttműködő civil szervezetek az együttműködési megállapodásban, illetve a civil szervezetek támogatási rendjét tartalmazó rendeletben rögzített célok és feladatok megvalósításához, illetve az ehhez szükséges fejlesztések elvégzéséhez minden évben pályázat keretében nyernek támogatást.

Az együttműködő szervezeteknek egyrészt a működését támogatja az önkormányzat, valamint az általuk képviselt csoportok helyzetét javító programokhoz nyújt támogatást:

- szociális tevékenység, családsegítés, időskorúak gondozása;
- nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés;
- gyermek- és ifjúságvédelem
- egészségmegőrző preventív, életvitelt megkönnyítő programok,
- kulturális és hagyományőrző tevékenységek, melyek hozzájárulnak a kerület idős lakosainak hasznos, ellátást nem igénylő aktív időskorának meghosszabbításához.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

HEP Fórum közreműködésével kívánjuk feltárni a mélyszegénységben élők/romák, gyermekek, nők, idősek és fogyatékkal élők helyzetét, valamint beazonosítani a problémákat, majd megoldást találni ezek kezelésére. A HEP elkészítéséhez szükséges adatszolgáltatásban részt vettek a kerületben dolgozó szociális, gyermekjóléti, egészségügyi, köznevelési, közművelődési szakemberek. A kerület lakosságát bevonva előzetes kérdőíves felmérés következtében készített háttéranyag is segítségül szolgál a HEP megalkotásához.

Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzatának Helyi Esélyegyenlőségi Programja a település minden polgárának életét érinti. Ezért a program elfogadását követően hozzáférhetővé válik az Önkormányzat honlapján (www.bp18.hu), illetve a Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság honlapján (tef.gov.hu) a HEP-ek között is elérhető, bárki számára megtekinthető.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a Program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzet megállapításának összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Mélyszegénységben élők és/vagy romák	<ol style="list-style-type: none"> 1. Anyagi, jövedelmi probléma jelen van a kerületben. 2. Járványhelyzet következtében az álláskeresők számának megemelkedése. 3. Krízishelyzet vonatkozásában magas a lakásbérbeadásra vonatkozó kérelmek száma. 4. Hátrányos helyzetű szegregációval veszélyeztetett lakóterület megléte. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Szociális pénzbeli és támogatási rendszer felülvizsgálata. 2. Járványhelyzet miatt munkájukat elvesztők támogatása, a munkaerőpiaci szolgáltatások szélesebb körének biztosítása: pályaorientációs tanácsadás, álláskeresési technikák. 3. Új lakhatási támogatási rendszer kidolgozása 4. VEKOP-6.2.1-15 pályázat keretében a soft programok tovább folytatása, tervezett lakóépületek felújítása
Gyermekek	<ol style="list-style-type: none"> 1. Legfőbb nehézségként jelenik meg a családonál a családi konfliktus, gyermeknevelési problémák, iskolai konfliktusok (gyerek-gyerek, gyerek-tanár, szülő-tanár). Védelembe vett, hátrányos helyzetű gyermekek számának emelkedése. 2. Szülők és gyermekek együtt töltött idejének hiánya. A társas, közösségi kapcsolatok beszűkülése a járványhelyzet következtében. 3. Nagy időtávban az online világban való részvétel, internetbiztonság hiánya. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. A szülői szerepet erősítő, a családi konfliktusokat rendező, családi kohéziót erősítő prevenciók szervezése. Hátrányos helyzetű, védelembe vett gyermekek esélyegyenlőségének, felzárkóztatásának megteremtése. Tematizált csoportfoglalkozások szervezése szakemberek bevonásával. 2. Szülőknek-gyermekeknek szóló családi rendezvények, programok szervezése, meglévő programok bővítése. 3. Világháló és a technológiai addikció veszélyének

	<p>4. Iskolákban egyenetlen a gyermekeloszlás, szegregációs folyamatok visszafordítása.</p> <p>5. Az óvodapedagógus szakemberek hiánya nehezíti a feladatellátást</p> <p>6. SNI gyermekek magas száma</p>	<p>csökkentése, biztonságos internethasználatról prevenciós oktatás, rendezvények szervezése.</p> <p>4. Iskolai körzethatárok felülvizsgálata, módosítása.</p> <p>5. Óvodapedagógus munkaerő megtartása, óvodapedagógus munkakör vonzóvá tétele. (Az önkormányzati források figyelembevételével a megtartást célzó kerületi juttatási rendszer kidolgozása.)</p> <p>6. Az óvodák/csoportokba soroláskor, a gyermekek ellátása során a BNO kód szerinti létszám figyelembevétele, a nem SNI gyermekek ellátásának biztosítása mellett.</p>
<p>Nők</p>	<p>1. A családon belüli erőszak látens.</p> <p>2. Magas az egyszülős családok száma, melyben a nők felülreprezentáltak.</p> <ul style="list-style-type: none"> - magas az érzelmi kockázati tényező - gyermeknevelés nehézsége, szülői szerepek összemosódása - magas az anyagi kockázati tényező, elszegényedés magas a mentális egészségromlása az izoláltság, a magány kialakulása <p>3. Munka-magánélet egyensúlyának biztosítása</p> <p>4. Kevés idő jut saját magára.</p>	<p>1. Családon belüli erőszak látenciájának csökkentése: rendezvények, tájékoztatók, szolgáltatások ismertetése, bűnmegelőzési programok, előadások szervezése, figyelemfelhívás</p> <p>2. Egyszülős családok az előtérben: Csibész Család- és Gyermejkölési Központ közreműködésével családi napok szervezése egyszülős családok számára, egyszülős csoportok szervezése és megtartása. Közösségépítés elősegítése. Szülők iskolája előadássorozat szervezése. Gyermekneveléssel, szülői szerepekkel kapcsolatos programok szervezése nemcsak egyszülős családok számára.</p> <p>3. Családbarát minősítések megszerzése, családbarát szolgáltatások, juttatások, lehetőségek folyamatos munkahelyi fejlesztése.</p>

Idősek	<ol style="list-style-type: none"> 1. A munkaerő-piacról való kiszorulás veszélye különösen magas az 56-61 éves korosztályhoz tartozók esetében. 2. Járványhelyzet következtében az elzártság, elszigetelődés negatív hatásainak megjelenése. 3. Trükkös csalások sértettjeivé nagyobb számban az időskorúak válnak. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Szakemberek bevonásával, az érintett célcsoport és a munkáltatók részvételével tájékoztatás a jogszabályokról, lehetőségekről, igénybe vehető munkáltatói kedvezményekről. 2. Járványhelyzet után a időseknek szóló közösségi programok, rendezvények újraélesztése. 3. Óvjuk, védjük időseinket. Prevenációs rendezvények, tájékoztató anyagok, plakátok. Internethasználat szabályainak tanítása. Önvédelmi oktatás szervezése szépkorúaknak.
Fogyatékkal élők	<ol style="list-style-type: none"> 1. Támogató szolgálat hiánya 2. A kerületben nem teljes a közintézmények. illetve közterületek, busz és villamos megálló akadálymentessége 3. Infokommunikációs akadálymentesítés hiánya 4. Fogyatékosokkal élők számának emelkedése (SNI gyermek, autista) 5. Fogyatékos/megváltozott munkaképességű személyek nehezebben jutnak munkalehetőséghez. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lehetőségek felkutatása, egyeztetés érdekeltekkel, szakmai és civil szervezetekkel a támogató szolgálat vonatkozásában az előrelépés érdekében. 2. Esetleges pályázati források kihasználásával, lehetőségek függvényében teljes vagy részleges akadálymentesítés megoldása. 3. Akadálymentes önkormányzati honlap. Önkormányzati honlap akadálymentesítettségének felülvizsgálata, szükség esetén akár külső informatikai cég bevonása, a honlap teljes akadálymentesítés. 4. Érzékenyítő programok szervezése, bemutatkozási lehetőség, biztosítása. 5. Fogyatékos emberek foglalkoztatásával kapcsolatos tájékoztatások, munkáltatók

		pozitív hozzáállásának erősítése a foglalkoztatásra.
--	--	--

A beavatkozások megvalósítói

Célcsoport	Következtetésben megjelölt beavatkozási terület, mint intézkedés címe, megnevezése	Az intézkedésbe bevont aktorok és partnerek – kiemelve a felelőst
Mélyszegénységben élők és/vagy romák	<ol style="list-style-type: none"> 1. Szociális pénzbeli és támogatási rendszer felülvizsgálata. 2. Járványhelyzet miatt munkájukat elvesztők támogatása, a munkaerőpiaci szolgáltatások szélesebb körének biztosítása 3. Új lakhatási támogatási rendszer kidolgozása 4. VEKOP-6.2.1-15 pályázat keretében a soft programok tovább folytatása, tervezett lakóépületek felújítása 	<ul style="list-style-type: none"> - Jegyző, - Polgármester, - szociális területért felelős alpolgármester - XVIII. kerület Polgármesteri Hivatal Humánszolgáltatási Főosztály Szociálpolitikai Osztály - XVIII. kerület Kormányhivatal Foglalkoztatási Osztály - XVIII. kerület Polgármesteri Hivatal Humánszolgáltatási Főosztály Lakásosztály - Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt.
Gyermekek	<ol style="list-style-type: none"> 1. Családok életvitelének segítése, hátrányos helyzetű, védelembe vett gyermekek esélyegyenlőségének, felzárkóztatásának megteremtése 2. Legyen együtt a család 3. Biztonságos internethasználat. Világháló és a technológiai addikció veszélyének csökkentése. 4. Iskolai körzethatárok felülvizsgálata, módosítása. 5. Óvodapedagógus munkaerő megtartása, óvodapedagógus munkakör vonzóvá tétele. 6. SNI ellátás személyi feltételrendszerének biztosítása a megfelelő színvonalú hatékony fejlesztés megvalósítása. 	<ul style="list-style-type: none"> - polgármester - szociális és oktatási feladatokért felelős alpolgármester - Csibész Család- és Gyermejkölési Központ - Budapest XVIII. kerület Polgármesteri Hivatal feladattal érintett osztálya(i), - Budapest XVIII. kerületi Rendőrkapitányság, - Külső-Pesti Tankerületi Központ - Bp18 Egyesített Óvoda

	Az óvodák/csoportokba soroláskor, a gyermekek ellátása során a BNO kód szerinti létszám figyelembevétele.	
Nők	<ol style="list-style-type: none"> 1. Családon belüli erőszak látenciájának csökkentése. „Kapcsolati erőszakról többet” program 2. Egyszülős családok az előtérben 3. „Család és Karrier”: Munka-magánélet egyensúlyának biztosítása 	<ul style="list-style-type: none"> - Polgármester, - Jegyző, - szociális feladatokért felelős alpolgármester - Budapest XVIII. kerület Rendőrkapitányság bűnmegelőzéssel foglalkozó szakemberei - Jelzőrendszerben résztvevő szakemberek együttműködése - Csibész Család- és Gyermejkölési Központ
Idősek	<ol style="list-style-type: none"> 1. „55 év után is hatékony munkaerő” - Munkáltatók tájékoztatása az idősebb korosztály foglalkoztatása céljából. 2. „Újra együtt” - Időseknek szóló közösségi programok, rendezvények újraélesztése járványhelyzet után. 3. Óvjuk, védjük időseinket-Prevenációs rendezvények, felhívások. Internethasználat szabályainak tanítása. Önvédelmi oktatás szervezése szépkorúaknak 	<ul style="list-style-type: none"> - szociális feladatokért felelős alpolgármester - XVIII. kerület Kormányhivatal Foglalkoztatási Osztály - Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. - Egyesített Szociális Intézmény - célcsoporttal foglalkozó civil szervezetek - Budapest XVIII. kerület Rendőrkapitányság bűnmegelőzéssel foglalkozó szakemberei
Fogyatékkal élők	<ol style="list-style-type: none"> 1. Támogató szolgálat érdekében lehetőségek felkutatása. 2. Közhasználatú és közszolgáltatást nyújtó intézmények, közterületek akadálymentessége 3. Akadálymentes önkormányzati honlap 4. Érzékenyítő programok szervezése, bemutatkozási lehetőség, biztosítása. 	<ul style="list-style-type: none"> - szociális feladatokért felelős alpolgármester - Budapest XVIII. kerület Polgármesteri Hivatal feladattal érintett osztálya(i), - célcsoporttal foglalkozó civil szervezetek - Salva Vita Alapítvány

	5. Munkáltatók pozitív hozzáállásának erősítése a fogyatékos/megváltozott munkaképességű munkavállaló foglalkoztatásra.	
--	--	--

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

3. melléklet a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelethez

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzet-elemzés következtetés eiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége										
1	Szociális pénzbeli és támogatási rendszer felülvizsgálata.	Anyagi, jövedelmi probléma jelen van a kerületben.	Az alacsony jövedelemmel rendelkezők esetén egyes fontosnak ítélt megterhelő kiadások kompenzálása.	Szociális Szolgáltatás-tervezési Konceptió	A pénzbeli és természetbeni szociális támogatásokról szóló 7/2015. (II.25.) önkormányzati rendelet felülvizsgálata, szükség szerint módosítása	a szociális feladatokért felelős alpolgármester	2023. december 30.	Nyilvántartások. Támogatást igénybe vevők számának alakulása	humán: szociális terület szakemberei pénzügyi: önkormányzati költségvetés	Pénzügyi fedezettel fenntartható.
2	Munkaerőpiaci szolgáltatások szélesebb körének biztosítása, Járványhelyzet miatt munkájukat elvesztők támogatása.	Járványhelyzet következtében az álláskeresők számának megemelkedése.	Azoknak a munkanélkülieknek támogatása, akik a járványhelyzet következtében veszítették el munkájukat.	Szociális Szolgáltatás-tervezési Konceptió	Szakemberek bevonásával az érintett célcsoport tájékoztatása lehetőségekről, igénybe vehető támogatásokról. Pályaorien-	polgármester szociális feladatokért felelős alpolgármester	2026. június 30.	Az álláskeresők számának csökkenése.	Humán: szakmai erőforrás – Kormányhivatal Foglalkoztatási Osztály szakemberei, Csibész szakemberei és pénzügyi	Az igények és érdeklődés függvényében, a célcsoport együttműködése révén fenntartható.

					tációs tanácsadás, álláskeresési technikák.				fedezet.	
3	Új lakhatási támogatási rendszer kidolgozása	Krízishelyzet vonatkozásában magas a lakás bérbeadásra vonatkozó kérelmek száma	A krízishelyzetbe kerültek lakhatási biztonságának erősítése.	Szociális Szolgáltatás-tervezési Konceptió	Lakhatási támogatási rendszer kidolgozása	a szociális feladatokért felelős alpolgármester	2023. december 30.	Támogatást igénybe vevők számának alakulása.	humán: szociális terület szakemberei pénzügyi: önkormányzati költségvetés	Krízishelyzetbe került családok segítségével való kilépése az adott helyzetből.
4	Fáy projekt - VEKOP-6.2.1-15 pályázat keretében a soft programok tovább folytatása, tervezett lakóépületek felújítása	Hátrányos helyzetű szegregációval veszélyeztetett lakóterület megléte.	A társadalmi-fizikai leszakadás megállítása, a kedvezőtlen társadalmi folyamatok visszafordítása	Integrált településfejlesztési Stratégia	Célterület vonatkozásában soft programok szervezése, lakóépületek felújítása	polgármester Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt.	2023. december 30.	programok	humán: szakemberek pénzügyi: VEKOP-6.2.1-15 pályázati forrás technikai: programok megtartására alkalmas helyiség	Pályázat keretében megvalósítás.
II. A gyermekek esélyegyenlősége										
1	Családok életvitelének segítése, hátrányos helyzetű, védelemben vett gyermekek esélyegyenlőségének, felzárkóztatásának	Legfőbb nehézségként jelenik meg a családoknál a családi konfliktus, gyermeknevelési problémák. Védelemben vett, hátrányos helyzetű gyermekek	A Csibész Család- és Gyermekjóléti Központnál jelentkező családok problémáinak enyhítése, megoldása. A gyermekek helyzetből fakadó hátrányok leküzdésében	A gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény Csibész Család- és Gyermekjóléti, Központ szakmai programja	A szülői szerepet erősítő, a családi konfliktusokat rendező, családi kohéziót erősítő prevenció programok szervezése, fókuszálva azokra a	a szociális feladatokért felelős alpolgármester Csibész Család- és Gyermekjóléti Központ Egyesített Óvoda intézményvezető, intézmény-	2026. június 30.	Ellátásban megjelenő családok. Programok	humán: szociális, gyermekvédelmi terület szakemberei pénzügyi: programok tárgyi, személyi költségei technikai: szükséges eszközök,	A szakemberek és rászoruló családok együttműködése révén fenntartható.

	megteremtése	számának emelkedése.	való intézményi környezetben megvalósítható támogató rendszerek, programok kidolgozása.	Bp18 Egyesített Óvoda szervezet és működési szabályzata	nehézségekre, amelyekkel a kerületben élő családok küzdenek.	vezető-helyettes tagóvoda vezetők jelzőrend-szeri tagok			helyiségek	
2	Legyen együtt a család – Közösségi kapcsolatok	Szülők és gyermekek együtt töltött idejének hiánya. A társas, közösségi kapcsolatok beszűkülése a járványhelyzet következtében	Családi, közösségi élet hangsúlyozása, fejlesztése.	Ifjúsági Koncepció Középtávú Sportfejlesztési koncepció Csibész Család- és Gyermejkölési Központ Szakmai Programja	Szülőknek-gyermekek szülő közös rendezvények, programok szervezése, Csibész Család- és Gyermejkölési Központ meglévő programjainak bővítése. (családi napok, közös kirándulások, ifjúsági foglalkozások, klubfoglalkozások)	a szociális feladatokért felelős alpolgármester Csibész Család- és Gyermejkölési Központ	2026. június 30.	A részt vevő családok. A részt vevő gyermekek. Programok.	humán: szociális, gyermekvédelmi terület szakemberei pénzügyi: programok tárgyi, személyi költségei technikai: szükséges eszközök, helyiségek	A szakemberek, családok, gyermekek együttműködése révén fenntartható.
3	Internet biztonságos használata	Nagy időtávban az online világban való részvétel, internet-biztonság hiánya. Védelembe vett,	Az internet-használat veszélyforrásainak megismertetése, a világháló és a technológiai addikció veszélyének	Ifjúsági koncepció	Biztonságos internethasználatról prevenciók oktatás tanintézményekben.	Budapest XVIII. kerület Rendőrkapitányság szakemberei	2026. június 30.	Gyermekek visszajelzései Pedagógusok visszajelzései Szülői vélemények	Humán erőforrás oktatáshoz Technikai: oktatáshoz szükséges eszközök	Közoktatási intézmények nyitottsága révén fenntartható.

		hátrányos helyzetű gyermekek számának emelkedése	csökkentése.							
4	Iskolai körzethatárok felülvizsgálata, módosítása.	Iskolákban egyenetlen a gyermek-eloszlás.	Egyenletes gyermek-eloszlás az iskolákban, egyes iskolák leterhelt-ségének megakadályozása, szegregációs folyamatok visszaszorítása	Külső-Pesti Tankerületi Központ Tankerületi Esély-egyenlőségi Programja	Iskolai körzethatárok felülvizsgálata, módosítása	Az oktatási feladatokért felelős alpolgármester Külső-Pesti Tankerületi Központ	2023. június 30.	Az iskolák tanulóinak létszáma	humán: oktatási területen dolgozó szakemberek	Önkormányzat és Külső-Pesti Tankerületi Központ kölcsönös együtt-működése révén fenntartható.
5	Óvoda-pedagógus munkaerő megtartása, óvoda-pedagógus munkakör vonzóvá tétele	Az adott csoportszám és a törvény által meghatározott óvoda-pedagógus létszám hiánya bizonytalan működést okoz, nehezíti a feladatellátást.	A munkaerő megtartása és munkaerő, új munkavállalók felvétele	Bp18 Egyesített Óvoda szervezeti és működési szabályzata, adott nevelési évben indítható engedélyezett csoportszám	Lehetőségek feltárása/ és alkalmazása az adott munkaerő megtartás céljából, illetve az új munkaerő megtartását célzó lehetőségek feltárása	Az oktatási feladatokért felelős alpolgármester Egyesített Óvoda intézményveze tője	2022. december 30.	Az intézmény dolgozói létszámának számadatai	humán: oktatási területen dolgozó szakemberek Pénzügyi fedezet megterem-tése a megtartást célzó intézkedések megvaló-sítására	Pénzügyi feltételek biztosításával fenntartható.
6	Az SNI ellátás személyi feltétel-rendszerének	SNI-s gyermekek magas száma	Az átlagos fejlődésű ütemű gyermekek	Bp18 Egyesített Óvoda szervezeti és	A 2020. 08.01.-től megtett intézkedések	Egyesített Óvoda intézmény-vezető,	2026. június 30.	SNI ellátás számadatai - ellátott gyermekek	humán: a területen dolgozó munkavállalók	Személyi feltételek biztosításával kialakítható

	biztosítása, rugalmas intézményrendszer óvodai csoport szám/csoport létszám kialakítása, BNO kód szerinti létszám figyelembevétele.		és SNI ellátottak esélyegyenlőségének megteremtése, az óvodai nevelésben a csoportok létszámának kialakításakor	működési szabályzata, adott nevelési évben indítható engedélyezett csoportszám	elemzése, az ellátást biztosító SOFI-val való koordináció kialakítása az ellátás szakszerű és megfelelő óraszámú biztosítására	intézményvezető-helyettes		száma, fejlesztést biztosító szakember, ellátotti óraszám, csoportszám/csoportban ellátott gyermek /SNI gyermekek száma	száma	
III. A nők esélyegyenlősége										
1	Családon belüli erőszak látenciájának csökkentése – Kapcsolati erőszakról többet program.	A családon belüli erőszak látens. Nem ismerik az emberek, hogy hova tudnak fordulni családon belüli erőszak esetén	Családon belüli erőszak látenciájának csökkentése. Jelzőrendszer hatékonyságának növelése	-	A családon belüli erőszak áldozatainak segítése, OKIT intézményének bemutatása, tájékoztató plakátok megosztása, előadások, rendezvények, szakmaközi találkozók, szervezése	Budapest XVIII. kerületi Rendőrkapitányság szakemberei Jelzőrendszeri tagok	2026. június 30.	Előadások, rendezvények. Részt vevők száma Jelzések száma	humán erőforrás – szakemberek pénzügyi erőforrások technikai: előadásoknak alkalmas helyiség	A jelzőrendszerben részt vevő szakemberek együttműködése révén.
2	Egyszülős családok az előtérben.	Magas az egyszülős családok száma, melyben a nők felül reprezentáltak	Egyszülős családok pozitív támogatása, egyenlő esélyek teremtése.	Szociális Szolgáltatás-tervezési Koncepció	Egyszülős családok számára családi napok szervezése, közösség-építés elősegítése. Szülők iskolája	A szociális feladatokért felelős alpolgármester Csibész Család-és Gyermekjóléti Központ	2026. június 30.	programok száma részt vevők száma	humán erőforrás – szakemberek pénzügyi: programok tárgyi feltételeinek költségei technikai:	Szakemberek és résztvevők együttműködése révén, tárgyi és személyi feltételek biztosításával fenntartható.

					előadás sorozat szervezése. Gyermekneveléssel, szülői szerepekkel kapcsolatos programok szervezése.				programszervezésre alkalmas helyiségek	
3	„Család és Karrier” - Munka-magánélet egyensúlyának biztosítása	A munka és a család összeegyeztetését segítő szolgáltatások jelenleg is működnek, de a női foglalkoztatást támogató innovatív szolgáltatásokra nagyobb figyelmet kell fordítani, melyek segítik a munka és a család harmonizálását.	A nők támogatása abban, hogy a munkavállalás mellett a gyermekek gondozására, nevelésére is legyen megfelelő idejük, lehetőségük. A támogató szemlélet megvalósítása munkahelyeken.	Esélyegyenlőségi Terv	Családbarát minősítések megszerzése, családbarát, atipikus foglalkoztatási formák, szolgáltatások, lehetőségek munkahelyi fejlesztése. A család és a munka összeegyeztethetőségének előmozdítása helyi megoldásokkal.	polgármester jegyző	2023. november 30.	atipikus foglalkoztatási formák	humán és pénzügyi erőforrások	családbarát foglalkoztatási formák támogatása
IV. Az idősek esélyegyenlősége										
1	„55 év után is hatékony munkaerő” -	A munkaerőpiacról való kiszorulás	Munkáltatók tájékoztatása az idősebb		Szakemberek bevonásával, az érintett	A szociális feladatokért felelős	2023. június 30.	Érdeklődő munkavállalók	humán erőforrás – szakemberek	Az érdeklődés és pénzügyi feltételek

		veszélye különösen magas az 56-61 éves korosztályhoz tartozók esetében.	korosztály foglalkoztatása céljából.		célcsoport és a munkáltatók részvételével tájékoztatás a jogszabályokról, lehetőségekről, igénybe vehető munkáltatói kedvezményekről.	alpolgármester XVIII. kerület Kormányhivatal Foglalkoztatási Osztály		55-61 éves korosztályhoz tartozó munkanélküliek számának csökkenése.	technikai: program-szervezésre alkalmas helyiségek	biztosításával fenntartható.
2	„Újra együtt”	Járványhelyzet következtében az elzártság, elszigetelődés negatív hatásainak megjelenése.	Közösségi programok, rendezvények újraélesztése	Szociális Szolgáltatástervezési Konceptió		a szociális feladatokért felelős polgármester Egyesített Szociális Intézmény intézményvezetője	2026. június 30.	részt vevők száma programok, rendezvények, foglalkozások	erőforrás – szakemberek, civil szervezetek pénzügyi: programok tárgyi és személyi feltételeinek költségei technikai: program-szervezésre alkalmas helyiségek és eszközök	Az igények és érdeklődés függvényében fenntartható.
3	Óvjuk, védjük időseinket	Trükkös csalások sértettjeivé nagyobb számban az időskorúak válnak.	Áldozattá válás megelőzése		Prevenációs rendezvények, tájékoztató anyagok, plakátok. Internet használat szabályainak tanítása.	Budapest XVIII. kerület Rendőrkapitányság szakemberei	2023. december 30.	részt vevők száma programok, rendezvények	humán erőforrás – szakemberek pénzügyi: programok tárgyi feltételeinek költségei	Az igények és érdeklődés függvényében fenntartható.

					Önvédelmi oktatás szervezése szép- korúaknak				technikai: program- szervezésre alkalmas helyiségek	
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége										
1	Támogató szolgálat és támogatott életvitel (lakhatás) érdekében lehetőségek felkutatása.	A kerületben nem működik támogató szolgálat, és egy támogatott lakhatást biztosító intézmény van.	Támogató szolgálat megvalósítása a kerületben. Támogatott lakhatás lehetőségének felmérése	Fogyatékos személyek jogairól és esély- egyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. tv.	Lehetőségek felkutatása, egyeztetés érdekeltekkel, szakmai és civil szervezetekkel	polgármester	2026. június 30.	Egyeztetések, megbeszélés- lések	humán erőforrás – szakemberek pénzügyi: programok tárgyi feltételeinek költségei technikai: program- szervezésre alkalmas helyiségek	Szakemberek együtt- működése révén, pénzügyi és személyi feltételek biztosításával fenntartható.
2	Közhasználatú és közszolgál- tatást nyújtó intézmények, közterületek akadály- mentessége	A kerületben nem teljes a közintéz- mények illetve közterületek, busz és villamos megállóak akadály- mentessége.	A nem, vagy csak részben akadály- mentesített közterületek – gyalog- átkelőhelyek akadály- mentesítése, kiemelt figyelemmel az időseket, fogyatékkal élőket, gyermeket ellátó intézmények	Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. tv.	Fizikai akadály- mentesítések jogszabá- lyoknak megfelelően, a lehetőségek függvényében	polgármester	2026. június 30.	akadály- mentesített, illetve nem akadály- mentesített középületek, közterületek száma	humán: szakemberek, kivitelezők pénzügyi: akadály- mentesítés költségei	Az akadálymente- sítés pénzügyi fedezetének biztosításával, Fővárossal történő együt- tműködés révén fenntartható.

			közelében lévő átkelő-helyekre (pl. Ráday-Fedezék utcai kereszteződés)							
3	Akadálymentes önkormányzati honlap	Az Önkormányzat WCAG kompatibilis önkormányzati honlapot működtet, indokolt a felülvizsgálata az akadálymentesség fenntartása céljából.	Minél szélesebb kör számára elérhető legyen az önkormányzati honlap.	költségvetés	Önkormányzati honlap akadálymentesítésének felülvizsgálata, informatikai hiányosságok feltérképezése. szükség esetén teljes akadálymentesítés	Polgármester Polgármesteri Hivatal feladattal érintett osztálya	2024. december 30.	Akadálymentes honlap látogatói számának növekedése.	költségvetés pályázati forrás	Honlap aktualizálása, fejlesztése során az akadálymentesség folyamatos biztosítása
4	Érzékenyítés a problémák azonosítására fórumok rendezése	Fogyatékosokkal élők számának emelkedése (SNI gyermek, autista).	A gyermekek / lakosság elfogadóvá és befogadóvá váljon a fogyatékkal élő, sajátos nevelési igényű társaival szemben.	Fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. tv. Ifjúsági koncepció	Érzékenyítő programok szervezése a fogyatékkal élő egyesületek, szervezetek szakembereinek közreműködésével. Rendezvényeken, kiállításokon a fogyatékkal élők részvételi lehetőségeinek	A szociális területért felelős alpolgármester	2025. december 30.	Érzékenyítő programok, fórumok, rendezvények száma rész vevők száma	humán erőforrás – szakemberek pénzügyi: szakember munkadíja technikai: program-szervezésre alkalmas helyiség	Köznevelési közoktatási intézmények nyitottsága révén, megfelelő szakember és díjának biztosításával fenntartható.

					bővítése bemutatkozási lehetőség, biztosítása.					
5	Megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatása	Fogyatékos/megváltozott munkaképességű személyek nehezebben jutnak munkalehetőséghez.	Munkáltatók pozitív hozzáállásának erősítése a fogyatékos/megváltozott munkaképességű munkavállaló foglalkoztatásra.	A megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. tv.	Fogyatékos emberek foglalkoztatásával kapcsolatos tájékoztatások, fórumok, munkáltatók pozitív hozzáállásának erősítése a foglalkoztatásra önkormányzati vállalatok bevonása a foglalkoztatásba	A szociális területért felelős alpolgármester	2025. december 30.	tájékoztató dokumentumok száma fórumok száma munkalehetőségek száma	humán erőforrás – szakemberek pénzügyi: szakember tiszteletdíja technikai: programszervezésre alkalmas helyiség	Szakember segítségével, a munkáltatók nyitottsága és a megváltozott munkaképességű személyek együttműködése révén fenntartható.

3. Megvalósítás

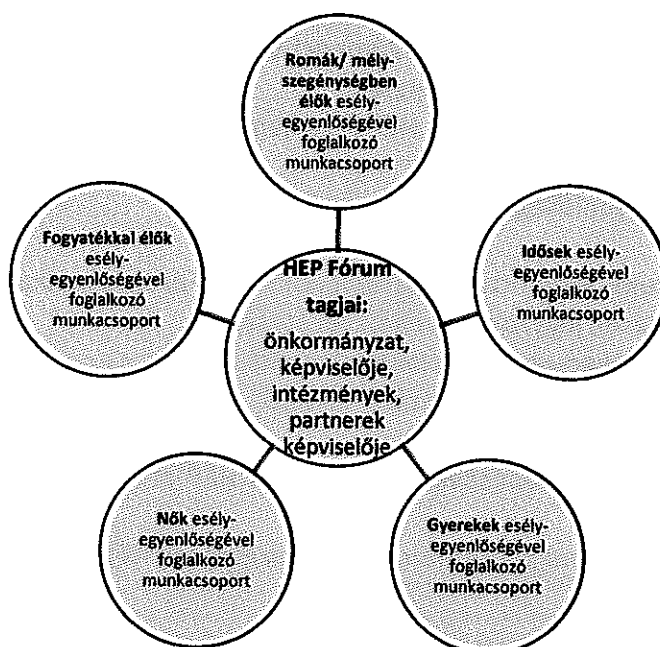
Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltakat támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hozott létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön megvalósuljanak.

A megvalósítás folyamata

A HEP Fórum feladata

- objektív adatokra alapozva segíti a célcsoportokat érintő problémák feltárását,
- szakmai tapasztalatokkal, tudással hozzájárul a problémákra választ adó IT kidolgozásához,
- javaslatokat, módosításokat fogalmaz meg az IT hatékony megvalósulása érdekében, azokat beépíti az IT-be,
- figyelemmel kíséri az IT megvalósulását, segíti a dokumentálást,

- e) felülvizsgálja, hogy a végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, szükséges-e új beavatkozások meghatározása,
- f) munkájáról szükség szerint beszámolót készít,
- g) segíti a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárását, kommunikálását.

A HEP Fórum működése

A Fórum legalább évente, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik. Az ülés személyes megtartásának akadályoztatása esetén online módon kerül megtartásra.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósítására, átdolgoztatására, szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül, illetve újabb munkacsoportokat hozhat létre.

HEP Fórum szervezeti felépítése

HEP Fórum vezetője a polgármester vagy képviselőjében a területért felelős alpolgármester

Feladatai:

- a) a HEP Fórum összehívása és működtetése - a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- b) vizsgálja a HEP helyzetelemzésében vázolt adatok, tartalmi elemzések aktualitását, helytállóságát,
- c) a HEP IT megvalósításának koordinálása (a HEP IT-ben érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása),
- d) kapcsolatot tart a Fórum tagokkal/munkacsoport tagokkal,
- e) a HEP IT végrehajtásának nyomon követése
- f) előterjeszti a HEP-et (melynek része az HEP IT) a képviselő-testület számára.

HEP koordinátor az esélyegyenlőségi referens

Feladatai:

- a) szervezi a HEP Fórum létrejöttét, közreműködik a Fórum/munkacsoport üléseinek összehívásában, az ülések jegyzőkönyvének vezetésében,
- b) segíti a HEP Fórum/munkacsoportok szakmai munkáját,
- c) koordinálja a Program felülvizsgálatát, elvégzi a Fórum munkájához szükséges adminisztratív feladatokat,
- d) a munkacsoportok közreműködésével összeállítja a HEP-et, elkészíti az előterjesztést a képviselő-testület számára,
- e) kapcsolatot tart a Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság HEP mentorával, aki segíti és véleményezi a HEP-et.

Együttműködő partnerek, a HEP Fórum tagjai (munkacsoportok szerint)

- A HEP Fórum tagjai aktívan részt vesznek a Fórum munkájában, az üléseken megjelennek, és a delegáló szervezet véleményét megosztják a részt vevőkkel. Munkájukkal elősegítik a HEP céljainak megvalósítását.
- A HEP Fórum tagjai - szakmaiság figyelembevételével - munkacsoportokba szerveződnek.
- A munkacsoportok szüksége szerint beszámolót készítenek.
- A tagokat díjazás nem illeti meg.

Monitoring és visszacsatolás

A HEP megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek szükség szerinti beszámolója alapján.

Nyilvánosság

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatot fogalmazhat meg annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

A HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

4. Elfogadás módja és dátuma

Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai egyeztetése megtörtént. Az észrevételek a HEP Intézkedési Tervébe beépítésre kerültek.

Ezt követően Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzatának Képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és számú határozatával elfogadta.

Budapest,

Szaniszló Sándor
polgármester

dr. Ronyecz Róbert
jegyző